GYILKOSSÁG A PANOPTIKUMBAN

JOHN DICKSON CARR

RAKÉTA REGÉNYÚJSÁG

John Dickson Carr

Gyilkosság a panoptikumban

Megjelent
Rakéta Regényújság 1977/34-39

The Waxworks Murder

Két előkelő és gazdag lány holttestét ugyanabban az időben fedezi fel a francia rendőrség; az egyiket a Szajnából halásszák ki, a másik egy panoptikum-figura karjaiban alussza örök álmát.

Vajon miért ölték meg őket? Félreértésből? Bosszúból? Féltékenységből? Hogyan került az egyik áldozat a panoptikumba? Ki követte el a felháborító kettős gyilkosságot? Ez után nyomoz a francia felügyelő amerikai kollégájával és az egyik lány vőlegényével.

„Groteszk volt mind, a fejedet rá! Az a sok hamis fény és pompa és illúzió… Az a sok különös alak: torz végtagok, cicomák, ficamok. Egy őrült agyának lázálmai. Igen, sok-sok szépség is, ledérség, bizarrság, és volt az egészben némi borzadály, s nem kevés émoly. Így hullámzott abban a hét szobában, orvul lopózva, álmok elsöprő sokasága."

A Vörös Halál álarca

„és mit tegyünk, mi magunk is, akár Jules, javíthatatlan romantikusok vagyunk. Ezért hát csakígy elmegyünk első operabálunkra, mert azzal is a romantika éled.. . S ugyanaz lesz minden.-Az italok tálalóasztalán, serlegforma kristálypoharakban, napfény aranyával hullámlón csillog, gyöngyözik a pezsgő. És a fekete álarc mögül, a mindent mégsem rejtő malomkerék-kalap pereme alól odavillog ránk a Veszély örök-éber ragadozószeme."

GEORGE SLOCOMBE

Első fejezet

Egy barna kalapos kísértet

Bencolin nem volt klakkban-frakkban, s így mindenki tudhatta, nem fenyeget veszély.

Mert erről az embervadász *dandy*ről, Párizs rendőrfőnökéről bizonyos legenda járja, melyet ismernek s hisznek mindenütt a Montmartre és a boulevard de la Chapelle közti éjszakában. Kis zugokban, melyeket a párizsi ember, még ha rendőrnyomozóktól kell is tartania netán, festőinek vél. Bencolin rendszeresen üldögélt ilyen lebujokban, ugyanúgy látogatta a divatosakat, melyek ott kezdődnek a kaptatós rue Fontaine alján, mint a kétesebbeket, például a porte St. Martin sűrű környékén. És még a legrosszabb hírű negyedekben, mondjuk, a boulevard St. Antoine bal felén, ahol ritka az idegen látogató, ott is előfordult ő, sörözgetve; ült, hallgatta a nyüszítő, fémesen lüktető tangózenét, melyet még vinnyogósabbá tett a bárddal vágható dohányfüst. Ez kell neki, mondogatta. Elüldögélni észrevétlen, asztalán pohár sör, közben szól a zene, lehet az a legrikoltóbb dzsessz is – így álmodozhat jól, horgas szemöldökéhez illő mefisztofelészi dolgokon. Ez kissé túlzó állítás, mert Bencolin úgy maradt észrevétlen mindig, ahogy egy vásártéri rezesbanda. Ám ő maga valóban néma volt, mosolygott csak szívélyesen, s átüldögélt, hajnalig, egész éjszakákat.

A legenda pedig azt tartja, hogy ha csak úgy köznapi öltönyben jelenik meg ilyen helyeken, akkor a maga kedvtelésére jön. Kétes *café*k tulajdonosai serénykedni kezdenek, hajlonganak körülötte, és minden valószínűség

szerint pezsgővel kínálják. Ha szmokingban jön, valaminek bizonnyal a nyomán van, de még csak töpreng és figyel; a tulajdonos nyugodtan adhat neki jobb asztalt, kínálhatja likőrrel-konyakkal. De ha igazi estélyi öltözetben, frakkban, jól ismert cilinderében, ezüstfogantyús pálcájával érkezik, ha a mosolya még egy fokkal nyájasabb, és a bal válla alatt a ruha enyhén dudorodik – urak, akkor baj van, és az sem kétséges, hogy ezt mindenki tudja. A lebuj gazdája nem hoz ingyen italt. A zenekar hamisakat fog, húz, fúj. A pincérek elejtenek egy-két tányért; s akik valóban tudják, két pénz hány pénz, és velük van valami igazán szívüknek fontos nőcske, hamar kijjebb sikerítik a helyiségből, mielőtt egy kéz kést rántana.

Ami a legfurcsább, ez a legenda – igaz. S ami engem illet, mondtam már Bencolinnek, hogy efféle színjáték az ő mindenhatóságához talán nem is illik igazán. Ha jól megnézzük, végképp nem lenne a *kötelessége* semmi ilyesmi, nyugodtan rábízhatná a dolgot bármelyik kis felügyelőjére. Tudom, persze, hogy ez a beszéd falra hányt borsó; mert Bencolin rettentően élvezi a színházát. És folytatja a játékot mindaddig, míg egy túl fürge kés, egy még sebesebb golyó leteríti netán egy gázlámpás mellékutcában, isten tudja, miféle sikátoros környéken, s ott hever majd opálszín kézelőgombja a sárban, és dermedt kezéből kihull a tőrös bot, félig kihúzva a penge.

Csatlakoztam hozzá egy-egy ilyen este, ám csak egy alkalommal olyankor, hogy fehér nyakkendőt viselt. Csokorba kötődtek ott, ennek megfelelően, az események is; és mire bilincs került Bencolin emberének csuklójára, nekem már két lyuk éktelenkedett az új selyemkalapomon, és káromkodtam, de barátom csak nevetett, így adtuk át végre a zajos úriembert a csendőröknek. Ezért hát azon az októberi estén, mely e

krónika kezdete, érthető, hogy – nem így szokás-e mondani? – vegyes érzelmekkel hallgattam Bencolin szavait a telefonban. Kiruccanásra hívott. Megkérdeztem:

– Estélyhez öltözve, vagy lezserül?

Azt felelte, hogy csak a leglezserebbül; s ez valamelyest megnyugtatott.

Mentünk a boulevard-ok rózsaszínes fényei alatt, és a porte St. Martin közelébe igyekeztünk; rikítóan ízléstelen, mocskos, zajos világ az, bordélyokkal, s mintha valaki mindig felásná épp ezt vagy azt az utcát. Éjfélkor egy alagsori mulatóban ültünk, előttünk-mögöttünk jókora ivások. A külföldiek, főként az én amerikai honfitársaim, makacsul azt hiszik, hogy a francia nem rúg be soha. Bencolin ezt a falrengetően mulatságos állítást vitatta éppen, ahogy a zsúfolt helyiségen keresztülfurakodva letelepedtünk egy sarokasztalhoz, és konyakot rendeltünk – a zajhoz illő fennhangon.

Fullasztó volt a meleg, bár ventillátorok is kavarták a füstöt. A táncolók: árnyak voltak csupán a sötétben, de fölöttük kék hangulatfény játszott, kísértetiesen megvillantva olykor egy-egy kipirosított arcot, mely csakhamar újra beleolvadt a hullámzó tömegbe. Lassú tangót játszott a zenekar, és az elnyújtott fúvóshangokat ringatózva kísérte a konok dobdübögés. Fel-felrikoltott egy trombita, és tompán pufogott, lüktetett, „söpört” a dob, és a zsongó táncospárok mintha csak az Időben forogtak volna, miközben árnyuk oda-odavetült kékesen az alig derengő falakra. Bolti lányok s lovagjaik ringatóztak hunyt szemmel, mintha együtt hullámzanának minden tangók tangójával, minden táncok legvadabbjával és legszenvedélyesebbikével. Figyeltem azokat a feltűnő-lebukó, feszülő arcokat, fekete óceán labdázott velük, habjait most kék helyett zöldre festette néhol a fény; egyik-másik ittasnak,

részegnek látszott, és mind-mind fáradtnak, lidérc-nyűttnek; s a zsongás-zúgás halkulásakor, ha a harmonika abbahagyta épp, jól hallatszott a ventillátorok tagolatlanabb zúgása.

– De hát miért épp ide jöttünk? – kérdeztem. A pincér, cikornyás lendülettel s poharak-csészék-kistányérok zörömbölése közepette odakanyarította elénk az italt.

Bencolin szeme az asztalra szegeződött, úgy felelt: – Ne nézz oda feltűnően; látod azt a férfit tőlünk két asztallal arrább, a sarokban? Aki olyan egyértelműen kerülné a tekintetemet.

Hirtelen felvillant előttem is a kép. Túlságosan sötét volt a helyiségben, hogy jól láthattam volna, de a zöld hangulatvilágítás odafényszórózott a sarokba éppen. A férfi két lányt ölelt magához, közöttük ült, nevetve. Az a zöld villanás elég volt, hogy lássam: brillantinosan csillog fekete haja; erős állát láttam, horgas orrát, s hogy a szemét belemereszti a pásztázó fénybe. Az egész valahogy nem illett ebbe a prózai környezetbe, de nem tudtam volna megmondani, miért. Azok a felvillanó szemek… s ahogy továbbfordultak a zöld fénnyel… Mint amikor hirtelen odaszúrunk a zseblámpánk sugarával egy sötét sarokba, s azt látjuk, hogy egy pók felriad és menekül. Tudtam, ezt az embert megismerném, ha újra látnám.

– Ő a ma esti…? – kérdeztem.

Bencolin megrázta a fejét. – Nem. Legalábbis egyelőre semmiképp. De azért *várunk* ide valakit, és… Aha! Ott a mi emberünk. Jön az asztalunk felé. Idd ki a konyakodat.

A jelzett alak valóban jött, vagy inkább vergődött az asztalok közt, láthatóan riasztotta ez a környezet. Nagyfejű, apró ember volt, fehér pofaszakálla vattaként lifegett. Rávillant a zöld fény, ekkor lehunyta a szemét, és rálépett egy épp ott ülő vendég lábára. Most már végképp rémülten,

könyörögve tekintett Bencolinre. A detektív felém fordult, tett egy mozdulatot; felálltunk, s a kis ember attól fogva a nyomunkban jött a helyiség hátsó vége felé. Gyorsan a horgas orrú férfira pillantottam. Mellére húzta az egyik lány fejét, fél kézzel szórakozottan túrta a máris rendetlen fürtöket, miközben rezzenéstelen arccal bámult utánunk… Közel a zenekar emelvényéhez, ahol csakugyan fülsiketítő volt a lárma, Bencolin talált egy ajtót.

Alacsony, meszelt falú folyosóra kerültünk, homályos villanykörte égett a fejünk felett. Az apró ember ott állt előttünk, feje oldalra billent, a háta görbe volt, idegesen pislogott ránk. Véraláfutásos szeme furcsán kerekre nyílt, majd összeszűkült, s ez úgy ismétlődött, mintha lüktetne. Bozontos, zilált bajusza és pofaszakálla túl nagynak látszott ahhoz a csontos kis archoz; a pofacsontjai fénylettek, ám tar koponyáját mintha por lepte volna. Füle körül két maradék hajpamacs fehérlett. Ütött-kopott fekete öltönye is túl nagy volt, ideges kis lénye szinte elveszett benne.

– Nem tudom, uram, mit kíván – mondta élesen felvijjogó hangon. – Mindenesetre itt vagyok. Bezártam a múzeumomat is.

– Jeff – fordult hozzám Bencolin bemutatom *monsieur* Augustint. övé Párizs legrégibb panoptikuma.

– Az Augustin Múzeum – magyarázta a kis ember. Felszegte s öntudatlanul is fényképpózba merevítette a fejét. – Magam készítem összes viaszfigurámat! Hohó! Ön még nem hallott volna az Augustin Múzeumról?

Szorongva pislogott felém, s én bólintottam, hogy *hallottam,* holott – csak egy fél perccel azelőtt, különben soha. A Grevin-gyűjteményről igen, de az Augustin Múzeumról…?

– Már nem jönnek annyian, mint hajdantájt – mondta Augustin, fejét csóválva. – Azért van ez, mert én nem megyek ki a körutakra, nem csinálok villanyfényes parádét, nem szolgálok fel italt. Fuj! – Dühösen gyűrögette a kalapját. – Minek innának itt is? Ez nem Vidám Park. Ez múzeum. *Művészet.* Akár az apám, ezért dolgozom én is. Nagy emberek mondtak köszönetet apámnak a művészi munkájáért…

Egy kicsit kihívóan, egy kicsit esdeklően mondta mindezt, és nekem szánta a szavait, meggyőződéses kézmozdulatait, nyilván a kalapgyűrkélést is. Bencolin vágott a továbbiak elébe: határozottan, némán megindult a folyosón, s a túlsó végén kinyitott egy újabb ajtót.

Ízléstelenül berendezett, kopott-vörössel függönyzött szobában, melyet nyilvánvalóan találkahelynek használtak, egy fiatalember ugrott fel az asztaltól. Az ilyen helyeknek mindig ugyanaz a jellege: fullasztó a légkör, olcsó gyönyörök s parfümök emléke lengedezik, és az ember óhatatlan az örök-azonos jelenetet látja, találkozást a poros-rózsaszín ernyős, egy szál meztelen villanykörte alatt. A fiatalember, aki a különösképp fojtogató füstből ítélve egészen az érkezésünkig átcigarettázhatta az időt, nem illett ebbe a környezetbe. Alakja szálas volt, bőre napbarnított, rövidre nyírt haja sötét, a szeme is komolyabb távlatokhoz illett, s katonás volt a tartása. Még a kurta bajusza is parancsolónak tűnt fel. Látszott továbbá, hogy idegesen, tanácstalanul várt, ám most, amikor végre történt valami, a szeme összeszűkült, jelezvén: mindjárt kellemesebben érzi magát.

– Bocsánatot kell kérnem – kezdte Bencolin –, hogy ezt a szobát választottam megbeszélésünk színhelyéül. Mindenesetre magunkban leszünk… Chaumont kapitány,

hadd mutassam be segítőtársamat, Marle urat, ez pedig Augustin úr.

A fiatalember mosolytalan meghajolt. Láthatóan furcsán érezte magát civilben, keze a kabátja oldalvarratán szaladgált. Augustint szemügyre véve komoran biccentett csak.

– Helyes – mondta. – Szóval ez az az ember?

– Kérem, én ezt nem értem – jegyezte meg erre Augustin. A bajusza megremegett, mintha ő maga tiltakozna így a dolgok ellen. – Sőt olyan ez, mintha én valami bűnt követtem volna el. Jogom van, hogy megmagyarázzam.

– Foglaljanak helyet – mondta Bencolin. Székeket húztunk az asztalhoz, melyet felülről világított meg a rózsaszín ernyős villanykörte. Chaumont kapitány azonban állva maradt, és úgy tapogatta kabátja bal oldalát, mintha nem értené, hová lett a kardja.

– No, akkor hát – folytatta Bencolin –, tulajdonképpen csak néhány kérdést óhajtok feltenni. Ha nincs ellene kifogása, Augustin úr.

– Hogyan lenne – hangzott a méltóságteljes válasz.

– Ön, ha jól értettem, hosszabb ideje már, hogy a panoptikum tulajdonosa.

– Negyvenkét éve. És ez az első eset – tette hozzá Augustin, s ahogy véraláfutásos szemét Chaumont-ra függesztette, a hangja reszketős lett –, hogy a rendőrség egyáltalán szűk…

– De a múzeum látogatóinak köre, az is szűk, ugyebár?

– Mondtam már, miért. Csak a művészettel törődöm. Más cél nem vezet.

– Hány főnyi személyzettel dolgozik?

– Személyzettel? – Augustin gondolatai más vágányra zökkentek; pislogni kezdett megint. – Ugyan, csak a lányom

segít. Ő árulja, én szedem a jegyet. Minden mást magam végzek el.

Bencolin hanyagul, szinte rokonszenvvel tette föl kérdéseit, a másik férfi azonban keményen, mereven nézte Augustint, s mintha gyűlöletet láttam volna azokban a komolyabb távlatokhoz illő szemekben. Chaumont akkor leült. És azt mondta:

– Hát nem kérdi meg tőle, hogy…? – Izgatottan roppantotta össze két keze ujjait, és félbehagyta mondatát.

– De – felelte neki Bencolin. Fényképet vett elő a zsebéből, – Augustin úr, látta-e már valaha ezt a fiatal hölgyet?

Előrehajoltam, és egy feltűnően csinos, már kevésbé feltűnően eszesnek látszó lány nézett rám kacéran a képről: tizenkilenc-húsz éves lehetett, sötét szeme maga az elevenség, telt ajka puha, álla lágy vonalú. A kép sarkában Párizs legdivatosabb fotográfusának neve ékeskedett. Ez a lány nem volt tucatportéka, afféle *midinette.* Chaumont úgy nézte a fénykép puha szürkéit s feketéit, mintha bántaná a szemét a látvány. Augustin is befejezte végre a kép tanulmányozását, ekkor a fiatalember elvette tőle és háttal fölfelé fordította a fotográfiát. Ő maga előrehajolt, a lámpa fénykörébe; barna arca, melyet mintha homokviharok csiszoltak volna érdessimára, kifejezéstelen volt, de a szeme mélyén ott izzott valami… És azt mondta:

– Kérem, jól gondolja meg, mit mond. A hölgy a menyasszonyom volt.

– Én nem is tudom – szólalt meg Augustin. Hunyorítva húzta össze a szemét. – Hiszen… hisz én… tőlem nem várható, hogy… öööö…

– Látta vagy nem látta? – kérdezte ekkor Bencolin.

– Kérem, uram, mi legyen ez? – tiltakozott Augustin.

– Mind úgy néznek itt rám, mintha… *Mit* akarnak tőlem? Kérdeznek erről a képről. Az arc ismerős. Valahol már láttam, mert ilyesmit nem felejtek el. Úgy értem, akik eljönnek a múzeumomba, mindig megfigyelem őket, hogy elkapjam… – kitárta törékeny kezeit – …elkapjam az arckifejezésüket, azt a bizonyos árnyalatot… mely az élőket… hasznossá teszi a viaszművészet számára. Értenek, ugyebár?

Ekkor elhallgatott.

Komolyan, tétovázva nézett ránk, és az ujjai mintha máris viaszt gyúrtak volna. – De nem tudom! – kiáltott fel. – Miért vagyok itt, azt se! Mit tettem? Senkinek sem ártok. Azt szeretem csak, ha békén hagynak.

– A fényképen látható lány – mondta Bencolin – Odette Duchêne kisasszony. Az egykori miniszter leánya volt. És most halott. Élve akkor látták utoljára, amikor bement az Augustin Múzeumba; de *ki* nem jött onnét.

Hosszú csend következett. Az öregember reszketeg kézzel simította végig az arcát, mintha a szemét is megnyomogatta volna közben, majd kétségbeesett, könyörgő hangon így szólt:

– Uram, én jó ember voltam világéletemben. És nem tudom, mit akarnak tőlem.

– A lányt meggyilkolták – hangzott Bencolin válasza. – Holttestét ma délután halászták ki a Szajnából.

Chaumont mereven nézett a szoba szemközti falára – vagy a semmibe és azt mondta: – Zúzódások és ütések nyomaival. A halált… szúrt sebek okozták.

Augustin pedig csak bámulta azt a két arcot, melyek mintha szuronyok hegyével terelték, szorították volna vissza-vissza egy kőfalhoz.

– Csak nem gondolják – hebegte végre hogy *én*…?

– Ha gondolnám – mosolyodott el hirtelen Chaumont –, megfojtanám. Azt akarjuk kideríteni, ki tette. De ha jól értettem, ez nem az első ilyen eset. Bencolin úrtól hallottam, hogy hat hónapja egy másik lány ugyancsak bement az Augustin Múzeumba, és…

– Engem ilyesmiről sosem kérdeztek még!

– Nem – szólt Bencolin. – Az ön múzeuma csak egyike volt azoknak a helyeknek, amelyeket az a lány tudomásunk szerint felkeresett. Önt, Augustin úr, gyanú felett állónak találtuk. Mellesleg *azt* a lányt nem találtuk meg se így, se úgy. Lehet, hogy saját jószántából tűnt el. Számos ilyen eset akad.

Augustin, bármennyire félt, megpróbált nyugodtan szembenézni Bencolinnel. – Miért – kérdezte –, miért olyan biztos benne, kérem, hogy az a lány bement a múzeumomba, de *ki* már nem jött soha?

– Felelek a kérdésre – avatkozott közbe Chaumont. – Duchêne kisasszony a menyasszonyom volt. Jelenleg rendkívüli szabadságon vagyok itt, hadseregem engedélyével. Duchêne kisasszonyt egy éve jegyeztem el, és utána nem találkoztunk. Időközben nagy változás történt.

– Ez – folytatta Chaumont – nem érinti az ön személyét. Tegnap Duchêne kisasszonnyal és egy barátnőjével, Martel kisasszonnyal kellett volna teáznom a Dauphine-pavilonban. Menyasszonyom igen… furcsán viselkedett. Négy órakor telefonált nekem, hogy a találkozóra nem jöhet el, ám erre nem adott semmi magyarázatot. Felhívtam Martel kisasszonyt, s mint kiderült, ő ugyanilyen értesítést kapott. Éreztem, valami nincs rendjén. Elmentem tehát azonnal Duchêne kisasszony otthonához. Ő épp taxiba szállt s elhajtatott, amikor odaértem. Taxiba ültem magam is… és követtem.

Chaumont mereven kihúzta a derekát. Kemény izmok feszültek meg az arccsontja körül is. – Nem tartom szükségesnek, hogy eljárásomat védelmezzem. Egy vőlegénynek bizonyos jogai vannak… Érdeklődésemet különösen felkeltette, hogy azt láttam: ide jön, ebbe a kerületbe. Fiatal lányoknak igazán nem való hely, ha nappal, ha este. Az Augustin Múzeum előtt szállt ki a taxiból. Elcsodálkoztam, mert nem tudtam róla, hogy érdekelnék a… viaszdolgok. Küzdöttem magammal, kövessem-e; bennem is van büszkeség.

Itt láthattunk egy embert, aki sosem tört ki indulatosan. Egy férfit, aki beleillett abba a komoly öntőformába, melyet Franciaország készített oly katonáinak, akik egyben – úriemberek is. És ez a *gentleman* most sorra végignézett mindhármunkon, és a tekintete megtiltotta, hogy megszólaljunk.

– Láttam a kiírást: Nyitva ötig. Félóráról volt szó csupán. Vártam. Amikor a múzeum bezárt, ám Duchêne kisasszony nem jött ki, azt hittem, másik kijáraton át távozott. Mellesleg, némiképp… dühös voltam, hogy ott kellett állnom az utcán, ennyi ideig… hiába. – Fejét kicsit előrehajtotta, komoran és állhatatosan pillantott fel Augustinre. – Ma, értesülvén, hogy Duchêne kisasszony nem tért haza, úgy határoztam, kiderítem, van-e végül is másik bejárat. És *nincs,* ugyebár?

Augustin hátrább tolta a székét.

– No de van, van! – tiltakozott. – Van másik bejárat.

– Csak épp nem a közönségnek, azt hiszem – szólt közbe Bencolin.

– Nem… persze hogy nem! Egy mellékutcára nyílik a múzeum hátsó végén, a figurák mögött, ahol a világítást állítom be. Magánbejárat. De *monsieur* azt mondta…!

– És mindig zárva van – folytatta Bencolin tűnődve.

Az öregember széttárta 'karját, és felkiáltott: – Igen! És akkor? Mit akarnak tőlem? Mondjon valamit, kérem! Le akar tartóztatni gyilkosságért?

– Nem – felelte Bencolin. – Először is szeretnénk benézni a múzeumába. Továbbá még mindig nem kaptunk választ: látta-e valaha is ezt a lányt?

Augustin reszketősen fölállt, ráncos kezét az asztal lapjára tette, és csaknem Bencolin arcába hajolt. Szeme ijesztően tágult-szűkült, mintha szellemek pumpálnák.

– Hát akkor – mondta – a válaszom: igen. Igen! Mert fantasztikumok kezdtek történni abban a múzeumban, és én nem értettem. És nem tudtam, eszemnél vagyok-e egyáltalán.

– Feje előrebillent.

– Üljön le – tanácsolta néki Bencolin. – Üljön le, és meséljen azokról a dolgokról.

Chaumont átnyúlt az asztalon, és szelíden visszaültette az öregembert a székre. Augustin csak ült ott egy darabig, bólogatva, és ujjaival az ajkára lógó bajusza szálait babrálta.

– Nem tudom, megértik-e, mire gondolok – kezdte aztán hirtelen. Hangja élénk volt és éles. Érezni lehetett, milyen régóta várja, hogy ilyen bizalmasan beszélhessen. – Egyáltalán, értik-e, mi a panoptikum célja, szelleme, illúziója. A halál légkörét idézi meg e műfaj. Csupa némaság, mozdulatlanság. Kőbarlang zárja ki a nappal világosságából, mint egy álmot; a hangok itt csak visszhangok, és mintha a tenger mélyén járnánk, minden zöldes fényben úszik. Értik már? Egyszerre holttá válik a világ, az iszony, az átszellemültség pózaiban. Fülkéim a múlt valós jeleneteit őrzik. Marat a fürdőkádban, ahogy leszúrják. XVI. Lajos, ahogy fejét a guillotine alá hajtja. Bonaparte mészfehér arccal meghal

kis barna szobája ágyán, Szent Ilona szigetén, míg odakint tombol a vihar, inasa pedig bóbiskol a széken…

A kis emberke akárha magának beszélt volna csupán, de közben megragadta Bencolin kabátujját.

– És… értik?… ez a csend, ez a mozdulatlan csapat a félhomályban, ez az *én* világom. Azt hiszem, olyan, mint a halál; pontosan olyan, mert a halál is ez lehet: holtak búcsúpozitúráinak összessége. Persze ez az egyetlen képzelgés, amit megengedek magamnak. Mert azt nem képzelem, a világért se, hogy *élnek.* Hány, de hány este sétáltam el a figuráim között, és sokszor átléptem a korlátot, odaálltam közéjük. Néztem Bonaparte halott arcát, és azt képzeltem, ott vagyok, abban a szobában, ahol épp meghal; és képzelőerőm úgy elragadott, hogy láttam, ahogy remeg az éji levegő, a fény, és hallottam a szél zúgását, a haldokló hörgését…

– Badarság! – csattant fel Chaumont.

– Nem… hadd folytassam! – kérlelt bennünket Augustin állhatatosan, s azon a furcsa, holdkóros hangon. – Uraim, az ilyen pillanatok engem mindig kimerítettek; csak dörzsölöm a szemem, és remegek… De jól értsék meg, soha, egyetlen pillanatig sem hittem, hogy a figuráim élnek. Ha bármelyikük megmozdult volna – és itt újra élesen felcsapott a hangja –, ha bármelyiküket moccanni *látom,* esküszöm, tudom, amit tudni kell: hogy akkor őrült vagyok!

Értettük; ettől félt. Chaumont újabb türelmetlen kézmozdulatát Bencolin leintette. A rendőrfőnök a tenyerébe támasztotta szakállas állát, és egyre növekvő érdeklődéssel figyelte Augustint.

– Nevettek már panoptikumbeli látogatókon, akik ráköszöntek egy-egy viaszfigurára, mert azt hitték, hogy él? – folytatta az öregember, és Bencolinre nézett, aki

visszabiccentett. – És nevettek már bizonnyal olyanokon is, akik valaki élő személyt viaszbábnak hittek, mert épp moccanatlanul állt; és látták, ahogy rémülten felriadnak tévképzetükből, mert az illető egyszerre megmozdul?… Nos, nálam, a Borzalmak Galériájában ott áll madame Louchard, a baltás gyilkosnő figurája. Hallottak róla netán?

– Én küldtem a guillotine alá – felelte kurtán Bencolin.

– Vagy úgy! Uram, érti, ugye – mondta Augustin, némiképp szorongva egyik-másik figurám régi jó barátom. Elbeszélgetek velük. Szeretem őket. De ez a Madame Louchard… Már amikor formáztam, akkor se tudtam mit kezdeni vele. Úgy éreztem, maga az ördögi gonoszság ölt testet, viaszból, az ujjaim között. Mestermunka lett. De megrémített. – összerázkódott. – Ott áll a Galériában, nagyon illedelmesen, csinosan, összekulcsolt kézzel. Szinte menyasszonynak hinné az ember, a prémstólájával, kis barna kalapjával.

– És egy este, záráskor, megesküdtem volna, hogy ma'ame Louchard-t látom végighaladni a Galéria zöldes fényben derengő termén. Ez hónapokkal ezelőtt volt; de most is magam előtt látom a prémstólát és a kis barna kalapot…

Chaumont, az asztalra csapott az öklével. Kétségbeesetten így kiáltott:

– Gyerünk innen. Ez az ember őrült.

– De nem; káprázat volt csupán… Ott állt madame Louchard a rendes helyén, kérem – mondta Augustin; Chaumont-hoz intézte szavait, és határozottan rátekintett. – Figyeljen inkább egy kicsikét, mert ez önt is érinti. Az eltűnt kisasszony, mint mondja, az ön menyasszonya volt. Helyes!… Azt kérdi, miért emlékszem én erre az ön kis menyasszonyára. Megmondom.

– Tegnap beállított, félórával zárás előtt. Ketten vagy hárman voltak csak a nagyteremben, így aztán észrevettem. Ott álltam a pincébe vezető lépcső közelében… lent van, mint mondottam, a Borzalmak Galériája… és a kisasszony először engem is viaszfigurának vélt, és kíváncsian megbámult. Szép lány. Sikkes. Majd megkérdezte tőlem: „Hol van a szatír?”

– Hát ezzel meg mi az ördögöt akart? – kérdezte reszelés, érdes hangon Chaumont.

– Látni akarta a Galéria egyik alakját. De most figyeljenek! – Augustin előrehajolt. Fehér bajusza és pofaszakálla, fénylő csontos arca, fakó-kék szeme mind, mind csupa komolyság volt, szinte vibrált. – Útbaigazítottam, megköszönte. Ahogy elindult lefelé, gondoltam, előremegyek a bejárathoz, és megnézem, hogyan is állunk pontosan az idővel. Hanem ahogy indultam volna, hátrapillantottam. Lenéztem a lépcsőn…

– A zöldes fény ott derengett a lépcső nyers kőfalán mindkét felől. A kisasszony csaknem a fordulónál járt; hallottam a cipője kopogását, láttam, milyen gondosan lépdel. És akkor megesküdtem volna, hogy még valakit látok a lépcsőn, ahogy csöndben megy utána, és azt gondoltam, madame Louchard figurája az, a Galériám baltás gyilkosnőjéé, mert ugyanaz volt az a prémstóla és a kis barna kalap!

Második fejezet

Zöld fényeid, gyilkosság!

A szárazon, élesen kántáló hang elhallgatott. Chaumont keresztbe fonta a karját.

– Maga vagy utolsó gazember – szögezte le ellentmondást nem tűrően –, vagy csakugyan őrült.

– Lassabban azért! – szólt közbe Bencolin. – Sokkal valószínűbb, hogy Augustin úr egy valódi, eleven nőt látott. Utánament a dolognak?

– Én akkor… megrémültem – felelte az öregember. Most is siralmas látványt nyújtott, sőt szinte sírt. – De hát azt tudtam, hogy ilyen nő aznap a múzeumban nem járt. És féltem volna az arcába nézni, hátha… értik, ugye?… viaszarcot látok, üvegszemet. Felmentem hát a bejárathoz, és megkérdeztem a lányomat, aki ott volt szolgálatban, nem látott-e bejönni valami madame Louchard-szerű jelenséget. De nem, ő ilyesvalakinek aznap nem adott jegyet. Tudtam.

– És mit csinált akkor?

– Bementem a magánlakrészembe, és ittam egy kis konyakot. Hideglelős vagyok. Ott maradtam zárásidőn túl…

– Vagyis a jegyeket azért nem ön árulta aznap?

– Kérem, olyan kevés látogatónk volt! – felelte az öreg, szipákolva. Aztán tompább hangon folytatta: – Ez az első alkalom, hogy említem az egész ügyet, önök meg erre azt mondják, hogy bolond vagyok. Talán. Nem tudom.

Fejét a kezére hajtotta.

Kis idő múlva Bencolin felállt, föltette puhakalapját, melynek széles karimája árnyékot vetett kifürkészhetetlen,

szűkre vont szemére. Orrcimpája mellől még mélyebb ráncok futottak szája szögletébe, azok is eltűntek – a szakállában. Így szólt:

– Menjünk át a múzeumba.

Augustint, aki félig mintha vak lett volna, visszavezettük a mulató lármájába; fülsiketítő-idegtépő tangózene tört ránk megint. Eszembe jutott az a férfi, akire Bencolin elsőül felhívta a figyelmemet, a horgas orrú, furcsa szemű vendég. Ott ült ugyanabban a sarokban, ujjai közt cigaretta égett; tartásában, tekintetében a részegek merevsége mutatkozott már. Társnői eltűntek. Az asztalon tányérok oszlopa magaslott, azt szemlélte elmerülten, és mosolygott hozzá.

Felmentünk a lépcsőn, kiléptünk a szabadba, és a tér rikító ízléstelensége mintha halványult volna közben. A porte St. Martin nagy kő boltíve feketén állt a csillagos ég előterében; szél zörgette a fák ütött-vert barna koronáit, és száraz levelek hulltak a járdára, sodródtak tovább, mintha apró, ideges lábak zaját hallanánk. Pár kávéházból még fény szűrődött ki, láttuk, ahogy odabent székeket rakodnak a pincérek. Két rendőr komoran tanácskozott a sarkon, és tisztelgett Bencolin előtt, ahogy keresztülvágtunk a boulevard St. Denis-n és jobbra elkanyarodtunk a boulevard de Sébastopolra. Senkit se láttunk. De úgy éreztem, figyelnek minket a kapualjakból, s hogy sokan, sokan lapulnak a falakhoz, és a behúzott ablaktáblák kis fényrései mögött is leáll egy pillanatra a titkon, lopva, lapulva zajló élet, amíg elhaladunk.

A rue St. Appoline keskeny, rövid utca; alattomosan lehúzott redőnyök sora. A sarkon van egy zajos ivó- és tánchelyiség, melynek piszkosszürke függönyei mögött szinte örökké árnyak mozognak; ám azon túl sehol semmi fény, egyetlen, pirossal megvilágított házszámot kivéve. Ezzel, a 25-

össel szemben álltunk meg egy magas kapubejáratnál; csavart kőoszlopok közt vasalt ajtót láttam. Hangulattalan, olvashatatlanságba fakuló aranybetűs tábla adta tudtul: „Augustin Múzeum, Csodák Gyűjteménye. Alapította J. Augustin, 1862. Nyitva: de. 11 órától du. 5 óráig – este 8 órától éjfélig."

Augustin csengetett, és az ajtó nagy retesznyikorgások közepette kinyílt. Kis előcsarnokba jutottunk, mely nappal a látogatók előtt alkalmasint nyitva állt. Poros villanykörték világították meg: a mennyezeten helyezkedtek el nagy A betű alakjában. A falakon újabb aranyozott betűk; ezek azt hirdették, milyen rendkívüli minőségű *borzalmakat* láthatni odabent, s hogy mely nevelő értékű mutatvány a spanyol inkvizíció által alkalmazott *kínzások* szemlélése, az *oroszlánok* elé vetett keresztényeké csakúgy, valamint a sok *leszúrt*, *lelőtt* vagy *megfojtott* jeles személyiségé. A hirdetmények naivak voltak, mégis hangulatot keltett valamennyi. Halott, temetni való ember az, aki nem érez máris némi egészséges kíváncsiságot ilyen dolgok hallatán. Kis társaságunkból, mint megfigyeltem, a józan, köznapiasan gondolkodó Chaumont szemlélte a legnagyobb figyelemmel a táblácskákat. S amikor azt hitte, nem látjuk, sötét szeme csak úgy itta a szavakat, külön-külön megforgatva mindent.

Az én figyelmemet azonban a lány keltette föl, aki beengedett bennünket. Ez lesz Augustin lánya, gondoltam, bár nem hasonlított az apjára. Barna haját félhosszúra vágva viselte, és hátrafésülte a füle mögé; erős szemöldöke volt, egyenes orra, sötétbarna szeme, melyből olyan rögtönítélő éberség sugárzott, mintha villanyozna. Apjára nézett, mint aki csodálkozik, hogy így látja: hogy nem ütötte el egy autó, például, odakint az utcán.

– Ö, papa! – mondta gyorsan. – Hát ez volna a rendőrség? Nos, uraim, mi itt az önök kedvéért becsuktuk a boltot, rontottuk a boltot. – Összevont szemöldökkel nézett ránk. – És most remélem, elmondják nekünk, mit óhajtanak. Remélem azt is, hogy nem hallgattak a papa butaságaira?

– No de, *no* de kedvesem! – tiltakozott nyugtatólag Augustin. – Kérlek, légy oly szíves bemenni és felgyújtani a múzeum valamennyi villanyát…

De a lánya határozott hangon közbevágott: – Nem, papa. Azt csináld meg szépen te, én addig beszélni akarok velük.

– És keresztbe fonta a karját, szemét az öregre szegezte, míg az végre bólintott s bután elmosolyodott, és megindult a helyiség túlsó végében levő üvegajtóhoz. Miközben kinyitotta, a lánya így folytatta: – Uraim, erre parancsoljanak. Papa majd szól, ha mehetnek.

Addig is betessékelt minket egy ajtón, mely a pénztárfülke mellett nyílt és a lakrészek felé vezetett. Nappaliszerű helyiségbe érkeztünk; a fény nem volt éppen nappali, és a berendezés is avíttasnak látszott: csipkék, bojtok, csecsebecsedíszek; ezt lengte be a főttkrumpliszag. Augustin úr lánya elhelyezkedett egy asztal mögött; karját ezúttal is keresztbe fonta.

– A papa nagy gyerek – közölte mentegetőzve, és a múzeum irányába biccentett. – *Velem* beszéljenek.

Bencolin röviden ismertette a tényeket. Azt, amit Augustin mondott nekünk, nem említette; szinte csak csevegett, ezzel is jelezvén, hogy feltételezése szerint se az apának, se a lányának nincs köze a rejtélyes eltűnéshez. Én azonban, ahogy Augustin kisasszonyt figyeltem, úgy láttam, benne épp ez ébreszt gyanút. Bencolin tekintete, félig leeresztett súlyos szemhéjak alól, körbevándorolt a szobán, és Augustin kisasszony már-már

üvegesen merev nézéssel követte. S mintha a lélegzete is szaporább lett volna valamivel.

– És az apám… fűzött ehhez valami megjegyzést? – kérdezte, amikor Bencolin végzett.

– Annyit csupán – felelte a rendőrfőnök – hogy nem látta távozni a hölgyet.

– Pontosan így van. – A lány ujjai a keresztbe font karok bicepszén megfeszültek. – *Én* azonban láttam.

– Látta, amikor távozik?

– Láttam.

Chaumont inas álla körül újra megfigyelhettem az arcizmok játékát. Azt mondta: – Kisasszony, nem szeretek hölgyeknek ellentmondani, de kegyed most téved. Én ugyanis egész idő alatt odakint álltam.

Augustin kisasszony úgy nézett Chaumont-ra, mintha most venné észre, hogy egyáltalán ott van. Lassan végigmérte, de a férfi tekintete nem rezzent.

– Ó! És meddig állt odakint, ha kérdezhetem?

– Legalább tizenöt percig még zárás *után* is.

– Értem! – vágta rá a lány. – Ez megmagyarázza a dolgot. Távozóban a hölgy egy kicsit elbeszélgetett velem. Jóval záróra után engedtem ki a kapun.

Chaumont öklével a levegőbe sújtott, mintha üvegfalat látna, mely mögött ez a nő sérthetetlenül távolodik megint.

– Jó, jó – mormolta Bencolin mosolyogva. – Ebben az esetben nehézségeink máris megoldódnak. Kisasszony – kérdezte most maga tehát jó negyedórát beszélgetett a hölggyel?

– Igen.

– Persze, persze. A rendőrség már csak egy dolgot nem lát tisztán – tette hozzá, és ráncba szaladt az arca. – Véleményünk

szerint bizonyos ruhadarabok eltűntek. Hogy volt öltözve a hölgy, amikor maga beszélt vele?

Habozás. – Nem is figyeltem – felelte aztán Augustin kisasszony nyugodt hangon.

– Hohó – kiáltotta Chaumont, újra vívni készen akkor legalább azt mondja meg, *milyen* volt! A külsejét leírná?

– Átlagos. Sok nőre ráillene.

– Haja, szőke, barna?

Újabb habozás. – Barna – mondta gyorsan Augustin kisasszony. – Barna szemek. Nagy száj. Filigrán alak.

– Duchêne kisasszony valóban barna volt. De termetre elég magas, és a szeme kék. Uramisten! – csattant fel Chaumont, s megint akárha a keze ütődött volna az üvegfalba. – *Miért* nem akarja megmondani végre az igazat?

– Megmondtam már az igazat. Egyebekben könnyen tévedhetek. Uram, vegye figyelembe, hányan jönnek-mennek itt egy nap, s nekem nem volt különösebb okom, hogy épp ezt a hölgyet megjegyezzem. Tehát összekeverhetem a részleteket. Egy dologban nem tágítok: én engedtem ki, és azóta nem láttam.

Ebben a pillanatban megjelent az öreg Augustin. Látta lánya arcán a fagyos feszültséget, gyorsan hadarni kezdett:

– Uraim, az összes villanyok… égnek. Ha viszont alaposabb vizsgálódást óhajtanak, külön lámpákat kell használniuk, mert a helyiségek… sosem világosak. De csak tessék, nincs semmi rejtegetnivalóm.

Bencolin indult volna már, de mint aki elbizonytalanodik, megállt. Augustin ebben a pillanatban a könyökével félresodorta a lámpa ernyőjét, és a rendőrfőnök arcára erős, sárga fény hullt, kidomborítva éles pofacsontját,

megvillogtatva komor szemét, ahogy szemöldöke alól nyugtalanul pásztázott a szobában…

– Ez a környék itt! – mormolta Bencolin. – Ez a környék! Van telefonja, Augustin úr?

– A kalyibámban, kérem… úgy értem, a műhelyemben. Fáradjon velem.

– Igen, igen. Máris szükségem lesz rá. De még valamit. Barátom, ön ugyebár azt mondta nekünk, hogy Duchêne kisasszony tegnap a múzeumba érkezve valami különös kérdést tett fel: „Hol van a szatír?” Mire célzott ezzel?

Augustint mintha sértette volna a kérdés.

– Kérem, uram – mondta –, még sosem hallott a Szajna Szatírjáról?

– Nem én.

– Egyik legsikerültebb remekem. A tiszta képzelet szülötte, mondanom sem kell. – Augustin sietve meg is magyarázta. – Alapja egy ismert párizsi legendaféle, miszerint a folyam ágyában ott él egy szatír, aki lerántja és megöli a nőket. Azt hiszem, a dolognak van valami alapja. Ha érdekli, összegyűjtöttem bizonyos anyagot, mely…

– Értem, értem. S maga a figura hol van?

– A Borzalmak Galériájának bejáratánál, közel a lépcső aljához. Roppantul hízelgőnek találtam, hogy…

– A telefont, kérném. Az urak pedig – fordult hozzánk – nyugodtan kezdjék meg a körsétát, a múzeumban csatlakozom önökhöz. Pár perc az egész, gyerünk.

Augustin kisasszony leült egy vénséges hintaszékbe a lámpa mellett, majd varrókosarat tett az asztalra. Fényes, sötét szeme a tű fokára szegeződött, ahogy befűzte a cérnát, s hidegen így szólt:

– Úgy van, uraim, menjenek csak. Ne zavartassák magukat.

Majd erőteljesen ringatózni kezdett a székkel, a tűt pedig beledöfte valami bíborszín csíkos blúzba; haját hátrasimította a füle mögé, kihúzta magát, mint akit otthona békéjén háborítottak éppen. De a szeme sarkából figyelt minket.

Chaumont-nal kimentünk az előtérbe. A tiszt cigarettatárcát vett elő, engem is megkínált; egymást fürkésztük, míg rágyújtottunk. Chaumont úgy érezte magát, mintha koporsóban lenne. Kalapját mélyen a szemére húzta, tekintete idegesen körözött a helyiségben.

Majd hirtelen megszólalt. – ön nős ember?

– Nem.

– Vőlegény?

– Igen.

– Ó! Akkor pontosan érti, mit jelent ez. Magamon kívül vagyok. Meg kell bocsátania felindultságomat. Amióta a holttestet megláttam…! De menjünk be talán.

Furcsa, kíváncsi rokonszenvet éreztem a visszafojtott, energikus, fantáziátlan fiatalember iránt, aki most láthatóan úgy evickélt csak, mint hal a szárazon. Ahogy a múzeum üvegajtaján beléptünk, láttam, milyen óvatosan halad máris; minden mozdulatán érződött, hogy tűző napon vívott kemény csatákat, de most, ebben a félhomályban szinte áhítatos tisztelet sugárzott az arcáról…

A csönd, a kihaltság engem is megborzongatott. Nyirokszagú volt ez a hely; és – nem tudom alkalmasabban körülírni – ruhaszagú… hajszagú. Hatalmas barlang-grottában voltunk, lehetett vagy huszonöt méter mély; groteszk, meanderes, faragott oszlopok köve támasztotta mennyezetét. És minden zöldes félhomályban úszott, a fény

forrását nem bírtam felfedezni; de mintha zöld víz lett volna, elmosta és reszketeggé-sugárzóvá tette a körvonalakat, úgyhogy a kőpillérek és a boltívek akárha csak egy aranyhalas játékedényből kerültek volna ide. Az ember már-már elhitte: zöld polipkarokat nyújtogatnak, szivárványszínben játszó nyálkaréteg borítja őket.

De ami valóban félelemmel töltötte el a szemlélőt: az a mozdulatlan gyülekezet. Karnyújtásnyira se tőlem ott állt egy. rendőr; az ember megesküdött volna, hogy egy igazi „biztos úr" feszít mellette – amíg meg nem szólította. A falak mentén, korlát mögött, alakok, alakok sora. Néztek (nem szabadulhattam 'ettől a kényszerképzettől) felénk, mintha tudnának jelenlétünkről, de ügyelnének rá, hogy a tekintetünk mégse találkozzék. Enyhe sárgás fény emelte ki őket az általános zöld derengésből. Doumergue, Mussolini, a walesi herceg, Alfonso király, Hoover; azután a sportpályák, a színpadok, a filmvászon bálványai, csupa azonnal felismerhető, mesterien mintázott arc és alak. Mégis, érezni lehetett, hogy ez itt még csak a fogadóbizottság – hódolat mintegy a szolid tisztességnek, a mindennapi élet kiemelkedő jelenségeinek –, de az *igazi,* az majd még ezután következik. Megdöbbentett már az is, hogy a barlang közepén, egy padon egy moccanatlan szemlélődő nőt pillantottam meg, és a közelében egy férfit, aki egy sarokba húzódott, mintha ittas lenne; s a szívem még hevesebben kezdett verni, amikor rájöttem, hogy ezek az alakok is viaszbábok.

Visszhangot vertek a lépteim, ahogy kissé kényszeredetten haladtam a boltívek alatt. Alig kétarasznyira mentem el a pad sarkában bóbiskoló férfitól; szalmakalapja a szemére *csúszott,* és szinte ellenállhatatlanul arra ösztönzött, hogy megérintsem gazdáját, valóban viaszból van-e. Ha üvegszemek figyelik az

embert, csaknem ugyanolyan kínos, mintha eleven tekintetek szegeződnének rá. Hallottam a bóklászó Chaumont lépéseit; és ahogy hátralestem, azt láttam, hogy ő is kétkedve vizsgálgatja a padon szunyókáló részeget…

A grotta kör alakú terembe nyílt, ahol csaknem vaksötét volt, a figurákat övezte csak egészen halvány fény. A boltívből undorító, vigyorgó arc nézett le rám. Regős vagy udvaribolond-féle lehetett, és mintha hozzám akart volna érni a jogarával, és kacsintott is hozzá. S ahogy elhaladtam mellette, megszólaltak a sipkáján a csengettyűk, egészen halkan. Itt, a sötét körteremben a visszhangok még kivehetőbbek, még halottibbak voltak; és a porszag, a ruhaszag, a hajszag is nyomasztóbb; a viaszfigurák egyre kísértetiesebbé, másvilágibbá váltak. D'Artagnan döfött a párbajtőrével. A sötétből egy fekete páncélos óriásalak vált ki, fejszét lendített a feje fölött. Azután újabb bolthajlatot láttam, halványzölden derengett, és lépcső vezetett lefelé, kőfalak közt, a Borzalmak Galériájába…

Már ez a felirat, ahogy megpillantottam a magasban, már ez is döbbenten állított meg. A kifejezés tartalma felöl nem lehetett semmi kétség; és ha az ember nagyon jól sejti, mire számíthat, nem mindig óhajtja átadni magát a dolognak. Egy pillanatra bennem is felötlött a gondolat: visszafordulok. A lépcső kőfalai is azt sugallták, hogy odalent borzalmak közé szorul a test s a lélek, és akkor többé nincs menekvés. És eszembe jutott, hogy itt, a lépcső tetején találkozott az öreg Augustin Odette Duchêne-nel, aki lefelé indult épp, s hogy utánanézve azt az iszonyú kísértetszemélyt látta, az arc nélküli nőt a prémstólával, a kis barna kalapban… Haladtam lefelé a lépcsőn, és érezhetően hidegebb lett, és a lépteim úgy visszhangoztak, mintha *előttem* már menne valaki, szökellve.

Hirtelen- szorongató magányt éreztem. A legszívesebben visszafordultam volna.

A lépcső éleset fordult. A nyers kőfalból zöldesen derengve kivált egy árny, és a szívem nekiverődött a bordáimnak. Púpos vállú férfit pillantottam meg, arcára középkori csuklya vetett külön árnyékot, de jól látszott hosszú álla, mely mintha torz mosoly viasznyúlványa lenne – ez a komor figura támasztotta itt a falat. Karjában egy nőt tartott, akit részben eltakart csuklyás köpenyével; és lent, borzadva láttam, hogy a férfitest patás lábakban végződik. *A Szatír!* Férfi, mint bárki más nembéli társa, de a művész egészen leheletfinom ösztönnel tapintott rá szennyességére, ocsmányságára, s ehhez nem találta elegendőnek a rútul formált mellkast s a mosolytalan arcot, a karikás szemeket; hanem állati alrészt adott neki…

Sietve hagytam ott a förtelmes alakzatot, s mentem lefelé a borzalmak folyosóján, mely újabb kör alakú terembe torkollt. Itt figuracsoportokat pillantottam meg, mindegyik külön fülkében helyezkedett el, valamennyi az ördögien leleményes trükkmívesség mesteri kézre valló alkotása volt. Itt újra „élt” a múlt. Az alakokat mind sápadt fény borította, mintha fátyolon át látnánk őket, hanem aztán *rajtuk* át még a hajdani kort is láthattuk. Marat ott feküdt, kilógva a bádogkádból, leesett állal, kékes bőrét csaknem átdöfő bordákkal, ahogy karmokká torzult ujjai a kést szorítanák, mely véres mellkasából áll ki. Látni lehetett az egész jelenetet; úgy, ahogy egykor. Az ápolónővért, ahogy elvonszolja az egyszerre teljesen passzív Charlotte Corday-t, és a piros sapkás katonákat, akik behatolnak épp az ajtón, és a szájuk kiáltásba dermed; ilyen hangtalanul üvöltött az egész jelenetből a borzadály. Ám a barna szoba mögött valami más is látszott: az aranyló szeptemberi napfény, mely behullt az ablakon, és látszottak a

futószőlő indái a szemközti ház falán. A régi-régi Párizs újra élt.

Valami *csöpögő* hangot hallottam…

Rémület fogott el. Végigfutott a szemem a többi, sápadt fényben úszó csoporton – láttam az inkvizítorokat, ahogy tüzes fogókkal dolgoznak, láttam a királyt, ahogy guillotine alatt a feje, és a katonák vadul verik a néma dobokat és természetellenesnek éreztem, hogy *ezek* az alakok nem mozdulnak. Mert így még kísértetiesebbek voltak ezek a kísértetek, mint ha színes öltözékükben előrelépnének, hogy szóljanak.

De nem, nem: az a *másik* dolog, az nem volt hallucináció. Valami csöpögött, makacsul, egyhangúan…

Felrohantam a lépcsőn, és visszhangok egész csapata kísért. Fényt akartam, emberek jelenlétéről akartam tudni ebben a fojtogató némaságban, ebben a viasz- és parókavilágban. A lépcső utolsó fordulójához érve megpróbáltam lecsillapodni valamelyest; mégsem lőhet, hogy így rám ijesszen egykét bábu. Nevetséges az egész. És Bencolinnel kettesben, konyakozva és cigarettafüstöt fújva, csakhamar valóban jót nevetünk majd a dolgon, csak szabaduljunk erről a gonosz helyről. .

Akkor megpillantottam hármójukat; Bencolin, Augustin és Chaumont épp akkor fordult be a fenti körterembe, amikor a lépcső tetejére értem. Bíztam benne, hogy sikerült úrrá lennem magamon, odakiáltottam hát nekik. De az arcomon ott maradhatott valami, mert még a félhomályban is elcsodálkoztak rajtam.

– Mi a csuda emészt, Jeff? – kérdezte Bencolin.

– Semmi, semmi – mondtam. De a hangom elárulta, hogy hazud'k. – Épp csak… megcsodáltam egy kicsit a

viaszfigurákat… ott lent. A Marat-csoportot. És a szatírra is kíváncsi voltam. Pokoli jó munka, az az arckifejezés, meg ahogy a nőt a karjaiban tartja…

Augustin feje rázkódni kezdett.

– *Micsoda?* – kérdezte rá követelően. – Hogy mit mond?

– Azt mondtam, pokoli jó, a szatír, ahogy a nőt a…

Augustin, mint akit megbűvöltek, így szólt ekkor: – Kérem, akkor úgy látszik, ön a… hibbant. A szatír semmiféle nőt nem tart a karjaiban.

Harmadik fejezet

Vér a sikátorban

– Most nagyon is tart – szögezte le Bencolin. – Valódi nőt. Halottat, méghozzá.

És nagy zseblámpájának fényét rávillantotta a két alakra; mi hárman ott álltunk szorosan mellette, mögötte.

A szatír viaszfigurája egy kicsit a falnak dőlt, ott, a helyén, a lépcsőfordulón. Karjai úgy görbültek, hogy jól megtartották az odatámasztott nő kis testét; egyensúlyban volt az egész. (Mint később megtudtam, ezeket a viaszfigurákat erős acélvázra építik, és komolyabb terhet is kibírnak.) A nő súlya főként a szatír jobb karjára és a mellkasára nehezedett; fejét befelé fordították, sőt szinte egészen a férfi hóna alá nyomták, és a durva fekete darócot ráhúzták az arcra, és félig a testre is… Bencolin lefelé reflektorozott. A szatír szőrös lába és patája is véres volt. A szobor talapzatánál vöröslő tócsa állt már.

– Emeljék ki onnét – parancsolta Bencolin. – De vigyázva; semmit el ne törjenek. Rajta!

Kiemeltük s a kőlépcső fordulóján letettük a könnyű térhet. A nő teste még meleg volt. Bencolin akkor az arcára vetítette a zseblámpa fényét. Barna szemeket láttunk, tágra nyílt, kínba, rémületbe, iszonyba dermedt szemeket; a vértélen ajkak hátrafeszültek; és a kis kalap rendetlenül félrecsúszott a fején. A fény lassan végigpásztázta a testet…

Szapora lélegzésre lettem figyelmes, közvetlenül az oldalamnál. Chaumont volt az; csak nehezen fegyelmezte a hangját, úgy mondta: – Tudom, ki ez.

– Igen? – kérdezte Bencolin, de nem emelkedett fel térdelő helyzetéből. A zseblámpa fénye tovább vándorolt.

– Ez Claudine Martel, Odette legjobb barátnője. Vele kellett volna együtt teáznunk, amikor Odette lemondta a találkozást és. . . Uram Isten! – Chaumont, e felkiáltást kísérve mintegy, ököllel rávágott a falra. – Hát még egy!

– És megint – jegyezte meg Bencolin töprengve – egy volt miniszter leánya. Martel grófé. Jól mondom, ugye?

Látszólag nyugodtan nézett föl Chaumont-ra, de az arccsontja mellett rángatózott az izom. Bencolin arca olyan gonosz volt e pillanatban, mint a szatíré.

– Úgy van – bólintott Chaumont. – És hogyan… hogyan halt meg?.

– Hátba szúrták. – Bencolin fordított egyet a holttesten, hogy lássuk a halványkék kabát hátán balfelől a foltot. – A kés nyilván átjárta a szívet. Golyó ütötte seb nem vérzett volna így… De ezért még ugyanilyen bőven meglakol, aki tette! Nézzük csak. Küzdelemnek semmi nyoma. A ruhája nem zilált. Egyéb sem, kivéve… ezt itt.

És a lány nyakában függő vékony aranyláncra mutatott. Ezen a láncon viselt bizonyára *valamit,* a ruhája alatt, a mellén. Ám a lánc most nyitva volt, s az a valami – hiányzott. A lánc csak azért nem csúszott le a földre, mert egy helyen megakadt a ruha gallérjában.

– Nem… küzdelem itt nem volt – mormolta a rendőrfőnök. – A karok ernyedtek, a kéz nem szorult ökölbe; gyors, biztos döfés volt, egyenest a szívnek szóló. Hohó! Hát a ridikül hol maradt? A lovamat egy ridikülért! Mert azt mindig hordanak. De ezé itt hova lett?

Türelmetlenül világított körbe, és véletlenül – véletlenül-e?

– Augustin arcába is belevillantott. Az öregember groteszk mozdulattal markolta a szatír csuháját, s most, hogy a fény a szemét érte, felkiáltott.

– Tudom, most letartóztat! – A hangja megint a mennyezetet karcolta. – Pedig énnekem ehhez, kérem, semmi, de semmi közöm! Én itt…

– Ó, menjen a fenébe már! – kiáltotta Bencolin; – Vagyis dehogy. Álljunk csak meg itt. Ez a lány, barátom, nemrég halt meg, két órája sincs. De nincs ám; mondja, maga hánykor zárt ma?

– Valamivel fél tizenkettő előtt, kérem. Alighogy megkaptam az üzenetét, uram!

– És mielőtt bezárta a boltot, lejött ide?

– Lejövök én ide, kérem, mindig. Egyik-másik fényhatás nem alszik ki a központi kapcsolókra, odafönt. Azokért is le kell jönnöm; aztán…

– Aztán lejött, de nem volt itt senki.

– Nem! Senki!.

Bencolin az órájára nézett. – Most háromnegyed egy van. Jó egy órája maga itt járt lent, azt mondja. Helyes. És ha jól értem, ez a lány nem jöhetett be a főbejáraton?

– Egyáltalán semmiképp, kérem! A lányom senkinek nem nyitna ajtót, csak nekem. Van egy külön kis jelzőcsöngetésünk. De kérdezze meg őt magát…

A zseblámpa fénykévéje végigsöpört a lépcsőpihenőn; aztán a fal tövén, a falon. A szatír tulajdonképpen a múzeum hátsó falának támaszkodott – vagyis az utca felőli fronttal párhuzamos falnak –, amellyel a lépcső további része, a forduló után, merőlegest írt le. A két fal találkozási pontján Bencolin zseblámpája megállt. A sarkot halványzöld lámpa világította meg, célja az volt, hogy a szatír csuklyája még ravaszabbul

érvényesüljön; a homályos lámpa nem mutatta a falon látható enyhe különbséget, de a, zseblámpa fényében jól látszott, hogy bizonyos felület csak festett kőutánzat, valójában – fa.

– Értem – mormolta a detektív. – Ez itt, ha nem tévedek, a múzeum hátsó bejárata?

– Úgy, úgy, kérem. És mögötte van egy keskeny folyosó, amely ezek mögött a falak mögött vezet a Borzalmak Szobájához, ahol a rejtett világításhoz hátulról hozzáférhetek. És mindjárt itt szemközt van egy másik ajtó, az…

Bencolin fölcsattant. – Az hová nyílik?

– Ó, hát az… az egy födött sikátorfélére, amelyik a boulevard de Sébastopolról nyílik. De annak a sikátornak az ajtaját csakugyan *sosem* használom. Nem, az mindig zárva.

A zseblámpa kévéje a fából készült ajtó aljától lassan átvándorolt a szatír szobrának talapzatához. Furcsa vérnyomok csillantak; Bencolin ügyelt rá, hova lép, így ment a falhoz. Megtaszította, és a műkő engedett, a rejtekajtó kinyílt. Ott haladtam szorosan a nyomában, éreztem a szűk kis lyuk fojtott levegőjét, láttam, hogy lépcsők vezetnek tovább a Borzalmak Szobájához, és a műkő ajtóval szemközt a sikátor ajtaját is észrevettem. A kabátujjamba kapaszkodó Augustin ujjai reszkettek. Bencolin a zseblámpája fényében már a külső ajtó zárját vizsgálgatta.

– Biztonsági zár – mondta –, csakhogy a nyelve szabadon van! Ezt az ajtót ma éjszaka *használták*.

– Úgy érti, kérem, hogy nyitva van? – kiáltotta Augustin.

– Vissza! – szólt rá Bencolin ingerülten. – Lehetnek itt nyomok a porban. – Zsebéből zsebkendőt húzott elő, ujjai köré csavarta, így nyitotta ki a külső ajtót, a gombjánál fogva.

Kint voltunk egy alacsony sikátorfélén. Köves folyosónak látszott, inkább, mely a múzeum mögött húzódik; eredetileg

egy szűk rés volt ez a házak közt, de valami buzgó építő befödethette bádoggal és-fával, ezért, hogy most legföljebb két és fél méter magas lehetett. A szomszéd háznak csak a téglafalát láttuk, majd távolabb, balra, egy súlyos ajtót, melynek azonban nem volt se gombja, se kilincse. Ezt a bal kéz felőli sikátorvéget is téglafal zárta. Ám jobbra a sötét alagút végén utcai fények derengtek; és kerékcsikorgás hallatszott, aztán továbbsuhanó autók távoli zaja.

A nyirkos kőlapokon, középen, épp Bencolin zseblámpájának fénykévéjében ott hevert egy fehér,- mosóbőr kézitáska, körülötte szétszórt női holmik. Emlékszem, élesen elütött a fehér alaptól a táska fekete mintájának rajzolata, és az ezüstzár csillogott. A szemközti téglafal mellett fekete dominóálarcot pillantottunk meg, melynek egyik oldaláról elvált a gumiszalag. A fal tövében a kövön vérfoltok látszottak.

Bencolin nagyot sóhajtott. Aztán Augustin-hez fordult.

– Hát *erről* mit tud?

– Semmit, kérem! Negyven éve lakom ebben a házban, de esküszöm, hogy tízszer-tizenkétszer ha kimentem-bejöttem ezen az ajtón. A kulcsa… igen, azt se tudom, hol a kulcsa.

A rendőrfőnök fanyarul elmosolyodott. – És mégis, a zár szinte új! Meg aztán az ajtó sarkai olajozva vannak. Annyi baj legyen!

Követtem az utcára vezető bejárathoz. Igen, a kövezett sikátorféleségnek ott is volt egy ajtaja. És az az ajtó ugyancsak nyitva állt, egészen a falig hátrahajtva. Bencolin füttyentett egyet.

– Ide nézz, Jeff – mondta aztán, szinte szelíd hangon.

– Ez ám a zár! Rugós, de a betörésbiztos fajtából, bulldog a neve. Ezzel nem bírsz mit kezdeni. És mégis nyitva áll az ajtó. A fenébe is!… Csak nem… – Szeme körbepásztázta a terepet.

– Ha ez az ajtó zárva, a sikátorban vaksötét van. Csak nem azt jelenti ez, hogy olyankor villanyt gyújtanak? De igen, tessék!

És egy szinte láthatatlan gombra mutatott, fejmagasságban a téglafalon. Megnyomta. A szűk sikátorfolyosót lágy fény árasztotta el, a fény forrása ott volt fent a tetőt tartó favázban. Bencolin felkiáltott, és nyomban leoltotta a villanyt.

– Mi baj van? – tudakoltam. – Miért nem hagyod égve? Meg akarsz vizsgálni bizonyos dolgokat, amelyek…

– Psszt! – Gyorsan, visszafojtott izgalommal beszélt. – Jeff, pályafutásom történetében ez egyszer szembe kell fordulnom a Sûreté alapos módszerével. Ök. itt mindent lefényképeznének, megvizsgálnának; tűvé tennék hajnalig ezt a sikátort. És nekem kockáztatnom kell; nem hagyhatom őket… És most gyorsan! Becsukjuk ezt az ajtót, – Csöndben, gonddal becsukta. – És vedd elő szépen a zsebkendődet, szedd föl a kézitáskát, gyújtsd össze, ami kihullt belőle. Én addig villámsebesen megnézem, amit még kell.

Bencolin, amióta belépett ide, lábujjhegyen járt. Követtem példáját, ő meg közben a falhoz hajolt, pontosan ott, ahol a kő véres volt. Motyogott magában valamit, aztán elkezdett kaparászni, rásöpört valamit a földön egy borítékra: valamit, ami a zseblámpájának fényében csillanhatott meg. Vigyáztam, semmi el ne kerülje a figyelmemet, ahogy a kézitáskát s széthullt tartalmát összeszedtem. Arany púdertartó, hasonló apró rúzs, egy zsebkendő, néhány kartonkártya, egy levél, egy autókulcs, egy notesz, valamint kis címletű bankjegyek s aprópénz. Akkor Bencolin intett, hogy kövessem, és visszatértünk az épületbe, átmentünk a rejtekajtón, ott voltunk újra a szatír lépcsőfordulóján.

De a rendőrfőnök megállt még a műkő falnál, és föltekintett a sarokban égő zöld lámpára. Hunyorgott. És a homlokát ráncolta, mint aki nem ért valamit, aztán visszapillantott a két egymás mögött nyíló ajtóra. Mintha felmert volna valamit.

– Igen – mondta, félig csak úgy magának. – Úgy van. Ha ez itt – és megkocogtatta a rejtekajtót – csukva volt, de a sikátorra nyíló ajtó nem, akkor a rés alatt kiszűrődő zöld fény odakintről jól látszott. – Hirtelen sarkon fordult, és Augustinhez intézte szavait: – Gondolkozzék, barátom, erősen! Azt mondta nekünk, ugyebár, hogy amikor valahogy úgy fél tizenkettő körül eltávozott a múzeumból, minden villanyt leoltott?

– Hát hogyne, kérem!

– *Mindent?* Bizonyos ebben?

– Megesküszöm rá.

Bencolin ezúttal a homlokát kocogtatta meg ökölbe szorított kezével. – Akkor itt valami nincs rendjén. De nagyon nincs. Ezeknek a fényeknek… legalább ennek az egynek, égnie kell. Chaumont kapitány, hány óra?

Ez a váltás olyan hirtelen volt, hogy Chaumont, aki állát két kezébe támasztva a lépcsőn ült, értetlenül rezzent fel.

– Bocsánat, hogyan?

– Kérdem – ismételte a detektív –, hány óra?

Chaumont kissé hökkenten húzta elő nagy aranyóráját. -

Mindjárt egy – felelte komoran. – De mi az ördögnek kell ez önnek?

– Nem kell – mondta Bencolin. Olyan volt ez, mintha barátom egy kicsit meghibbant volna, épp ezért tudtam, hogy valami felfedezés nyomán járhat. – Hát akkor – folytatta – most egyelőre itt hagyjuk Martel kisasszony holttestét. De nézzük csak még egyszer…

Újra letérdelt a holttesthez, amely most már valahogy nem volt olyan iszonytató; az üresen meredő barna szemek, a rendetlenül félrecsúszott feszes kis kalap, a furcsa nyugvó helyzet mind-mind kevésbé volt valószerű, mint a viaszfigurák. Bencolin a lány nyakán lógó láncot tanulmányozta.

– Erős rántás lehetett – mondta, és mindjárt szemléltette is a dolgot egy mozdulattal. – A lánc szemei aprók, de nem gyöngék, és tökéletesen zárulnak.

Felállt, elindult visszafelé; Chaumont ekkor megkérdezte:

– Itt akarja hagyni lenn, – így egyedül?

– Miért ne?

A fiatalember bizonytalanul végighúzta a szeme előtt a kezét. – Nem is tudom – mondta –, gondolom, ez már nem fog fájni neki. Csak mindig annyian voltak körülötte… amíg élt. És ez olyan nyomorúságos hely! Ez az egy, ami talán mégis zavar. Hogy olyan nyomorúságos hely. Mit szólna hozzá, ha mégis vele maradnék?

Tétovázott, Bencolin közben kíváncsian nézett rá.

– Látja – magyarázta Chaumont, és az arca még jobban megfeszült –, képtelen vagyok ránézni úgy, hogy az eszembe ne jusson Odette… Ó, Isten! – mondta fásultan, aztán hirtelen elcsuklott a hangja. – Nem tehetek róla…!

– Nyugalom! – figyelmeztette Bencolin. – Jöjjön csak föl velünk. Ráfér magára is egy kis ital.

Elindultunk visszafelé a barlangszerű termen át, így jutottunk ki az előtérbe, majd Augustin lakrészébe kanyarodtunk. A hintaszék erőteljes nyikorgása halkulni kezdett, ahogy Augustin kisasszony ránk nézett. Elharapta a szálat. Arcunkról láthatta, hogy valamivel többet találtunk, mint amit kerestünk; és gyanús lehetett neki az a kézitáska is. Bencolin egyetlen szó nélkül a telefonhoz ment, Augustin meg

matatni kezdett a hangulattalan, csecsebecsés szoba egyik fiókos szekrényének fölső pohárszékrészében; előhalászott egy zömök konyakosüveget. Lánya gyors pillantással felmérte Chaumont kapitány jókora adagját, s a szája megfeszült. De nyomban folytatta a ringatózást.

Feszengtem. Óra ütése, a hintaszék nyikorgása hallatszott. Úgy éreztem, ez a szoba meg a főttkrumpliszag mindörökre eggyé válik bennem. Augustin kisasszony nem kérdezett semmit; minden porcikája merev volt, ujjai gépiesen jártak. Kitörni készülő vihar vészlobogójának látszott az a kék csíkos ing, melyet épp javítgatott. Ahogy megittuk Chaumont-nal a konyakunkat, megfigyeltem, hogy az ő tekintete is a lányra szegeződik… Eltelt egy kis idő; akkor Augustin úr mondott valamit, mi azonban mind némák maradtunk, és a kényelmetlenség sem oldódott.

Bencolin visszajött a szobába.

– Kisasszony – mondta –, szeretném megkérdezni…

– Marie! – tört fel ekkor az apából valami halálra sebzett hang. – Nem bírtam megmondani neked! Gyilkosság! Itt…

– Kérem, most maradjon nyugton – mondta Bencolin.

– Szeretném megkérdezni, kisasszony, mikor gyújtott villanyt a múzeumban ma éjjel?

A lány nem állt le vívni vele, nem kérdezett vissza, hogy *egyáltalán* hogyan érti ezt. Keze nem remegett, ahogy letette a varrást, s azt mondta: – Alighogy papa elment önhöz.

– Mit gyújtott fel? Hol?

– Felkattintottam a középső grotta és a pincébe vezető lépcső világítását.

– Mi oka volt rá?

A lány közönyösen bámult vissza a detektívre. – Ez volt a legtermészetesebb dolog a világon. Zajt hallottam; mintha járkálna valaki a múzeumban.

– Maga nem könnyen lesz ideges, ha jól látom?

– Nem. – És nem volt hozzá egy mosolya, ajakpittyesztése; pedig tudni lehetett, mennyire megvet bármi idegeskedést.

– Utánanézett a dolognak?

– Igen. – És ahogy Bencolin felhúzott szemöldökkel nézett rá továbbra is, folytatta: – Megnéztem a középső grottát, onnan véltem hallani a zajt, de mint kiderült, tévedtem. Nem volt ott senki.

– A lépcsőn nem ment le?

– Nem mentem le.

– Meddig hagyta égve a világítást?

– Nem tudom pontosan. Öt percig, talán tovább. Hanem most ön magyarázza meg – folytatta, hirtelen élesre váltva, és egy kicsit kihúzta magát a hintaszékben hogy mi ez a beszéd itt *gyilkosságról?*

(A következő számban folytatjuk)

Hck

VILKOSSÁG PANOPTIKUMBAN

– Egy lányt – felelte Bencolin lassan bizonyos Claudine Martel kisasszonyt, meggyilkoltak. Testét a lépcsőfordulón álló szatír karjába lökték…

Az öreg Augustin rángatni kezdte Bencolin kabátujját. Kopasz fejét, fülei mögött azt a két képtelen hajpamacsot úgy fordította Bencolin felé, mint egy könyörgő kutya. Véraláfutásos szeme is így tágult-szűkült.

– Kérem, uram! Kérem! Ő nem tud erről a dologról semmit…

– Vén szamár! – csattant fel a lány. – Ne ártsd magad ebbe. Majd én.

Az apa lemondóan kezdte dörzsölgetni bajuszát, pofaszakállát, és látszott rajta, milyen büszke is a lányára, s hogy most már szinte neki könyörögne elnézésért. Augustin kisasszony tekintete újra a Bencolinét kereste.

– Tehát, kisasszony? Ismerős magának a Claudine Martel név?

– Uram, csak nem képzeli, hogy múzeumunk minden betévedt látogatójának arcát, ruházatát, sőt most már a nevét is megjegyzem vagy megkérdem?

Bencolin előrehajolt. – Miből gondolja, hogy Martel kisasszony egyáltalán *betévedt* erre a helyre?

– Ön mondta – hangzott a komor válasz –, hogy itt van.

– A ház mögötti sikátorban gyilkolták meg, mely az utcáról nyílik – mondta Bencolin. – Lehet, hogy az áldozat soha életében nem járt a maguk múzeumában.

– Ó! Akkor viszont – mondta a lány, vállat vont, és kézbe vette megint a varrnivalóját –, ha ez így van, a múzeumot ki is hagyhatja a dologból. Nem?

Bencolin szivart vett elő. Láthatóan Augustin kisasszony utolsó megjegyzésén tűnődött. Marie Augustin pedig ismét a

varrásba mélyedt, és most már mosolygott is: mint aki megnyerte a csata egyik fontos összecsapását.

– Kisasszony – mondta töprengve a detektív –, pár pillanat múlva arra kérem majd, fáradjon velem, hogy a kérdéses holttestet megtekintse… De most, egyelőre, idézzünk fel bizonyos beszélgetést, melyet mi magunk folytattunk itt nemrégiben.

– Igen?

– Beszélgetésünket, melynek tárgya Odette Duchêne volt, az a fiatal nő, akit holtan halásztak ki a Szajnából.

A lány ismét letette a varrást. – A mindenségit! – kiáltott fel. – Hát itt már sose lesz nyugság? Mindent elmondtam, amit tudok róla.

– Ha jól emlékszem, Chaumont kapitány felszólította, írja le Duchêne kisasszonyt. A maga által adott személyleírás, vagy emlékezőtehetségének fogyatékossága folytán, vagy egyéb okból, téves volt.

– De hát mondtam már! Nyilván tévedtem. Valami másra gondolhattam… valaki másra…

Bencolin meggyújtotta a szivart, aztán elfújta a gyufát.

– Ó, most valóban az igazat mondta! Pontosan erről van szó. Maga valaki másra gondolt. Azt hiszem, Duchêne kisasszonyt valóban sosem látta. Váratlanul felszólították, adjon személyleírást róla. Hát maga megkockáztatta, gyorsan válaszolt, és nyilvánvalóan másvalakit írt le. Akire gondolt épp. És van itt valami, amit nem értek; mert…

– Mert?

– …mert nem értem – folytatta eltűnődve Bencolin miért annak a nőnek a külseje tolult fel elsőnek az emlékezetéből. Hogy világosan beszéljek, nem értem, miért adott nekünk olyan pontos személyleírást Claudine Martelről.

Negyedik fejezet

Hogyan kelt életre így mítosz

Bencolin egyszerre mindent visszanyert. Látszott ez Marie Augustin lepittyedő száján, elárulta a visszafojtott lélegzete, a szeme; és nem volt kétséges az sem, hogy az agya sebesen jár és újabb kibúvót keres. Akkor elnevette magát.

– Uram, ha megengedi, amit ön mond, azt pedig *én* nem értem! Az a személyleírás, higgye el, illett volna bárkire…

– Úgy! Beismeri tehát, hogy soha nem is látta Odette Duchêne-t?

– Nem ismerek be semmit!… Ismétlem, az a személyleírás ezer nőre ráillik…

– Ezek egyike fekszik itt most holtan.

– …és az a tény, az a véletlen, hogy Martel kisasszony történetesen hasonlít valamelyest az általam leírt személyre, nem egyéb, mondom, véletlennél.

– Lassabban! – szólt közibe Bencolin, és szivarjával figyelmeztető mozdulatot tett. – Honnét tudja végül is, milyen a külseje Martel kisasszonynak? Nos? *Hiszen egyelőre nem látta!*

Marie Augustin dühösen, elvörösödött. Érezni lehetett, hogy nem azért, mert vád érhette volna bármiképp, hanem hogy Bencolin így sarokba szorította. Ugyanígy megvadította volna más is, aki egy szemvillanással gyorsabb lehet a szópárbajban *nála*. Haját ismét hátralökte a füle mögé, és a mozdulata jelezte: haragszik.

– Nem gondolja – jegyezte meg fagyosan –, hogy most már eleget produkálta ezeket a tárgyalótermi trükköket? *Nekem* legalábbis eleget.

Bencolin atyailag csóválta a fejét, s ez Marie Augustint még jobban felingerelte. A detektív arca sugárzott. – No de, kisasszony, ejnye, ejnye! Vannak itt még kérdések, melyeket kénytelenek leszünk megnézni azért. Nem hagyhatom én magát csak így, meg úgy.

– Persze. Mint rendőrnek, ehhez joga van.

– Ez az. Nos, akkor hát. Gondolom, annyit máris le kell szögeznünk szépen, hogy Odette Duchêne halála és Claudine Martel halála összefügg egymással: nagyon szorosan összefügg. Hanem most még egy harmadik hölgyről is szót kell ejtenünk, aki mindkettejüknél rejtelmesebb alakzat. A jelek szerint itt kísért ezen a helyen. Gondolok pedig arra a nőre, akinek az arcát senki se látta, aki azonban… ezt tudjuk… prémstólában és barna kalapban közlekedik. Ma este, a dologról beszélgetve, az édesapja érdekes elméletet boncolgatott…

– Szűzanyám! – mondta a lány kétségbeesett hangon. – Csak nem hallgatták meg azokat a sületlenségeket? Papa, hallod! Elmondtad nekik mind azt a… zagyva dolgot?

Az öregember furcsa méltósággal húzta ki magát. És így szólt: – Marie, az apád vagyok. Megpróbáltam elmondani az uraknak, amit igaznak gondoltam.

A lány arcán, egész éjszaka most először, emberi gyengédség, melegségféle váltotta fel a hideg-józan, sápadt színt. Szelíden odalépett az apjához, vállára tette a karját.

– No nézd, papa – mormolta, és az öregember arcát fürkészte. – Nézd csak. Fáradt vagy. Menj, feküdj le. Pihenj

kicsit. Az uraknak nincs szükségük itt rád. Amit tudni akarnak, arról én beszámolhatok nekik. Magam is.

Ránk pillantott, és Bencolin bólintása volt a válasz.

– Jó – mondta az öreg tétovázva. – Jó… ha senkinek sincs ellene kifogása. Nagy rémület volt ez nekem. Borzasztó. Nem is tudom, mikor éreztem magam utoljára így… ilyen feldúltnak. – Bizonytalan mozdulatot tett. – Negyvenkét év – folytatta, és megint felszaladt a hangja. – Negyvenkét év, és *van* nevünk. És a név, az nekem sokat jelent. Igen, az nekem…

Mentegetőzve mosolygott ránk. Aztán megfordult, kibotorkált a szobából; a háta görbe volt, a feje furcsán-porosan imbolygott a lámpafényben. Végül pedig elnyelték az árnyak, a kézimunka-kísértetek, a lószőrrel tömött karosszék-szellemek, melyek valahogy maguk is kevésbé látszottak valóságosnak, mint a vastag függönyök résén az utcáról beszüremlő, testetlen derengő fény. Marie Augustin fellélegzett.

– És most, uraim?

– Továbbra is fenntartja azt az állítását, hogy a barna kalapos nő: közönséges mítosz? A képzelet szülötte?

– Természetesen. Apám képzelete… már csak ilyen.

– Apjának képzelete, no igen. Van itt egy kis dolog ezzel kapcsolatban, amit azért megemlítenék. Édesapja a nevéről beszélt; büszke szívű ember… Mármost ez a panoptikum, ez egy… jövedelmező vállalkozás?

A lány nagyon figyelt, érezte a csapdát. De nem tudta mégsem, mi ellen kell védekeznie; így mondta lassan: – Nem látok összefüggést a dolgok közt.

– Van összefüggés. Apja azt említette, hogy maguk szegények. Szabad kérdeznem, maga foglalkozik a pénzügyeikkel?

– Igen.

Bencolin kivette a szájából a szivart. – Nos tehát, tudja-e az édesapja, hogy magának, Párizs különböző bankjaiban, letéti számlákon összesen, közel egymillió frankját őrzik?

A lány nem felelt, csak valami halotti sápadtság kezdett végigkúszni az arcán, és a szeme kerekre nyílt.

– Vagyis akkor hadd kérdezzem így – vetette oda Bencolin, társalgásformán – kisasszony: nincs semmi, valóban semmi mondanivalója?

– Nincs. – A lány hangja rekedtes volt, igyekezett mégis minél könnyedebben odavetni a szót. – Legföljebb, hogy… ön okos ember, ó, Uramisten, de még milyen okos! Gondolom, most *neki* is elmond mindent.

– Nem okvetlenül – mondta Bencolin, és közben vállat vont. – Ó, azt hiszem, az embereim!

Az utcáról élénk dudaszó hallatszott; a Sûreté kocsijának zaja. Az autó a múzeum előtt hirtelen fékezve megállt, s akkor már emberi hangok is beszűrődtek. Bencolin sietve ment a kapuhoz. Beállt egy újabb kocsi. Néztem Chaumont döbbent arcát.

– De hát az ördögbe is – horkant föl hirtelen Chaumont –, mire véljem ezt? Nem értek egy szót se. *Mit* művelünk mi itt? Mi a… – Ekkor észbe kapott; Marie Augustin jelenlétében aligha fejezhette volna be a mondatát. Zavarodottan mosolygott.

A lányhoz fordultam. – Kisasszony – mondtam –, itt a rendőrség, és azt hiszem, pár pillanat múlva itt minden a feje tetején áll majd. Vagyis ha lepihenne inkább, nem hiszem, hogy Bencolinnek bármi kifogása volna ellene.

Most engem is alaposan végigmért. Én pedig furcsa riadalommal nyugtáztam, hogy ez a lány, illőbb környezetben,

szinte szép is lehetne. Ha egy kicsit elengedné magát, ha nem volna ez az örökös merev *tartás* erős, arányos teste kecsesség válna; megfelelő ruhákkal, egy kis *színnel,* előnyére változnának a vonásai, érvényesülne komoly tündöklésű szeme. A lompos-feketébe öltözött kisasszony mögött megláttam egy igazi nőt, egy igazi jelenséget. És az arcom árulkodhatott, mert észrevette, mit gondolok. Néma párbeszéd volt ez ott. És nem sejthettem, hogy ez a jó szándékú cinkosság nemsokára, valóban halálos veszély idején, talán a megmentőm is lehet még. Marie Augustin egyelőre csak megértően bólintott.

– Maga rendkívül találékony fiatalember! – És ezt a jelenség mondta már! A feszesre vont ajkak körül mosoly játszott. Hirtelen elszorult a mellem, mintha a jelenség alakot is öltene; kimondatlan szavak vertek visszhangot. A lány folytatta: – Egyáltalán nem ellenszenves nekem… az ötlete. De nem, nem vonulok vissza. Érdekel a dolog; hadd lássam, mit művelnek.

Már láttuk őket; némi lábdobogással vonultak be az épületbe. Egy őrmester, egyenruhában; két fürge szemű társa nemezkalapban; és a technikaiak, ládákkal, hátukra vetett fényképészállvánnyal. Hallottam, ahogy Bencolin utasításokat ad. A rendőrfőnök akkor visszatért a szobába, vele volt az egyik nemezkalapos is.

– Durrand felügyelő – mondta Bencolin – kézbe veszi az ügyet. Itthagyok neki mindent. Vagyis… felügyelő, jól értette, mit mondtam, arról a… sikátorról?

– Majd vigyázunk – felelte röviden a másik.

– És semmi fotografálás!

– *Ott* nem fogunk fényképezni, értettem.

– No mármost, akkor ezekről a dolgokról itt. – Bencolin az asztalhoz lépett. Azon hevert a kézitáska, mellette sorakoztak a belevalók, kiegészítve a sikátor kövén lelt dominóálarccal. – Bizonyára megtekinti őket. Mint mondtam, a sikátorban voltak…

A felügyelő simára borotvált, ravaszul okos arca az asztal fölé hajolt. Kezével gyorsan végigfutott a leleteken. Azt kérdezte: – A ridikül az áldozaté volt, ugye?

– Igen. Nevének kezdőbetűivel a záron. Ami a táska tartalmát illeti, nem találtam semmi érdekeset… ezt az egyet kivéve.

Bencolin kis papírdarabot nyújtott át a felügyelőnek; a papirost láthatóan sietve tépték le egy írótömbről. Név és cím állt rajta. A felügyelő füttyentett.

– A mindenit! – mormolta. – Hát *ez* a barátunk is benne volna? Ó, értem, értem. A szomszéd ház… Előkerítsem?

– Semmi szín alatt! Magam akarok beszélni vele.

Kis zajt hallottam a hátam mögül. Marie Augustin megemelte egy kicsit a hintaszék hátát, s az nyikordult.

– Szabad kérdeznem – mondta –, kinek a neve áll a papíron? – A lány hangjában most nem volt semmi rekedtség.

– Hogyne, kisasszony. – A felügyelő éles pillantást vetett rá a kalapja karimája alól. – Íme, felolvasom: „Etienne Galant, 645 avenue Montaigne. Telefon: Élysée 11-73.” Mond ez valamit önnek?

– Semmit.

Durrand folytatta volna a kérdezést, ám Bencolin megérintette a karját. – A noteszban semmi érdekes. Tessék, ez itt egy kocsikulcs, ez az áldozat vezetői jogosítványa. Itt a kocsi száma. Megadhatja valamelyik emberének itt a

környéken, hadd lássuk, nem maradt-e valahol erre az autó is…

Durrand hívására megjelent egy rendőr. Tisztelgett, majd az utasítás vétele után tétovázni látszott.

– Volna valami jelentenivalóm, felügyelő úr – mondta – talán összefügg az üggyel. – Ahogy erre Bencolin és a felügyelő is hirtelen feléje fordult, a rendőr egy kicsit megzavarodott. – Lehet, persze, hogy semmi jelentősége, kérem. De még éjfél előtt feltűnt nekem egy nő a múzeum ajtaja körül. Azért figyeltem föl rá, mert negyedóra leforgása alatt kétszer is elhaladtam itt, és mindkétszer láttam; tétovázva állt kint, az ajtónál, mintha tétovázna, becsöngessen-e. Ahogy észrevett, elfordult; azt a látszatot akarta kelteni, hogy vár valakit…

– A múzeum zárva volt? – tudakolta Bencolin.

– Igen, rendőrfőnök úr. Ez föl is tűnt nekem, szintén, mert általában nyitva van éjfélig, és amikor először elhaladtam itt, még csak tizenegy óra negyven volt… Láthatóan a nő is csodálkozott a dolgon.

– Mennyi ideig állt itt az a nő?

– Ezt nem tudnám megmondani, uram; ahogy legközelebb elhaladtam a múzeum előtt, már jócskán elmúlt éjfél, és nem volt ott.

– Felismerné azt a nőt, ha újra látná?

– Nos… – A rendőr töprengve húzta össze a szemöldökét. – A világítás nem volt épp az a… De azt hiszem, fölismerném. Igen, szinte bizonyosra veszem.

– Jó! – mondta Bencolin. – Most csatlakozzék a többiekhez, és nézze meg, a halott nő azonos-e azzal, akit maga látott. Rajta! Várjon! Az a nő… idegesnek látszott?

– Rendkívül idegesnek, rendőrfőnök úr. ;

Bencolin intett, hogy leléphet. Aztán gyorsan Marie Augustinhez fordult. – Maga… ugyebár, senkit sem látott, senkit sem hallott a múzeum előtt álldogálni, kisasszony?

– Senkit!

– Csengetés sem volt?

– Mondtam már önnek, hogy nem.

– Jó, jó. Nos, felügyelő – Bencolin fölemelte a sötét álarcot ezt a vérnyomok mellett találtuk. Ahogy a helyzetet visszaelevenítem, a lány háttal állhatott a szemközti téglafalnak a sikátorban, mondjuk, erős kétarasznyira a fal előtt. A gyilkosa pedig szemközt állt vele; a vérnyomok szórásából ítélve a vállán keresztülnyúlva döfhetett, a bal lapocka alá. A seb iránya is alátámaszthatja ezt. No mármost, ez az álarc eléggé sokatmondó. Látja, az egyik felén elszakadt a gumi, ahogy mintha letépték volna…

– S aki letépte, az volt a gyilkos?

Bencolin felhorkant. – Nos, hát *maga* hogy magyarázza a dolgot?

Durrand megvizsgálta az álarc fehér belsejét, majd felkiáltott.

– A maszkot – mondta aztán – *nő* viselte. Képzeljünk el egy kis arcot, akkor az alsó szegélye épp az alsó ajakkal érintkezik, és tessék, van is itt egy kis vörös valami… – Megkaparta a körmével. – Igen, ez rúzs. Halványan, de látszik.

Bencolin bólintott. – Igen. Az álarcot egy nő viselte. Tovább?

– Várjunk csak! Tegyük fel, hogy a halott nő viselte…

– Azt a nőt én jól megvizsgáltam, felügyelő. A száján nincs rúzs. De folytassuk. A rúzs színe, itt, látja, ugye, sötét. Az a nő aligha volt szőke; talán barna inkább. Most akkor még ezt a gumit is… – Bencolin kihúzta, elengedte. – Hosszú, ugye, bár

ha azt nézzük, hogy egy átlagos dominóálarc csak az alsó ajakig ér, a nőnek kis feje volt. Vagyis: kis termetű nő, de az álarcán feltűnően hosszú a gumi…

– No persze – mondta ekkor Durrand felügyelő, a rendőrfőnök kérdő tekintetére felelve –, az annyi, mint hosszú, súlyos hajtömeg, melyet egy ilyen gumi összetart.

Bencolin belemosolygott legfrissebben kifújt szivarfüstjébe.

– Mi több, felügyelő, az annyi, mint: kis barna nő, aki lendületesen sminkeli magát, és feltornyozva hordja a haját. Erről vall egyelőre az álarc. No igen, ami a maszkot illeti, szokvány darab, bárhol kapható.

– Van még valami más is?

– Csak ez. – Bencolin borítékot halászott elő a zsebéből, és néhány apró üvegdarabot rázott ki belőle az asztalra.

– A sikátor kövén találtam – magyarázta. – Egy kis darabka a falhoz tapadt. Tegye, ahova akarja, felügyelő; én erről egyelőre nem tudok mit mondani. Lábnyomokat, ujjlenyomatokat aligha találnak majd, már ha az én meglátásom ér valamit… Most pedig Jeff barátommal és Chaumont kapitánnyal meglátogatjuk *monseieur* Galant-t, egy kis csevegésre. Utána, ha beszélni akar velem, az irodámban megtalál; telefonálhat bármikor. Nincs több utasítás.

– Kérném még a halott nő lakcímét. Értesítenünk kell a családját, hogy boncolás lesz.

– Durrand – felelte ekkor a rendőrfőnök ironikus hangon, és megveregette a beosztottja vállát –, én magának mindig is ezt a józan nyíltságát bámultam. Bizonyosra veszem, hogy Martel kisasszony édesapja nagyra értékelné, ha ilyesképp értesülne a dologról. Nem, nem. Majd én… vagy inkább Chaumont kapitány itt… igen, majd ezt ő elintézi. Arról viszont csakugyan maga tesz jelentést *nekem,* hogy az

orvosszakértő mit mond a sebről. Fegyvert se igen fognak találni … Ohó, hát már itt is van. Nos?

Ez az iménti rendőrnek szólt már, aki e pillanatban visszatért.

Tisztelgett, s azt mondta: – Uram, megtekintettem a holttestet. És bizonyosan állíthatom, hogy az áldozat nem azonos azzal a nővel, akit éjfél előtt a múzeum ajtajában láttam.

Durrand és Bencolin egymásra nézett. A rendőrfőnök kérdezte meg:

– És azt a nőt, akit ott látott, leírná nekünk?

– Nehéz dolog. – A rendőr keze bizonytalanul mocorgott. – Mert semmi olyan határozottabb nem volt… úgy értem… semmi feltűnő. Jól öltözött, gondolom, szőke nő. középtermetű…

Durrand hátralökte a tarkójára a kalapot. – Mennyország! – mondta. – Hát még hány nő kerül itt elő ma éjjel? Épp az imént kaptunk személyleírást… egy *álarctól*… és akkor máris itt a következő, egy szőkeség! Más valami?

– Hát, van azért, felügyelő úr – felelte a rendőr, és megint tétovázni látszott. – Azt hiszem, prémstóla volt rajta és kis, barna kalap.

Hosszabb szünet következett. Chaumont két kézzel fogta a fejét, Bencolin pedig udvariasan meghajolt Augustin kisasszony felé.

– A mítosz – mondta a rendőrfőnök a jelek szerint, életre kelt. Jó éjt, kisasszony.

Bencolinnel és Chaumont-nal, hármasban, kiléptünk a hűvös, sötét utcára.

Ötödik fejezet

Az ezüstkulcs klubja

Bencolint ismertem már olyan rég, hogy tudjam: ha ő valakivel beszélni akar, nem akadály, hogy későre jár; nem mintha sietős lett volna a természete, csak neki déli egy óra, éji egy óra mindegy volt. Akkor aludt, amikor ideje volt rá; már ha épp el nem felejtett lefeküdni. Ha igazán elmerült egy ügyben, nem nézett az órára, és azt sem tűrte, hogy körülötte mások odasandítgassanak. Így aztán, ahogy a múzeumból kiléptünk, igen határozott hangon szögezte le:

– Mármost, hogy csatlakozik-e hozzánk, kapitány, vagy sem … Hadd közöljem, Jeff-fel igen érdekes útra indulunk. Persze, *indulásnak* először is egy kávét javasolnék. Továbbá, ön az egyetlen, kapitány, aki elmondhatja nekem, hogy,..

– Ó, megyek – vágott közbe Chaumont sietve, komoran.– Bárhová, csak hazamennem ne kelljen. Azt nem bírnám. Fent akarok maradni egész éjjel. – Élénken körülnézett. – Vezessen.

Bencolin kocsija ott állt a boulevard Montmartre sarkán. A közelben egy szegényes világítású kávézó ásítozott. Az utcai asztalokat még nem vitték be, bár a környék kihalt volt, és a szél kíméletlenül gyötörte a ponyvát. Kabátunkba burkolózva letelepedtünk az egyik asztalhoz. Távolabbról odacsillogott a *boulevard;* üres fény volt csak, Párizs éjszakai glóriája. Hallatszott a messzi forgalom zaja, halk mormolásként, melyet csak néha tört meg egy-egy zajosabb taxi. A kövezeten száraz levelek pörögtek, kísértetiesen zörömbölve. Feszültek, idegesek voltunk mindhárman. Jött a pincér, hozta a három forró kávét, konyakkal; egy hajtásra megittam a magamét.

Chaumont feltűrt kabátgallérral állta a szelet. De hirtelen valahogy, mintha rosszul állta volna; megborzongott. Azt mondta: – Kezdek fáradni. – Meglepő fordulat volt. – Kihez megyünk, egyáltalán? – kérdezte. – Ez az idő…

– A férfit, akihez készülünk, Etienne Galant-nak hívják – felelte Bencolin. – Ez persze csak egyik neve a sok közül. Mellesleg, Jeff, te láttad is ma este; ő az az alak, akit elsőként mutattam neked a mulatóban. Mi a véleményed?

Emlékeztem rá. De hogy mit gondoltam róla? Elvesztek az ilyen gondolatok abban a rémes kavargásban, melyet azóta átéltünk: és csak azt a zöldes fényt láttam, mely a múzeum szörnyvilágítására hasonlított így utólag, s hogy az a fény ott játszott a férfi gonosz ajkán, groteszk szemén. „Etienne Galant, avenue Montaigne.” Az én utcámban lakott, és tudhattad, hogy ott nem élnek kispénzű emberek. Durrand felügyelő ismerte a nevét; s maga Etienne Galant mintha a kezdet kezdetétől fogva rányomta volna bélyegét, kísérteties módon, erre az estére. Bólintottam.

– Ki ez az ember?

Bencolin a homlokát ráncolta. – Etienne Galant, Jeff, nagyon veszélyes egyén. Ennél többet, egyelőre, semmit sem mondhatok, annyit talán mégis, hogy valamiképpen kapcsolatban van az iménti eseményekkel. – Ide-oda tologatta a csészéjét, kifejezéstelen volt a tekintete. – Tudom, mindkettőtöket milyen türelmetlenséggel tölti el, ahogy egyelőre a sötétben tapogatózunk; ígérem azonban, hogy ha ezt az embert otthon találjuk, sok mindent megértünk majd a ma este történt dolgokból. Vagy esetleg: mindent…

Egy pillanatra elhallgatott. Sárga levél vitorlázott be a ponyva élénk fényébe, aztán letelepedett az asztalunkra. Bokámat marta a hideg szél.

– Aztán Martel kisasszony szülei is itt vannak még – mondta lassan Bencolin –, akiket értesítenünk kell.

– Tudom. Tudom. Pokolba az egésszel. Nem gondolja – mondta tétován Chaumont –, hogy telefonértesítés is megtenné…

– Nem. De várhat reggelig. Késő van már ahhoz, hogy a holnap reggeli lapokba bekerüljön a hír; a szülők nem fogják onnét megtudni. Ismerem a lány apját; megkímélhetem önt a kellemetlenségtől… De hát hihetetlen! – Bencolin roppant lendülettel beszélt. – Mindkét lány előkelő családból származik. A világ krémje. Mégis, ezek a…

– Mit kerülget? – kérdezte Chaumont.

– Csapdát – felelte Bencolin. – Vagy nem is tudom. Kótyagos vagyok. És mégis, föltenném rá a hírnevemet, hogy nem értettem tévesen bizonyos jeleket, amelyek… Nos, információt akarok. Beszéljen, kapitány! Meséljen nekem ezekről a lányokról, a menyasszonyáról és Claudine Martelről.

– Jó, de mire kíváncsi?

– Mindenre, bármire! Majd én kimazsolázom, ami fontos. Maga csak beszéljen.

Chaumont mereven bámult a semmibe. – Odette – kezdte erőteljes, mély, feszülten ideges hangon –, igen, ő maga volt a megtestesült…

– Áh, ezeket most hagyja, jó? Na! – Bencolin ritkán rúgta fel annyiszor a jó modor szabályait, mint ma éjszaka, és ezen csakugyan elcsodálkoztam. Ránéztem, láttam, hogy szinte a körmét rágja. – Úgy értem, kérem, ne a szerelmes férfi szavait szólaltassa meg. Mondjon róla valamit. Milyen volt, úgy egyáltalán? Kik voltak a barátnői?

Chaumont most, hogy kénytelen volt valami konkrétat is mondani, tanácstalanul keresgélte a szavakat. Nézte a

ponyvatető alatt vibráló fényeket, nézte a poharát, a leveleket; mintha képeket próbált volna felidézni, és egy kicsit riadtnak látszott.

– Nos, hát igen… neki van a legédesebb… – Aztán észbe kapott, hogy ez így nem lesz jó, s belepirult, hogy erre most már ő is rájöhet. – Anyjával él, az anyja özvegy. Odette imádta a házukat, a kertjüket, szeret énekelni… ó, a dalokért rajong. És a pókoktól félt! Ha csak egyet meglátott, mindjárt majdnem rosszul lett. Sokat olvas…

És így tovább; Chaumont kapitány akadozva, jelent-múltat összevissza cserélgetve beszélt, hol túl részletesen, hol semmitmondó általánosságban elevenítgetve emlékeit, és a szavaiból mindig valami komoly pátosz áradt. Apróságok – ahogy Odette virágot vág egy pompás kertben, ahogy leszánkázik egy szénakazal oldalán, és közben nevet, nevet – rajzolták ki egy életvidám, egyszerű gondolkodású, igen-igen boldog lány egyéniségét. Az ünnepélyes-komoly szerelem mögül elő-elővillant a fényképen látott arc: a kedves vonások, a sűrű, sötét, puha haj, a kis áll, azok a szemek, amelyek egyebet se néztek, csak színes képeskönyveket. Ó, igen! Ez a fiatal pár mindent iszonyú komolyan vett, ami kettejükre vonatkozott; ilyenek voltak a terveik, a leveleik; és kapcsolatukra Odette anyja – ahogy a kapitány szavaiból kivettem, igazi nagyvilági hölgy – felügyelt.

– Odette örült neki, hogy katona vagyok – mondta Chaumont élénken. – Bár én nem vagyok valami… jó katona. Miután elvégeztem a St. Cyrt, Afrikába kerültem, és harcoltam is párszor a kabilok ellen; de a családom félteni kezdett. Ó! Mindegy, áthelyeztettek, így aztán Marokkó lett az újabb állomás. Amolyan fehér flanellruhás helyőrség! Nem nekem való. De hát Odette-nek úgy tetszett, és akkor…

– Értem – vágott a szavába most már udvariasan Bencolin. – És Odette barátnői?

– Nos, nem sokat járt társaságba. Nem volt hozzá kedve – mondta Chaumont büszkén. – Hárman voltak, három barátnő, ők voltak az Elválaszthatatlanok: Odette és… és… Claudine Martel, no persze, meg…

– Meg …? Meg …?

– Gina Prévost. Úgy értem, amikor még az apácákhoz jártak. Iskolai barátság. Mostanában nincsenek annyit együtt, mint régen. De… ezt sem tudom. Ritkán vetődöm Párizsba, és Odette nem sokat írt róla, hogy járt-e ide-oda, és hol járt… kikkel. Csak úgy… mesélt, értik, ugye?

– Vagyis akkor ön Martel kisasszonyról, végső soron, nem sokat tud?

– Szinte… nos, nem sokat. És nem is igen kedveltem.

– Vállat vont. – A gyors, gunyoros válaszait, meg ahogy nevetett mindenkire. Persze, most már halott, és Odette úgy rajongott érte. Nem is tudom. Ritkán vetődöm errefelé.

– Értem. És ez a bizonyos… Prévost kisasszony, ez kicsoda?

A kapitány felemelte a poharát, de hirtelen le is tette. – Gina? Ő, hát ő… igen, hát Odette barátnője, ugye. Mit is mondjak? Színésznő szeretett volna lenni, de a családja nem hagyta. Csinos lány, sőt nagyon csinos, ha valakinek ez az esete. Szőke, elég magas.

Csend lett. Bencolin ujjai az asztalon doboltak; egyszer észrevétlenül bólintott is, és a szemét félig lehunyta.

– No nem – mondta végül. – Ahogy látom, ön, kapitány, nem az a tanú, aki a legpontosabb tájékoztatással szolgálna a másik két ifjú hölgyről. Így is jó! Ha tehát indulhatunk, akkor… – Bencolin egy pénzdarabbal megkoccantotta a csészéjét, hívta a pincért – …nos, akkor induljunk!

Párizsnak rossz hírét keltik csupán. Mert Párizs korán lefekszik. A körutak szürkék voltak, minden zárva, néhány gyászos fény árválkodott csak itt-ott. Bencolin nagy Voisin kocsija megindult a belváros felé, ahol a place de l'Opéra sápadt lámpái fölött reklámfények villogtak; és az épületek kékes-opálos derengésben úsztak, ahogy megvilágította őket a kemény csillagfény, és tompított autótülkök hangja kavargott ritkás ködként. A boulevard des Capucines fái tépettek, fenyegetőek voltak. Ott ültünk mindhárman az első ülésen, és Bencolin a maga szokott módján vezetett; sosem ment nyolcvan alatt, és szinte sosem vett tudomást róla, hogy vezet. Dudánk visszhangot vert a rue Royale-on, és az egyik nyitott ablakon csípős szél csapott be, nedves kövezet, gesztenyefák, őszi rothadás szagát sodorta az arcunkba. Átvágtunk a place de la Concorde fehér lámparengetegén, és bekanyarodtunk a Champs-Élysées-re. Ez a rövid, nyaktörő autózás hirtelen kisöpörte emlékezetünkből a porte St. Martin környékének szegényességét; itt más volt a világ, itt nyugodt ablakrácsok néztek a tágas térbe, itt rendezett fák, cirádás házak fogadtak minket… máris az avenue Montaigne-en.

Csaknem mindennap elhaladtam én itt a 645-ös számú ház előtt, mert alig pár házzal odább laktam. Régi, magas ház volt ez, ahova jöttünk, szürke kerítésfallal fordult az utca felé, de nem volt ez kifelé fordulás mégsem, mert a nagy, barnára pácolt, fényes rézgombos kapu sosem volt nyitva. Bencolin becsöngetett. Az egyik kapuszárny hirtelen kinyílt. Hallottam, ahogy Bencolin gyors szóváltásba bonyolódik valakivel, s akkor beléptünk; tiltakozásfélét hallottam még, és máris körülvett minket nedves szagával a ház udvara. A tiltakozó hang egy darabig most mögöttünk hallatszott. Nem láttam „gazdájának" arcát. Szemközt, az épület nyitott ajtaján fény szűrődött ki, de

nem sokáig zavartalanul, mert pár pillanat múlva már elállta a hang gazdája, aki hirtelen mozdulattal elénk került.

– …de hát ha mondom – hallhattuk újra –, hogy *monsieur* nincs idehaza!

És próbált volna kívül rekeszteni minket.

– Majd hazaér – mondta erre Bencolin, különösebb izgalom nélkül. – De mutassa csak magát, barátom; nézzük, hátha ismerem már.

A meglehetősen hivalkodó mennyezetről csiszoltüveg lámpabura lógott le. Fényében egy igen rendezett vonású arcot pillantottunk meg; rövidre nyírt haj alatt sápadt vonások, sértett szemek. – Ohó – folytatta Bencolin, némi vizsgálódás után –, hát persze. Maga megvan nálunk. A nyilvántartónkban. Meg fogjuk várni Galant urat.

A sápadt arcban most csaknem kivonásjellé szűkültek a szemek. A hang azt mondta: – Ahogy parancsolja, uram.

És bevezetett minket a ház egyik homlokzati helyiségébe. Ez a terem is ugyanolyan fényűző kívánt lenni, mint a hall. Régi minták a tapétákon; az aranyozott párkányok inkább feketéllettek, mint csillogtak. A lámpa fénye nem hatolt messzire az ernyője alól, azt azonban láttam, hogy a vas ablaktáblák zárva vannak. A szobának hosszúkás ablakai voltak, és nagy fahasábok lobogtak a kandallóban, ennek ellenére iszonyú hidegnek és hangulattalannak rémlett az egész környezet; a szürke és arany cirádák mesterkéltsége, az aranyozott márványasztalok, a tekervényes vonalvezetésű székek mind-mind azt sugallták, hogy egy múzeum ehhez a szobához képest édes-édes otthon. Az egyik sarokban jókora hárfa állt groteszkül. Itt minden bútordarab értékes volt, mondhatni, értékét csak életidegensége múlta felül. Kíváncsi lettem, miféle ember lakhat így.

– Telepedjünk a tűz mellé, uraim – javasolta Bencolin.

– Nem hiszem, hogy soká kell majd várnunk.

Az inas eltűnt. A kétszárnyú ajtó azonban nyitva maradt, így az előtérből beszüremlett a fény. Óvatosan leereszkedtem egy brokáttal bevont székre a kandalló közelében, ahonnét jól láthattam a hall derengő terét; feszülten vártam, miféle lépteket hallunk majd. Valahogy nem volt kedvem a tüzet nézni; inkább az ajtón tartottam a szemem. Bencolin azonban szemközt helyezkedett el a lángokkal, és elmélyülten tanulmányozta játékukat; komor, magas alakja szinte harmonikaszerűen roskadt a karosszékbe. Tenyerébe támasztotta az állát. A fahasábok meg-megreccsentek, felszikráztak olykor, és a lángok puhán végigsöpörtek a rendőrfőnök kemény, kifürkészhetetlen arcán. Hallottam, ahogy Chaumont fáradhatatlanul jár-kel, s lába alatt meg-megnyikordul a parkett. Odakint zúgott a szél, söpörte a ház falát, pörgette a leveleket; és az Invalidusok harangja elmosódottan kettőt kongatott…

Aztán minden olyan váratlanul s szinte egyszerre történt. A félhomályban mereven figyeltem a derengő négyszöget, a hallba vezető ajtószárnyakat s a bejárati ajtó egy részét; nem láttam, hogy kintről bárki bejött volna, hallottam azonban valami egészen finom zárcsettenést. Hirtelen egy hatalmas macska rontott a szobába. Körbesöpörte a teret, egyenest a tűznek tartott, ahol aztán megtorpant. És pokolian felnyivákolt; ragadozó állatok hördülését idézte…

Egy férfi árnya haladt keresztül a négyszögön; hatalmas árny, meglendülő cilinderkalap, vállra boruló köpeny. És lassú, hetyke lépések hallatszottak a parketten.

– Jó estét, *monsieur* Galant – mondta Bencolin, és csak ült tovább, ahogy az imént, s a tekintetét se vette le a lángokról. – Már vártam.

Ahogy a férfi a közelünkbe ért, felálltam a székről, és Bencolin is megfordult. Magas volt a jövevény, csaknem olyan magas, mint Bencolin, és látszott, hogy rettentő izmos, ám ezt az izomköteghalmazt meglepő kecsesen kormányozta: áramlásszerű volt a mozgása, olyasképp természetes, mint a fehér macskáé, amely most rezzenetlen, sárga szemmel nézett bennünket. Füstös-barna arcát látva bárki azt mondhatta volna rá, hogy pokolian jóképű, ha nem zavarta volna meg az összhatást mégis egyetlen mozzanat. Az orra tudniillik; mert szinte iszonyatosan görbe volt, s a vége enyhén vöröses és spongyaszerű. Finom arcberendezés, erőteljes vonalú áll, magas homlok, sűrű, fekete haj, hosszúkás, sárgásszürke szemek – és akkor mindennek a közepén az a hajlott orr, mint egy állat ormánya. Ránk mosolygott, mindnyájunkra; ez a mosoly szeretetre méltóvá bűvölte, a borzalmas orr undorítóvá változtatta vissza az arcát.

De mielőtt szólt volna hozzánk, a macska fölé hajolt, s ahhoz kezdett beszélni. Szemében őszinte érzés villant.

– Mariette, ide gyere! – mondta szelíd hangon. – Ne fújj itt a vendégeimre. Gyere!

A hanglejtése kulturált volt, tónusa mélyen árnyalt, akár az orgona regiszterei; és érződött az is, hogy ezen az orgánumon *játszani* szoktak; de most a macska lehetett soron, fölemelte, köpenyébe takarta, mely a vállán volt még, majd letelepedett a tűz fénykörében. Szemhéját leengedte, és a sárgásszürke, sugárzó, csaknem delejes szemgolyók eltűntek. Ujjai, melyek a macska szőrét simogatták, kurták, ásószerűek voltak, rendkívül erősek. És az egész emberből egyképp

sugárzott fizikai és intellektuális erő; érezni lehetett a bármikor elpattanni kész feszültséget, mintha izmok s idegek egyzerre latolnának valami halálos ugrást, késhegyre menőt.

– Sajnálom – mondta most puha, mély hangján –, hogy megvárakoztattam önöket. Bencolin úr, rég találkoztunk utoljára. Az urak itt – és felénk biccentett – a munkatársai?

Bencolin bemutatott minket. Ott állt, könnyedén a kandalló párkányára könyökölve. Galant elébb Chaumont-hoz fordult, aztán hozzám, és kurtán bólintott. Fürkésző pillantását máris a rendőrfőnökre szegezte. Arcán, vékony olajrétegként, hamarosan eláradt valami önhitt elégedettség; groteszk orrának vöröses húsát is belefacsarta szinte abba a mosolyba, mellyel magabiztosságát tüntetően meghirdette máris.

– Ma este – folytatta házigazdánk, mintha tűnődne valamin igen, hosszú évek óta ma este láttam először. Barátom, Bencolin, önt lassan kikezdik az évek; ahogy a haját a mák. Ha most jönne, ízekre szaggatnám…

És kifeszítette kifogástalan estélyi öltönye alatt lapuló iszonyatos vállait. Ujjain is látszott minden ín és izom, ahogy szelíden borzolgatta a macska nyakán a vastag bundát; az állat ugyanolyan ellenségesen nézett minket üveges-sárga szemével. Házigazdánk ekkor felém fordult. – Csodálkozik, uram, ezen itt – mondta, és megtapogatta, még az elébbinél is gyengédebb mozdulattal, az orra húsos hegyét. – Ó, ne tagadja, csodálkozott rajta. Bencolin urat kérdezze felőle, igen, igen; erről ő tehet.

– Késpárbajt vívtunk valamikor – mondta Bencolin, és a szőnyeg mintáját tanulmányozta. Egyszerre öregnek látszott; sovány, ráncos, mindenbe belefásult Mefisztónak. – Galant úr

az apacsiskola nagymesterének hitte magát. Nem a késem pengéjével sújtottam le rá, csak a nyelével…

Galant az orrát nyomogatta. – Ennek azonban már tizenkét éve – mondta közben. – És azóta tökéletesedett a technikám. Nincs az az ember Franciaországban, aki… De hagyjuk. Miért keresett fel? – Nevetett, hangosan és egyáltalán nem kellemesen. – Csak nem abban a szent hitben, hogy *van valamije* ellenem?

Ezután hosszú csend következett, melyet eléggé meglepő módon Chaumont tört meg. Egy asztalt megkerülve odament a kandalló fénykörébe ő is, egy pillanatig bizonytalanul állt, mintha a legkülönfélébb gyanúk kavarognának benne, majd hirtelen kitört:

– Ide figyeljen… ki a csuda maga?

– Nos, ha úgy kérdi, hogy kicsoda – felelte Galant – ez attól függ. – Nem hökkent meg, nem is háborodott fel a kérdésen; inkább mulattatta a dolog. – Szokott költői módján Bencolin úr azt mondaná, hogy a sakálok királya… a tapadó kis szívkagylók hamisgyöngye… a démonológia sötéten sugárzó főpapja…

Chaumont még mindig bizonytalanul nézett rá, és a másik kuncogni kezdett.

– Párizs – folytatta –, „az alvilág”… miféle románcokhoz élnék vissza e nevekkel! Bencolin úr ott él a nagypolgárság lelke közepében. És ez a lélek: egy ponyvaregényszerző virágos ágya. Miket gondolhat eképp, úgy egyáltalán? Benéz egy áporodott kis kávézóba, ahol munkások és turisták könyökétől roskad és koszvad minden asztal, s akkor azt hiszi, hogy az éj lovagjai felett tart szemlét. Akik a bűnnek, a kábítószernek, a test s a lélek gyilkos istenségeinek hódolnak. Alvilág. Ohó! Micsoda elképzelések.

E szavak cikornyáin s a beszédet kísérő gunyoros nevetéstöredékeken át jól érződött: itt küzdelem folyik. Régi ellenség volt ez a két ember. Ott vibrált köztük a gyűlölet, láthatóbban szinte, mint a tűz vöröse; hanem volt köztük még valami más is, egy fal, melyet Galant nem mert áttörni, nem merte rajta keresztül az ellenfelére vetni magát. Szavai így csak gonosz kaparászások voltak ezen a falon mindvégig, akárha egy macska nyújtaná ki a karmait…

– Chaumont kapitány – mondta Bencolin – arra kíváncsi, hogy kicsoda maga. Hát én beszélek majd mindkét énjéről. Kezdjük ott, magának irodalomtudományi doktorátusa van. És az egyetlen francia eddig, aki az angol irodalom tanára lett Oxfordban.

– Rendben van, eddig aláírom.

– De maga társadalomellenes lény. Mindig is az volt. Gyűlölte a világot s embertársait. Továbbá, mint valóban kiemelkedő család sarja, kevesellte az anyagiakat is, melyekhez így juthatott…

– Helyes, szintén elismerem.

– Semmi kétség – mondta töprengve Bencolin –, olyan ember áll előttünk, akinek életútját a maga különös felfogása szerint, végső soron, jól követhetjük. Rendkívüli képességű szellem, roppant olvasottság; már-már épp a tömérdek tudás feszítő erejétől pattanna szét az elme; s a személyiség csupa tépelődés, befelé fordulás, kitörni kész vad indulat; és latolgatni kezdi, mit kezdjen egy torz világgal, amelynek minden úgynevezett erkölcse: képmutatás. Ha valakinek a becsület a cégére, az az ember bizonyára utolsó tolvaj. Ha egy nő erényes hírben áll, mérget rá, hogy szemét kurva. Mármost a mi barátunk, hogy ezt az iszonyú embergyűlöletét táplálja – amely, persze, egy rossz helyen kereskedő idealista lélek belső

torzulása! –, áskálni kezd barátainak-ismerőseinek múltjában, mert van hol, mert ő maga igencsak bejáratos az úgynevezett jó társaságba…

Galant arcán még a csontok is dühödten feszültek e szavakra; belesápadt, s groteszk mód csak a vöröslő orra hegyében volt élet. De azért csak ült, moccanatlanul, keze járt csupán ide-oda a macska szőrén, és a szeme nyílt kerekre, merevre.

– Megkezdte hát – mesélt tovább Bencolin – küzdelmét az ő saját jó társasága ellen. Egyfajta szuperzsarolás volt ez a műfaj; nevezzük becsület nélküli becsületbeli visszaélésnek. Galant úr megnyitotta dossziéit, kiépítette kémhálózatát, és egyre-másra gyarapodott a kartotékrendszer, mely minden előkeríthető mocskot összefoglalt: levelek, fényképek, szállodaszámlák, iratok fényképmásolatainak formájában. Ennek birtokában várta megannyiszor a kedvező alkalmat. Csak az ország legnagyobb neveire sújtott le; hanem akkor aztán valóban felidézte a múltbéli összes ballépést, félrelépést, bűnt, mely ha csekély volt, kinagyította, és mindig akkor állt elő, amikor a legérzékenyebb pontra célozhatott, amikor a legkényesebb volt a pillanat. Egy nő férjhezmenőfélben volt épp; valaki meg akart pályázni egy közhivatali tisztséget; ígéretes karrier indult, rangot-pénzt ígérő út… és Galant megjelent a színen. Nem hiszem, hogy elsősorban pénz kellett neki. Persze, fantasztikus összegeket metszett le ezekről az emberekről, mégis, a legnagyobb gyönyörűségét abban lelhette, hogy egyetlen mozdulattal leránthatja a lepleket, összezúzhatja a bálványokat, joggal odadöfhet: „íme, te vagy az, aki ilyen magasra veszkődnél! Idenézz, ez meg vagyok én, aki egyetlen kézmozdulattal ledöntelek! Azt hiszed, elérsz vágyva vágyott magasodba? No, próbáld meg… *ellenemre!*

Chaumont, akárha megbűvölten, széket húzott maga alá; és épp csak a peremére ült le. Nézte Galant-t, ahogy Bencolin halkan folytatta:

– Értik-e, uraim? Pokoli gyönyörűség volt ez egy ördögnek, a tréfák telje-alja! Nézzenek rá, ahogy itt ül előttünk. Tagadni fogja, hogy amit mondok, igaz. De az a titkos önelégültsége, az kiül ám az arcára…

Galant felkapta a fejét. Nem azért, mert Bencolin vádjai érzékeny pontjára tapintottak, hanem mert tudta, hogy az a kifejezés, az a rejtezni nem bíró gyönyör valóban odakúszik a szája sarkába, és szinte megvonaglik…

– Hanem ez még nem minden – mondta Bencolin, tűnődve. – Becsület nélküli becsületbeli visszaélésnek neveztem az ő zsarolását. Mert amikor az áldozat vérét az utolsó cseppig kiszívta, akkor sem tartotta a szavát. Nem adta át a bizonyítékot, amiért megfizették. Hanem inkább *közreadta,* ahogy eleve is akarta. Mert az igazi célja ez volt: tönkretenni valakit, s még a végén is kiélvezni a diadal gyönyörének minden cseppjét… Ó, nem! Feljelenteni sose lehetett. Mert arra vigyázott; *ő* aztán sosem írt az áldozatainak, *ő* nem fenyegette meg tanúk előtt a megzsarolandót, hanem mindig csak négyszemközt. De a híre elterjedt, a bűze vele maradt. Ezért nem fogadják már a szalonokban, ezért kell testőr kíséretében járnia éjjel-nappal.

– Azért, amit most itt mondott – szólalt meg fojtott hangon Galant –, tudja, hogy bíróságra citálhatnám és…

– És? – Bencolin felnevetett, s ez a gúnykacaj maga volt a megfáradt gonoszkedv, és az ujjperceinek fehéren feszülő ízületei doboltak hozzá ritmust a kandalló párkányán. – És akarja? Ugye, ugye, barátom! Maga nagyon is másképpen szeretné rendezni, majd egyszer, persze, vitás ügyeinket.

– Talán. – S még most is ez a selymes elegancia!

– Nos, ami viszont engem idehozott ma éj idején – foglalta össze Bencolin, s olyan kézmozdulatot tett, mint aki most már csakugyan rátér a tárgyra –, az némi érdeklődés a maga gyönyörű mesterségének egy újabb üzlete iránt…

– Ó!

– Á! Tudok róla. Megnyílt, Párizs bizonyos környékén, egy műintézet, mely a maga nemében csakugyan páratlan. A Színes Álarcok Klubja, így méltóztatta elnevezni Galant úr. Az ötlet, persze, nem új; működnek efféle intézmények; hanem *ennek* van egy olyan vonatkozása, amelyben a többi nem vetekedhet vele. Tagja a klubnak csak az lelhet, akinek neve a Góthai Almanach igen előkelő lapjain szerepel, ráadásul, a tagsági díj is csillagászati. A tagok neveit, elméletileg, a legteljesebb titokban tartják.

Galant mintha hunyorogni kezdett volna. Nem hitte, hogy Bencolin erről is tud. De csak megvonta a vállát.

– Kezdem – mondta – azt hinni, hogy maga csakugyan megőrült. Mi célja lenne egy ilyen klubnak?

– Férfiak és nők társas együttlétének biztosítása. Mert vannak, ugye, nők, akik boldogtalanok a házasságban, akik öregek, akik egyszerűen kalandra vágynak; és férfiak, akik unják a feleségüket, akik odahaza zsarnokság alatt élnek, akik változatosságot keresnének – hát ezek találkoznak itt, tarka összevisszaságban, és a nő férfit keres, aki tetszik is neki, és a nők közül a férfi partnert választ, aki nem a feleségét juttatja majd az eszébe. Járnak-kelnek a maga nagy termében, ahol alig dereng a fény, és vastag kárpitok fojtják el a félelmet, hogy bármi is kiszivároghat… és mindenkin álarc. Az ember nem tudhatja, hogy az az álarcos nő, aki úgy izgatja hirtelen, s „pár szóra” kihívja a maga helyiségének folyosójára… az ember nem

tudja, hogy ez a csábító jelenség a tegnap esti vendégség hűvös és kimért háziasszonyával azonos. Ülnek és isznak a vendégek, hallgatják a maga diszkréten rejtett zenekarának muzsikálását, aztán eltünedeznek párosával a szerelem rej…

– Maga itt az *én* nagy termemről, helyiségemről, az *én* diszkrét zenekaromról beszél – csattant fel Galant. – Holott…

– Ott. Igen ott. Ó, az a hely a magáé. Nem a nevén fut, persze. Azt hiszem, valami nő az állítólagos tulajdonos. Nem érdekes a név, az is hamis.

– S ha így van… hangsúlyozom, semmi effélét be nem ismerek… akkor is teljességgel törvényes vállalkozásról van szó.

– Hát igen, törvényesnek törvényes. Magának pedig a legszenzációsabb zsarolási anyagot szolgáltatja ez a kis üzlet. Mert a tagok nem is álmodják, hogy *maga* a tulajdonos. Mindegy, ők mentek oda, ők bánják, ez a magánvéleményem…

– Bencolin előrehajolt. – Megmondom viszont, ami a rendőrséget érdekli ebből a dologból. A maga klubjához vezető közben – abban a sikátorban, amely az Augustin Múzeumnak nevezett panoptikum mögött vezet – ma éjszaka meggyilkoltak egy Claudine Martel nevű nőt. Elmondaná, ha most megkérdem, mit tud az esetről?

Hatodik fejezet

Mademoiselle Estelle

Galant magabiztossága ott hullt ízekre a szemem előtt. Hallottam, ahogy Chaumont hirtelen felzihál, de már az alakja csak kísértetként ködlött. Mert *látni* valójában azt a szűk közt láttam, a viaszgyűjtemény épülete mögött. Bal kéz felé a sokat sejtető, kilincstelen ajtót, jobbra, az utca felőli sikátorvégen a betörők ellen holtbiztosAn védő zárral felszerelt, tárva-nyitva álló bejáratot. És emlékezetem felidézte a villanykapcsolót, mely oly szelíd fényeket bűvölt oda egyszerre, és a kövezeten, vérnyomok közt, fekete álarc hevert, félig letépett gumiszalaggal…

Galant hangja távolról jött, visszhangosan, mintha megjárná elébb azt a folyosót.

– Bizonyítékom van rá – és milyen kulturáltan beszélt most is! – hogy a maga által említett klubhoz semmi közöm. Mert ha a tagja vagyok is… mit jelent az? Tagjai még sokan mások is. Igazolhatom, hogy ma éjszaka annak a helynek még csak a közelében sem jártam.

– Tudja, hogy mit jelent ez? – kiáltotta Chaumont, most már valóban remegve.

– Üljön le, kapitány! – Bencolin hangja parancsolóra vált. Megmozdult, egy kicsit előbbre lépett, mintha attól félne, hogy Chaumont tettlegességre ragadtatja magát.

– De… ha ez igaz… Uramisten! Hiszen *ön* az, aki őrült! Ez itt igazat beszél! Ön az. Nem lehet. Ez… – Chaumont kétségbeesetten nézett körül, és a szeme Bencolin tekintetével találkozott. Akkor visszaroskadt a székre. Néztem, és mintha

egyenruhában lett volna mégis, pisztolytáskával, szíjjal a derekán; ült ott az ostobán aranyozott szegélyű széken, ült egy értetlen, beesett szemű katonaember ebben az ostobán berendezett szobában.

Hosszú csend. Odette Duchêne, Claudine Martel, a Színes Álarcok Klubja…

– Hadd mondjak el még egyet-mást, amit tudok, Galant – folytatta végre Bencolin. – Maga majd *aztán* tegyen megjegyzéseket. Mint említettem, a klub tulajdonosa és vezetője állítólag egy nő; a név, mondom, lényegtelen, mert álnév. Továbbá: az előkelő félvilággal – mondjam: félvilággal? – szintén egy bizonyos nő tartja a kapcsolatot. Így szerzik az új tagokat. A főkapitányságon ennek a nőnek a nevét nem ismerjük; nyilvánvaló, hogy a legfelsőbb körökben mozog, s olyasvalaki, akiben ott maradéktalanul megbíznak. Úgy értem, azok, akiket érdekel a kínálat. Ezt a részt most hagyjuk. Maga, Galant, veszélyes játékba kezdett; hiszen ha a hozzátartozók rájönnek valamire! Költséges és idegtépő szórakozás, követi is lépten-nyomon a testőre, hogy az esetleges zűrzavaroknak jókor elejét vegye. Mármost ha *azon* a helyen efféle tragédia történik, és az újságok tálalják az eseményt, a tagság pedig attól kezdve fél odamenni… Galant, a maga üzletének egyszerűen lőttek.

Galant cigarettát vett elő, és ahogy a tárcát fogta, ujjai nem remegtek.

– Minthogy jómagam egyszerű tag vagyok csupán – mondta –, mindezt, természetesen, nem értem. Persze, ha jól hallottam, maga azt közölte velem az imént, hogy a klubon *kívül,* a bejárathoz vezető sikátorban követtek el gyilkosságot. Ez a klubra nézve egészen közömbös lehet; mi köze egymáshoz a kettőnek?

– Ó, hogyne volna. Hiszen az a sikátor tulajdonképpen a klub külső folyosója. Az utcáról kapun lehet csak bejutni oda, és a zár, mondtam ugye, speciális. Az utcai kapu sosincs nyitva, ezért kapnak hozzá a tagok kulcsot. Ezüstkulcsot, benne a nevükkel. Tehát…? – Bencolin vállat vont.

– Értem. – Galant cigarettára gyújtott, még mindig passzívnak látszott, így oltotta el a gyufát is. Mintha megint azt csodálta volna, hogy a keze milyen tökéletesen rezzenetlen.

– Ebben az esetben, gondolom, az újságokba belekerül a történet, és a klub históriája is.

– Ilyesmiről szó sem lesz.

– Hogy… hogyan mondta?

– Úgy mondtam – ismételte Bencolin nyugodtan, magabiztosan. – Az újságokba nem kerül be semmi ilyesmi. Azért jöttem, hogy ezt közöljem magával.

Újabb hosszú szünet után Galant azt mormolta: – Nem értem, uram. Ezért csak csodálhatom.

– Az egész ügyből egyetlen szó sem szivárog ki az újságokba. A klub élete zajlik szépen tovább, a maga vidám módján. A ma éjszaka történtekről semmi nem lesz sehol… Van ennek a klubnak, hogy megjegyezzem, még egy érdekes sajátossága. „Színes álarcok”: nem henye ez a megfogalmazás. Informáltak tudniillik azokról a jelekről is, amelyek a tagokat megkülönböztetik. Akinek nincs szerelmi partnere, de csak úgy találomra keres, akárkit, aki majd tetszik neki, fekete maszkot visel. Akik egy bizonyos illetőt akarnak megkeresni, zöld álarcban vannak. Végül akik azért vannak ott, mert találkát beszéltek meg egy határozott partnerrel, és senki mással nem is óhajtanak beszélni, skarlátszínnel takarják el az arcukat… jelezvén, hogy „el a kezekkel”. A ma éjszaka a sikátorban lelt

álarc fekete volt… Mellesleg, újra megkérdem, mit tud a gyilkosságról?

Látszott, hogy Galant ismét elemében van. Feszültsége fölengedett. Torz orrán füstöt fújt ki, aztán hátradőlt, és ravaszul pislogott Bencolinre.

– Drága barátom, nem tudok én semmit. Maga itt azt mondja nekem, hogy a klub mellett gyilkosság történt. Szomorú. Ó, tragikus! Mindazonáltal fogalmam sincs, kit gyilkoltak meg, hogyan és miért.

– Ismerte Claudine Martelt?

Galant szemöldökét összevonva meredt a cigarettájára. Aztán fölnézett, hökkenten. Eddig azt mondtam volna: nincs az az ember a világon, aki megítélhetné, mikor hazudik ez a mi házigazdánk, és mikor próbál kibújni a válasz alól épp a legközhelyszerűbb, nyers igazsággal. Most zavarban voltam, mert úgy láttam, őszintén elképedt.

– Vagy úgy? – mormolta. – Ej, de hát ez furcsa! No de, persze. Martelék igen jeles család. Futólag a lányt is ismertem. Claudine Martel! – Mintha kuncogott volna. – A klub tagja! Nézd csak, nézd csak!

– Hazugság – mondta Chaumont gyorsan, hidegen. – Ide figyeljen! Ami pedig Duchêne kisasszonyt illeti…

Hallottam, ahogy Bencolin magában káromkodik. S aztán már közbe is vágott: – Kapitány, lenne szíves nem beleártani magát ebbe! ’

– „Duchêne”? – ismételte Galant. – „Duchêne”? *Ezt* a nevet sose hallottam. Egyébként nem túlságosan ritka név. Ezzel a hölggyel mi van?

– Nem érdekel most bennünket… Hadd folytassam Claudine Martellel. Ma éjszaka ugyanis – mondta Bencolin – őt

aláltuk holtan a panoptikumban,- melynek hátsó bejárata a sikátorra nyílik. Claudine Martelt hátba szúrták.

– A panoptikumban?… Ó, hogyne, tudom, mire gondol. Ismerem a helyet, de hát… a nemjóját! Ez aztán…! De mintha azt mondta volna, hogy-a sikátorban ölték meg?

– Ott. Holttestét a nyitott ajtón át becipelték a múzeumba.

– Mi célból?

Bencolin vállat vont. De a szemében ott villogott egy kis fény; élvezte a dolgát. Ez a két ember mintha rejtekutakon is érintkezett volna beszélgetés közben, és elképzeltem, hogy Galant hallja Bencolin kimondatlan szavait: „Ugyan, épp ez lesz majd a *megoldás!*” Fennhangon azonban csak ennyit mondott a detektív:

– Ismeri Augustin urat vagy a lányát?

– Augustin? Nem. Sosem hallottam ezt a… Nem, dehogyis, persze! A panoptikum tulajdonosa. De nem volt még hozzá szerencsém.

A kandallóban megcsúszott s lejjebb zuhant egy égő hasáb. Szikrák pantomimja indult, sárga fényt vetve Galant arcára. Házigazdánk maga volt a megtestesült figyelem – bámulatos tanú, minden szavát megválogatta. És a mondatok mögött ott bújkált valami szatirikus él. Most, hogy már csak szópárbaj folyt, tudhatta, hogy nagyobb baja nem eshet. A csöndet. Bencolin nevetése törte szét.

– Ugyan, ugyan! – noszogatta ellenfelét. – Gondolkodjék, barátom! Nem óhajtja felülvizsgálni, amit mondott?

– Hogyan érti ezt? – Micsoda könnyed önfegyelem!

– Egyszerűen. Mindaz, amit az iméntiekben a maga műintézetéről elmondtam, közvetett tapasztalat csupán. Ügynökeim szállították az anyagot, jó ideje már. Hanem ahogy

ma éjszaka ellátogattam a panoptikumba, néhány dolog egyértelműen beigazolódott.

Bencolin a tenyerét vizsgálgatta, mintha a jegyzeteit tanulmányozná. Arca ráncba szaladt, ahogy folytatta:

– A sikátor utca felőli bejáratát törhetetlen zár őrzi, ehhez kapnak különleges ezüstkulcsot a klubtagok. És mindez azért van, hogy a legkülsőbb zsilipen se szivároghasson be senki-semmi. Hanem az a másik ajtó is ott van még! A múzeum felé. Mármost ha az iménti roppant óvatosságot tekintjük, elképzelhető-e józan ésszel, hogy a klub tulajdonosai figyelmen kívül hagyják ezt a hátsó kijáratot? Vagy bejáratot? Hihető-e, hogy nem törődtek ezzel a lékkel? Mert ugyan mi az a közönséges rugós zár a múzeum sikátor felőli ajtaján? Belülről nyílik, a panoptikumból az lép ki a közbe, aki akar! Nem, hát ilyet a klub nem hagyhatott csak úgy. Aztán észrevettem azt is, hogy ennek az ajtónak vadonatúj a zárja, olajozva jár. De Augustin úr biztosított felőle az elébb, hogy ezt az ajtót sosem használja, a kulcsát elveszítette. Már a lánya viszont úgy viselkedett, hogy felkeltette érdeklődésemet…

– Persze, persze, világos, mint a nap! Augustin úr lánya, aki némileg kelekótya öreg papája helyett a gyakorlati dolgokkal törődik, van olyan gyakorlatias, hogy rájöjjön: tőkét csinálhat a panoptikum *fekvéséből.* Hiszen ha egyik-másik klubtag attól fél, hogy rejtekútján rajtakapják, pompás bejáratot talál a múzeumon át. Bemegy, aztán… Eszményi falazás! Megtolja a falat a kellő helyen, kulcs se kell hozzá… csak persze az, hogy valóban klubtag legyen az illető…

– Egy pillanat! – vágott közbe Galant, és felemelte a kezét. – Ez az Augustin lány mégsem engedhet be kizárólag klubtagokat a múzeumba. Mi lenne akkor a nagyközönség többi…

Bencolin újra felnevetett. – Barátom, az én logikám se odáig ér csak, hogy azt higgyem, mindössze két akadályforma bejárat vezet a klubba, értsd: a bulldogzáras utca felőli és a belülről nyitható múzeumi. Nem, nem! Akkor még mindig ott a *klub* ajtaja; és azt is az ezüstkulcs nyitja, mint hallom, s a kulcsot fel kell mutatni a benti őrnek. Ezért hát, bármerről jöjjön is az illető, kulcs nélkül sehova sem jut.

Galant bólintott. Úgy, mint aki egy absztrakt problémát követ s mérlegel.

– A múzeum helyzetével kapcsolatos lehetőségeket – folytatta Bencolin többé-kevésbé, már látogatásom estéje előtt is pedzettem. Barátom, mi ott a főkapitányságon alapos munkát végzünk. Egyik osztályunk állandó kapcsolatot tart az illetékes minisztériumokkal és Franciaország három legnagyobb bankvállalatával. Havonta befut prefektúránkra azoknak, a párizsiaknak a névsora, akik jövedelmükkel vagy bankszámlájukkal felülmúlják a foglalkozásuk adta lehetőségeket. Így igen gyakran jutunk… *később hasznos* információhoz. Bizonyítékhoz. Amikor ma délután megtaláltuk egy nő holttestét, akit utoljára az Augustin Múzeumba láttak bemenni… (ó, hogyne, miért néz olyan meglepetten! Két gyilkosság történt)… mondom, amikor erről is értesültünk, csak úgy rutinjelleggel megnéztem Augustin kisasszony bankszámláját. Csaknem egymillió frank állt a javára! Hihetetlen! Aztán ma éjszaka világossá vált a pénz eredete…

Bencolin kitárta két kinyújtott kezét. Nem figyelte Galant arcát, én azonban igen. És mintha újra azt a kajánságot láttam volna rajta, azt a titkos diadalérzetet, s a szemében bujkáló fényt, akárha *odabent* nevetne és nevetne, ráadásul hozzátenné, kimondatlan: „Hát még ha tudnád, hogy…!” De a

külszínen jelenlevő Galant csak odahajította hanyagul a cigarettacsonkját a lángok közé.

– Vagyis magának az a meggyőződése, hogy én ismerem a bájos hölgyet?

– Tagadja? Most is?

– Ó, hogyne. Mondtam már, egyszerű klubtag vagyok csak.

– Nem értem akkor – mondta Bencolin tűnődve –, miért lett a hölgy egyszerre olyan izgatott, amikor a maga neve előkerült.

Galant lágy mozdulatokkal csúsztatta ujjait a macska bundájába…

– Voltak aztán más dolgok is – folytatta a rendőrfőnök. – A kisasszonnyal úgy alaposabban eltársalogtam; kérdéseinkkel s válaszainkkal nem mondtuk ki, mégis egymás értésére adtuk, hogy mit gondolunk. Néhány kérdés világos. A derék apa nem is sejti, hogy leánya *sajátos* célokra használja a múzeumot, s a jó leány nem óhajtja, hogy apuka valaha is megtudja a dolgot. Fél; az öreg büszke a panoptikumára, s ha rájönne… nos, ezen most ne töprengjünk. Továbbá ez a lány, barátom, egészen biztos, hogy látta már Claudine Martelt.

– Ezt miből gondolja? – Galant hangja egy kicsit felszökkent.

– Ó, ez a meggyőződésem! De hát maga… ugye, mint mondta, sosem látta Claudine Martelt. Valamint Augustin kisasszonyt sem ismeri. Kusza história, attól félek. – És felsóhajtott.

– Figyeljen ide – mondta ekkor Galant rekedten. – Kezd ebből elegem lenni. Rám tör a házamban éjnek évadján. Ostoba vádaskodásokat zúdít rám, hogy visszakézből becsületsértési pert akaszthatnék a nyakába. Úristen! Elég!

Lassan felállt a székről, és leengedte a földre a macskát; s a nagy orrú arc most rútul, veszedelmesen fordult felénk.

– Itt az ideje, hogy befejezzük. Vagy eltávoznak, vagy kidobatom magukat. Ami a gyilkosságot illeti, bizonyítani tudom, hogy semmi közöm hozzá. Fogalmam sincs, mikor követték el, és…

– Nekem van – mondta Bencolin nyíltan.

– S mi oka van, hogy blöfföljön itt nekem?

– Barátom, én nem vesztegetem blöffölésre az időmet, se *magának,* se másnak. Hanem csak kijelentem, hogy szinte másodpercre tudom, mikor történt a gyilkosság. Egy 'kis bizonyítékom van rá, amely elárulja.

Bencolin színtelen hangon, szinte közönyösen mondta mindezt. Két szemöldöke közt mély ránc vetett árnyat, Galantra alig nézett. „Bizonyíték!" Legjobb tudomásom szerint semmiféle bizonyíték nem volt, hogy Claudine Martelt azon az egy órán belül pontosan *mikor* szúrták le. Mégis mindnyájan tudtuk, hogy Bencolin nem blöfföl.

– Hát jó – állt rá Galant. – Akkor tessék. – Bólintott, de tekintete fátyolos volt és merev. – Nyolckor vacsoráztam, Prunier-nél, a rue Duphot-ban. Ellenőrizheti; kilenc óra tizenötkor távoztam. Eljövet összefutottam egy barátommal … monsieur Defarge a neve, megadhatom a címét… és leültünk a Café de la Madeleine-ben, épp csak egy pohárkára. Tíz órakor váltunk el, akkor a kocsimba ültem és a Moulin Rouge-hoz hajtattam. Lévén ez most revűszínpad, a jegyszedők tanúskodhatnak; jól ismernek. Helyet foglaltam a táncparkett közelében, az egyik bokszban, és megvártam a tizenegy órás műsort. Fél tizenkettőkor ért véget. Akkor ismét a kocsimon, a porte St. Martin felé indultam, és az volt a szándékom… látja, nincs titkolnivatóm… hogy benézek az Álarcok Klubjába. A boulevard St. Denis sarkára érve megváltoztattam tervemet. Lehetett akkor úgy… nos, jó háromnegyed tizenkettőre

járhatott már, nemde. Betértem a „Szürke Liba” mulatóba, ahol két lány társaságában ittam. Maga, uram, alig pár perccel később érkezett, és merem állítani, hogy látott engem. Én legalábbis láttam *magát.* Gondolom, elegendőképp beszámoltam lépteimről. Halljuk tehát… mikor követték el a gyilkosságot?

– Hogy egészen pontos legyek, tizenegy óra negyven és tizenegy óra negyvenöt között.

Galant dühe hirtelen elpárolgott. Feszültsége fölengedett, és Bencolin válla fölött a tükörbe nézve lesimította a haját. Aztán, mintha csak a félhomályos üveglappal s alatta a kandallóval állna szemközt, közönyösen vállat vont.

– Nem tudom, honnét lehet ebben olyan bizonyos. Sebaj, nekem jó. Gondolom, a Moulin Rouge parkolóőre tanúsíthatja, hogy valamivel tizenegy-harminc után távoztam. Van ott, ahogy visszaemlékszem, épp az utca túlfelén, egy kirakatban egy kivilágított óra. Akkor jön, ugye, tíz perc kocsikázás… mert annyi legalább kell, és még le is kell állítani valahol a kocsit, majd körülbelül tizenegy-negyvenötkor betoppanok a „Szürke Libá”-ba… elképzelhető-e így, hogy megöltem Martel kisasszonyt, becipeltem a holttestet a panoptikumba, visszatértem a mulatóba, ennyi idő alatt, *s ráadásul, hogy vér sehol rajtam?* Persze, megkérdezheti még a sofőrömet is. De hát neki úgyse fog hinni, gondolom.

– Köszönöm – mondta udvariasan Bencolin – estéjének gondos ismertetését. Szükségtelen volt. Magát nem vádolta, sőt nem is gyanúsította… legjobb tudomásom szerint… senki.

– Elismeri tehát, hogy a bűnösségem kizárt?

– Ó, dehogy!

Galant kényszeredetten szorította össze a száját. Aztán előrelendült a feje. – Ki vele, csakugyan miért van itt?

– Ejnye, mondtam! Azért csupán, hogy közöljem: klubját nem fenyegeti sajtóbotrány. Baráti gesztus, látja.

– Kérem, jól figyeljem rám. Békés ember vagyok. – Galant e szavak kíséretében körbemutatott a múzeumszerű szobán. – Csak a kedvteléseimnek élek. A könyveimnek. A zenémnek – és szeme végigfutott a sarokban álló hatalmas hárfán – és a kis kedvencemnek itt, Mariette-nek… Hanem, drága barátom, ha abban a klubban, amelyikről maga beszélt, rendőrspicli bukkanna fel…

Nem fejezte be a mondatot, megvárta, hogy hangja csillapuljon, s akkor már megint mosolygott: – Uraim, jó éjt. Köszönöm, hogy megtisztelték házamat. Volt szerencsém.

Távoztunk; otthagytuk moccanatlanul a kandallófényben, mellette a fehér macskát. Tűnődve nyomkodta az orrát, ahogy az ajtó becsukódott. Az inas kivezetett minket a nedves szagú udvarra, mely olyan volt most, mint egy csillagfényes kút. Ahogy az utcai kapu is bezárult mögöttünk, Chaumont megragadta Bencolin karját.

– Azt kérte bent, hogy maradjak nyugton – mondta súlyos hangon –, és teljesítettem a kérését. De most aztán tudni akarom, mi a helyzet. Odette! Azt jelentse mindez, hogy *Odette* is arra a bizonyos… helyre… ment? Ááá! hiszen ez a klub, minden hókuszpókusz ellenére, közönséges…

– Az.

A fák ágai közt az utcai lámpa fénye sápadtan, komoran hullt Chaumont arcára. A kapitány sokáig hallgatott.

– No persze – mondta aztán, és a lámpafénybe hunyorgott igen, természetesen… az édesanyja előtt ezt a dolgot… el kell titkolnunk. Okvetlenül.

Mintha ezzel máris valami vigaszt keresett volna; mert rászorult. Bencolin egy darabig csak nézte a derengő fényben. Aztán komoly mozdulattól a vállára tette a kezét.

– Ön viszont megérdemli, hogy tisztán lásson. A menyasszonya… nos, Odette Duchêne végtelenül naiv teremtés volt. És ön szolgálhat a hadseregben, ameddig akar, csinálhat, amit akar, az *életről* így aligha tanul meg bizonyos dolgokat. A tény ugyanis az, hogy az ön Odette-jét nyilván a tréfa kedvéért csalták oda. Galant úr kedveli az ilyen mulatságokat… A fenébe is, hallgasson! – Ujjai a fiatalember vállába mélyedtek, olyan erővel, hogy lassan maga felé fordította a kapitányt. – És csak semmi hirtelenkedés, barátom. *Nem* fog visszamenni Galant-hoz. Arra *nekem* lesz gondom.

Feszült csend támadt, hallatszott minden levél zörgése, külön-külön, az éjszakai utcán. Chaumont szabadulni próbált a detektív keze alól.

– Ha a menyasszonya valóban oda *akart* volna menni – erősítette Bencolin még mindig nyugodtan minden bizonnyal ki is jött volna élve. ön nem ismeri Galant úr tréfálkozhatnékját.

– Azt mondod tehát – szóltam közbe –, hogy ez a Galant a felelős ezekért a… csábításokért és gyilkosságokért.

Bencolin lassan elengedte a kapitányt; felém fordult, s hirtelen riadtnak, csüggedtnek látszott az arca.

– Itt a bökkenő, Jeff. Hogy nem hiszem. Nem azért, mintha nem illene hozzá az ilyesmi, csak… túl sok minden szól a dolog ellen. Ezekből a bűncselekményekből hiányzik a kesztyűs kéz nyoma; ezek mind túlságosan… otrombák; nem vallanak a barátunk eljárásmódjára, ugyankkor túl egyértelműen mutatnak a személyére. Meg aztán… *Ó,* egész sereg okot is

sorolhatnék, mind a ma éjszaka begyűjtött bizonyítékok közül. Várjunk csak. Nézzük meg, mit művelt, mielőtt hazatért volna.

Botjának vas végével élesen megkopogtatta a kövezetet. Az avenue Montaigne árnyai közül, valamivel odébb, kivált egy alak. Bencolin biccentett nekünk, hogy kövessük, majd elindult felé.

– Ma éjszaka – magyarázta amikor már elegendőképp bizonyos voltam, hogy a panoptikumnak és a klubnak köze van Odette Duchêne meggyilkolásához… amikor még Claudine Martel holttestéről nem is álmodhattunk.,. emlékezzenek csak, telefonáltam. Láttam Galant barátunkat a mulatóban, és azt gondoltam, az ő jelenléte is… nos hát, különös véletlen. Ez nem az ő vadászterülete, meg aztán a kényes ízlésű tudóst nem sokszor látták még, hogy részeget színlelve közönséges utcanőket ölelgessen egy ilyen lebujban. Telefonáltam tehát a panoptikumból, és megbíztam valakit, kövesse, amennyiben persze ott leli még a „Szürke Libá”-ban. Íme, az eredmény.

Megálltunk egy fa alatt, melynek viszonylag ép lombkoronája sűrű árnyat vetett. Cigaretta parazsa vöröslött, elébb velünk szemközt, majd távolodó, széles ívben oldalt, ahogy a férfi előrelépett.

– Röviden, nagyon úgy festett a dolog, mintha Galant úr alibit készítene magának, csak éppen halvány sejtelmem sem volt, milyen ügyben – mondta Bencolin. – Nos, Pregel?

– Ahogy a mulatóba érkeztem, ott volt – felelte egy hang. Az utcai lámpa halvány fénye keményített ingmellre hullt, és a hang is impozáns volt; a Sûreté vigyáz rá, hogy az ügynökeit ügynöknek ne nézhesse senki. – Ez pontosan húsz perccel éjfél után történt. Tizenöt percet várt még, akkor távozott. Először azt hittem, részeg; ám ezt csak színlelte. Kiment a „Szüfke Libá”-ból, megkerülte a sarkot. Két utcával arrébb várakozott

a kocsija, egy Hispano limuzin, 2X-1470 a száma. A sofőr indulásra készen állt, és úgy láttam, egy nő is ül a hátsó sarokban. Eleinte nem voltam biztos benne. Galant beszállt. Taxiba ültem, követtem…

– És?

– A Montmartre-ra hajtottak. Rue Pigalle 28. Kis bérház. Az utcán nyüzsögtek a járókelők, így könnyen szemügyre vehettem a gépkocsiból kiszálló személyeket. Mert *volt* vele egy nő, csakugyan, egy nagyon jóképű szőke, prémstólával, barna kalapban.

– Ismét a hölgy – sóhajtott Bencolin. – Aztán?

– Szinte bizonyosra vettem, hogy ráismerek, de ahogy felmentek, benéztem a házmesterhez, megmutattam a jelvényemet, és megkérdeztem, ki ez a nő. Nos, a Moulin Rouge egyik új énekesnője… állítólag amerikai… Estelle néven lép fel.

– Magyarázat rá, miért olyan járatos a Moulin Rouge-ban Galant úr.

– Körülbelül egy órát töltött fent. Aztán lejött, a nő nélkül. Visszaült a kocsiba, és egyenesen ide hajtatott, a valamivel fentebb levő garázshoz. Gyalog sétált a házához, és bement. – A hang most mintha meglepetést árult volna el; vagy effélét készített elő; mert monotonról tétovára váltott. – Én… a dolog úgy áll, hogy… nos, nagy csodálója vagyok a hölgy… énekművészetének. És… hát… van itt velem egy képe is a *Paris Soir*-ból, ha ellenőrizni akarja esetleg…

– Ohó! – kiáltott fel elismerőleg Bencolin. – Ez a munka, Pregel! Jómagam, sajnos, sosem láttam a hölgyet. Tudtommal legalábbis… De azért nézzük. – Hangjából most eltűnt az évődő árnyalat. – Uraim, tudják-e, hogy talán ez az a nő, akit a rendőr

a bezárt múzeum előtt várakozni látott? A titokzatos szőkeség, barna kalapban? Szabad egy gyufát?

Pregel kezében máris gyufa lángja lobbant. Aztán odavilágított vele egy nagy színes képre, mely alatt ez állt: „Estelle, a Moulin Rouge nagy amerikai énekesnője”. Kék szemek, egymástól távol ülő csábreflektorok, melyek mintha mérlegelően néztek volna, oldalról, az érdeklődőre. Telt ajka kicsit nyitva, feje enyhén hátravetve, mintha mosolyogna. Egyenes orr, formás áll. A haját, mely nem is volt annyira szőke, mint inkább olyasféle barna, amelyiknek aranyló fényei villannak erős megvilágításban, gyöngyök hálója fogta össze. Csöndesen néztük a gyufa lángjánál, melyet Pregel a tenyerével védett a széltől. A fény hirtelen kilobbant.

– Egy pillanatra! – kiáltott fel hirtelen Chaumont. – Gyújtson, kérem, még egy gyufát! Szeretném bizonyosan…

Riadt volt a hangja. Azt mormolta: – Ez lehetetlen… !

– S ahogy Pregel újabb gyufája lobbant, ellenőrizte a látottakat. Csend volt. Akkor Chaumont nagyot fújt. Majd szárazon azt mondta:

– Uraim, ma éjszaka engem mintha arra szemelt volna ki a végzet, hogy személyeket azonosítsak önöknek. Emlékeznek-e, mit meséltem, hogy Odette-nek volt két jó barátnője, s együtt az Elválaszthatatlanoknak nevezték őket? Claudine Martel, valamint Gina Prévost… aki színésznő akart lenni, de a családja nem engedte. Nos, hihetetlen dolog, de a hasonlóság mégis rendkívüli. Kész volnék szinte megesküdni rá, hogy ez az „Estelle”: Gina Prévost. Úristen! A Moulin Rouge-ban énekel! Hát akkor ez egy…

Sötétség borult ránk megint. Kis szünet után Pregel szólalt meg csöndesen: – Uram, azt hiszem, nem téved. Megkérdeztem a házmestert. Estelle kisasszonyt, mint említettem,

amerikainak tartják, ám ahogy a *concierge*-et megfenyegettem, kinyögte az igazságot. A hölgy francia, a vezetékneve Prévost.

– És nagyot sóhajtott, mintha azt mondaná: „Megint egy illúzióval kevesebb a világon.” Majd hozzátette: – Szükség lesz még rám az éjszaka, *monsieur* Bencolin?

– Nem – mondta Bencolin. – Hát, uraim, azt hiszem, egy éjszakára ennyi elég is ebből az ügyből. Térjenek nyugovóra. Gondolkodni szeretnék.

Megfordult, és kezét zsebre vágva elindult lassan a C'hamps-Élysées felé. Láttam, ahogy magas alakja árnyakat szel át, csillagfény dereng körülötte, aztán megint a sötétség, s megy, állát leszegve, mint aki most már így fog járkálni hajnalig. A távolból az Invalidusok harangja hármat kongatott.

Hetedik fejezet

A második maszk

Szürke felhők borultak másnap reggel Párizs fölé. Őszi nap volt; az a fajta, amikor a szél rútul nyüszítve jár, és a nap meglapul a felhők mögött, csak szegélyüket acélozza hideg fénnyel. A házak ilyenkor vének és komorak, és az Eiffel-torony minden tartóvasa jegesen-keményen válik el az égtől. Tíz órakor, reggelimet fogyasztva, úgy találtam: lakásom a szalonban lobogó kandallótűz ellenére is barátságtalan. Láttam, ahogy a tűz visszfénye ott vibrál a falon, emelkedve-zsugorodva, és Etienne Galant meg a fehér macska jutott az eszembe…

Bencolin már korábban telefonált. Az Invalidusok templomában kellett találkoznom vele – ami egy kissé laza meghatározás, ha nem tudom, pontosan hol találom odabent. Ismertem azonban a szokását, hogy a legszívesebben a „Katonák templomá”-ban időz, közvetlenül Bonaparte koporsója mögött. Nem tudom, miért nyűgözte le annyira épp ez a hely, amikor egyébként a legkevésbé sem érdekelték a dómok s nagy templomok; ám ebben a homályos kőkápolnában, ahol viharvert harci zászlók függnek a pilléreken, tudtam, órákig elüldögél olykor, botjára támaszkodva, és nézi a karcsú orgonasípokat.

Ahogy az Invalidusokhoz hajtattam, még mindig Galant járt az eszemben. A megszállottja lettem. Addig is, míg Bencolint kifaggathattam róla, gondolkoztam, miért olyan ismerős a neve. Oxfordi katedra, az angol irodalom tanára, no persze. De ott volt még az a könyve is a viktoriánus angol

regényírókról, mellyel pár éve Goncourt-díjat nyert. Talán Maurois kivételével senki francia ilyen tökéletesen nem értette az angolszász gondolkodás- és életmódot. Ahogy visszaemlékeztem munkájára, az átlag gall szerzőktől eltérően, kivételesen, nem volt benne semmi olcsó szatirikus él. Vadászatokról, puncsos tálakról, kürtőkalapokról, túlzsúfolt szalonokról, a sör, az osztriga, a napernyők robusztus és rigolyás világáról rokonszenvezve, gyönyörűséggel írt, s ez, ahogy visszagondoltam Galant-ra, már-már bámulatosnak látszott. S azok a Dickens-fejezetek! Megfoghatatlan, elképesztő gondolatmenetekkel. A dickensi felszín alatt lapuló morbiditást, a félelmet s rémületet ragadta meg, a nagy író legélénkebb hatáskeltő eszközét. Aztán a Galant-kép egyre torzult, mintha tükrök gonosz trükkjei játszanának vele; és láttam, ahogy ott ül hideg házában, hárfájával és fehér macskájával, és az orra különálló életet él, saját szabad akarata szerint, mint egy eleven lény. Galant mosolygott.

Nyirkos szél söpört végig az Invalidusok előtti száraz-barnás, tágas térségen, és a pont Alexandre aranyozott sasmadarai komoran néztek a világba. Elhaladtam a vaskapu őrszemei előtt, felmentem a nagy, sötét épülethez vezető kaptatón, és bejutottam egy udvarba, ahol mintha örökké visszhangok mormolásznának. Alig néhányan mászkáltak csupán a kerengőkön, ahol az öröklétnek őrzött ágyúk láthatók; lépteim nagy zajt vertek a kövezeten, s úgy éreztem, pusztuló, porosodó egyenruhák szaga árad mindenünnét. Talán itt nehezült az emberre a leginkább a Császár aranyozott dómjának árnya. A „Katonák templomá”-nak bejáratánál megálltam. Bent félhomály volt, csak néhány tűvékony gyertya égett, sírhelyek s ereklyetartó előtt; és szólt az orgona, hangok felületnyi hulláma hömpölygött a boltívek

alatt, kísérteties diadallal emelkedve-süllyedve egy nagy ember harci zászlói körül…

Bencolin ott volt a kápolnában. Odalépett hozzám, és mintha maga is megfeledkezett volna könnyed öltözetéről, azonnal komolynak látszott; meghazudtolva azt a régi tweed felöltőt és elegánsnak igazán nem mondható kalapot. Csöndben haladtunk a kerengőn. Végül ingerült kézmozdulatot tett, s így szólt:

– Halál. – Hozzátette: – Ez a légkör… olyan, mint az egész ügy. Nem is emlékszem, hogy mostanában lett volna még egy esetem, amelyben ez a légkör úgy átjárt volna mindent, ahová csak érek. Láttam iszonyú dolgokat életemben, igen, sötét félelmeket, de ez a rettentő félhomály, ez mindennél rosszabb. Olyan értelmetlen. Hétköznapi, fiatal lányok, ezekből tizenkettő egy tucat a délutáni teákon, nincsenek nagy szenvedélyeik, rémálmaik, ellenségeik; józanok, higgadtnak látszanak, nem tébolyítóan szépek. És akkor így meghalnak, egymás után. Ezért mondom, hogy ennek a dolognak a végén valahogy az összes többinél gonoszabb iszonyatot sejtek… – Elhallgatott. – Jeff, Galant alibije pontról pontra hiteles.

– Ellenőriztetted?

– Természetesen. Úgy van, ahogy elmondta; legjobb emberem, Frangois Dillsart… emlékszel rá a Saligny-esetből… begyűjtött minden szükséges adatot. A Moulin Rouge parkolóőre pontban tizenegy-harminckor engedte ki a limuzint. Emlékszik rá, mert Galant, mielőtt beszállt, az órájára nézett, s összevetette a szemközti kivilágított órával, ő pedig gépiesen követte a pillantását.

– Ez már így önmagában is… nem gyanús?

– Egyáltalán nem. Ha Galant alibit akar szerkeszteni, nem így csinálja; hanem szól a parkolóőrnek, s nem bízza a dolgot csupán a lélektanra…

– Mégis – jegyeztem meg –, egy ilyen finoman dolgozó elme…

Bencolin megpörgette a botját, és végignézett a homályos kerengőn. – Jobbra forduljunk, Jeff. A túloldalon megyünk ki. *Madame* Duchêne, Odette anyja a boulevard des Invalides-on lakik… Különben is. Finoman dolgozik vagy sem, ott az óra. A Montmartre-on egyébként az idő tájt igen élénk a forgalom. Galant-nak könnyen rámehetett tíz-tizenöt perce… vagyis több, mint amit mond… hogy onnét a mulatóhoz érjen. Ilyen körülmények között pedig emberileg egyszerűen lehetetlennek *látszik,* hogy elkövethette a gyilkosságot. Mégis megesküdnék rá, hogy azért ment a „Szürke Libá”-ba, hogy alibit csináljon magának! Hacsak…

Hirtelen megállt. És öklével a tenyerébe csapott.

– Micsoda ostobaság! A nemjóját! Az én ostoba fejemnek is! Igen, igen.

– Hogyne, persze – mondtam fáradtan, mert ismertem ezt a szokását régről. – Nem fogom olyasmivel táplálni a hiúságodat, hogy most megkérdezlek: mi az az ostobaság… De van itt valami egyéb. Az éjjel, amikor Galant-nal beszéltél, úgy éreztem, túlságosan kijátszod minden lapodat előtte. Lehet, hogy ezzel is megvolt a célod. Hanem egyvalamit nem mondtál meg neki, azt ugyanis, hogy miért hozhatjuk egyáltalán kapcsolatba Claudine Martellel. Galant nevére gondolok, melyet a lány kézitáskájából előkerült papíron láttam először. Tagadta, hogy ismeri? Orra alá dörzsölni a papírt…!

Bencolin felhúzta a szemöldökét, úgy nézett rám. – Jeff, valóban igen naiv vagy, ha *ilyesmit* képzelsz. Uramisten! Hát

ennyi rendőrségi gyakorlatod már valóban, lehetne, hogy tudd: hús-vér emberek nem kezdenek kiáltozni, nem ájulnak el, mint a színpadon szokás, ha eléjük teszik a „megsemmisítő” bizonyítékokat. Továbbá, az a kis papírdarab esetleg nem is jelent semmit.

– Nyavalyát nem!

– Ha így, ha úgy, a kézírás nem Martel kisasszonyé. Ahogy először a papírra néztem, az jutott eszembe, hogy ha valakit jól ismerünk, nem szoktuk a teljes nevét, címét, telefonszámát feljegyezni csak úgy ezért-azért. S ha a Martel lány csakugyan jóban volt Etienne Galant-nal, alkalmasint azt firkantja oda, hogy „Etienne telef. Élysée 11-73.” Ezért azután… nos, ezért különös gonddal hasonlítottam össze a cédulát a noteszbeli kézírással. A kettő nem azonos.

– Akkor ki a… ?

– A kézírás Gina Prévost-é, aki Esteile néven dalol… Idehallgass, Jeff. Ez a művésznő, bár még a színét se láttuk, igazán csúnya csávába keveredett előttünk. Ma reggel igen korán eltávozott hazulról. Pregel, aki figyelte, mindjárt be is látogatott a lakásába, csak úgy hívatlanul. Előtte pedig megtudtuk, hogy az éjjel nem lépett föl a Moulin Rouge-ban. Telefonált az igazgatónak, hogy képtelen lenne rá… aztán, a házmester állítása szerint, körülbelül tizenegy óra húszkor távozott a lakásáról…

– Tehát – mondtam – kényelmesen odaérhetett a múzeumhoz tizenegy-harmincötre. Ha ő az a nő, akit a rendőr ott látott…

Kiértünk a Napóleon koporsójához vezető nagy, füves térségre. Az aranyszín dómra alacsony fellegek nehezedtek. Bencolin megállt, szivarra gyújtott. Majd azt mondta:

– Ő volt az. Megmutattuk pár fényképét a rendőrnek, aki felismerte. Ó, nem vesztegettük a szép reggelt!… De hadd mondják el mindent. Pregel, mint mondottam, benézett Gina Prévost árván maradt lakására. Talált kézírást. És egy ezüstkulcsot meg egy skarlát maszkot.

Füttyentettem. – De hát a skarlátszín álarc… az, ugye, azt jelenti, hogy az illetőnek elismerten szeretője van a klubban!

– Azt.

– Galant gyakori látogatásai a Moulin Rouge-ban… és ő vitte haza a nőt az éjszaka is; ott várt rá a kocsijában… Bencolin, mikor került a kocsiba a nő? Megkérdezted a sofőrt?

– Nem volt a kocsiban, amikor a Moulin Rouge-ból eljöttek. Nem. Nem kérdeztem meg a sofőrt, és Prévost kisasszonnyal se tudattam, hogy egyáltalán volt szerencsénk hallani a létezéséről.

Ahogy lefelé mentünk a kocsifeljárón, ránéztem Bencolinre.

– Jeff – mondta egyelőre meg kell hagynunk Galant-t abban a hitben, hogy nem tudunk kettejük kapcsolatáról. Vagy arról, hogy a nőnek köze van a klubhoz. Ha türelmesen vársz, meglátod, miért. Gina Prévost telefonjait lehallgatjuk, s ennek okát is megtudod. S a nap nagyobbik részét tekintve arról is gondoskodtam, hogy Galant ne érje el. Azt hiszem, a Prévost lányt ott találjuk majd *madame* Duchêne-nél, ahová igyekszünk.

Több szó nem esett, így mentünk ki a kapun s kanyarodtunk el balra, föl a boulevard des Invalides felé. Duchêne-néről annyit tudtam, hogy özvegy, s hogy még a férje halála előtt állandó-tündöklő vendége volt a Faubourg St. Germain sosem hivalkodóan elegáns szalonjainak. Most is itt élt a szerény külsejű, szürke kőépületek egyikében, ahol azonban az asztalra mindig a szakácsművészet egyszerű

remekei és finom óborok kerülnek. Aki befordul itt, jobbra, a rue de Varenne-re, és végighalad a Faubourg komor utcáin, nem is sejti a falak mögött megbúvó szépséges kerteket, a repedezett sötét falakban rejtőző régi-régi ékszeres dobozokat.

Egy fiatalember nyitott ajtót, és igen mereven, idegesen állt ott előttünk, s mintha felbecsült volna minket a pillantásával. Első benyomásom az volt, hogy angol; sűrű haja fekete volt, gondos borbély keze nyomát viselte; az arca igen vöröses, az orra hosszú, ajka vékony, szeme halványkék. Benyomásomat csak támogatta fekete öltönye, a kétsoros, derékban karcsúsított zakó s a bő szárú nadrág, meg a kabátja ujjába tűzött zsebkendő. Ám a viselkedés valahogy természetellenesnek látszott; mintha örökké önmagát figyelte volna a szeme sarkából, és tartózkodott a lendületesebb kézmozdulatoktól. Következésképpen a bemutatkozás pár perce alatt egyre inkább olyan lett, mint egy felhúzható játékszer, melynek mechanizmusa nem működik egészen hibátlanul. Azt mondta:

– Ó, igen. önök a rendőrségtől jöttek. Kérem, fáradjanak beljebb.

Némileg leereszkedő jóakarattal üdvözölt minket, amíg fel nem ismerte Bencolint. Akkor azonban szinte áradozó lett.

Volt egy furcsa mozgásmódszere – csak így nevezhetem ahogy hátrálva haladt, mint aki bútorok között manőverezik.

– Ön Duchêne-né rokona? – kérdezte a detektív.

– Nem. Ó, nem – felelte a fiatalember rosszallólag. Mosolygott. – Megbocsásson. Paul Robiquet vagyok. Franciaország londoni nagykövetségének attaséja. Most azonban, pillanatnyilag… – Egy kézmozdulat, melyet azonnal leállított.

– Hívtak, és szolgálati helyem engedélyt adott. A család régi barátja vagyok. Gyerekkorunk óta ismertük egymást, Odette meg én. Most a hullámok összecsaptak Duchêne-né feje fölött. A sok szerveznivaló. A temetés, nemde? Kérem, fáradjanak beljebb.

A hallban csaknem éjszakai sötét volt. Jobbra egy ajtó szinte teljesen be volt függönyözve, éreztem mégis a nehéz virágillatot, és valami hideg borzongás futott végig rajtam. Ezt a gyermekien ősi halálfélelmet talán könnyebb legyőzni, ha vérbe fagyva hever előttünk egy emberi lény, mint ha vadonatúj, fényes koporsóban nyugszik. Az elébbi csupán iszonyatos és szánalmat kelt, ám az utóbbi, a gondosan rendezett gyakorlatiasságával, mintha azt mondaná: „Ezt a valakit te bizony nem látod soha. többé.” Odette Duchêne-t nem láttam se élve, se halva. Soha. De most elképzeltem, ahogy ott fekszik, mert emlékezetem felidézte azt a fényképarcot, a kissé elmosódott vonásokat, mosolyát, a tiszta, pajzán szemeket. A sötét hallban minden poros zugot átjárt a virágok fojtogató illata, mintha porgombolyagokkal ülte volna meg az ember torkát.

– Igen – mondta Bencolin, mintha könnyedén társalogna csupán, ahogy beléptünk a bal kéz felé nyíló szalonba –, tegnap késő délután már jártam itt, hogy közöljem Duchêne-nével a… tragédia hírét. Ha jól emlékszem, akkor csak Chaumont kapitány volt vele. Most nincs itt véletlenül?

– Chaumont? – ismételte a fiatalember. – Nem, nem. E pillanatban nincs. Kora reggel itt járt, de nem maradhatott sokáig. Nem foglalnak helyet?

Ez a szoba is homályosan derengett: lehúzott redőnyök, a nagy, fehér márványkandallóban nem égett tűz. És mégis olyan szelíd és kecses volt az egész, érződött, hogy ez

gyengéden törékeny életek színtere lehetett hajdan. A régi kék falak, az aranykeretes festmények, a kissé kiült, de annál barátságosabb karosszékek. Itt, sok-sok éven át, jó szellem őrködött a kávé meghitt párái fölött, és most a halál sem tudott elrútítani semmit. A kandalló felett Odette nagy arcképe; tizen-valahány éves kislány, tenyerébe támasztott állal, nézett ránk. A nagy, sötét szempár, a száj szomorúan vágyakozó élénksége mintha megvilágította volna most a homályos helyiséget; és ahogy a virágok súlyos illata itt is megcsapott, gombóc kezdett szaladgálni a torkomban.

Bencolin nem ült le. – Duchêne-néhoz jöttem – mondta halkan. – A hölgy… jól van?

– Nagyon nehezen viseli. Érthető, ugye. – Robiquet megköszörülte a torkát. Igyekezett megőrizni diplomatanyugalmát. – Ez a sokk. Rettenetes volt! Uram, tudja-e, hogy… tudja-e már, ki volt a tettes? Ismertem Odette-et kisgyerek korom óta. És az a gondolat egyáltalán, hogy bárki hozzá…

Keményen összeszorította az ujjait, megpróbált újra az a parlagian józan fiatalember lenni, aki egyszerűen *intézkedik* csak, de hiába volt újsütetű, szigetországi visszafogottsága, hangjában ott remegett valami, ami minden diplomáciai formaságnál erősebb. Bencolin közbeszólt:

– Azt hiszem, igen. Kedves uram, van most Duchêne-nénél valaki?

– Csak Gina Prévost. Chaumont telefonált neki ma reggel, és közölte vele, hogy Duchêne-né kéreti. Ez némileg… önhatalmú kijelentés volt, persze, mert Duchêne-né semmiféle ilyen irányú óhajának nem adott kifejezést. – A fiatalember diplomatikus ajka megfeszült. – Azt hiszem, jómagam egyedül is elintéznék mindent, ami szükséges. Mindazonáltal Prévost

kisasszony *segíthet,* ha összeszedi magát. De e pillanatban ugyanolyan nehezen viseli el a dolgot, mint a ház asszonya.

– Gina Prévost? – kérdezte Bencolin, mint aki most hallja először ezt a nevet.

– Ó, ezer bocsánat!… A régi baráti kör egyik tagja. Gyerekkori dolog, szintén… Odette-tel nagy barátságban voltak, és… – Elhallgatott a szeme tágra nyílt. – Erről jut eszembe. Telefonálnom kell Claudine Martelnek, ő is bizonyosan itt akar lenni most. A mindenét! Ezt így elfelejteni…!

Bencolin tétovázott. – Ha jól értem – mormolta –, ön nem beszélt ma reggel Chaumont kapitánnyal, mikor itt járt. Következésképp nem hallhatta, hogy…

– Nem hallhattam? Mit, uram? Újabb fejlemények?

– Néhány. De ezt most hagyjuk. Bevezetne minket, kérem, Duchêne-néhez?

– Azt hiszem, *önöket* igen – egyezett bele a fiatalember, és úgy nézett végig rajtunk, mintha a nagykövetének előszobájában fogadná az érkezőket. – Hallani akarja majd a dolgot. De csak önöket, és kivételesen. Erre fáradjanak.

Kivezetett minket a hallba, s ott egy szőnyeggel borított lépcsőn megindultunk fölfelé. A félhomályos lépcsőfordulón egy pillanatra megállva kinéztem az ablakon, és láttam a kert juharfáinak skarlátját. Mielőtt felértünk volna az emeletre, Robiquet hirtelen megtorpant. Fentről hangok hallatszottak, és a mormolást néhány zongoraakkord kísérte. Majd mintha valaki, abbahagyva a játékot, végighúzná a kezét a billentyűkön. Az egyik hang felcsapott: sírva, hisztérikusan, élesen…

– Őrjöngők! – csattant fel a fiatalember. – Nincsenek eszüknél, és Gina csak ront a helyzeten. Értik, uraim…?

Duchêne-né fel s alá járkál, szünet nélkül; leülni se hajlandó; és egyre gyötri magát, hogy Odette dolgait bámulja, és játszani próbál a lánya zongoráján. Megpróbálnák valahogy lecsöndesíteni?

Ahogy Robiquet az emeleti szoba ajtaján bekopogott, odabent hirtelen csönd lett. Aztán egy bizonytalan hangot hallottunk: – Tessék.

Lányszobába léptünk be, melynek három tágas ablaka az ősziesen lerombolódott kertre nézett, azon túl a fák sárguló sorfala látszott. Az ablakokon beszüremlő piszkos fény szürkére festette az elefántcsontszín bútorokat. A gyermekméretű hangversenyzongora előtt, a forgószéken, arccal már felénk, ott ült egy apró termetű asszony, feketében. Arcát lazán keretező fekete hajába ősz szálak vegyültek, hanem az arcán, mely sápadt volt és a szeme körül vöröses-duzzadt, nem volt egyetlen ránc sem. A nyakán azonban kiálltak az izmok, s mintha meg-megrándultak volna. Kisírt, lázasan égő szeme lassan megenyhült, ahogy a szobába lépő idegenekről mindinkább tudomást vett.

– Paul – mondta csendesen Paul nem is említette, hogy… látogatóink érkeztek. Kérem, uraim, kerüljenek beljebb.

Nem mentegetőzött. Ez az asszony láthatóan nem volt tudatában, milyen rendetlen, szinte szalonképtelen a ruhája, a haja; mélységes közönnyel szemlélte maga körül a dolgokat, mégis igazi háziasszony módjára állt fel, hogy üdvözöljön minket… Figyelmemet mégsem Duchêne-né vonta magára. Mellette, keze félig még most is a levegőben, ott állt Gina Prévost. Akárhol megismertem volna, bár magasabb volt, mint képzeltem. Szemhéja vöröslött a sok sírástól, az arca nem volt kikészítve. Rózsaszín, telt ajkak, aranyszínbe játszó haj, formás áll; de az ajkak nyitva voltak, a felső még egy kicsit fel

is húzódott, mintha Gina Prévost félne. Haját hátravetette a homlokából; és úgy nézett ránk, mint aki bármely pillanatban kész – összeroppanni.

– …Nevem Bencolin – szólalt meg ekkor a detektív –, és ez itt kollégám, Marle úr. Azért jöttem, hogy biztosítsam, asszonyom: meg fogjuk találni azt a személyt, akit… nos, akit *vár* tőlünk.

Hangja mély volt és nyugodt, és mintha a szoba feszültsége is engedett volna valamelyest. Halk zongorahangot hallottam, ahogy Gina Prévost elengedte a billentyűt, melyen az egyik ujja még rajta volt. Aztán elindult a szürke fényben derengő ablakok- felé, és a mozgása határozott, szinte férfias volt; akkor mégis tétovázni látszott.

– Hallottam már önről – mondta Duchêne-né, és bólintott. – És önt is – fordult most felém –, uram, szeretettel köszöntöm e ház vendégeként. Bemutatom Prévost kisasszonyt, régi barátnőnket. Ő velem lesz ma egész nap.

Gina Prévost mosolyogni próbált. Az idősebb nő folytatta:

– Foglaljanak helyet, kérem. Szívesen elmondok önöknek mindent, amire csak kíváncsiak. És amit, természetesen, tudok. Paul, lenne szíves felgyújtani a villanyt?

Ekkor Gina Prévost, egy kicsit elfúló hangon, felkiáltott:

– Ne! Kérem!… Villanyt ne, úgy érzem, akkor…

A hangja fátyolos volt, és valami simogató lágyságot éreztem még a rekedtségében is; azt hiszem, nekem is gyorsabban vert volna a szívem, ha énekelni hallom. Duchêne-né, aki az imént még úgy látszott, kettejük közül a sokkal idegesebb, riadtabb, most fáradt mosollyal nézett társnőjére.

– Ó, hát persze hogy ne, Gina!

– Kérem… ne is nézzen… így rám!

Az asszony megint elmosolyodott. Hátradőlt, ahogy leült egy díványra.

– Ginának nehéz dolga van velem, uraim. Mert én egy bolond öreg nő vagyok. – E pillanatban ráncba futott a homloka; szeme semmitmondóan meredt ránk. – Hullámokban jön rám, mint a fizikai fájdalom. Egy darabig nyugodt vagyok, aztán… íme! De megpróbálok józan maradni. Értik-e, mi az, amitől az egész még külön is nehéz: hogy annyira *felelős* vagyok érte!

Gina Prévost idegesen ült le egy heverőre, a szoba egyik félhomályos sarkában; mi Bencolinnel egy-egy széket húztunk oda magunknak. Robiquet állva maradt, tartása merev volt.

– Mindnyájan átéltük már a halál fájdalmát, asszonyom – szögezte le ekkor Bencolin, s mintha tűnődött volna közben.

– És mindig úgy érezzük, felelősek vagyunk valamiért… ha másért nem, hát mert nem mosolygunk elégszer. *Ezért* én az ön helyében nem emészteném magam.

A súlyos, szürke csöndben vidám kis zománcos óra ketyegett. Az asszony homlokán mélyebbek lettek a ráncok. Kinyitotta a száját, mintha hevesen tagadni akarna valamit; látszott rajta, hogy küzd, hogy beszélni próbál a szemével.

– Ön ezt nem érti – mondta végül nyugodtan. – Ostoba voltam. Helytelenül neveltem Odette-et. Azt gondoltam, gyerekként tarthatom meg egész életében, és íme, megtartottam gyerekként egész életében… – Lenézett a kezére, majd kis szünet után folytatta: – Jómagam sokat… megéltem. Sok sérülést is. Nem bántam, *nekem* jó volt minden, ahogy volt. De Odette számára… nem, ezt nem értheti, ezt… nem értheti…!

Nagyon kicsinek látszott, bár sápadt, erős vonású arca mögött roppant indulat tombolt.

– A férjem – mondta, mintha ki tudja, miféle erő kényszerítené ki belőle a szavakat – a férjem agyonlőtte magát… ezt tudja… tíz évvel ezelőtt, amikor Odette még csak tizenkét éves volt. Remek ember volt az uram… nem ezt érdemelte. Tagja volt a kabinetnek… és megzsarolták… – Duchêne-né most már mintha össze-vissza beszélt volna, hanem aztán megfékezte a hangját; és így folytatta: – Elhatároztam, Odette-nek szentelem az életemet. Így is volt. Úgy játszottam vele, mintha aprócska játék pásztorlány lett volna. És most semmim sincs… csak emlékbe néhány csecsebecsém. De legalább játszhatom a zongorán; azt, amit ő úgy szeretett, mind. Játszom, és szól a *Clair de lune,* az *Auprés ma blonde,* a *Ce n'est que Votre main,* az *Auld Lang Syne*…

– Asszonyom, azt hiszem, meg fog próbálni segíteni is nekünk – mondta Bencolin –, és meggyőződésem, hogy ha így tesz, Odette-nek segít, az ő ügyének… Felelne tehát néhány kérdésemre?

– Természetesen. Elnézésüket kérem. Olyan… Kérem, folytassa.

Bencolin megvárta, míg az asszony összeszedi magát. Amikor aztán egyenes derékkal, felemelt fővel ült, azt kérdezte tőle:

– Chaumont kapitány azt mondta nekem, hogy mióta Afrikából hazatért, Odette valahogy megváltozott; pontosabban nem tudta meghatározni, csak hogy a viselkedése „furcsa" lett. Ön is észlelt a lányán ilyen változást, asszonyom?

A megkérdezett mintha tétovázott volna. Majd azt mondta:

– Gondoltam erre. Két hete, amióta Robert… Chaumont kapitány… visszatért Párizsba, a lányomat *másmilyennek* láttam én is. Szeszélyesebb volt, idegesebb. Egyszer azon kaptam, hogy sír. De hát láttam én őt már azelőtt is ilyennek;

mert a legcsekélyebb dolog is mindig nagyon felizgatta, s akkor egyre csak nyugtalan lett és nyugtalan, míg… meg nem feledkezett róla. És általában megbízott bennem. Így hát nem is kérdeztem. Vártam, gondoltam, majd csak elmondja, mi emészti…

– Ön azonban még csak nem is sejtette, mi lehet az?

– Fogalmam sem volt… Különösen, mert… – Itt megint tétovázott egy kicsit.

– Kérem, folytassa.

– Különösen, mert a dolog mintha Chaumont kapitány ellen irányult volna. A változás is akkor történt, nem sokkal a kapitány hazaérkezését követően. A lányom… – gyanakvó lett, merev, kimérten udvarias, nem is tudom, hogy mondjam! A lényeg az, hogy megváltozott.

Gina Prévost-ra néztem, aki teljes félhomályban ült. Csinos arcán meggyötört kétkedés tükröződött, és a szemét félig lehunyta.

– Bocsássa meg most ezt a kérdésemet, asszonyom – folytatta Bencolin, és halkra fogta a hangját –, de meg kell értenie, mennyire fontos. Duchêne kisasszonynak… az ön legjobb tudomása szerint… Chaumont kapitányon kívül nem volt kapcsolata senki más férfival?

Az asszony szája körül először dühvel feszült meg minden vonás; de aztán inkább tréfára fogta a dolgot, melyet kelletlenül bár, mégis el kell tűrnie.

– Képtelenség. És azt mondom: bár lett volna. Talán.

– Értem. Szóval nem volt. És véleménye szerint a lánya halálát egyszerűen valami gonosz és értelmetlen merénylő okozta.

– Feltétlenül. – Könnyek öntötték el a szemét. – Odette-et odacsalták, és… de hogy hogyan, ezt nem tudom! Ez az, amit

nem értek. Úgy volt, hogy Claudine Martellel és Robert-rel teázik. Claudine a barátnője. Akkor Odette hirtelen lemondta mindkettőjüknek a randevút. Telefonon. És valamivel később már rohant is el hazulról. Meglepett a dolog, mert különben mindig beköszönt nekem. Akkor… akkor láttam utoljára élve…

– A telefonbeszélgetéseket nem hallotta?

– Nem. Itt voltam fönt az emeleten. Amikor elment, már azt hittem, teázni megy. Később Robert-től tudtam meg a dolgot.

Bencolin félrebillentette a fejét, mintha a kis zománcos órát hallgatná. A szürke ablakok mögött láttam, ahogy a csapzott fák meg-megrázkódnak a szélben, és skarlátszín juharlevelek remegtek. Gina Prévost hunyt szemmel hátradőlt; a sápadt fényben kirajzolódott nyakának tökéletes vonala, hosszú szempillái könnyesen csillogtak. Olyan csend volt az egész emeleten, hogy amikor a lenti csengő hirtelen megszólalt, mindnyájan összerezzentünk.

– Lucie ott van a konyhában, Paul – mondta a háziasszony –, .maradjon csak, ő majd ajtót nyit… Nos, uraim?

A csengő még mindig szólt, amikor sietős léptek zaját halottuk lentről az előtérből. Bencolin megkérdezte:

– Duchêne kisasszony nem vezetett naplót, nincsenek papírok, amelyekből valamire talán következtethetnénk?

– Naplót minden évben újat kezdett, de egy-két hétnél sosem írta tovább. Napló tehát nincs. Papírok vannak, de már magam is átnéztem mindet, és nincs… semmi.

– Akkor… – kezdte Bencolin, ám hirtelen elhallgatott. A szeme mereven egy pontra szegeződött, keze félúton az álla felé megállt. Iszonyú izgatottságot éreztem. Gina Prévost-ra néztem, aki megmarkolta a dívány karfáját, és merev háttal ült…

És lentről, a hallból tisztán hallottunk egy hangot, annak az embernek a hangját, aki az imént csöngetett. Rosszallóan mondta:

– Ezer bocsánat. Bevezetne, ha szabad kérnem, Duchêne-néhez. A nevem Etienne Galant

Nyolcadik fejezet

Bizalmas szóváltás egy koporsó felett

Egyikünk se moccant, egyikünk se mukkant. Az a hang, odalentről, valahogy olyan lenyűgöző volt, hogy aki először hallja s nem látja a beszélőt, az is bizonnyal megkérdi: ki ez? Mély, megnyerő, gyengéden rokonszenves hang. És szinte láttam, ahogy Galant ott áll az ajtóban, mögötte a nyirkos levelek háttere. Kezében selyemkalap; vállát enyhén előregörbíti a társasági illemnek mindenben megfelelő nappali kabát alatt, mintha tálcán nyújtaná át a mentegetőzését; és azokból a sárgásszürke szemekből őszinte jóakarat sugárzik.Tekintetem végigsöpört az arcokon. A háziasszony pillantása kifürkészhetetlen volt, szinte túlságosan is nyugodt. Gina Prévost vadul nézett az ajtó felé, mintha nem akarna hinni a fülének…

– Gyengélkedik? – ismételte a hang, valami érthetetlen motyogásra válaszolva. – Ó, nagyon sajnálom. A nevem ismeretlen lesz a számára, de szegény megboldogult férjének jó barátja voltam, és szerettem volna kifejezni legőszintébb együttérzésemet… – Szünet. A látogató talán töprengett valamin. – Nézzük csak. Azt hiszem, Gina Prévost kisasszony itt tartózkodik. Ó, igen, igen. Akkor talán, mint a család barátjával, vele beszelhetnek, nemde? Köszönöm.

A cseléd könnyű léptei megindultak a halion át a lépcső felé. Gina Prévost forgószélként szökkent talpra.

– Nem… nem szeretném, ha zavarnák, Duchêne néni – mondta, és mosolyt erőltetett az arcára. – Kérem, egyáltalán ne törődjön ezzel a dologgal. Megyek és elintézem magam.

Ezeket a szavakat enyhén zihálva mondta. A háziasszony nem moccant. Ahogy elviharzott mellettünk, láttam a lány arcát. Behúzta maga mögött az ajtót. Bencolin abban a pillanatban suttogni kezdett, mintha parancsokat osztogatna:

– Asszonyom, van a házban hátsó lépcső? Gyorsan, kérem!

Duchêne-né először döbbenten nézett a detektívre, de aztán úgy láttam: szavak nélkül is megértik egymást.

– Igen… van. Az ebédlő és a konyha között, egy oldalbejárathoz vezet.

– A főbejárathoz is el lehet jutni rajta?

– Hogyne. Az a szoba, ahol most Odette…

– Tudja, merre van? – kérdezte Bencolin Robiquet-t. – Jó! Vezesse oda Marie urat. Gyorsan, Jeff. Tudod a dolgod.

Lázasan égő szeméből kiolvastam: hallanom kell azt a bizonyos beszélgetést, mindenáron. Robiquet olyan riadt volt, hogy kis híján orra bukott, de aztán sikerült sebesen is, zajtalan is haladnia. Hallottuk, ahogy Gina Prévost lemegy a lépcsőn, de odalent már elnyelte a hall sötétje. Robiquet keskeny lépcsőlejáróhoz vezetett, amelyet szerencsére szőnyeg borított, és némajátékkal jelezte tovább is az irányt. A lépcső alján az ajtó enyhén megnyikordult, de aztán szerencsésen ott voltam az ebédlőben. Onnét, félig nyitott ajtókon át, láttam már a derengő, fehér virágokat. Igen! Abban a homlokzati szobában, ahol a koporsó állt, a hallba nyíló ajtót is csaknem teljesen befüggönyözték. Keresztülvergődtem a helyiségen, és közben majdnem levertem egy nagy liliomos kosarat. A zárt zsalukon fénycsíkok szűrődtek csak be, és minden fullasztóan édeskés volt; ráadásul az a galambszürke koporsó, a politúrozott fogantyúk – halotti csend honolt itt valóban, s jól lehetett hallani az előtérben beszélgetők szavát. Középen álltak. Hamar rájöttem, úgy beszélnek, hogy minden második

mondatuk hallatsszék odafönt is, de amit valóban közölni akartak egymással, e mondatok között suttogták el; s ezt még a közeli szobából is alig hallottam.

– …értem, uram… a nevét nem is tudom, jól hallottam-e… velem óhajtott beszélni?

(– Megőrültél? Itt a detektív!)

– Kisasszony, talán már nem emlékszik rám; de volt szerencsém találkozni önnel egyszer de Louvacné szalonjában. A nevem Galant.

(– Beszélnem kellett veled. Hol az az alak?)

– Ó, valóban. Uram, meg kell értenie, mennyire feldúlt mindenkit ebben a házban a tragikus esemény…

(– Fent. Mindenki ott van fent. A cseléd a konyhában. Az Istenért, menj el gyorsan!)

Bámultam, milyen könnyed még most is ez a rekedtes hang; és kíváncsi lettem volna, meddig bírja így, ráadásul ezzel a simogató gyengédséggel is a felhangjai közt. A függöny mögül még azt is hallottam, hogy hevesebben lélegzik.

– Közös ismerősünk, akit felhívtam, közölte, hogy önt itt találom, ezért merészeltem a nevét említeni. El sem mondhatom, mennyire megrázott engem is a hír… hogy Duchêne kisasszony halott.

(– Engem *gyanúsít,* de rólad nem tud. Menjünk valahova, ahol beszélhetünk.)

– Mindnyájan… nagyon megrendültünk, uram.

(– Nem lehet!)

Galant felsóhajtott. – Akkor, kérem, tolmácsolja a ház asszonyának legőszintébb részvétemet, s hogy a magam részéről bármiben készséggel segítek, ha tudok. Köszönöm. És most, csak egy pillantást ha vethetnék szegény megboldogultra..

(– A koporsójánál nem hallhatnak minket.)

Hevesen vert a szívem. Kintről mintha felcsukló tiltakozást hallottam volna, s valami súrlódó zajt: a lány talán megragadta Galant kabátujját, de a férfi lerázta magáról; a hangja, persze, eközben is nyájas és tisztelettudó maradt. Ahogy ott álltam a szoba közepén, máris az volt az érzésem: falhoz szorítottak. Tulajdonképpen nem értettem a saját pokoli riadalmamat sem. Mindenesetre a koporsóhoz léptem, majd bebújtam egy hatalmas, bokornyi fehér virágkosár mögé. Közvetlenül a kandalló ernyője előtt álltam, félnem kellett, hogy bármely pillanatban zörömbölve belerúgok. Kísértetkomédia lett volna ez az egész, ha nincs ott valóban Odette Duchêne holtteste; mert így mintha még most is őt dobáltuk volna meg sárral. Hát *ezért* született meg s élt egy emberi lény! Megmarkoltam a virágtartó fémperemét… Léptek közeledtek. Aztán hosszú csend.

– Ezt nevezem – szólalt meg Galant. – Mi van, drágám? Nem is nézel *rá*. Gyenge volt, mint az apja… No, a lényegre. Beszélnem kell veled. Tegnap éjszaka túlságosan sokat hisztériáztál.

– Kérlek, nem mennél el? Nem bírok ránézni. Nem akarlak látni. Megígértem, hogy itt maradok egész nap, és ha most, hogy te idejöttél, én is elmegyek, a detektív még azt hiszi…

– Hányszor mondjam – Galant hangjából mintha tűnni kezdett volna a megértő elegancia –, de hányszor: téged nem gyanúsítanak! Nézz rám! – Egy kis tréfa, egy kis nyerseség ezekben a szavakban is. – Szeretsz, nem?

– Te képes vagy *itt*… ilyesmiről beszélni?

– Ó, rendben van! Ki ölte meg Claudine Martelt?

– Mondom neked – hangzott a lány hisztérikus válasza –, mondom, hogy nem tudom!

– Már ha nem te voltál az…

– Nem én voltam!

– Ott lehettél egy köpésnyire a gyilkostól, amikor leszúrta. És egy kicsit halkabbra a szád, édesem… Halljam, férfi volt, nő volt?

Visszafojtott indulattal, türelmetlenül beszélt. Szinte láttam, ahogy a tekintete átfúrja a lányt, legalábbis karmolássza, mint egy macska.

– Mondtam már! Megmondtam! Sötét volt, és…

Galant nagyot fújt. – Úgy látom, a körülmények nem a legkedvezőbbek. Kérnélek tehát, fáradj ma este a szokott időben a szokott helyre.

Kis szünet után a lány félig elfúló, félig gunyoros hangon így szólt: – Csak nem képzeled, hogy visszamegyek oda… a klubba…?

– Ma este a Moulin Rouge-ban énekelsz. Akkor fogod magad, s átmégy a saját tizennyolcasunkba, és szépen megerőlteted az emlékezeted, hogy mégis ki ölhette meg a drágalátos barátnődet. *Ez* minden. És most csakugyan mennem kell.

Ezek a szavak olyan lázas visszhangot vertek a fejemben, hogy csaknem ottfeledkeztem a virágok mögött; sietnem kellett pedig, hogy visszaérjek még Gina Prévost előtt az emeletre. Szerencsére ők sem húzták ki egészen a szárnyas ajtót, s így észrevétlenül elosonhattam. A beszélgetés eredménye? Nos, Galant így aligha lehetett a gyilkos, ami pedig a lányt illeti, akár igen, akár sem, Galant-t ez érdemben nem érinthette. A legkülönbözőbb ködök kavarogtak agyamban. Gyanúk, feltevések… Épp beléptem az emeleti szalonba, amikor hallottam, hogy Gina Prévost elindul fölfelé a lépcsőn.

Duchêne-né és Bencolin ugyanott állt, s szinte ugyanúgy, mint távozásomkor; mindketten nyugodtnak látszottak, csak Robiquet nézett rám leplezetlen kíváncsisággal. Nem tudom, küldetésemet Bencolin hogyan magyarázta meg a ház asszonyának; Duchêne-nét azonban mintha valóban nem izgatta volna fel s még csak kíváncsivá sem tette a dolog. Barátom bizonyára valami egészen ártatlannak tűnő, elfogadható ürügyet talált. Nem sokat latolgathattam, mert már jött is Gina.

Nyugodtan jött. S azért ilyen sokára, mert odakint bepúderezkedett, kihúzta rúzzsal a szájának vonalát is, és aranylón csillogó haját visszafésülte a, homlokába. A szeme ide-oda villant Duchêne-né és Bencolin közt, mintha azt akarná kideríteni, miről volt szó a távollétében.

– Ó, kisasszony – üdvözölte Bencolin. – Már épp menni készültünk, de ön talán segíthet nekünk. Mint hallom, jó barátnője volt Duchêne kisasszonynak. Mondana valamit arról a bizonyos „változásról”?

– Nem, uram, attól félek, semmi ilyesmiről nem tudok. Hónapok óta nem láttam Odette-et.

– De hát ha jól értettem…

Duchêne-né, mint aki mulat a dolgon, s afféle fiatalos bohóságnak veszi az egészet, közbeszólt: – Gina felrúgta a családi hagyományokat. Egy nagybátyja, aki rajongott érte mindig, kisebb vagyont hagyott rá, s így módja lett rá, hogy a maga lábára álljon. Egyébként… csakugyan, még ezt nem is volt időm megkérdezni… Gina, tulajdonképpen most mit csinálsz? S erről jut eszembe… – Az asszony egy kicsit riadtnak látszott. – …hogyan talált meg Robert?

Gina Prévost csúnyán benne volt a csávában. Négy szempár szegeződött rá kérdőleg. Kétségbeesetten

találgathatta, mit tudunk, mennyit sejtünk. Galant szavai, épp a tömörségük okán, félelmet kelthettek benne. Vajon Bencolin összekapcsolja-e a második gyilkosságot az elsővel, s bármelyiket is vele? De hát a detektív Claudine Martel halálát nem is említette. Gyanítja-e, hogy ő Estelle, az amerikai énekesnő? Ezek a kérdések mint egy iszonyú kaleidoszkóp részei kavaroghattak benne; ezért volt különösen bámulatos, ahogy színleg megőrizte a nyugalmát. Könnyed mozdulattal foglalt helyet; egymástól távol ülő kék szemei kifejezéstelenek voltak.

– Kérem, Duchêne néni, ezzel kapcsolatban talán… nincs is helye sok kérdésnek. Élem az életemet – mondta – és színpadi pályára készülök. Éppen ezért titokban kell tartanom az én kis főhadiszállásomat, ezt megérti, ugye?

Bencolin bólintott. – Mindnyájan megértjük – szögezte le. – Sőt, nem hinném, hogy hosszasabban háborgatnánk. Asszonyom, ön pedig legyen nyugodt, nemsokára hall felőlünk. Ha te is végeztél, Jeff…

Otthagytuk őket a szoba félhomályán, az árnyak közt. Láttam, hogy Bencolinnek egyszerre mehetnékje támadt, s hogy Duchêne-né, bármilyen udvarias háziasszony volt is, szeretett volna végre egyedül maradni. Az utolsó pillanatban azonban megfigyeltem bizonyos változást az ifjú Robiquet-n is; a nyakkendőjét babrálta idegesen, torkát köszörülte, szeme oda-odarebbent a ház asszonyára, mintha azt latolgatná: elmondja-e itt, előtte, amit akarna. Így aztán, ahogy már a hallban jártunk, Bencolin karjára tette a kezét.

– Uram – mondta –, hogy is fejezzem ki magam… bejönne ide a könyvtárba egy pillanatra? Vagyis a szalonba … mert a könyvtárszobában most… Nos, csak azért, mert az imént az eszembe jutott bizonyos… mozzanat, amely …

Ahogy a szalonba beléptünk, tekintete a hallt pásztázta. Majd rátért a tárgyra:

– Ön az előbbiekben olyasmit említett, hogy Odette egy ideje… megváltozott valamelyest.

– Igen?

– Nos, látja, kérem – folytatta rosszallóan –, nekem itt ezt senki eddig egy szóval nem mondta. Hiszen csak tegnap késő este érkeztem. Rendszeresen levelezem azonban Odette egyik barátnőjével, Martel kisasszonnyal, aki mindig tájékoztat a dolgokról. Igen. És…

Robiquet, minden körülményeskedése és színlelt fennköltsége ellenére, nem volt ostoba; vizenyős szeme legalábbis elkapta Bencolin tekintetét, s máris élesen visszakérdezett:

– Uram? Mi baj van?

– Semmi, ön jól ismeri Martel kisasszonyt?

– Őszinte leszek. Egy időben – mondta, mint aki szívességet tesz –, igen, egy időben azt is fontolgattam, hogy esetleg megkérem a kezét. De neki fogalma sincs róla, milyen kötelmekkel jár a diplomáciai pálya. Abszolút semmi fogalma! S nem tud úgy viselkedni sem, ahogy azt az én feleségemtől… a világ… joggal várhatná… A férfiak – emelte fel igazságosztó mozdulattal a kezét –, persze! megengedhetnek maguknak egy kis ezt és egy kis azt… nemde? Hanem Cézár, felesége… ismerik a mondást. No, hogyne. Claudine-ban bizonyos nyerseséget érzek. Nem úgy Odette-nél! Odette! Ő meghallgatta az embert. Sokat tartott a karrieremről is… De hát csapongok itt a gondolataimmal…

S mintha felocsúdna valamiből, hirtelen összerezzent. Élénk színű zsebkendőt húzott elő, tapogatta vele

nekivörösödött arcát, s láthatóan még most sem tudta, miként is térjen a tárgyra.

– Közelebbről – szólalt meg ekkor Bencolin –, sőt egészen pontosan *mit* akar mondani, kedves uram? – A detektív először mosolyodott el aznap.

– Nos, mi valamennyien – vágott neki Robiquet – sokat mulattunk Odette… otthon ülő életmódján. Hogy nem volt hajlandó senkivel sehova menni; úgy értem, Robert Chaumont kivételével. És így tovább. Persze, csak színleg nevettünk rajta; mert például én: csodáltam a dolgot. Ő lenne a *nekem való* feleség!, gondoltam nem is egyszer. Ha nem vagyunk gyerekkori jó pajtások… – Robiquet keze ismét meglendült. – De emlékszem például, amikor egyszer teniszezni akartunk a Turista Klubban, úgy mi néhányan, és Odette-et is megpróbáltuk rábeszélni. Mindenki nevetett, hogy még erre sem hajlandó, és Claudine Martel megjegyezte: „Ah, az afrikai kapitány…!”, és mindjárt mutatta is, hogyan pödri a bajuszát Chaumont, hogyan kaszabolja kardjával a kabilokat.

– Igen?

– Ön az imént, odafönt, azt kérdezte, érdeklődött-e Odette bárki más iránt. A válasz egyértelmű. *Nem*. Viszont – és Robiquet halkra fogta a hangját, vizenyős szeme igen megélénkült – Claudine egyik legutóbbi leveléből kiderül, hogy *Chaumont* annál inkább. Vagyis, a kapitány félrelépegetett, és ezt Odette is megtudta. Így állunk! Jól értsék meg, én egy szóval sem *vádolom* Chaumont-t; hiszen az csak természetes, hogy egy fiatalember ezt csinálja, már ha eléggé *óvatosan* csinálja…

Bencolinre pillantottam. Robiquet mézesmázosan tálalt információja eléggé hihetetlennek hangzott. Valahogy nem illett Chaumont-ra a dolog. Elnéztem Robiquet pirospozsgás

arcát, éles orrát, elképzeltem, ő maga hogyan *lépked,* milyen *óvatosan* a karrierje érdekében. („Hiszen az csak természetes, hogy egy fiatalember ezt csinálja…” Ez viszont egészen biztosan az ő ijedt kis lelkének mélyéről jött.) Egyszerűen nem hittem neki. Ócska és olcsó fogás. Bizonyosnak látszott azonban, hogy maga Robiquet – hisz a dologban. És Bencolin, meglepetésemre, őszintén érdeklődni kezdett.

– „Félrelépegetett”? – ismételte. – ÉS kivel, ha szabad kérdeznem?

– Ezt Claudine nem közölte. Csak úgy mellékesen és eléggé titokzatosan említette a dolgot; azt írta ugyanis, hogy ne csodálkozzam, ha még a mi jó Odette-ünk is kirúg majd a hámból.

– És nem célzott senkire?

– Nem.

– Ön szerint tehát ez lehetett az oka, hogy Odette magatartása Chaumont kapitány iránt így megváltozott?

– Nos… jó ideig nem láttam Odette-et, így a magatartásváltozásról sem tudtam, egészen addig, amíg ön most odafönt nem említette. Ez utóbbi azonban eszembe juttatta mindazt, amit elmondtam.

– Nincs önnél véletlenül az a levél?' Claudine Martel levele?

– Ó… hát az – és a keze gépiesen ott járt már a kabátja belső zsebében igen, az meglehet! Persze, hiszen alig valamivel azelőtt érkezett, hogy Londonból eljöttem. Egy pillanat, ha szabad.

Leveleket húzott elő, nézegette-forgatta, aztán motyorászva visszarakta őket a zsebébe. Homlokát ráncolta, és a hátsó zsebébe nyúlt. Megérezte Bencolin hangjának mohóságát, és ebből sejtette, hogy az ő személye most egyszerre fontos lett. Ha ettől valamelyest megzavarodott, szerencsénkre

történt. Mert ahogy érezte, hogy egy ilyen apróság miatt is mennyire rajta a szemünk, még sietősebben, szelesebben kutatott a levél után; s a dolog egy pillanat múlva úgy fordult, hogy események egész sora indult el, mely végül az ügy megoldásához vezetett el bennünket. Robiquet a farzsebéből egy tárcát és még néhány papírt húzott elő, de a keze megcsusszanhatott a kabátján. És már hullt is a földre egy boríték, egy üres cigarettás csomag, valamint egy kis tárgy, mely fémes koppanással ért padlót, és a redőnyréseken beszűrődő fényben is azonnal csillogni kezdett…

Apró ezüstkulcs volt.

Egy pillanatra újból azt a szorítást éreztem a mellemben. De Robiquet egészen könnyedén vette a dolgot, ránk se figyelt. Lehajolt épp, hogy a tárcát felvegye, mormogott valami mentegetőzésfélét, vagy talán bosszús megjegyzést tett halkan; s akkor Bencolin előrelépett, s így szólt:

– Megengedi, uram – és gyors mozdulattal fölemelte a kulcsot.

Önkéntelenül magam is elindultam feléjük. Láttam a kulcsot Bencolin nyitott tenyerén. Valamivel nagyobb kulcs volt, mint általában a rugós záraké. Szépen vésett betűkkel ott állt a név: „Paul Desmoulins Robiquet”, és mellette a tizenkilences szám.

– Köszönöm – mormolta Robiquet szórakozottan. – Nem, a levél mintha nem lenne itt mégsem. De ha kívánják, nagyon szívesen meg…

Akkor felnézett, keze még mindig a kulcs után nyúlt. Bencolin ott tartotta a tenyerén a kis ezüsttárgyat épp mögötte.

– Bocsásson meg, ha a látszat az, hogy a magánügyeibe avatkozom, uram – mondta a detektív –, de biztosíthatom, jó

okom van rá. Sokkal jobban érdekel ez a kulcs, mint a levél… Honnét szerezte?

Bencolin higgadt tekintetét látva Robiquet előbb ideges lett, majd nagyon megriadt. Hallani lehetett, mekkorákat nyel.

– Ó, de hát ez igazán nem érdekelheti önt, uram. Ez csakugyan… személyes dolog, jelentéktelen. Egy klub kulcsa. Tagja vagyok a klubnak, de már hosszú ideje nem jártam ott. Most, ugye, hogy Londonból visszajöttem pár napra, magammal hoztam, hátha szükségem lesz rá…

– A Színes Álarcok Klubjáról van szó, a boulevard de Sébastopolon?

Robiquet ettől aztán valóban halálra rémült. – Tud róla, kérem? Esedezem, uram, csak ki ne derüljön ez a… Ha a barátaim, ha a testületnél megtudják… ha a főnököm értesül róla… vége a *karrieremnek!* – Hangja felszökött.

– Kedves fiatal barátom, tőlem nem kell tartania – mondta Bencolin. – Dehogy említem a dolgot bárkinek is. – Őszinte jóakarattal mosolygott. – Hiszen, mint mondta, egy fiatalembernek joga van… – Vállat vont. – Engem ez csak azért érdekel, mert bizonyos dolgok, amelyeknek önhöz igazán semmi közük, felkeltették a kíváncsiságomat.

– Ennek ellenére – mondta Robiquet mereven – azt hiszem, a klubtagságom ügye csak rám tartozik.

– Szabad kérdeznem, mióta tagja a klubnak?

– Körülbelül… úgy két éve. De ha ötször-hatszor is voltam ott életemben, sokat mondok. Az én hivatásom alapszabálya a diszkréció.

– Ó, hogyne. És mi a jelentősége ennek a számnak itt a kulcson?

Robiquet a szemöldökét ráncolta. Keskeny vonallá feszült a szája. Visszafojtott dühvel, fagyosan mondta: – Uram, ön az

előbb biztosított róla, hogy nem érdekli a dolognak ez a része. Egyébként is, ez titok! Magánügy. Nem idegenek dolga. És értse meg, nem vagyok hajlandó nyilatkozni. Az ön jelvényéről látom, hogy ön szabadkőműves. Ha én kérdezném önt, vajon kitálalná-e az összes…

Bencolin elnevette magát. – Ugyan, ugyan – vágott Robiquet szavába rosszallóan. – Azt hiszem, azt még önnek is el kell ismernie, hogy a kettő nem ugyanaz. Ismervén az *ön* klubjának célját, kénytelen vagyok mosolyogni. – Aztán komolyra vált az arca. – Eltökélt szándéka tehát, hogy nem válaszol a kérdésemre?

– Azt hiszem, ezt meg kell értenie.

Szünet. – Sajnálom, barátom – mondta tűnődve Bencolin, és megcsóválta a fejét. – Azon a helyen azonban tegnap éjszaka, mit tegyünk, gyilkosságot követtek el. S mivel eddig egyetlen klubtag nevét sem ismerjük, s ez az első ilyen kulcs, amely a kezünkbe került, kénytelenek leszünk önt magunkkal vinni a rendőrségre. Aztán az újságok… Szomorú, de való.

– Hogy… hogy *gyilkosságot…?* – kiáltott fel Robiquet, mint aki kísértetet lát.

– Gondolja meg, barátom! – Tudtam, Bencolin most nem az ellenféllel, hanem a nevetéssel küzd. A hangja csak olyan kölyökijesztés volt. – Gondolja meg – mondta fenyegetően, atyaian –, mit kavarnak ebből majd a lapok. Gondoljon a karrierjére. Egy szépreményű ifjú diplomatát tanúként hallgatott ki a rendőrség egy találkahelyi gyilkosság ügyében! Micsoda megdöbbenés Londonban; micsoda felzúdulás a képviselőházban; mit érez majd a családja, mit érez…

– De hát én nem csináltam semmit! Én… csak nem akarja azt mondani, hogy *én…?*

Bencolin kétkedve húzta el a száját. – Nos – mondta – ahogy már leszögeztem egyszer, a dolognak egyáltalán nem szükséges kitudódnia. Nem hiszem, hogy önnek bármi köze volna a gyilkossághoz. De beszélnie, azt kell, barátom.

– Uramisten! Elmondok mindent, amit csak tudok.

Jó időbe telt, míg lecsillapodott. Többször is megtörölte az arcát, megeskette Bencolint, hogy semmi sem fog kiszivárogni; a detektív pedig makacsul kitartott a 19-es szám jelentése felől érdeklődve.

– Ó, hát ez igen egyszerű, kérem – magyarázta Robiquet.

– A klubnak pontosan ötven férfi- és ötven hölgytagja van. A férfiak mindegyikének külön szobája… érti, ugye? Ez, a tizenkilences, az enyém. Senki sem használhatja a másik klubtag szobáját… – Félt, de feltört így is a természetes kíváncsisága. – Kit… – kérdezte habozva – kit öltek meg?

– Ó, ez most nem az ön dolga… – felelte kurtán Bencolin. Én pedig megpróbáltam figyelmeztetni valamire; eszembe jutott ugyanis Gina Prévost és Galant beszélgetésének egy részlete, amikor is a férfi azt mondta: „Átmész a saját tizennyolcasunkba.” Erőltetett könnyedséggel megjegyeztem:

– A tizennyolcas a fehér macska számjegye.

Titokzatosnak ható kijelentésemre Robiquet elképedt, ám Bencolin csak bólintott.

– Ön tehát két éve klubtag. És ki vezette be?

– Ki vezetett…? Ó! Hát ezt igazán elárulhatom. Az ifjú Julien d’Arbalay, tudják, ugye, ő az, akinek saját versenyautója volt. Rajongtak érte a hölgyek. Szegény Julien…

– Szegény?

– Meghalt tavaly Amerikában. Sheepshead Bayben, a versenyen szerencsétlenség érte.

– Az ördögbe! Szóval itt semmi nyom. – Bencolin ingerülten pattintott az ujjával. – És a barátai közül… úgy értem, becslése szerint… hányan voltak klubtagok?

– Uram, higgye el nekem: fogalmam sincs! Nem érti jól a dolgot. Az emberek ott mind álarcot viselnek! És álarc nélkül egyetlen ismerős nőt se láttam, például. De különben is… az a nagy terem olyan sötét, hogy álarc nélkül se igen látszanának az arcok. Így aztán magam is ezen tűnődtem néha, hogy a barátaim, családom tagjai közül hányan lehetnek ott. Esküszöm, beleborzong az ember!

A detektív megint úgy nézett rá, hogy a tekintetében nyomdagépek zakatoltak s készült a botránykrónika. De a kis Robiquet szeme nem rebbent. Küzdött érte, hogy higgyenek neki, őszinte kétségbeeséssel tördelte a kezét. Ami engem illet, hittem neki.

– Senkit sem látott… soha… akinek a személyazonosságát legalább gyanította volna?

– Ó, de hát nagyon ritkán is voltam ott! Hallottam, mindazonáltal, hogy van egy bizalmasabb belső kör, melynek tagjai jól ismerik egymást. S hogy van egy nő, akinek az a *dolga,* hogy új tagokat toborozzon. De hogy ez a nő kicsoda, sejtelmem sincs.

Újabb csend állt be; Bencolin a tenyerét ütögette a kulccsal.

– És képzelje csak el! – mondta hirtelen Robiquet. – Képzelje el, hogy odamegy álarcosan, és találkozik egy lánnyal… akiről kiderül, hogy a menyasszonya! Ó, nekem ez túlságosan veszélyes hely. Soha többé! S hogy most ez a gyilkosság…

– Remek. Hát akkor, kedves uram. Közlöm önnel, mi a hallgatásom ára. Nem tud meg semmit a sajtó, ha kölcsönadja ezt a kulcsot…

– Vigye! Gyilkosság!?

– …néhány napra. Utána visszaszolgáltatom. Gondolom, a lapok társasági rovatában benne lesz a hír, hogy ön visszalátogatott Franciaországba?

– Ugyan, hát persze. Miért ne lenne?

– Jó! Nagyon jó! Hm. Tizenkilences szoba: ez a tizennyolcassal szemközt van, vagy mellette?

Robiquet végre odafigyelt ismét. – Ezt nem is néztem soha, higgye el! De azt hiszem, mellette. Igen! – Bonyolult kézmozdulattal jelezte, kizárólag a maga számára, mi merre és hogyan. – Mellette, emlékszem már.

– Ablakok?

– Vannak. A szobák mindegyike valami olyan világítóudvar-félére néz. De kérem…!

– Egyre jobb! – Bencolin zsebre vágta a kulcsot, majd begombolta a felöltőjét. Ismét szigorúan Robiquet-re nézett.

– Nos, azt hiszem, külön figyelmeztetnem sem kell, hogy arról, amit nekünk elmondott, senkinek egy szót sem szól. Világos?

– *Szólok?* Én? – kérdezte erre a fiatalember hitetlenkedve. – Hogy *én* erről valakinek is…? Őrültnek néz, kérem? De hát ön is megesküszik-e, hogy betartja ígéretét?

– Esküszöm! – mondta a detektív. – És most, barátom, ezer hála! A délutáni lapokból megtudhatja, kit öltek meg. Isten önnel!

Kilencedik fejezet

A dominós ház

Kint az utcán még hidegebb szél csapott meg bennünket, mint annak előtte, és az eget komor fekete felhők torlaszolták. Bencolin feltűrte kabátja gallérját, és vigyorogva nézett rám.

– Fiatal barátunk odabent még jobban vacoghat – jegyezte meg. – Nem szeretek ilyesmit művelni, de hát ez a kulcs… Felbecsülhetetlen, Jeff, felbecsülhetetlen! Most először van szerencsénk ebben az ügyben. A kulcs segítsége nélkül is elérhettük volna, persze, amit akartam, de így milliószor egyszerűbb. – Ez a tudat mintha megsokszorozta volna az erejét, hallottam, ahogy magában kuncog. – Te pedig azt mondod, ugye, hogy Galant találkozót beszélt meg Gina Prévost-val; a lány műsora utánra, nem?

– Látom, megértetted a célzásomat.

– Megértettem-e? Drága barátom, erre készültem reggel óta! Galant megpróbált előnyt szerezni velem szemben: azzal, hogy idejött; de én ezt sejtettem. Most a lány egész nap reszketni fog, hogy este találkoznia kell Galant-nal. Galant a házmestertől tudhatta meg, hová ment Gina Prévost. Persze, a házmester meg *tőlünk* kapott utasítást, hogy közölje vele a dolgot. Hohó! Azt akarjuk, hogy hosszan-hosszan elbeszélgessen Galant és Gina barátnőnk… ma este, és olyan helyen, ahol mi is ott leszünk. – Nevetett; mélyről jött ez a szinte hangtalan nevetés, és közben megcsapkodta a vállam. – Látod, ugye, hogy az öregember agya még dolgozik, bármit mondjon is az ősz hajszálakról Galant…

– Ezért akartad, hogy Gina Prévost idejöjjön Duchênenéhez?

– Úgy van. S ezért győztem meg Galant-t tegnap éjszaka, hogy nem bántjuk a klubját. Látod, hol találkozik a pár ma este? A klubban! Látod-e azt is, Jeff, miért volt ez elkerülhetetlen? S hogy szükségszerű eseménysor vezetett el idáig is?

– Nem látom.

– Jó, majd ebédnél elmondom nagy vonalakban. De előbb te mondd el, mit beszélt egymással a pár.

Elmeséltem, és legjobb tudomásom szerint egy szavukat se hagytam ki. Beszámolóm végeztével Bencolin diadalmasan csapta össze a kezét.

– Szebb, mint reméltem, Jeff. Ó, tehát jól kevertük a kártyákat! Galant azt hiszi, hogy a Prévost lány tudja, ki a gyilkos, és eltökélt szándéka, hogy kiszedi belőle. Tegnap éjszaka ez nem sikerült, de ez a ma éjszakai randevújuk… ez tökéletesen beleillik a tervembe.

– De hát miért ez a nagy törvénytisztelet és rendszeretet Galant részéről?

– Törvény és rend? Gondolkozz csak! Ez: zsarolási alap. Ha megtudja valakiről, hogy gyilkos, Galant olyan présbe szoríthatja, amilyen nem volt még a világon. Gyanítottam én ezt…

– Várj egy kicsit – mondtam. – Tegyük föl, gyanítottad, hogy Galant és a lány találkozni fog valahol… már ez is rejtély a számomra, hogy *miért* gondoltál egyáltalán ilyesmit… mondom, tegyük föl, találkoznak, miért a klubot választanák színhelyül? Én azt hiszem, a klubba mehet a legkevésbé Galant, amikor tudja, hogy gyanúsítod!

– Ellenkezőleg, Jeff, én úgy vélem, elsősorban oda mehet. Gondold csak meg!… Galant-nak fogalma sincs, hogy Ginát gyanúsítjuk, vagy egyáltalán, hogy *tudunk a nőről;* abból, amit elmondtál, ez kiderül. Azt bizonyára sejti, hogy őt magát követik az embereim. (Ami azt illeti, az emberemnek, akit ráállítottam, meghagytam, tegye magát minél gyanúsabbá!) Mármost, ha Galant bárhol találkozik is Gina Prévost-val – a lány lakásán, vagy nála, az avenue Montaigne-en, vagy színházban, táncos helyen, mondj, amit akarsz: ott lehetetlen, hogy észre ne vegyük! És akkor, így gondolkodik Galant, okvetlenül feltesszük a kérdést: „Ki ez a titokzatos szőkeség?” Nyomozni kezdünk, kiderítjük esetleg, hogy a kérdéses időpontban ott volt a gyilkosság színhelyének közelében… és Galant mindkettejüknek csak ártott ezzel így. Hanem a klub, az veszélytelen, ugye. Csak száz embernek van kulcsa, a zár mindenfajta betörési kísérlet ellen véd, a rendőrség nem csempészheti be kémjét. Mi több, az ilyen műintézetbe nem szükséges együtt menniök, érkezhetnek különböző időpontban, és a külső bejáratnál leskelődő rendőrök soha az életben nem hozhatják kapcsolatba őket egymással… Érted már?

– Akkor – mondtam – te szántszándékkal Galant kezére játszottál; elmondtál neki mindent, amit a klubról tudsz, és most nyugodtan találkozhat ezzel a lánnyal… a klubban!

– A klubban, ahol én pedig kihallgathatom őket!… Vagy ha nem én, akkor egy emberem.

– De miért ez a körmönfont terv?

Bencolin homloka elborult. – Azért, Jeff, mert Galant is körmönfont bűnöző. Faggathatod, sarokba szoríthatod, meg is kínoztathatod: nem fog egyebet mondani, mint amit saját sötét ügyleteinek szempontjából jónak lát. Itt egy rendkívüli elmével állunk szemben, és csak akkor lehet esélyünk, ha kicselezzük.

Tudom, hogy újra találkozni fog ezzel a lánnyal: méghozzá azóta tudom, amióta a lányról egyáltalán hallottam, bár még azt se tudtam, kicsoda!

– Hogy „újra” találkozni fog vele – mondtam komoran.

– No, igen. Mert te azt csak úgy visszakézből bizonyosra vetted, hogy már találkoztak.

– Ó, de hát ez világos volt! Idejében megtudod majd. De most az a lényeg, hogy Robiquet barátunk segítségével szerencsésen előbbre jutottunk. Amúgy is behatoltunk volna az erődítménybe, ám ez a kulcs…! Így már csakugyan gyerekjáték az egész. A szobánk Galant-éval szomszédos, ablaka nyílik a világítóudvarra… Jeff, mágikus erő legyen abban az emberben, ha kiszagolja! Egyébként – kérdezte hirtelen tudod-e, mi volt Galant és Gina Prévost beszélgetésének legdöntőbb mozzanata?

– Hogy a lány alkalmasint tudja, ki a gyilkos?

– Egyáltalán nem! És én ezt előre megmondhattam volna. A döntő mozzanat a lány egyszerű kijelentése: *„Sötét volt.”* Emlékezz erre! És most gyere, látogassunk el még ebéd előtt a rue de Varenne-re. Beszélnünk kell a Martel lány szüleivel.

Megálltunk a St. Germain negyed java közepét átszelő, lendületes ívű utca sarkán. Tétovázva mondtam:

– Nézd csak. Ezek a jelenetek, hisztérikus szülőkkel… az idegeimre mennek. Ha megint valami olyasfélét várhatunk, mint az imént, én inkább… megvárnálak itt.

Bencolin lassan megcsóválta a fejét, és egy falilámpát nézett a sötét-foltos kőkerítésen. – Itt arra te ne számíts. Ismered őket, Jeff?

– A nevüket, egyebet nem.

– Martel gróf Franciaország egyik legrégibb nemesi családjának sarja. A családi hagyományokhoz híven:

hajthatatlan, makacs fő. Az úgynevezett „familiáris becsület” náluk már-már valami morbid kísértetfogalom. Persze, az öregúr ettől függetlenül a köztársaság lelkes híve; eszedbe ne jusson például gróf úrnak szólítani. Katonanemzetség ez, s arra a legbüszkébb, ha rangja szerint *ezredesnek* nevezik. A háborúban elvesztette a fél karját. A felesége apró öregasszony, csaknem teljesen süket. Óriási, palotányi házban laknak, és idejüket szinte kizárólag dominózással töltik.

– Dominózással?

– Ahogy mondom – szögezte le Bencolin, és komolyan rábólintott. – Az öregúr annak idején nagy szerencsejátékos volt. Ez tulajdonképpen enyhe kifejezés; hazardőrt is mondhatnék, mert egyenlő esélyek mellett hajlandó volt bármikor egészen nagy összegekbe fogadni. Dominó… kaján élvezetet lelhet benne most! – A detektív még nem indult. – Hanem azért csak óvatosan! Ha meghallják, hogy a lányuk gyilkosság áldozata lett… igen, Jeff, a „család becsületének az ilyen megszállottad kiszámíthatatlan dolgokra képesek. Pokoli dolgok ezek.

– Chaumont közölte már velük a hírt?

– Nem bánnám, ha így lenne. És remélem azt is, hogy nem említette nekik a klubot. Persze, ezek az emberek a panoptikumot is legalább olyan iszonyú dolognak tartják. Ennek ellenére…

Párizs mintha rejtegetné tágas tereit. A St. Germain negyed kertjei hirtelen illúziókként tárulnak ki a látogató előtt, valahányszor egy-egy régi fal mögé betekinthet. Megnyílik egy kapu, és az ember megesküdne, hogy odabent mérföldekig nyúlik az a váratlan-hosszú fasor, és egymást érik a medencék, a virágágyak, gyepes térségek, de mindez csak bűvölet, mert a párizsi forgalom kellős közepén ilyesmi nem

létezhet. Fantombirtokok kastélyai állnak itt így; és nyaranta, amikor lángol minden virág, amikor még zöldebb a fű, ezek a kőépületek ugyanolyan büszkén rejtelmesek és kísértetiesek maradnak. Hanem ősszel, amikor tornyaikat-ormaikat szürkésfehér égre meresztik, úgy érezni: ezer meg ezer mérföldnyire kerültünk hirtelen Párizstól és a valóságtól; s ez a táj csak *időben* létezik, nem térben. Megdöbbent egy ablak hirtelen villanó fénye. És ezeken a zúzalékutakon bármely pillanatban feltűnhet egy kivilágítatlan hintó, körülötte inasok-lakájok, előtte négy fehér ló, és csak egy-egy közeli villám fényénél látszik majd végre, hogy utasai két évszázada ülnek holtan odabent.

S amikor ezt mondom, nem túlzok. Ahogy a Martel-birtok külső kapuját kinyitotta előttünk egy öreg *libériás,* és elindultunk a dudvával borított kerti úton, Párizs mintha megszűnt volna létezni. Hirtelen úgy éreztük: még föl se találták *odakint* az automobilt. A gyepet virágágyak halott, barna rögei váltogatták komoran, a fák tövében halomba gyűlt a nyirkos, sárga, rothadó lomb. A gyászosnak látható, vascirádás épület mögül zörömbölést hallottunk, lánc csörgését-feszülését, aztán kutyaugatást. A zaj felverte a tompa csöndet, s mintha roppant térségek visszhangoztatták volna az épület túlfelén. Akárha a csaholásra felelne, a ház egyik földszinti ablaka mögött fény gyúlt.

– Remélem, nincs eleresztve ez a dög – mondta Bencolin. – Tempest a neve. És a világ legádázabb… Hát ez meg!

Hátrahőkölt. Jobbról, egy kis gesztenyefaligetből kiugrott egy alak, és szörnyűségesen bicegve-ugrálva távolodott. Mintha nem is ember lett volna. Nyűtt felöltő verdeste a hátát, szinte a földön húzta maga után; így tűnt el egy újabb facsoport

mögött. Aztán csak a szél zúgása, a levelek pörgése hallatszott; a kutya is abbahagyta az ugatást.

– Figyelnek minket, Jeff – mondta kis szünet után Bencolin. – Megdöbbent, ugye? Engem is váratlanul ért. Ez Galant egyik embere volt, a fejemet rá. És a kutya kiugratta a bokorból.

Megborzongtam. Súlyos esőcsepp hullt egy falevélre, aztán hamar követte a második, s a többi. Sietősre fogtuk a lépteinket; elhaladtunk pár régi faoszlop mellett, melyekhez hajdanán a lovakat köthették ki, és már ott is voltunk a bejárat előtti védőtető alatt. Ez újabb tartozék lehetett a házon, múlt századi dolog; mert a falon látszottak még a régi vas dúcvégek. Eléggé komor hely egy Claudine Martel-szabású lánynak. Az „újkeletű" tornácot kopár futószőlőindák borították, mögöttük vászonhuzatú fonott székeket láttam, s a szél, mely befújt a kertből, mintha belelapozott volna az ugyancsak élénk színű, párnázott hintaszéken heverő képes újságba.

Ahogy odaértünk, már nyílt a ház bejárati ajtaja.

– Fáradjanak beljebb, uraim – mondta egy figyelmes hang. – Martel ezredes már várja önöket.

Az inas bevezetett minket a sötétre pácolt diófával borított, tágas hallba. Nem volt itt semmi kopottas, de egy kis szellőztetés ráférte volna a helyre; megfáradt fa, poros függönyök, rézedénytisztító-szer és viaszvirágok szaga terjengett. És megint azt a haj- és ruhaszagot éreztem, amit az éjszaka a panoptikumban; de ez itt valahogy mintha halott emberek hajának-ruhájának szaga lett volna. És a pácolt diófa burkolat fölött a falakat borító vörös szatén is a romlás leheletét árasztotta. A ház hátsó felében levő könyvtárszobába mentünk.

Mahagóni asztalon ernyős lámpa égett; fényében ott ült Martel ezredes. A szoba túlsó végében, magas könyvespolcok fölött, rombusz alakú, apró kék és fehér üvegablakok keretezett során át szűrődött be a kinti homály. Ezüstösen villogott az egyre sűrűbben szakadó eső. A fény megvilágította egy mozdulatlan, kezét összekulcsolva ülő asszony arcát, akire a könyvespolcok árnya hullt. A két ember körül szinte remegett a várakozástól a levegő; örökké visszafojtott könnyek vibráltak ebben a zárt világban, és – nincs rá jobb szó – kárhozat. Az öregember felállt.

– Jöjjenek csak, uraim – mondta mély hangon. – A feleségem.

Középtermetű, nagyon testes férfi volt; tartása a régi napokat idézte. Jóképű lett volna, ha nem olyan húsos az arca. Sápadtnak látszott; nagy, kopasz koponyáján csillogott a fény. Mélyen ülő szempár sugárzott ránk sűrű szemöldöke alól. őszes, homokszínű bajusza a szája két sarkánál lefelé kunkorodott; láttam, ahogy megfeszülnek alatta-körülötte az izmok. Tokája megbújt a magas gallér alatt; keskeny nyakkendőt viselt, és valamelyest régimódi szabású, de remek anyagból készült öltönyt. Ingmellén opálos gallérgomb csillogott. Martel ezredes most meghajolt az árnyék felé.

– Jó napot! – szólalt meg kántálva a nő; hangja magas volt és éles, mint általában a süketeké. Fonnyadt, csontos arc meredt ránk, a szeme fürkészőn nézett. Haja hófehér volt. – Jó napot! Hozzon széket az uraknak, André.

Az inas széket húzott elő mindkettőnknek, és Martel ezredes megvárta, míg leülünk, csak akkor foglalt helyet ő is. Az asztalon dominókészletet láttam. Mintha játékházak épültek volna belőlük éppen. Hirtelen elképzeltem, ahogy ez az öregember itt ül nap mint nap, hosszú órákon át, és biztos

kézzel rakja a dominót, aztán lebontja, amit épített, mint egy ünnepélyesen játszó kisgyerek. De most nyoma sem volt ilyesminek; most komoran szegezte ránk tekintetét, és ujjai közt kékes papírdarabot forgatott, mely mintha egy távirat letépett része lett volna.

– Hallottuk a hírt, uraim – szólalt meg végre.

Ez a légkör kezdett az idegeimre menni. Láttam, ahogy az öregasszony bólogat a háttérben, és feszült figyelemmel próbál ellesni egy-egy szót; és úgy éreztem, iszonyú erők gyülekeznek e ház körül, s nekifeszülnek, hogy összedöntsék.

– Így a jobb akkor már, Martel ezredes – felelte Bencolin. – Legalább ez a fájdalmas szerep nem ránk maradt, őszinte leszek: most már csak az a dolgunk, hogy megtudjunk mindent, amit még lehet, a lányával kapcsolatban…

Az ezredes kimérten bólintott. Először figyeltem föl rá, hogy a papírdarabkát fél kézzel gyűrkéli csupán; a másik kabátujja, üresen, be volt dugva a zsebébe.

– Szeretem ezt az őszinteségét, uram – mondta elismerőleg. – Meglátja, sem a feleségem, sem jómagam, egyikünk sem bizonyul majd gyengének ezekben a pillanatokban. Mikor… mikor kaphatjuk vissza Claudine-t?

Újra megborzongtam. Néztem a komoran sugárzó szempárt. Bencolin így felelt:

– Igen hamar, ön tudja, hol találták meg Martel kisasszonyt?

– Egy bizonyos panoptikumban, ha nem tévedek. – A dörömbölő hang kíméletlenül felszökött. – A hátában halálos, szúrt sebbel. Beszéljen bátran. A feleségem úgysem hallja.

– *Csakugyan* meghalt? – hallatszott most az asszony kántáló hangja. Mindnyájan összerezzentünk. Talán csak Martel ezredes nem; hidegen, lassan ránézett a feleségére.

Nagy ingaóra ketyegett a csendben; ahogy a férje tekintetét látta, az asszony szeme megrebbent, hunyorogni kezdett, az arca megfeszült, de a mohó érdeklődés továbbra is ott maradt.

– Reményünk – jelentette ki Bencolin hogy a szülők némi fényt vethetnek halálára, az ügy körülményeire. Mikor látták utoljára élve?

– Már gondolkoztam ezen. Attól félek – a könyörtelen hang most önmaga ellen irányult – attól félek, nem voltam jó apja a lányomnak. Mindent az anyjára hagytam. Ha fiam lett volna…! Igen. De Claudine és én szinte idegenek voltunk egymás számára. A lányom igen élénk, könnyed teremtés volt; más generáció. – Kezét keményen odaszorította a homlokára, mintha visszatekintene a múltba. – Utoljára tegnap este, vacsoránál láttam. Havonta egyszer, mindig ugyanazon a napon, meglátogatom de Cerannes márkit, akivel ilyenkor kártyázni szoktunk. Ez ma már afféle rítus; negyven éve lassan, hogy betartjuk. Tegnap este is hozzá mentem. Kilenc órakor. Tudom, hogy Claudine akkor még itthon volt, mert hallottam, hogy járkál a szobájában.

– Volt-e róla tudomása, hogy a lánya még az este szintén készül valahová?

– Nem volt, uraim. Mint mondottam – a szája ismét megfeszült –, nem követtem az életét. Az anyjának mondtam meg csupán, mit kívánok, de hogy Claudine betartotta-e a szabályainkat, szinte sosem ellenőriztem. Íme… tessék… az… eredmény.

Ahogy az asszonyt figyeltem, láttam, arcára szánalmas-szánakozó kifejezés ül. Íme, gondoltam, egy nagyon-nagyon régivágású apa és egy gyermekét imádó, de kissé együgyű anya. Abból, amit eddig is megtudhattam, úgy éreztem: Claudine Martel egészen más volt, mint Odette. Claudine

nagyjából azt tett, amit akart, s úgy, hogy a környezete nem sokat sejthetett belőle. Tudtam, Bencolin is ilyen gondolatokkal foglalkozhat, mert azt kérdezte:

– Sosem várták meg éjszaka… úgy értem, ébren, hogy mikor tér haza?

– Uram – mondta az öregember hidegen –, erre a mi családunkban, úgy véltem, nincs szükség.

– Barátnők, jó barátok gyakran jártak ide Claudine-hoz?

– Ezt viszont kénytelen voltam megtiltani. Lármájuk nem illett volna házunkhoz, és szomszédainkat is zavarták volna. Claudine-nak természetesen megengedtük, hogy a fogadásainkra meghívja az ismerőseit. Erre ő nem volt hajlandó. Egyszer azon kaptam, hogy úgynevezett „koktélokat" kever a vendégeinknek… – Halvány, megvető mosoly játszott a szája szögletében. – Közöltem vele, hogy a Martel-pince páratlan hírnévnek örvend Franciaországban, a borai miatt; s hogy a *lányom* miatt nem kívánom régi barátaimat megsérteni. Ez volt az egyetlen hevesebb szóváltás köztünk. A lányom szinte sikítva támadt rám, és azt kérdezte, voltam-e valaha is fiatal. Fiatal!

– Térjünk vissza a dolgunkhoz – mondta Bencolin. – Uram, ön tehát vacsoránál látta a lányát. A viselkedésében… nos, nem volt-e valami szokatlan? Mintha forgatott volna valamit a fejében?

Martel gróf hosszú bajuszának egyik végét pödörgette, a szeme összeszűkült.

– Erre én is gondoltam azóta. Észrevettem akkor is. Claudine… izgatott volt.

– Alig nyelt le egy falatot! – rikoltotta az asszony; a hang olyan hirtelen harsant, hogy Bencolin önkéntelenül is feléje

fordult. Az ezredes nagyon halkan beszélt; egyikünk sem értette, hogyan hallotta meg az asszony.

– Az ajkukról olvas, uraim – magyarázta házigazdánk.

– Nem kell hangosan beszélniök… Mármost amit a feleségem mond, így volt. Claudine alig evett valamit.

– Ön szerint mi okozta a felindultságát? Izgalom? Félelem? Vagy még pontosabban, valami egyéb?

– Nem tudom. Talán mindkettő.

– Nem volt jól! – kiáltotta az asszony. Éles vonású arca, mely egykor szép lehetett, ide-oda fordult, megtört szeme könyörgően nézett ránk. – Nem volt jól. És előző éjszaka hallottam, ahogy sírt; éjnek évadján zokogott!

Valahányszor ez a furcsa, magas hang megszólalt, úgy éreztem, egy pillanat, s ő maga is sírni kezd; néztem, ahogy ül ott az esőverte ablak alatt, és akaratlanul is megkapaszkodtam a szék karfájában. Látszott, hogy a férje nehezen fegyelmezi magát; szája megrándult, lefelé húzódott, szemhéja félig lecsukódott, s csak aztán lett megint olyan kemény a tekintete.

– Hallottam! – folytatta az asszony. – És felkeltem, és átmentem hozzá, mint régen, amikor kisgyerek volt még, és ugyanígy sírt. – Most az éles hang elcsuklott. – És nem szólt rám gorombán. Kedves volt hozzám. És én azt mondtam: „Mi baj van, drágám?” És kértem, hadd segíthessek. Mire azt mondta: „Anya, nem segíthetsz; rajtam senki sem segíthet!” És másnap egész nap ilyen volt; aztán este elment…

Martel ezredes attól félt, hogy elszabadulnak a dolgok, ezért aztán figyelmeztetőleg fordult a feleségéhez; megmaradt félkeze ökölbe szorult, és üres kabátujja is remegett. Bencolin ügyelt rá, hogy úgy formálja szavait, hogy az asszony is leolvashassa a szájáról, amit mond. Felé tekintve mondta:

– A lánya közölte önnel, asszonyom, hogy mi bántja?

– Nem. Nem. Erre nem volt hajlandó.

– Volt valami elképzelése?

– Hogyan? – Üres tekintet. – Hogy mi baja? Hogy mi baja *lehetett* szegény kicsi lányomnak? Nem, nem.

A hangja most már alig volt több nyüszítésnél. Férjének zengő, határozott basszusa próbálta megteremteni a rendet.

– Még egy kis információ, uraim. A feleségemtől és Andrétól hallottam, hogy tegnap este fél tíz tájban valaki telefonon felhívta Claudine-t. Gondolom, röviddel ezután távozhatott. Anyjának nem mondta, hova megy, de megígérte, hogy tizenegyre hazajön.

– Férfi vagy nő volt ez a telefonáló?

– Nem tudják.

– Nem hallotta-e valaki a beszélgetés egy részletét?

– Nos, a feleségem semmiképp sem hallhatta. Kifaggattam azonban Andrét. Ő csupán ennyit hallott: „De hát nem is tudtam, hogy a fiú visszatért Franciaországba!”

– „Nem is tudtam, hogy a fiú visszatért Franciaországba”– ismételte Bencolin. – És önnek fogalma sincs, kire vonatkozhat ez?

– Sejtelmem sincs. Claudine baráti köre igen kiterjedt.

– Autóval ment el a lánya? – kérdezte a detektív.

– A kocsinkkal – felelte az ezredes –, méghozzá az engedélyem nélkül. Ma reggel hozta vissza az autót egy rendőr; s ha jól értettem, ott lelték nem messze a panoptikumtól, ahol a lányomat holtan találták. Tehát, uram! öklét erőteljes lassúsággal az asztalra ejtette, úgy, hogy a dominóház beleremegett. Szeme szárazon csillogott, így nézte Bencolint.

– Tehát, uram! – mondta újra. – Az ügy az ön kezében van. Meg tudja mondani nekem, miért kellett egy Martel lányt,

egy… Martelt holtan találni egy olyan hitvány 'környéken álló viaszmúzeumban? Erre volnék én a leginkább kíváncsi.

– Ez óriási kérdés, Martel ezredes. És ebben a pillanatban nem is tudnék rá megfelelni, ön azt mondja, nincs róla tudomása, hogy a lánya azelőtt már járt volna ott?

– Nem tudom. Akárhogy is – és az ezredes most széles kézmozdulattal kísérte szavait –, ez egészen nyilvánvaló, hogy valami bandita műve, valami… besurranóé. Én pedig azt akarom, hogy lesújtson rá a törvény. Hallja, uram? Ha kell, komoly jutalmat tűzök ki…

– Nem hinném, hogy ez szükséges. De elvezet a legfontosabb kérdéshez, melyet fel akartam már tenni. Amikor ön „valami banditá”-t említ, nyilván tudja, hogy a lányát nem rabolták ki. Úgy értem, a szó megszokott értelmében nem. A pénzéhez nem nyúltak. A gyilkos, persze, elvitt valamit. Ez a tárgy az ön lányának nyakában lógott, aranyláncon. Tudja, mi volt az?

– A nyakán? – Az öregember a fejét rázta, és a homloka ráncba futott. Rágni kezdte a bajuszát. – Még csak elképzelni se tudom. Nyilván nem a Martel-ékszerek egyikét. Ezeket ugyanis elzárva tartom, s csak a feleségem viselheti őket, ünnepi alkalmakkor. Nos, nyilván valami csecsebecsét; különösebb érték nem lehetett. Sosem figyeltem föl rá…

Kérdően nézett a feleségére.

– Nem! – kiáltotta az asszony. – Ugyan, ez képtelenség! Claudine sosem hordott nyakláncot vagy medaliont. Azt mondta, ezek özönvíz előtti dolgok. Bizonyos vagyok benne! Én csak tudnám, uram!

Bármerre indultunk, zsákutcába jutottunk; itt semmi sem vezetett sehova. Csendben ültünk egy darabig, hallgattuk, ahogy az eső veri az ablakot; kint egyre erősebb lett a zaj és a

homály. Bencolint azonban egyáltalán nem csüggesztette el, amit utoljára hallott; sőt mintha felvillanyozódott volna. Alig bírta elfojtani izgalmát; a lámpafényben háromszögforma árnyak rajzolódtak a pofacsontjai alá, és megvillantak fehér fogai, ahogy rövidre nyírt kis bajusza és hegyes szakálla közt elmosolyodott. Mert hosszúkás metszésű szeme komoly maradt, így tekintett az ezredesről a ház asszonyára. Az ingaóra ekkor, súlyait megzörömböltetve, ütni kezdett. Tizenkettőt kongatott; a rekedtes hangok mindegyike olyan véglegességet árasztott, mint a sír, és az ideges feszültség elviselhetetlenné fokozódott. Martel ezredes a csuklójára pillantott, összevonta a szemöldökét, majd fölnézett az órára, mint aki udvariasan jelezni kívánja: késő́re jár.

– Azt hiszem – mondta Bencolin –, több kérdést nem szükséges föltennem önnek. A megoldást nem itt kell keresni. Martel kisasszony magánügyeinek további boncolása, úgy érzem, terméketlen. Köszönöm, asszonyom, köszönöm, uram, a segítségüket. Legyenek nyugodtak, értesíteni fogom önöket munkánk előrehaladásáról.

Ahogy felálltunk, vendéglátónk is felemelkedett. Csak most vettem észre, mennyire megviselte ez a beszélgetés. A tartása továbbra is merev volt, de a szemében valami kimondhatatlan kétségbeesés ült, és a tekintete üresen meredt a semmibe. Állt ott, elegánsan, finom ruhában, mintha gálához öltözött volna, kopasz fején tündökölt a lámpafény…

Kiléptünk a házból az esőbe.

Tizedik fejezet

A halál sötét árnya

– Itt a *juge d'instruction*. Bencolin beszél. Kapcsolja a központi hivatalt, a törvényszéki orvosi irodát.

Huzalok zümmögése, hosszas kattogás. – Törvényszéki orvosi ügyelet.

– Itt a *juge d'instruction*. Jelentse Odette Duchêne boncolását. Dosszié száma A-42, gyilkossági ügyek.

– A-42-es dosszié, gyilkosság; az első körzet főfelügyelője jelenti a központi hivatalnak 1930. október 19-én, délután 2 órakor. Női holttest a Szajnában, a pont au Change-nál. Igen?

– Igen!

– Nyílt koponyatörés, oka: zuhanás legalább hat méter magasból. A halál közvetlen oka: szúrt seb a harmadik bordaközi részben, mely a szívet érte; a gyilkos eszköz: körülbelül két és fél centiméter széles, tizennyolc centiméter hosszú késpenge. Kisebb zúzódások és repedések. Tört üveg okozta vágások a fejen, arcon, nyakon és mindkét kézen. A halál mintegy tizennyolc órával a holttest megtalálása előtt állt be.

– Ez minden, köszönöm… Központi hivatal, négyes ügyosztály.

– Központi négyes ügyosztály. – Éneklő hang.

– *Juge d'instruction*. Ki foglalkozik az A-42-es gyilkossági üggyel?

– A-42-es ügy. Lutrelle felügyelő.

– Ha az épületben tartózkodik, szeretnék beszélni vele.

Odakint lassan leszállt az élettelen őszi alkonyat. Időközben elváltam Bencolintől; alig valamivel ebéd előtt, rutin ügyekben, visszahívták az irodájába. Négy óra múlt, amikor aztán az Igazságügyi Palotába érkeztem. Még itt sem találtam meg mindjárt a hivatali szobájában, a nagy, rideg, zöld lámpás helyiségben, ahol vizsgálatait folytatja általában. Van ugyanis egy külön szobája a hatalmas épület legfelső emeletén, afféle remeteodú, távol a hivatal forgalmától s zajától – s mégis előnyösen közel bármihez, ami fontos: telefonok egész ütege kötötte össze ugyanis a Sûrété valamennyi ügyosztályával és a néhány tömbnyire levő rendőrprefektúrával.

Az Ile de la Cité, ez a karcsú hajó alakú sziget csaknem egy mérföld hosszúságban „hasítja" a Szajnát; kiszélesedő, alsó végén áll a Notre-Dame székesegyház, a másik, előárbocszerű végét csöndes, szinte örökké álomba merült parkká képezték ki, ez a Square du Vert Galant, a Zöld Lovag tere. E két szigetvég közt, a parktól nézve a pont Neufön túl, az igazságszolgáltatás épületei emelkednek. Bencolin szobájának ablakai a tető alól tekintenek a pont Neufre, a szigetcsúcsra és a sötétlő vízre. Aki itt kinéz, az az érzése lehet, hogy egész Párizst ellenőrzi. Kísérteties hely; azzá teszik a barna falak, a karosszékek, az üvegvitrinekben őrzött bizarr és rémes dolgok, a bekeretezett fényképek és az a vénséges szőnyeg, melyen Bencolin szinte örökké föl-le jár, szintén olyan már, mint önmaga valahai énjének kísértete.

Ott ültünk egy sötét alkóvban, melyet csupán a könyvespolcok felett halványan derengő fény világított meg. A gyönge, sárga lámpák Bencolin mögött égtek, kirajzolták koponyáját, ahogy az ablakmélyedésben a telefonok fölé hajol. Székem ott volt az övével szemközt, az ablakok mellett, és az

én fülemen is ott tapadt a telefonról leágaztatott hallgató. Kattogás, zúgás, zümmögés; kísértethangok az épületben mindenünnet; kezemet mintha én is rajta tartottam volna valamennyi elágazáson és vonatkozáson; túlzás nélkül mondhatom, Párizs minden pontjának legkisebb rezzenésén-moccanásán, melyet ez a titkos központ láthatatlanul „ellenőrzött".

Bencolin utolsó kérésére hosszú csend következett. Láttam, ujjai türelmetlenül dobolnak a szék karfáján; lassan kitekintettem a városra. Hideg szél söpört végig a folyón, beleremegtek az ablaktáblák, üvegük még mindig homályos volt az esőtől, melynek korbácsai meg-megújuló erővel paskolták. Messze odalent maszatos fénnyel villantak a pont Neuf lámpái; a hídon élénk volt a forgalom, gyalogosok áramlottak, autók, buszok, fények és füttyök kavarogtak, dudaszó hallatszott. Távolabb, a sziget csúcsán, néhány lámpa tükröződött tört derengéssel a vízen. Minden mást homály borított. A folyó két partján a hideg lámpasorok belevesztek az esős délutánba.

– Lutrelle felügyelő – hallottam ekkor egy kis géphangot a fülemben. Messze voltunk attól a nyirkos külvilágtól. Ott ültünk, üveg mögött, és körülöttünk működött egy hatalmas gépezet; szállt a szivarfüst, és a lábunknál kopott szőnyeg terült el, melyen Bencolin gyilkosok lépteit követte…

– Lutrelle? Itt Bencolin. Mit tud jelenteni a Duchêne-gyilkosságról?

– Csak rutindolgokat. Ma délután felkerestem az áldozat anyját, és értesültem, hogy ön már járt ott. Beszéltem Durrand-nal. Övé a Martel-ügy, nem?

– Igen.

– Durrand azt mondja, ön mindkét esetet kapcsolatba hozza a boulevard de Sébastopolon működő Álarcok Klubjával, de mint hallom, úgy rendelkezett, hogy tartsuk távol magunkat. Jól értettem?

– Egyelőre így lesz.

A hang ekkor, kissé kelletlenül, azt mondta: – Jó, hát ha ez utasítás… Persze, nem nagyon értem. A holttestet a pont au Change-nál találtuk az egyik pilléren fönnakadva. Ott sebes a folyó sodra, így ez eléggé meglepő. Talán úgy kerülhetett oda, hogy éppen ott dobták be! Az a híd igen közel van a boulevard de Sébastopolhoz, a holttestet a klubból egyenesen odavihették.

– Észlelt valaki valami gyanúsat?

– Semmit. Kifaggattuk a szomszédokat. De hát épp ez itt az ördögi.

– Laboratóriumi jelentés?

– A labor nem tud mondani semmit. A nő nagyon régóta volt már a vízben, így a ruháján lelhető nyomok mind tönkrementek. Egyetlen mozzanat utal esetleg a klubra, ha már mindenképpen ragaszkodik az elméletéhez…

– Az arcán az üveg okozta vágások, ugye? Az üveg talán szokatlan minőség… bizonyára átlátszatlan, és talán színes… és megtalálták a darabjait. Ó, hát hogyne, felügyelő. A lány vagy kiugrott egy ablakon, vagy kilökték. És annak a klubnak az ablakai, a fejemet teszem rá, át…

A drót túlsó végén bosszús kiáltás hallatszott. – Igen – hallottuk máris a neheztelő hangot –, egyik-másik vágásban találtunk üvegszilánkokat. Az üveg sötétvörös, nagyon drága jószág. Hát szóval ön látta? A porte St. Martin környékén, egymérföldes körzetben végigkérdezünk minden üvegest. Mert ha beadták azt az ablakot üvegezni… Utasítás?

– Egyelőre semmi. Tartsák a szemüket a dolgon; de az Álarcok Klubjánál semmi közvetlen szaglászást, amíg engedélyt nem adok!

A vonal túlsó végéről még egy horkantás hallatszott, aztán csend lett. Bencolin letette a hallgatót, s az ujjai ismét ideges játékba kezdtek a szék karfáján. Némán ültünk, hallgattuk az épületből odaszűrődő távoli zajokat s a szélverte esőt.

– Szóval – mondtam akkor a Duchêne lányt a klubban ölték meg. Ez a jelek szerint biztosra vehető. De Claudine Martelt… Mondd csak, lehet, hogy neki azért kellett meghalnia, mert a másik gyilkosságról túl sokat tudott?

Bencolin lassan felém fordította a fejét. – Hogy jutottál ilyen gondolatra?

– Nos, ahogy Claudine Martel otthon viselkedett a Duchêne lány eltűnésének éjszakáján. Tudod… hogy sírt, izgatott volt, azt mondta az anyjának: „Nem segíthetsz; rajtam senki sem segíthet.” Pedig úgy különben eléggé fegyelmezett ifjú hölgy lehetett. … Gondolod, mindketten klubtagok voltak?

Bencolin egy kicsit előrehajolt, hogy közelebb húzzon magához egy asztalkát, melyen egy palack konyak és egy doboz szivar volt. Az ablakmélyedésben égő fény most az arcára vetette sugarait, kiálló pofacsontja alatt árnyüreget vájt; és a csiszoltüveg-palackban skarlátszín tündökölt fel az ital.

– Hát, ezt eléggé biztosan megtippelhetjük. Odette Duchêne, azt hiszem, nem volt az. A Martel lány, egészen világos, hogy az volt.

– Miért olyan világos ez?

– Ó, erre számos jel utal. Először is, mert bizonyosan ismerte őt Marie Augustin, s nem is akárhogy; Augustin kisasszony emlékezetében frissen élt a Martel lány képe, még ha a nevét esetleg nem tudta is. Claudine Martel nyilván a

panoptikumon keresztül járt a klubba, s ebből arra következtethetünk, hogy eléggé rendszeres látogatója volt…

– Egy pillanat! Tegyük fel, hogy Augustin kisasszonynak azért volt ismerős Claudine Martel arca, azért élt olyan élénken az emlékezetében, mert épp akkor, valamivel a jövetelünk előtt, ott látta a múzeumban *holtan?*

Bencolin töltött a konyakból, és töprengve nézett rám.

– Értelek, Jeff. Megpróbálod belekeverni a panoptikum tulajdonosnőjét egy kis bűnrészességbe… utólagos cinkosságba legalább?… Hát, ez innen-onnan még lehetséges is. De majd visszatérünk rá. Ami azonban a Martel lány klubtagságát illeti, ott a második bizonyíték: a fekete maszk, melyet a sikátorban találtunk, a holtteste közelében. Az nyilván az övé volt!

Felegyenesedtem, s azt mondtam: – Mi az ördög! De hát a magam fülével hallottam, amikor Durrand felügyelőnek azt mondtad, hogy az az álarc valami más nőé lehetett!

– Igen – kuncogott Bencolin –, igen, kénytelen voltam rá, hogy mindkettőtöket megtévesszelek; azért, hogy a felügyelőt egy kicsit félrevezethessem. Féltem is egy pillanatig, hogy észreveszi az érvelésem logikájában tátongó űrt…

– De miért kellett ezt…?

– Becsapni a felügyelőt?… Nézd,.Jeff, Durrand felügyelő túlságosan a tettek embere. És az ilyenek sose eléggé diszkrétek. Most ő azt hiszi, hogy Claudine Martelt, a szegény ártatlan kislányt a klubba csalták, ahol brutális támadás áldozata lett; és én azt akarom, hogy ezt higgye mindenki. Ha Durrand tudná, hogy Claudine-ünk tag volt, először is elrohanna a szüleihez, az ismerőseihez, mindenkihez, és világgá kürtölné a botrányt. Az eredmény: elszabadulna a pokol. A szülők vagy öt percen belül kirúgtak volna minket a

házból, vagy, mit mondjak, be se eresztettek volna. És nem szolgáltak volna segítséggel s információval… Mint bizonyára észrevetted, egyik családnak sem említettem, hogy a haláleseteknek vagy maguknak a lányoknak is bármi közük lett volna ehhez a klubhoz.

A fejemet csóváltam. – Átkozottul bonyolult manőverezés!

– Csak így megy! Másképp nem jutnánk sehova. Ha a klub körül közbotrány törne ki, még csak reményünk se maradna, hogy felderíthetjük az igazságot. De térjünk vissza az álarchoz: íme, érvelésem gyenge pontja, melyet a felügyelő szerencsére nem vett észre. Ha emlékszel, az a nő, akit az álarc „adataiból" kikövetkeztettem, senki más nem lehetett, csakis az áldozat! Kicsi, barna, a haja is sötét, hosszú: ugyan, hát tökéletesen összeillett minden, a maszk remekül bizonyította … még külön is! És akkor ez az én zagyva érvelésem meggyőzte Durrand felügyelőt…!

– Várj! Ott volt az álarcon az a rúzsfolt. Rámutattál, hogy a meggyilkolt nő szája nem volt kirúzsozva.

A detektív most már harsogva nevetett. – És mégis, te magad szedted fel a táskából kigurult rúzsát! Ugyan, Jeff, hát azt csak elfogadod, hogy ha aznap nem volt is rúzsos a szája, az még nem bizonyítja, hogy *sosem viselte* azt a maszkot… Csak az nem fér a fejembe, hogy Durrand ezt ilyen szépen megette! No, mindegy; a jelek tehát egyértelműen arra mutatnak, hogy a nő *azelőtt* igenis hordta az álarcot, ám akkor éjjel nem volt rajta.

– És az eltépett gumi!

– Azt, barátom, a gyilkos szakította el, ahogy vadul átkutatta a lány kézitáskáját. Nem érted? A Martel lány a ridiküljében vitte magával a maszkot, amikor aznap este elment otthonról. Bizonyosra veszem, hogy a Martel házban

uralkodó komor erkölcsök nem engedték, hogy már otthon kirúzsozza a száját; később meg elfelejtette. Semmi kétség, a Martel lány a klubba igyekezett. S a végső bizonyíték, hogy klubtag volt, nos… De menjünk végig az egészen.

Hátradőlt, ujjhegyeit összeérintette, kibámult az ablakon.

– Kezdettől tudjuk, hogy „a barna kalapos hölgy”, vagyis Gina Prévost, valahogy összefüggött Odette Duchêne eltűnésével. Az öreg Augustin látta őt, emlékszel, ahogy a Duchêne lányt követte éppen lefelé a lépcsőn, a panoptikumban aznap délután; és kísértetnek vélte. Leszögezhetjük, hogy Odette Duchêne eltűnéséhez Claudine Martelnek is köze volt; bizonyítja ezt a klubtagsága, valamint az a másképp aligha magyarázható tény, hogy akkor éjszaka otthon olyan rendkívülien viselkedett. Nem állítom, hogy ez a két nő szükségszerűen *benne volt* a gyilkosságban. Ellenkezőleg, mintha máris sejteném, hogyan keveredtek bele… hogyan *keverhetők* bele, pontosabban. És, hogy visszapergessük a dolgokat, ez a két lány fél is ettől; retteg mindkettő, hogy belekeverik őket. Mit tesznek: találkozót beszélnek meg; és azon az éjszakán, amikor Gina Prévost-nak és Claudine Martelnek találkoznia kellene, valami más történik. Az, hogy Claudine Martelt meggyilkolják.

– Tizenegy óra harmincöt perckor, tudjuk, a Prévost lány ott várakozik a panoptikum előtt, ahol a rendőr észre is veszi. Ahogy az idő múlik, Gina Prévost nemcsak egyre izgatottabb, de mind határozatlanabb is. Semmi kétség, hogy a találkozót vagy a) magában a múzeumban, vagy b) a klub és a panoptikum közti sikátorban beszélték meg. Ezek a lányok aligha várnák egymást a boulevard de Sébastopolra nyíló kapu előtt; nem olyan környék az, hogy kapualjakban való ácsorgásra csábítson. De mi történik? Valami nagyon váratlan

és kellemetlen dolog! Hogy mi volt ez a meglepetés, Jeff, azt hiszem, mondanom sem kell. Gina Prévost öt perccel fél tizenkettő után a múzeumhoz érkezik, s a *kapuját zárva találja.*

– Merő véletlen, mely mindent felborít. Merő véletlen volt, hogy odatelefonáltam a múzeumba, és találkozót kértem Augustin úrtól; és ugyanilyen véletlen az is, hogy az öregúr fél órával éjfél előtt bezárt. Prévost kisasszony látja a jóval záróra előtt, érthetetlen mód csukott kaput, s hogy odabent minden sötét. Ilyesmi eddig még nem történt, s most nem tudja, mitévő legyen. Tétovázik. Nyilvánvaló, hogy az ő megszokott bejárata a múzeum volt, ezért nem tudja azonnal rászánni magát, hogy a boulevard de Sébastopol felől menjen be.

– Claudine Martel előtte érkezett. Hogy szintén azután-e, amikor Augustin úr bezárt, vagy ő inkább a boulevard de Sébastopolra nyíló kaput használta általában, nem tudjuk. Egy bizonyos: ő a boulevard felől ment be a sikátorba…

– Ez miért olyan biztos?

– Mert nem volt múzeumjegye, Jeff! – Bencolin előrehajolt, és türelmetlenül rácsapott a szék karfájára. – Azt nyilván tudod, hogy (csak úgy a formaság kedvéért) minden klubtagnak meg kellett váltania a múzeumi belépőt, ha a panoptikumon át közelített. De a Martel lány holmija közt nem volt múzeumjegy. Örült ötlet volna tőlünk, ha feltételeznénk, hogy a gyilkosa elvitte a jegyet; miért tette volna? Otthagyta a múzeumban a holttestét; az az ember nem akart titkot csinálni belőle, hogy Claudine Martel netán *volt* a múzeumban…

– Értem. Folytasd!

– Tehát a Martel lány bemegy a sikátor ajtaján; a barátnője pedig a múzeum előtt, az utcán várakozik. Várakoznak mindketten; és egyik sem érti, hol késik a másik. És itt

érkezünk el egy-két figyelemre méltó mozzanathoz. Mihelyt az áldozat bent volt a sikátorban, gyilkosa háromfelől közelíthette meg. Először is a bulldogzáras ajtón át, mely a boulevard-ra nyílik. Másodszor magából a klubból, a téglafal hátsó végében nyíló ajtón át. Harmadszor a múzeumból a sikátorra vezető ajtón. Mármost ez utóbbi ajtó igen figyelemre méltó; rugós zárja van, amely csak *belülről* nyitható. A múzeumból. Ezt csak egyirányú forgalomhoz használják, vagyis ezen át mennek némelyek a klubba. De távozni már sosem távoznak erre; nincs hozzá kulcsuk. S hogy miért? Mert a klub a késő éjszakai órákig működik. A múzeum azonban éjfélkor bezár. S akkor a távozók mégsem vonulhatnak keresztül a panoptikumon, hogy a múzeumból lépjenek ki a szabadba; ehhez például Augustin kisasszonynak is megannyiszor föl kellene kelnie, hogy kieressze a klubtagokat, újra bezárja mögöttük a kaput, és így tovább. Mi értelme lenne ilyen bonyolult műveleteknek? Továbbá az öreg Augustin is bizonyára rájönne egyszer. S akkor vége a világnak. Te magad is láttad, mennyire aggódott a lánya, hogy le ne leplezzük az apja előtt… Nem, Jeff! Bemenni bárki bemehetett a múzeumon át; de az a rugós zár örökké *belülről* volt zárva, és kulcs nem volt rég ahhoz az ajtóhoz; tehát a kijárat a klubból csakis a boulevard de Sébastopolra vezetett.

– Nohát akkor. Ha azt nézzük, honnét közelíthette meg áldozatát a gyilkos, három ajtónk is van rá. A gyilkos *jöhetett* az elsőül említett két ajtón… tehát az utca vagy a klub felől. Hanem – és Bencolin minden szót külön lekoppantott a szék karfáján hanem ha az utca vagy a klub felől jött, *nem vihette volna be a holttestet a múzeumba.* Világos? A múzeum hátsó ajtaja belülről zárva; a gyilkos azt ugyan ki nem nyithatta a

sikátor felől. Ezért, barátom, szinte látjuk, ahogy a gyilkos a múzeum felől közelít áldozatához, belülről kinyitva az ajtót…

Füttyentettem. – Azt mondod ezzel – kérdeztem –, hogy amikor az öreg Augustin bezárta a múzeumot, fél tizenkettőkor, a gyilkost is bezárta?

– Igen. Bezárta… a sötétben. Tiszta sor! Aki zárás előtt távozni akart, távozhatott. Nem volt ez véletlen. A gyilkos szántszándékkal maradt ott, várta Martel kisasszonyt; mert tudta, hogy jönni fog. A sikátor felől. De ha a múzeum felől jön, az se baj. Akkor is a kezébe kerül. Mert a várakozó gyilkos pompás rejteket talált a sötét kis zugban az eltolható fal és a sikátorra nyíló múzeumajtó között, ott a szatír közelében.

Bencolin szünetet tartott, szivarra gyújtott mohón, és a keze megremegett, mert szinte látta… Nekem pedig újra felötlött egy bizonyos visszatérő gondolatom.

– Bencolin – mondtam okvetlenül egy *kívülről* érkezett személy volt bezárva a múzeumba?

– Hát ezt hogy érted? – A gyufa lángja egy pillanatra megvilágította a szemét. Érzékenyen érintette mindig, ha a bizonyításának 'bármely elemére rákérdeznek; szavaiból most is ingerültség érződött.

– Marie Augustin egyedül volt a múzeumban. Ott az a furcsa dolog… hogy villanyt gyújtott a lépcsősor környékén, emlékszel? Azt *mondta,* hogy mintha hallott volna járkálni valakit a múzeumban… Mellesleg – tettem hozzá, mert hirtelen visszaemlékeztem még valamire, hogy az ördögben tudhatod egyáltalán, hogy az Augustin lány villanyt gyújtott? Megkérdezted, beismerte, jó; de mi utalt ilyesmire…?

– Ó, hogy mi utalt! Ej! – mondta rosszallólag, s mintha visszatért volna tréfálkozhatnékja is. – Jeff, egészen pontosan

mit akarsz nekem mondani mindezzel? Hogy a gyilkosságot Marie Augustin követte el?.

– Nos… nem egészen. Hiszen motívumnak például nyoma sincs. És tényleg nem tudnám megmagyarázni, miért ráncigálta volna be a holttestet a saját múzeumukba; azért, hogy minden bizonyíték ellene szóljon? Mégis… hogy egymaga volt az épületben; és hogy villanyt gyújtott…

Bencolin széles mozdulatot tett, melyet a parázsló szivarvég szemléltetett vörösen. Magam már nem voltam vörös posztó a szemében; láttam, inkább gunyorosan vigyorog.

– Mindenképpen azon a villanygyújtáson lovagolnál. Nos, hadd magyarázzam el neked, pontosan mi történt – mondta. Ismét előrehajolt, és komoly volt a hangja. – Először is, Claudine Martel ott várakozik a sikátorban. Másodszor, a gyilkos ott lapul sötét odújában. Harmadszor, Prévost kisasszony kint vár a múzeum előtt… Mi történt közben? Az Augustin lány, mint mondod, egyedül van a múzeumbeli lakásban. Képzeld csak el! Kinéz az utcai ablakon. És mit lát: az utcai lámpa fényében látja, hogy… ott jár-kel idegesen Gina Prévost! Látja a lányt, ahogy a rendőr is látta. Mármost, bármi rosszat mondjunk is rá, Marie Augustin kötelességtudó lány; megdolgozik a pénzéért, akárki fizeti. És tudja jól, mit akarhat az a nő. Ha nem engedi be, esetleg oda a pompásan jövedelmező üzlet! Ezért hát megy azonnal, villanyt gyújt… a központi világítást kapcsolja fel, meg a lépcső lámpáit… hogy lássa az utat a vendég. Aztán elhúzza a múzeum utcai ajtajának nagy reteszét, és…

– És Gina Prévost nincs sehol! Tíz perccel múlt fél tizenkettő; és úgy határozott, hogy mégis bemegy a boulevardról. Üres az utca. Marie Augustin hökkenten néz, nem érti az egészet, hirtelen gyanakvás fogja el. Nem lehetséges-e, hogy az

ügy – csapda? Magam előtt látom az eltökélt ifjú hölgyet, ahogy homlokát ráncolva néz végig a rue St. Apolline-on. Némi gondolkodás után visszareteszeli az ajtót. Megy a múzeumba, azt hiszem, csak úgy rutinellenőrzésre. Körültekint a zöldes homályban…

– De nézzük közben, mi történik a sikátorban. A gyilkos fél tizenkettő óla ott lapul sötét rejtekén, vár. Fél tizenkettőkor az öreg Augustin eloltotta a világítást, tehát a rejtőzőt vaksötét veszi körül. Nemsokára azt hallja, hogy a boulevard de Sébastopolra nyíló ajtón valaki bejön. Egy nő érkezik, alakja nagyon halványan rajzolódik ki a boulevard fényeinek előterében…

Ahogy ültünk ott a tető alatti szobában, és kint zuhogott az eső, lassan látni kezdtem a sikátorbeli jelenetet. Homályos szobánk; az alkóvban égő gyönge lámpa, Bencolin sátáni arca, ahogy előrehajol s kezével mintegy ellenzőt formál a szeme elé; az ablakokat paskoló eső, a forgalom halk zümmögése – mindez valahogy átalakult azzá a szűk, sötét folyosóvá. Nyílt a boulevard felőli ajtó, holdfény csíkja szűrődött be halványan. Ott állt egy nő. Bencolin halk hangja felgyorsult:

– Claudine Martel az. Bejön a sikátorba, ahol várja (mondjuk) Gina Prévost-t. A sziluettje látszik, de csaknem kivehetetlenül. És a gyilkos nem tudja… nem tudhatja, hiszen ő maga a múzeum felől jött… hogy ez az ő áldozata, a Martel lány. A gyilkos azt gondolja: ő az. De neki biztosra kell mennie, és ahhoz túlságosan sötét van.

– Rettenetes pillanatokat élhetett át; nem tudhatta, mit tegyen. És közben hallja, ahogy a nő föl-alá járkál a sötét sikátorban. Kopognak a kövön a cipősarkak, de a gyilkos nem látja az alakot, az arcot. Claudine Martel ott járkál a sikátorban, a Prévost lány kint a múzeum előtt, és három szív

ver hevesen, iszonyatosan; s mindez csupán azért van így, mert a múzeum fél tizenkettőkor bezárt, és kialudtak a fények… Jeff, ha Claudine Martel megnyomja a világítás gombját, ahogy a sikátorba belép! Ha ezt teszi, az egész história másképp alakul. De nem tette. Tudjuk pedig ezt Prévost kisasszony kijelentéséből, melyet te magad hallottál Duchêne-né házában: *„Sötét volt.”*

– És figyeld meg, milyen fantasztikus módon egybe kell esniük a történéseknek, hogy a vázolt helyzet kialakulhasson; akkor pedig elkerülhetetlenül következett még az alábbi eseménysor:

– Ismétlem, pontosan tizenegy-negyven van. Gina Prévost úgy határoz, hogy bemegy a sikátorba a boulevard de Sébastopol felől. Elindul a múzeum főbejáratától, kikanyarodik a boulevard-ra. Közvetlenül ezután Augustin kisasszony villanyt gyújt a múzeumban, és abban a pillanatban földereng a szatír lépcsőfordulóján is a zöld fény. Mint már mondtam neked: ha a hamiskő-fal és a sikátorra nyíló múzeumajtó egyszerre van nyitva, a zöld fény kiszűrődik odabentről… és ez elég ahhoz, hogy felismerjünk valakit, aki ott áll a közelünkben…

– Claudine Martel a fényt megpillantva villámgyorsan hátrafordul. Arcára vetül a zöld kísértetvilágítás, a szeme kimered, és ott áll előtte a gyilkosa… a halál sötét árnya. S ahogy a lány a kőfal felé hátralép, az az ember nem habozik tovább. Claudine Martelnek annyi ideje sincs, hogy sikoltson, ahogy a gyilkos magához rántja és a hátába döfi kését…

– S mindez, Jeff, abban a pillanatban történik, amikor Gina Prévost az ezüstkulcsot megforgatja a boulevard felőli ajtó zárjában, s belép…!

Bencolin elhallgatott. Feszült volt a hangja, ujjai közt kialudt a szivar. A szívem hevesebben vert, ahogy most már ezt a jelenetet is magam előtt láttam: a halványzöld fényt, a gyilkos végzetes mozdulatát, épp amikor a zárban megfordult az ezüstkulcs, és még egy nő árnya jelent meg a sikátorban. A gyilkos egy pillanatra a legsötétebb kárhozatot élhette át, ahogy ezt a döbbenetes jelenést meglátta!

Hosszú csend; és mintha mohó ujjak tépkedték volna az idegeimet, s kint az ablakokon csak ömlött, ömlött az eső…

– Jeff – mondta ekkor lassan a detektív –, legfeljebb találgathatjuk, mi történt abban a födött sikátorban. Tűrhető bizonyossággal csak eddig idézhetjük fel az események menetét; mert ami ezután jött…? Abban a homályban a gyilkos is csupán egészen közelről ismerhette föl áldozatát; ezért aligha képzelhető, hogy Gina Prévost akár a gyilkos, akár az áldozat kilétét tudhatta volna. Onnét, a sikátor ajtajából mit láthatott…? A Galant-nal folytatott beszélgetéséből mégis arra következtethetünk, hogy legalább az *áldozatot* felismerte.

– Elképzelhetetlen viszont, hogy a sikátoron végigrohanva megpróbált volna kideríteni bármit is. Láthatta a kés villanását, a vért, az elzuhanó testet; tudta, hogy itt gyilkosság történt, látta, hogy a merénylő feléje fordítja arcát, s akármit látott, nem akart többet látni…

– Sikoltva menekült, és nyitva hagyta maga mögött az ajtót. Ebből is arra következtethetünk, hogy Claudine Martel, már a késsel a hátában, pár szót kiálthatott, höröghetett. Gina Prévost felismerte barátnője hangját. S ha ezt feltételezzük, az a kiáltás nem lehetett tagolatlan hangcsomó; mert egy halálsikolyból Gina Prévost teljes bizonyossággal mégsem mondhatta volna meg, kit döftek le. Szavak hangzottak el a sikátorban, Jeff; szörnyű értelmű szavak! – Bencolin szünetet

tartott, majd halk hangja kísértetiesen szólalt meg a homályban. – Ezért tehát, azt hiszem, bátran kijelenthetjük, hogy Claudine Martel, amikor a közeledő halál már kezdett ráborulni agyára, a visszhangos sikátorfolyosón utolsó erejéből világgá kiáltotta a gyilkosa nevét.

Bencolin telefonja élesen felcsörömpölt. A detektív felvette a kagylót.

– Halló? – Hangja messziről jött, és zúgás kísérte a fülemben. – *Kicsoda?* Madame Duchêne és monsieur Robiquet?… Hm. Jó, rendben van. Küldjék fel őket.

Tizenegyedik fejezet

Vörös orr elbűvölő szokásai

Alig hallottam Bencolint. Tudtam, hogy telefonál; de amit mondott, csak úgy hatolt el értelmemig, mint amikor rádió szól, ám igazából egy könyvre figyelünk. Talán mindenkinél jobban ismerem barátom szavainak bűvös erejét; egy-egy kifejezése úgy kezd bongani az ember agyában, mint apró harangok, visszhangot verve minden benti zugból; és látomásokat *sugall*. Az a fehérre meszelt sikátor, ahogy megvilágítja a zöldes kísértetfény, iszonyúbbnak rémlett most, mint bármikor eddig. Ahogy a gyilkos a sötét rejtekről előreveti magát, kimondhatatlan vadságot sejtetett: vadállatnak éreztem. És átéltem azt a borzadályt is, amely Claudine Martelt egy pillanatra eltölthette, amikor az a szörny – férfi vagy nő – rávetette magát. És mindennél hátborzongatóbb volt, ahogy a haldokló lány elkiáltja a gyilkos nevét – érzéketlen falaknak…

– Madame Duchêne és monsieur Robiquet. – Csak most értettem meg, amit hallottam. Bencolin addigra már felkattintotta az asztala fölött levő lámpát; sárga fény árasztotta el az íróasztal lapját, és körben a szobában minden még sötétebb lett. Papírok összevissza halmait láttam. A detektív ezek mögé ült le, párnás székébe; a háta görbe volt, szemhéjai súlyosak, arca csupa árny és ránc, őszülő fekete haja, melyet középen elválasztva hordott, mintha két ördögszarvba kunkorodott volna oldalt. Egyik kezét szórakozottan az asztalra tette. Mellette valami csillant az itatóson; egy kis ezüstkulcs. A rendőrfőnök az ajtóra bámult.

Egy alkalmazott bevezette Duchêne-nét és Robiquet-t; Bencolin felállt, üdvözölte őket, székekre mutatott az asztala mellett. A rossz idő ellenére a nő maga volt az elegancia – fókabunda és gyöngyök, fekete kalap. A szeme alatt a táskák alkalmasint csak árnyékok voltak, akárcsak az arca meggyötört vonásai; mert ez a jelenség szinte nem is emlékeztetett arra a délelőtti elkínzott, riadt, éles arcú asszonyra. Most vettem észre, hogy a szeme sem fekete, hanem fátyolos sötétszürke. Kesztyűs kezével egy újságot koppantott az asztalra, és erre a koppantásra a tekintete mintha kétségbeesést tükrözött volna hirtelen, és az arca még szürkébb lett, mint a szeme…

– Bencolin úr – mondta szárazon utólagos engedélyével elhatároztam, hogy felkeresem önt. Ma délután egy rendőrfelügyelő szavaiból bizonyos gyanúsításokat véltem kihallani, melyeket akkor nem értettem. Teljesen meg is feledkeztem volna a dologról, de akkor… láttam ezt itt. – Az újság ismételt koppanása. – Megkértem Pault, kísérjen ide.

– Természetesen – mondta Robiquet ideges hangon.

Vastag felöltőben volt, s mintha egyébként is nyomasztó rétegek alól pislogott volna az ezüstkulcsra.

– Nagyon örvendek, asszonyom – felelte Bencolin.

A nő tett egy kézmozdulatot, mintegy félresöpörve most minden udvariaskodást. – Beszélne velem nyíltan?

– Miről, asszonyom?

– A lányom… haláláról. És Claudine Marteléről – tette hozzá elfúló hangon. – *Arról* a dologról ma délelőtt ugyanis nem beszélt.

– De miért beszéltem volna, asszonyom? Épp elég volt önnek *azt* elviselni, amit már tudott; felesleges ilyenkor tovább gyötörni a…

– Kérem, nagyon kérem, ne próbáljon most is kibújni a válasz alól! *Tudnom* kell. Bizonyos vagyok benne, hogy a két dolog összefügg. Hogy Claudine Martelt a panoptikumban találták meg, ez, ugye, csak amolyan rendőri cselfogás?

Bencolin nézte az asszonyt, ujjait a halántékára szorította, és nem válaszolt.

– Mert, látja – folytatta a nő, mint aki most végképp erőt vesz magán –, én egykor annak a klubnak *tagja* voltam. Az Álarcok Klubjának. Ó, sok-sok éve! Nem új intézmény, de ha jól sejtem – a hangja keserűre vált –, a vezetés új. Sok idő eltelt azóta, hogy én… Tudom, hol működik. A panoptikum… hát nem, ezt nem is gyanítottam volna soha, hogy az… De azt valahogy éreztem néha: Claudine oda jár! Abba a klubba! És amikor meghallottam, hogy meghalt… és azt gondoltam hirtelen: Odette halála is…

Megnyalta az ajkát. Arcát most már végképp elborította a szürkeség. Az újsággal néha-néha megkocogtatta az asztal peremét.

– Rám tört ez a rémes gondolat. Uram, tudja jól, hogy vannak ezzel az anyák. Éreztem, valami nincs rendjén. Odette is benne volt a dologban. Vagy… ugye, benne volt?

– Nem tudom, asszonyom. Ha bármiben is… ártatlanul.

A nő tekintete, mintha nem válaszolt volna ezekre a szavakra. Motyogni kezdett:

– „Harmad”… hogy is csak? „Harmad- és negyedízig- len”. Sosem voltam vallásos. De most hinnem kell Istenben. Ó, mindig is… És az Ő sújtó kezében. Mely engem utolért.

Remegni kezdett. Robiquet olyan sápadt volt, mint a viasz; állát a kabátgallérja mögé rejtette, így szólalt meg, fojtott hangon:

– Beatrice néni… mondtam neked, hogy ne csináljuk ezt. Mi értelme. Az urak úgyis megteszik, amit… a legjobbnak látnak. És akkor…

– Akkor, ma reggel – folytatta hevesen az asszony –, hogy ön leküldte a barátját, mert tudni akarta, mit beszél Gina azzal az emberrel, megérthettem volna. Hát persze. Gina benne van. A viselkedése! Az a rettenetes viselkedése. Kis Odette-em. Mind benne voltak…

– Asszonyom, önt rendkívül kimerítették az események – jegyezte meg tapintatosan Bencolin. – Ugyan, ugyan; valaki udvariasan ellátogat önhöz, Gina Prévost kisasszony fogadja, én pedig…

– Várjon, kérem. Mondok még valamit. Engem akkor valami megdöbbentett. És elgondolkodtatott. Annak az embernek a hangja.

– Igen? – csapott le Bencolin. Ujjai szelíden dobolni kezdtek az asztal lapján.

– Mondom, gondolkozni kezdtem. Én azt a hangot hallottam már azelőtt.

– Ó! Ismeri tehát Galant urat?

– Sosem láttam! De a hangját már négyszer hallottam.

Robiquet továbbra is az ezüstkulcsot nézte megbűvölten; az asszony határozott hangon folytatta:

– A második alkalom tíz éve volt. Fent voltam az emeleten, és Odette is velem; kézimunkázni tanítottam, más ilyen kislányos játékokra … A férjem a könyvtárban olvasott, lent a földszinten; éreztem a szivarfüstjét. Megszólalt a csengő, a szobalány ajtót nyitott, és hallottam a jövevény hangját. Kellemes hang. volt. A férjem fogadta. Hallottam azt is, hogy beszélgetnek; de hogy miről volt szó, nem értettem. De a látogató többször felnevetett. Később a szobalány kiengedte…

Emlékszem még a cipője nyikordulására is, és hogy nevetett… Pár óra múlva felfigyeltem rá, hogy szivarfüst helyett lőporfüst szivárog fel az emeletre. Lerohantam. A férjem hangtompítós revolverrel lett öngyilkos, mert… mert nem akarta Odette-et megriasztani.

– Aztán visszaemlékeztem, mikor is hallottam én ezt a hangot *először*. Az Álarcok Klubjában, ahol akkor jártam utoljára, amikor… esküszöm akkor!, amikor még nem voltam férjnél. Egy álarcos férfi hangja volt; nevetett. Ennek most már huszonhárom-huszonnégy éve. Csak azért maradt meg az emlékezetemben, mert az álarcán volt egy lyuk az orrának is, és az valami rettenetes, vörös húscsomó volt, az az orr… rémálmában lát az ember ilyet; így aztán sose felejtettem el se a látványt, se a hangot.

Az asszony előrebiccentette a fejét.

– És a harmadik alkalom, asszonyom? – tudakolta Bencolin.

– A harmadik – hangzott a válasz, és Duchêne-né nagyot nyelt –, az alig fél éve volt, kora nyáron. Gina Prévost szüleinek a kertjében, Neuillyben. Alkonyodott. Sárga volt az ég, és a kerti sétány végében feketén rajzolódtak ki a nyárilak körvonalai. És odabentről egy férfi hangját hallottam. Volt benne valami furcsa mellékzönge, mintha szeretkezne éppen; de bennem mindennél iszonyúbb rémületet keltett, úgyhogy az a derengő alkonyi ég is egyszerre elsötétült. Felismertem! Rohantam, és mintha a fák ágai utánam kaptak volna folyton! Hanem aztán nemsokára mit láttam? Gina Prévost jött ki a nyárilakból, magában mosolyogva. *Akkor* még azt mondtam magamban: nem! Hallucináltam! Őrült vagyok…

– De ahogy ma délelőtt újra meghallottam azt a hangot, tudtam, amit tudnom kell! Kérem, ne tagadja. Kicsi Odette…

És az ön átlátszó ürügyeire oda se figyeltem már. Betetőzött mindent, amikor az újságban *ezt* olvastam Claudineról…

Az asszony a detektívre meredt. Bencolin nem moccant, az ujjai, ahogy a szék karfájára könyökölt, a halántékára tapadtak, így figyelte Duchêne-nét rezzenetlenül. Akkor, mintha feloldódott volna benne valami érzelmi feszültség, az asszony így szólt:

– Nincs a számomra semmi mondanivalója? – kérdezte mohón.

– Semmi, asszonyom.

Újabb csend. Hallottam, ahogy egy óra ketyeg.

– Ó… értem! – mondta a nő. – Reméltem, hogy meg… megcáfolhatja, uram. Valahogy, titokban ezt reméltem. De most hát: ez a bizonyosság! – Enyhén elmosolyodott, vállat vont, minden ok nélkül megzörgette a ridiküljét, és riadtan tekintett körül. – Uram, az újságban azt olvastam, hogy Claudine-t egy viaszfigura karjaiban találták… A Szajna Szatírja… Ez az ember, akinek a hangjáról beszéltem, ilyen benyomást tett rám. Szajnáról ebben az ügyben nem tudok… de hogy olyan volt, mint egy szatír, az bizonyos; és én… kísértetiesnek láttam…

Robiquet vágott közbe sietve. Azt mondta: – Beatrice néni, most talán menjünk. Csak feltartjuk az urakat. Mi hasznunk lehet itt?

A nő felállt, és Robiquet meg Bencolin követte példáját, Duchêne-né tétován mosolygott. Bencolin felé nyújtotta a kezét; a rendőrfőnök kézfogás közben udvariasan meghajolt.

– Attól félek, nem mondhatok önnek semmi vigasztalót, asszonyom – mondta aztán, és szinte magában beszélt. – Egyet azonban megígérhetek, búcsúzóul. – Felemelte a hangját, és mintha megszorította volna a nő kezét. – Néhány óra múlva az

az ember ott lesz, ahol én szeretném. És akkor, az élő Istenre esküszöm, nem fog háborítani többi senkit; se önt, se másokat. A viszontlátásra!… és bátorság.

Bencolin továbbra is leszegett fejjel állt, ahogy az ajtó a két látogató mögött becsukódott. Fekete hajának szürkés csíkjait megvilágította a fény. Aztán lassan visszament asztala mögé, és leült.

– Öregszem, Jeff – jegyezte meg váratlanul. – Pár éve még megengedtem volna magamnak, hogy titokban rámosolyogjak erre az asszonyra.

– Rámosolyogj? Te jóságos ég!

– És akkor nem fenyegetett volna engem is, hogy úgy gyűlöljek minden emberi lényt, ahogy Galant… csupán mert mosolyogni tudok rájuk. Ez volt kettőnk között mindig a lényegi különbség.

– Csak nem hasonlítod magad ahhoz a…?

– De. Galant látta a torzzá formált világot, és szörnyen megvetette; és valahányszor belevágott egy-egy nyomorult emberi arcba, azt hitte, a vas világon rombol. S most nézzünk engem, Jeff. Én csak nyekeregtem, mint egy rossz verkli; és én voltam a vak koldus is, aki tekeri a kintornát, hogy a maga kis disszonáns hangjait belekeverje a szenvedélyes és szánalmas és közönséges utcazajba… Adj már egy korty konyakot, told errébb. azt az üveget, és légy jó gyerek egy-két pillanatra: hadd beszéljek neked egyszer *így* is! Olyan ritkán tehetem. Igen. Én is nevettem, mert féltem az emberektől, féltem a véleményüktől vagy a haragjuktól…

– Bocsáss meg – vágtam közbe –, hogy én meg ezeken az ötleteiden nevetek.

– Ó, pedig így volt! S mindezt azért, mert féltem, hogy kevesebbre tartanak, mint ami vagyok; megpróbáltam hát

többnek lenni, mint ami voltam. Hányan vannak ezzel így! Csakhogy, a mindenségit neki! Nekem eszem is volt hozzá, tűrhető jó agyam, és én kikényszerítettem *magamból* is, hogy többre jussak…! És tessék, itt látható Henri Bencolin… akitől félnek, akit tisztelnek és csodálnak… ó, igen! És mögötte mégis kezd felbukkanni egy kis szellemlény, aki mind többször kétkedve nézi.

– Kétkedve? Miben?

– Kétkedve abban, Jeff, hogy vajon nem a legnagyobb őrültség volt-e, amikor bölcsnek kiáltotta ki az emberiség azt az ősrégi teremtményt, aki azt mondta: „Ismerd meg magad." Hiszen ez a követelmény … hogy szívünk-agyunk igazi mélyeire nézzünk, és valóban *lássuk,* ami ott látható… veszedelmes méreg; ebbe bele lehet őrülni. Aki túl sokat töpreng önmagán, saját celláját párnázgatja körbe; mert az elme nagyobb hazug, mint akárki fia; hazudik a birtokosának. A befelé fordulás: ez a félelem eredete! És a félelemből épülnek fel ezek a gyűlöletfalak és kacajfalak, és ettől leszek én is rettegett; hanem az ember néha nagyon visszakapja, mert hányszor kell most már mindinkább *önmagamtól* rettegnem … Sebaj.

Furcsa hangulatban volt. Kuszán áradt belőle a szó. Nem értettem egészen, tudtam azonban, hogy mind gyakrabban tör rá mostanában ilyen depresszió. Mintha valami rettentő nyomon lett volna; mintha valami *nyomasztotta* volna, amitől meg kell szabadulnia mindenáron… Felemelte az asztalról az ezüstkulcsot. Szélviharos hangulatváltozással fordult felém; s bár ismertem őt, így is megdöbbentett ez a váltás, ez a fordulat.

– Jeff – mondta minden bevezető nélkül – mondtam már neked, hogy ma éjszaka be akarunk juttatni valakit az Álarcok Klubjába, hogy Galant és Gina Prévost beszélgetését

kihallgassa. Nem gondolod, hogy alkalmas lennél erre a feladatra?

– Én?

– S miért ne? Van hozzá kedved?

– Kedvem? – kérdeztem vissza. – Rettentő kedvem volna hozzá; csak azt nem értem, hogy mikor a legképzettebb emberek állnak rendelkezésedre, miért bízod a dolgot egy… amatőrre?

Kajánul nézett rám. – Ó, nem is tudom! Először is, mert magasságra és termetre körülbelül megfelelsz a kis Robiquet-nek; az ő kulcsával kell ugyanis behatolnod, álarcban. Másrészt … talán kíváncsi vagyok rá, hogy te, aki józanabb és nyugodtabb vagy nálam, hogyan viselkedsz majd egy ilyen tűzkeresztségben. Veszélyes vállalkozás lesz, gondold meg!

– Ez a valódi ok, ugye?

– Gondolom. Mit szólsz hozzá?

– A legnagyobb örömmel megyek – mondtam, valóban kitörő lelkesedéssel. Mert csakugyan! Hogy bejuthatok abba a klubba; hogy élvezhetem azt a bódítóan erős italt, a kaland kortyait… Bencolin látta rajtam mindezt, és az arca elkomorult.

– Várj csak azért! Ez nem lesz afféle kéjmámor, ne hidd. Az ördög akárhova tegyen…

Kijózanodtam. Bencolin gyorsan járó agya már a dolog további vonatkozásait rendszerezte.

– Megkapod az utasításaimat… Először is tudnod kell, mire számíthatsz. Gina Prévost esetleg tudja, ki volt a gyilkos; de talán ő sem tudja. Hallottad az elméletemet; annyit ér, mint a többi effélék. Bizonyítékkal nem támasztható alá. De ha a lány *tudja,* Galant bizonyára mindent megtesz, hogy kiszedje belőle. És eredményesebben dolgozhatja meg a kisasszonyt, mint a mi

egész rendőrségünk… no persze. Ha még egy hangfelvételt is készíthetnénk a beszélgetésről…!

– Bencolin – mondtam – *ki* a gyilkos?

Nyílt kérdés volt, támadás Bencolin hiúságának legérzékenyebb pontja ellen; és azt is tudtam, hogy ha ez a várakozásnak megfelelően meghökkenti, kimondja azt a nevet; de azzal is tisztában voltam, hogy hallatlanul feldühítem. Ám csak azt felelte, vontatottan: – Nem tudom. Sejtelmem sincs. – Kis szünet után: – Gondolom, ez tépázza annyira az idegeimet.

– S ezért a sok filozófia?

Vállat vont. – Meglehet. De most hadd meséljek neked arról, ami a gyilkosságig elvezethetett; arról az eseménysorról, s ahogy *én* képzelem. Itt az idegesítő homály. Mert magam előtt látom, hogyan történt a gyilkosság; mi volt előtte és utána; de közben valamit nem látok: a gyilkos arcát. Idenézz…

Pördített egyet a székén, ivott, s úgy közelítette meg a tárgyat, mintha fal alatt ásna.

– Eljutottunk odáig, hogy a gyilkos lesújt, és Gina Prévost elmenekül. Az első pillanattól fogva, hogy abba a sikátorba benéztem, tisztában voltam vele: bár az öreg Augustin azt mondta, hogy minden villanyt leoltott, valaki a múzeumban nem sokkal azután ismét felkattinthatta ia világítást. Történt pedig ez fél tizenkettő és háromnegyed tizenkettő között. A vérnyomok a falon, a kövezeten szétszórt holmik, a kézitáska, minden egyértelműen a múzeum ajtaja felé mutatott. Halvány fény, de *fény* szűrődik ki bentről, és a gyilkos láthatta áldozata arcát, és a táskába is belenézhetett. Megkérdeztem hát Marie Augustint, és ő elismerte, hogy villanyt gyújtott.

– Öt percig égett a villany – folytatta a detektív. – És ebből fontos következtetéseikre jutunk. A gyilkos átkutatta az áldozat ridiküljét. Mit keresett? Nem pénzt; a lány pénze ott

volt érintetlenül. És bizonyosan nem valami *írott* dolgot, tehát nem levelet, nem kártyát…

– Miért nem?

– Azt hiszem, abban egyetértettünk már egyszer, hogy abban a félhomályban egy *arcot* is nehéz volt megismerni? – kérdezte. – Akkor hát hogyan képzelhető, hogy a sok boríték, levél, egyéb papírholmi közt a gyilkos megtalálja épp azt a kézírást, amit keres? Egy árva szót el nem olvashatott volna ott! És a táskát nem vitte be a múzeumba sem, hanem ott öntötte ki a sikátorban; pedig a szatír lépcsőfordulóján megfelelő volt a világítás!… Nem, nem! A gyilkos valami *tárgyat* keresett, Jeff; olyasmit, amit még a sikátor homályában is megtalálhatott. Mielőtt rátérnék, hogy mi volt ez a tárgy, s hogy a gyilkos meglelte-e vagy sem, hadd tegyek fel egy kérdést. Miért vitte be az a gyilkos a holttestet a múzeumba?

– Nyilván leplezni akarta azt a tényt, hogy Claudine Martelt a sikátorban ölték meg. A gyilkos megpróbálta elterelni a gyanút az Álarcok Klubjáról.

Bencolin felvonta a szemöldökét. Rám nézett, sóhajtott.

– Drága barátom – mondta szomorúan te *néha* olyan briliáns elmét csillogtatsz, de… No, mindegy. A gyilkos bevitte a holttestet, hogy azt a látszatot keltse: a múzeumban történt a gyilkosság? S akkor azt a nagy ridikült otthagyta szépen a sikátorban, és még a tartalmát is odaszórta mellé? Tárva-nyitva hagyta a múzeum ajtaját, hogy a vak is lássa…? Ez az ember akkor…

– Ó, hagyd már! Ez az ember akkor sietve távozott, és nem lehetett gondja mindenre.

– De azért arra volt ideje, hogy a lányt odaállítsa éppen a szatír ölelő karjaiba, ráhúzza a köpenyét, mindent

elrendezzen… Nem és nem. Ez így képtelenség. Fütyült rá az a mi emberünk, hogy hol találják meg a holttestet. Nagyon is határozott céllal vitte be a múzeumba, s hogy a szatír karjába döntse, az már csak menet közben jutott az eszébe. Gondolkozz! Mit figyeltél meg a holttesten?

– Te jóságos ég! Az a kettészakított lánc a nyakán…!

– Hát persze. Az volt az a tárgy: amit Claudine Martel a nyakában hordott, láncon. Érted már? A gyilkos azt gondolta, megtalálja a ridiküljében. Átkutatta, nem volt ott; tehát… Úgy gondolkozott: valahol *rajta* kell lennie; a testén. Mondjuk, a ruhája zsebében. De abban a félhomályban nem látta jól a kabátzsebeket sem; nem tudta, hol keresheti azt a tárgyat. Így mi marad…?

Bólintottam. – Rendben! Bevonszolta a lépcsőfordulóra, ahol megfelelőbb volt a világítás.

– Más oka is lehetett. Tudta, hogy Gina Prévost… vagyis, hogy *egy nő*… benézett a boulevard felől, és látta, ahogy ő épp leszúrja Claudine Martelt. Az a nő elrohant; és bizonyára rendőrért… így gondolkozott a gyilkos. Nem állhat ott egész éjszaka a sikátorban, nem? A múzeumban valaki villanyt gyújtott; veszély leselkedett onnét is, de mégis az volt a kisebbik veszély. Tehát a sikátorban nem maradhatott; bevonszolta az áldozatot a múzeumba, behúzta maga mögött az ajtót. Ha baj van, a panoptikumban még mindig könnyebben elrejtőzhet. És semmiképp sem akart kimenni a boulevard-ra vezető sikátorkapun, amíg azt a tárgyat meg nem találta.

– Bement tehát a szatír lépcsőfordulójára'. Egy másodperc, és már meg is volt az aranylánc végén az a tárgy…

– Gondolom – vágtam közbe most azt is elárulod, mi volt az a rejtélyes dolog, amelyet a gyilkos ilyen bőszen keresett?

Bencolin hátradőlt, és tűnődve nézett föl a villanylámpákra.

– Nos, ebben nem lehetek egészen bizonyos. De vannak sokat sejtető mozzanatok. Először is, Martelné vallomása, miszerint a lánya nem hordott semmit, de semmit a nyakában; se láncot, se csecsebecsét; tudod pedig, hogy néha férfiak is hordanak ott ezt-azt. Rámutattam arra is, hogy az a lánc igen erős volt. Kettészakították… tehát maga a tárgy is erős volt, nem lehetett *azt* eltépni. És a kapcsa sem lehetett akármilyen. Nézd, talán ezek egyike volt az a tárgy.

És felvette az asztalról az ezüstkulcsot. Ránéztem a kulcs fejére, a lyukra; visszabólintottam Bencolinnek…

– Claudine Martel saját kulcsa, ez volt az a tárgy – szögezte le nyomatékkai a detektív, és Robiquet kulcsát visszalökte az asztalra. – Ez, bevallom, merő feltételezés, de más, jobb hipotézis híján azt javaslom, próbáljuk elfogadni. Miért kellett a gyilkosnak a kulcs? Miért kockáztatta, hogy ha rajta veszt is netán, megszerezze? .. . Nos, akárhogy volt, a gyilkos története itt mindjárt véget ér. Megtalálta a kulcsot. Eszébe jut, hogy a holttestet a szatír karjaiban helyezze el. Megteszi ezt is; és mi történik? Mintha a jelenetre kísértetiesen ráhullna a függöny, Marie Augustin leoltja a villanyokat. A panoptikum ügyvezető kisasszonya úgy véli, minden rendben a múzeumban. Alig telt el öt perc a gyilkosság pillanata óta; a merénylő kinyitja a múzeum hátsó ajtaját, kisurran a sikátorra, majd a boulevard felé elmenekül. És fantasztikus rejtély lehet számára, miért nem értesítette a rendőrséget az a nő, aki egy másodpercre benézett a boulevard de Sébastopol felől!

– Nos, ha az elméleted így helyes, csakugyan: miért nem értesítette…?

– Mert félt a rendőrségi nyomozástól… s hogy egy ilyen nyomozás mi mindenhez vezethet *Odette Duchêne ügyében!* Gina Prévost nem akart semmiféle gyanús ügybe keveredni, aminek köze van a klubhoz; sőt arra sem óhajtott volna magyarázatot adni, hogy neki magának mi keresnivalója volt ott. Persze, hogy valójában mit tett, hamarosan megtudod, ha…

– Azért ezt úgy nagyjából már most is sejtem – jelentettem ki. (Tulajdonképpen nem sejtettem, de valami más dolog tolult itt előtérbe, és inkább félretettem a Gina Prévost-témát.) – Van azonban ennek a te elméletednek egy homályos pontja. Azt mondod, kezdettől fogva meggyőződésed volt, hogy a gyilkos még zárás előtt ment be a múzeumba, ugye?

– Igen.

– És a főbejáraton; jegyet vett, és így tovább?

– Úgy van.

– Akkor miért nem kérdezed meg az Augustin lányt: ki ment be a múzeumba aznap este. Nem lehetett olyan sok látogató… és ő ott ül a pénztárban; tehát…? Látnia kellett a gyilkost, amikor az bement!

– Azért nem kérdeztem, mert úgysem felelt volna őszintén, s az egésznek csak annyi lehetett volna a haszna, hogy figyelmeztetjük magát a gyilkost! – Bencolin megkocogtatta a kulccsal az asztalt, és külön hangsúlyozott minden szót. – Gyanítom, hogy a gyilkos a klub tagja. Mármost a derék Augustin kisasszony legfőbb gondja, hogy védelmezze… nem, nem a gyilkost, hanem… a klub minden tagját. Ha nem tudná megvédelmezni őket *bármiféle* faggatózással szemben, ez a jövedelmező üzlet végét jelentené. Tegyük fel, hogy aznap este két-három, esetleg fél tucat klubtag is ment be a múzeum felől… Mit gondolsz, kapnánk róluk élethű személyleírást?

– Nem hiszem – ismertem el.

– No, látod! Sőt, az Augustin lány, ha megsejti, hogy ezek valamelyikét keressük… s *van* annyi esze!… esetleg még figyelmeztetné is az illetőt. Vagyis: mindőjüket! Hányszor mondjam, Jeff, sikerünk titka csak ez lehet: Elhitetni mindenkivel, még a rendőrséggel is, hogy közönséges rablógyilkosságra vagy ilyesmire gyanakszunk. Ha akarod, kéjgyilkosságra. Nem emlékszel? Amikor az Augustin lánnyal beszéltünk, elejtettem egy megjegyzést: hogy véleményem szerint Claudine Martel talán sosem járt a múzeumban! Észrevetted, hogy megkönnyebbült? Az Isten szerelmére, gondold meg, a klubtagok közt, akikre vadásznunk kell, Franciaország legnagyobb neveit találod! Nem lehet botrány! Nem alkalmazhatjuk a ti rámenős amerikai módszereiteket… Kicsikart vallomások és a többi… És nézd még ezt. Meggyőződésem, hogy Marie Augustin valami módon fontos szerepet játszik az ügyben. Egyelőre nem tudom, milyet. És mégis… lappang itt parázs a hamu alatt, arra megesküdnék. Az az érzésem, hogy mire az ügy vége felé járunk, Augustin kisasszony jócskán főszereplővé lép elő, holott csak úgy Hamupipőke módjára árulta a jegyet abban a csúf pénztárban… Ha az apja tudná…!

Újra meggyújtotta a szivart, mely a délután folyamán már többször kialudt; most mintha magasba lendült volna a keze, de félúton megállt. Moccanatlan figyeltem, ahogy a láng növekszik, csaknem a körmére ég. De Bencolin szobormerev volt. A tekintete üresen meredt maga elé, és akkor…

Mintha önmaga számára is hihetetlen szavakat ellenőrizne, újból elsuttogta: – Árulja a jegyeket… Ha az apja…

Ajka hangtalanul mozgott. Görcsös mozdulattal fölállt, beletúrt a hajába, a tekintete nem enyhült, nézett a semmibe.

– Mi történt? Mi… – Heves mozdulata félbeszakított, bár tudtam, engem abban a pillanatban nem is lát. Máshova nézett. Tett pár lépést, elnyelte a szoba homálya, ismét megvilágította a lámpafény… s ez így ismétlődött párszor. Hitetlenkedve fölnevetett, de fegyelmezte magát. Hallottam, ahogy motyog magában: – Alibi… ez az alibi… – Majd: – Vajon ki lehet az ékszerész? Meg kell találnunk az ékszerészt…

– *Nézz rám!*

– Ó – rezzent föl. – Hát persze. De – folytatta, és most már hozzám intézte ugyanolyan érthetetlen szavait –, de ha egyszer már… akkor elkerülhetetlen. Figyelembe kell venned a falat – tette hozzá, mint aki a világ legtermészetesebb dolgára mutat rá –, hiszen mi másod lenne, ami megteszi?

– Nem tenné meg egy kis idegcsillapító is? – kérdeztem,

– Mert úgy beszélsz, mintha a Szajkóhukkyt hallanám. „Volt egy brillős, a csuszbugó / Gimbelt és gált távlengibe…” (Weöres Sándor fordítása.) Az ördögbe is!

Komoran visszaültem a helyemre. Bencolin borús hangulata elmúlt. Diadalmasan dörzsölte össze a kezét. ,Aztán magasba emelte poharát.

– Tekintsd ezt most szertartásnak – jelentette ki és csatlakozz hozzám. Iszom ezennel a legsportszerűbb gyilkosra, akivel életemben találkoztam. Rá, aki pályafutásom páratlan jelensége: mert ilyen gyilkosom, aki jószántából kilép a homályból és elindít bizonyos nyomokon, még nem volt.

Tizenkettedik fejezet

Így mentem az Álarcok Klubjába

Boulevard de Clichy, Montmartre.
Fények tört tükörképei mindenütt a vizes járdán. Taxik kavargó dudakoncertje, a föl-le hullámzó tömeg mormolása, szabálytalan csoszogása. Zenekarok versengése üvöltő rádiókkal. Csészék, poharak, tányérok csörömpölése-zörömbölése a kávéházak márványasztalain; koszos üvegablakok mögött még koszosabb törzsközönség; de mindenütt fény, giccsesen rikító tündöklés. Fűrészporral felszórt deszkapadló, sok-sok tükör, vizezett sör, pofaszakállak. A lebujok előtt, gázlángok lobogása alatt, utcai árusok kínálgatják portékáikat: öt frankért sálat s más effélét. Látogatóba igyekvő ifjú hölgyek, fehér bundában, gyönggyel, – óvatosan kerülgetik a pocsolyákat. Kurvák üldögélnek egy csésze kávéjuk mellett, kemény arckifejezésük, fekete – vagy feketével körülmázolt – szemük mintha tűnődne. Elveszett kis hang, egyre erősödik: verkliszó. Rekedten kántáló házalók kínálgatják bóvlijukat: jojót, diabolót, kánkánt járó papírcsontvázakat, melyekhez csak egy gyufaláng kell, s „minden világos”… Sárga reklámfények, piros reklámfények, művi vidámság; és a Moulin Rouge vörös kereke egyhangúan forog, forog az éjszakában.

Boulevard de Clichy, Montmartre. Az éjszakai élet tengelye, központja, lüktető ere… Apró utcák futnak föl ide a dombra, és mindben híresnél híresebb mulatók. A rue Pigalle, a rue Fontaine, a rue Blanche, a rue de Clichy! Mintha valamennyi egyetlen fényes pont körül forogna; és a hökkent

látogató macskaköves közökön, mellékutcákon, sikátorokon jut el a vágyva vágyott célhoz. És közben szól a tánczene, harsog a dzsessz. Már részeg vagy; s ha nem, azért jössz… Egy nővel jössz; s ha nem, azért, hogy egy nővel távozz. Némelyek, akik hamar felteszik a szemellenzőt, azt mondják: a párizsi éjszakának már nincs varázsa. Azt mondják: Berlin, Róma, New York… s hogy e metropoliszok hatalmas, ragyogó szórakoztatószentélyei mellett Párizs bohémvilága most már olcsó, kopottas, sekélyes. Állítják pedig ezt olyan meggyőződéssel, mintha a villanyhűtőszekrényt magasztalnák a friss, hidegvizű forrás ellenében, mert nekik a kettő: egyre megy. Mintha az igyekezet buzgalma számítana az ivásban, a szerelemben, az oly igen-igen emberi bolondozásban! Isten óvjon, víg urak! Ha *ez* a célotok, sosem élvezhetitek azt a vigyorgó könnyedséget, azt a természetesen áradó, nemtörődöm jókedvet, ahogy az éji Párizs éli az életét. A gyermeteg kis titokzatoskodások, a harsányság, a friss falevelek és a célszerű fűrészpor összevegyülő szaga, a tégy-amit-akarsz légköre, a szökőkút vizeként hulló fények, és így tovább: semmi ilyesmi el nem bódít akkor titeket; de öregkorotokra sok-sok élménnyel lesztek szegényebbek. Emlékekkel, melyeket őrizni *igazán* érdemes…

Józan jelenség lehettem én is aznap késő este a boulevard de Clichyn. Hanem azért a véremet vadul meghajszolta az a világ. Vagy valami más…? Fehér mellényem zsebében ott lapult az ezüstkulcs, és ott volt bizonyos álarc is; és már ez elég lett volna, hogy a kalandok légköre kísértsen.

Bencolin terve az utolsó pillanatban megváltozott. A kerületi főfelügyelőtől megkapta a klub épületének tervrajzát (a rendőrségen bizonyára minden efféle műintézetről van *dokumentáció).* A háznak egyetlen bejárata volt csupán. A

szobák egyike sem az utcára nézett, a homlokzaton legföljebb vakablakok voltak. Téglalap alakú belső udvarra néztek az ablakok; s ennek az udvarnak a közepén, mint ház a házban, jókora üvegtető emelkedett. Ez volt a klub sétatermének kupolája; a termet két folyosó kötötte össze az épület egyéb részeivel. Az egyik a hallból nyílt, a másik az igazgatói irodába vezetett. Az áttekinthetőség kedvéért idemásolom a földszint alaprajzát:

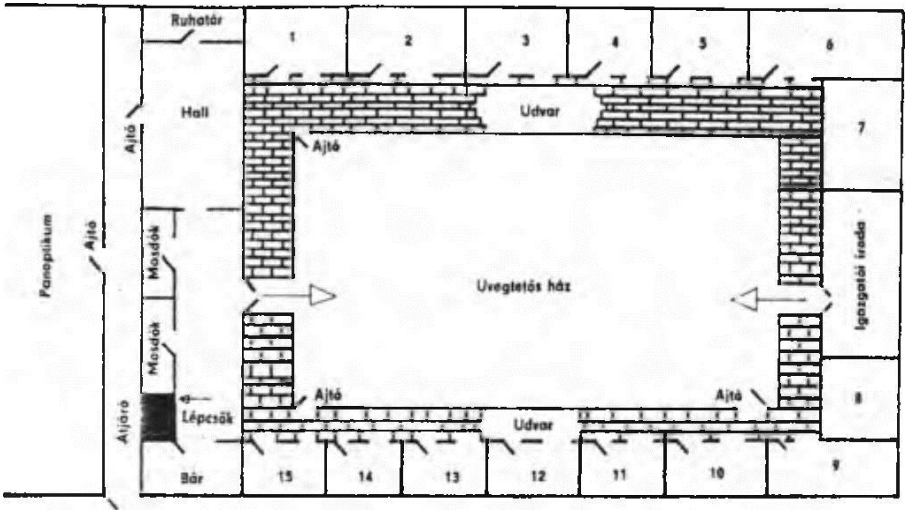

Megfigyelhető, hogy a földszinti magánszobák mind arra a keskeny „udvarra” nyílnak, amely az épület s a kupolás sétálóterem közt húzódik körben. A szobáknak egy-egy ajtaja és egy-egy ablaka van. Továbbá: a központi (sétáló-) terem mind a négy sarkából nyílik egy-egy ajtó az udvarra, így a magánszobákat tulajdonosaik könnyen elérhetik, nem kell már visszatérniük a hallba. Azoknak azonban, akik az első vagy a második emeleten béreltek szobát, lépcsőn kell feljutniuk; a lépcső a hallból indul, s a feljutással kapcsolatos tudnivalókat

le lehet olvasni egy fekete tábláról, mely ott van a bár mellett. Ha a rajzra tekintünk, látjuk, hogy a 18-as szoba, ahova Galant és Gina Prévost találkát beszélt meg, közvetlenül a 2-es szoba fölött van, Robiquet 19-ese pedig a szomszédos, a 3-as szoba fölött.

Bencolin elgondolása eredetileg az volt, hogy „hangfelvételhez technikásítja” a 18-as szobát. Ám ez a terv – nem is szólva azokról az információkról, melyek időközben befutottak! – kudarccal fenyegethette az eleve veszélyes vállalkozást. Az ablakból drótoknak kellett volna a tetőre fölvezetniük. Mivel a klubban megkettőzték az őrséget, mivel az utcára nem néztek ablakok, mivel az udvaron minden mozdulat azonnal gyanússá vált volna – a tervről le kellett mondani, Bencolin dühöngött. Nem számított rá, hogy ilyen komolyak az akadályok; a klub személyzetét pedig nem tudhatta ennyire rövid időn belül „megdolgozni” vagy „megspékelni”.

Végül úgy határoztunk, hogy magam megyek, és valahogy elintézem majd, hogy bent legyek a 18-asban, amikor Galant és Gina Prévost megérkezik. Csúnya munka volt ez is, mert nem ismertem a terepet. Ha elkapnak, ott vagyok, mint a kutya a kútban. Semmi kapcsolatom a külvilággal. Fegyver se lehet nálam. Tekintve a féltékeny férjek s feleségek heves szokásait, s hogy ilyen elemek is besurranhatnak netán, álarcban, a klub szentélyébe, a bejáratnál – mint megtudtuk – diszkrét ellenőrzés zajlott, személyi motozásféle. És az ilyen „nehéz fiúk”, akikre efféle munka hárul, az estélyi öltözékük ellenére megőrzik igazi énjüket, és nem ismernek tréfát.

Ha jobban belegondolok ebbe az egész dologba, őrültnek nevezem magam. De túlságosan csábított a lehetőség. Meg aztán egy kicsit korai is lett volna még a szorongás. Hiszen az

órák alig ütötték öl a tízet, amikor ott baktattam a boulevard de Clichyn. A Moulin Rouge felé haladtam. Prévost kisasszony magánszámát, mint megtudtuk, tizenegy órára hirdették, s ez a műsor legföljebb negyed tizenkettőig tartott; ha a tapsot s a ráadást is figyelembe vesszük, tizenegy-húszig. Utána a művésznőnek át kell öltöznie, mielőtt a klubba indul, így aztán én a Moulin Rouge-ban legkésőbb a műsora feléig maradhatok, hogy még idejében a 18-as szobába érjek: előbb, mint Galant és Gina. A lány telefonját a rendőrség lehallgatta, így megbizonyosodhattunk, hogy valóban a szokásos időben a klubban lesz; időeltolódással nem számolhattunk.

Felmentem tehát a Moulin Rouge vörös szőnyeges lépcsőjén, a tündöklő fények alatt; megváltottam a jegyem, kabátom-kalapom leadtam a ruhatárban, és elindultam arrafelé, ahonnét a dzsessz szólt. Régen ez a hely színház volt, most a vörös függönyös színpadon csak miniatűr revüket láthat a közönség. Ám a lényeg most a viaszolt táncparkett és a sok vidám díszítés mindenütt; a galériákról hangulatvilágítás szúr kék-fehér üregeket a kavargó dohányfüstbe. Néger *jazz-band* harsog iszonyúan, a zenén eluralkodnak az ütős hangszerek, fémek zörömbölnek, bőrök pufognak, és néha szinte macskanyivákolást véltem kihallani a hangzavarból. Ezt a muzsikát forrónak *(hot)* mondják. Hogy miért, sosem tudtam megérteni; talán a zenészek verítékes eksztázisa lehet az ok. Tény, hogy abban az időben jómagam még a spirituálék iránt sem lelkesedtem különösképp, s így, ha esetleg igazságtalanul is, ezt jelenthetem a helyszínről: remegett az egész épület, eszeveszetten dobogott a parkett, zörömböltek az üvegek a bárban, a hibbantan szökdelő táncosok magukon kívül sikongtak, kiáltoztak; én pedig csöndben letelepedtem egy páholyba, a parkett közelében, és rendeltem egy üveg pezsgőt.

Órám mutatói lassan kúsztak előre. A helyiség egyre zsúfoltabb lett, a levegő forróbb, füstösebb. Akik az imént kiáltoztak, most már visítoztak, argentin zenekar játszott tangót; s míg a parkett feszülten lüktetett a muzsikára, a bárpult melletti székekről mind több éjszakai hölgy csusszant le, s indult, csábítóan körbehordott tekintettel, a páholyok homályába. Órám ketyegése szüntelen figyelmeztető volt: közeleg a távozás pillanata… Aztán a fények elhaltak odafent, és a za' is zümmögéssé csitult; s bejelentették Estelle-t. S mielőtt a helyiség teljes sötétbe borult volna, észrevettem valakit, egy ismerőst, aki ott ült a parkett túlfelén levő bokszok egyikében. Chaumont kapitány volt az. Moccanatlan meredt maga elé; könyöke a korláton, szeme a színpadon…

A forrón, púderesen remegő levegőt fényszóró kévéje döfte át hirtelen, maid valamivel lassúbb mozdulattal megkereste a piros függöny előtt Estellet. Fehér ruha volt a lányon, a fején gyöngyök. Túl messze ültem, hogy az arckifejezését láthassam, csak képzelnem idézhette fel a kék szemű, űzött tekintetű Gina Prévost-t, azt a rózsaszín és telt ajkú, rekedtes hangú, csábító alakú jelenséget, aki ma olyan finoman átalakította a boulevard Invalides egyik házának belvilágát. S valóságosan láttam, páholyomból is, ahogy nedvesen csillogó szemét végigtündökölteti a közönség sorain. Eleven, feszült, fülledten fojtogató kapcsolat létesült azonnal; színész és néző egymásra talált. Mintha elektromos szikrák pattantak volna innen is, onnan is; aztán ugyanez, sokkal lágyabban, végighullámzott a széksorokon, mormolást hallottam, visszafojtott lélegzetek hirtelen elszálló léggömbjei-röppentek fel; és a hegedűk álomittas dallamot szólaltattak meg lüktetve, remegve, nagyon-nagyon mélyről

Tudott énekelni a lány! Hangjának gyengédsége idegvégződésekhez ért; régi bánatokat idézett; fájdalmat, részvétet, együttérzést. Egy Mistignett féktelenségével, egy Meller izzó-fojtó nemtőrődömségével szólaltatta meg dalait, és a szavakat olyan megvetően ejtette ki, ahogy cigarettahamut verünk a padlóra. Hanem hogy itt amerikai énekesnőnek tarthatták, merő képtelenség volt! Ó! A régi Párizs szerelmi dalait hallottam itt, pillanatról pillanatra felszökkenő szenvedélyt, visszahanyatló mélabút… Sérülések és ekszt ázisok; csatornák, pincék és hideg eső. Szomorúság nyikkant a hegedűkön, szomorúsággal becézett, egyszerre mindenkit, egy rekedtes hang. És a szomorúság mintha hirtelen eldobná fátylát, és döfne… De a kése tompa, nem éri el a szívet. Ahogy az utolsó hang is felszárnyalt, megremegett s lehullt, és Gina Prévost megfeszülő teste is borzongott és elernyedt, felálltam – és csaknem feldöntöttem a széket. Szerettem volna észrevétlen távozni, és ehhez a feldübörgő tapsvihar szolgáltatta a legalkalmasabb fedezéket; de éreztem, hogy a kezem reszket. Ahogy aztán mégis kifelé igyekeztem. Gyors mozdulattal borravalót nyomtam a pincér markába a sötétben, és hallottam a falrengető ünneplést, a taps hullámait, akárha a tenger ostromolná a partot. Bódultan vettem fel a kabátomat, kalapomat.

És arra gondoltam: ugyan Chaumont mit érez? Meg arra is: Gina Prévost megrendülése mennyire üt át a dalon? Az élet hogyan hitelesíti a művészi szenvedélyt itt és most; reszket-e a művésznő térde, *valami másért is*… ahogy az ünneplést állja. Volt ebben a nőben valami szakadékos mélység, melyet délelőtt nem sejthettem; most éreztem igazán, hogy meg lehet bolondulni a szeme kéklő csábításától, telt, húsos szájának duzzadásától. „Ó, titokzatos rózsád, ingovány …!” Kiléptem az

utcára, mellbe vágott a hideg; és még valami: ahogy a parkolóőr fehér kesztyűs keze taxiért int. Ismétlődések! Bencolin szavai: „„Szállj taxiba, tehát kövesd lényegében Galant példáját, s figyeld az időpontokat; például mennyi idő alatt érhetett akkor éjjel a klubhoz.” Galant alibije…

Gépiesen az utca túloldalára villant a tekintetem. Kis ékszerészüzletet láttam, kirakatában ott világított az óra, és tizenegy-nulla-ötöt mutatott. Taxiba ültem. Azt mondtam a sofőrnek: – A porte St. Martinhez, gyorsan. – És ahogy az ajtó becsapódott, karórámat összehasonlítottam a taxi órájával. Öt perccel múlt tizenegy.

„Gyorsan”: varázserejű szó ez, ha párizsi taxisnak mondják. Láttam már a válla görbületén is, éreztem azon a hirtelen faroláson, ahogy a kocsi megindult; hallottam a gumik nyikorgásából, nyüszítéséből, ahogy rákanyarodtunk a rue Fontaine-re. Tudtam, mire számíthatok. Ide-oda csúsztam az ülésen, és kint mintha versenyt száguldott volna az utca jobb és bal oldala. Kirakatok elvillanó fényei közt száguldott a taxi, és vadul ugrált a macskaköveken. Én pedig rágyújtottam egy francia részegnótára, s a sofőr buzgón csatlakozott hozzám. Ahogy végre kifordultunk a boulevard Poissioniére-re, megint az órámra néztem. Kilenc percbe telt az út, még ilyen nyaktörő sebességgel is; és jó tizenkét percbe, hogy elérjük a porte St. Martint. Ó, hát igen! Galant alibije rendben volt. Ha valami ezen a világon, ez az alibi túlságosan is rendben…

Kissé száraz volt a torkom, ahogy megindultam a boulevard de Sébastopolon. És furcsán könnyűnek éreztem a lábaimat. A sarki fényözön hamar megfakult, aztán szinte félhomály vett körül; egy mozi gyéren kivilágított bejáratánál ott ődöngött pár kései vendég, vagy ki tudja, kicsoda, és mintha engem figyeltek volna. Aztán a sikátor ajtaja… teljes sötétben. Itt már, úgy

gondoltam, csakugyan senki se lát; mégis szorongtam, hátha összefutok valakivel. De hogy a kezem se a legrezzenetlenebb, ezt csupán akkor vettem észre, amikor zsebemből előhalásztam az ezüstkulcsot. A kulcs, a zár, egy könnyed mozdulat… és milyen simán ment minden. És zajtalanul.

Bent voltam a sikátor sötétjében. Fojtogató levegő… vagy csak én éreztem úgy… mert ez a hely minden négyzetcentiméterével azt sugározta felém komoran: gyilkosság. Zöldesen derengő kísértetalakok nem álltak sehol, halálos kések nem hasogatták a teret, merénylő arcát nem láttam felém fordulni hirtelen, és mégis… elég volt, hogy mindezt ideképzelhetem. Néma csend. Arra gondoltam: vajon az öreg Augustin itt csoszog-e pár méternyire tőlem, a múzeum termeiben? No hát akkor… rajta. De mit tegyek? Vajon a klub vendégei felkattintják-e a villanyt? Alkalmasint fel, mert ahogy az ajtót becsuktam, vaksötét lett. A sikátor fényeit minden bizonnyal el lehet oltani bentről a klubból is. Megnyomtam a gombot.

A holdsugárzásszerű fény egyszerre megvilágította a kőlapokat. Egy helyütt, a múzeum ajtajánál, látszott: frissen mosták fel a követ, s ez a folt még kiáltóbb volt talán, mint a vér. Az ördögbe! nem szabad félnem, hogy zajt ütök; ez most a *természetes*. Elindultam saját lépteim visszhangjában, és feltettem álarcomat. Ezzel mintha rányomtam volna valamire a végső pecsétet, ösztönösen a múzeum ajtajára pillantottam; zárva volt. Képzeletben végigmentem a zöldes fényben derengő grottákon, láttam az előtér mennyezetének ízléstelen A betűjét. Most ott… szinte teljesen kihalt lehet. Hanem Augustin kisasszony azért csak ott ül a pénztárfülke üvege mögött, és a látogatót kék jegyek várják, és… és a pénztároskisasszony keze ügyében mindig ott az apró, de ezek

a határozott, fehér, mégis ragadozó kezek sokkal nagyobb összegeket is érintettek már. Igen! A múzeum morbid forgalma bizonyára kifárasztja így éjféltájra Marie Augustint. Hanem hogy a kifürkészhetetlen szemek mit rejtettek? Milyen gondolatokat? S egyáltalán…?

Valaki bentről megmoccantotta a múzeum ajtajának gombját. Ahogy a sikátorban haladtam, végig ezt az ajtót néztem, de most először láttam, hogy valami megmozdul rajta. Bármily halvány volt a fény, az a lassan elforduló kilincsgomb nem volt rémlátomás. Fordult… aztán ugyanúgy visszafordult; fordult… vissza megint.

Éj idején talán semmi sem olyan hátborzongató, mint egy titokzatosan megmoccanó kilincs. Egy pillanatig azt latoltam: odamenjek-e, várjak-e. Hát nem! Nevetséges gondolat, hogy a gyilkos lapulna ott. Talán valamelyik klubtag jön… Igen, de ha így van, miért nem lép ki a sikátorba, rendesen? Miért próbálgatja a kilincset, mint aki nem biztos a dolgában? Nem tétovázhattam. Nem kelthettem gyanút. Megigazítottam álarcomat, és határozott léptekkel elindultam a sikátor jobb oldalán levő ajtóhoz.

Ahogy kulcsom eltűnt ebben a zárban is, hirtelen rémképek törtek rám. Gonosz dolgok, veszedelmek látomásai; hogy most mindjárt bezárnak egy bonthatatlan falú cellába, ahol rajtam kívül nincs más, csak egy nagy, vörös húsú orr és egy fehér macska. Késő! Az ajtó kinyílt…

… s a sikátorban kialudt a fény. önműködő szerkezet! Ott álltam a klub előcsarnokában. Megpróbáltam minél elfogulatlanabbul mozogni, és emlékezetemben felidéztem az alaprajzot. Tágas helyiség volt ez a belépő, jó hat méter magas, kékes erezetű márványoszlopok tartották a mennyezetet, és kék-arany mozaik volt a padló. Az oszlopfők tájáról gyér fény

sugárzott. Lent félhomály derengett körös-körül. Bal kéz felé ruhatárt láttam, és jobbra, messzebb, boltíves ajtóbejáratot, melyet nehézkes, Edward-stílusban készült cupidók ékesítettek. Ez az ajtó nyílott – ahogy visszaemlékeztem – a hallba. Onnét halk zajt hallottam, mintha puha szőnyeget csiszatolna sok-sok láb. Zenekari hangok szolgáltatták az aláfestést. Sűrű volt a levegő, púderszagú. Hogy ilyen luxus rejtőzzék a kintről puritánnak látszó, szinte durván nyers falak mögött, önmagában is elhódította az ember érzékeit, mintha egy ütött-vert téglarakást széthordva, középütt tündökletes, mérgező illatú orchideákat látnánk döbbent szemünkkel. Serkentően hatott ez a hely az idegekre; szabadítólag, mint az őrjöngő táncban az a leheletnyi veszélyérzet… és ahogy a szív összeszorul, bár kitágul, mert megjelennek a…

…összerezzentem. A félhomályban óriásnak tűnő alakok jelentek meg váratlanul; macskák nesztelenségével közelítettek a mozaikpadlón, örök! Át kellett esnem a diszkrét motozáson; és valóban nem tudtam, *honnét* érintenek ezek a kezek.

– A kulcsát szabad, uram? – hallottam egy hangot. Kifogástalan estélyi öltözetben, fehér álarcban: pribékek. És a bal hónaljukban egyértelműen domborodott a zakó; ott viselték a pisztolyukat. (Hangtompítós ,44-esük volt, mint Bencolintől hallhattam.) Éreztem magamon a szemüket: fürkészők, leskelődők az ilyen emberek, mintha még akkor is settenkednének, amikor állnak; és a szemük a maszk mögött is ide-oda villant. Egész lényüket érezhetően ocsmányabbá tette az a tudat, hogy a pisztolyukon ott a hangtompító. Ahogy leadtam a kabátom- kalapom, a ruhatáros ellenőrizte – csak diszkréten mindent! –, nincs-e fegyverein, s átvette a kulcsomat. Az egyik fogdmeg azt mormolta: – Tizenkilences. –

Akkor felütöttek egy könyvet, belenéztek, s egy pillanatig mintha elállt volna a szívverésem; ahogy azok a tekintetek rám szegeződtek… Majd a fehér álarcosok hirtelen eltűntek; beleolvadtak a sötétbe. Hallottam azonban egy pisztolytáska bőrszíjának halk nyikordulását, ahogy a hall felé tartottam; és a szemek továbbra is a hátamba fúródtak.

Bent voltam; és a karórám tizenegy-tizennyolcat mutatott.

A hall is tágas volt; hosszú es szűk; és a világítással itt még fukarabbul bántak. Fekete bársonnyal volt körbeaggatva minden fal, és fényt csak a nimfákat karjukban tartó bronz szatírfigurák szeme-szája derengetett. Skarlátszín fény… Életnagyságú alakok voltak, és a múzeumbeli Szatírra emlékeztettek. A skarlátszín fény hátborzongatóan, remegve vetődött a fekete bársonyra. Bal kéz felé, jó háromméternyire tőlem, üvegajtó nyílt; tudtam, ez vezet a sétaterembe nyíló fedett folyosóra. Melegházi virágok illaia szállt; a folyosót szegélyezték. Akár Odette koporsóját az a sok-sok halotti fehérség…

Az ajtó mögül zenekar halk zümmögésé hallatszott; majd hirtelen felcsapott a muzsika. Es erőteljesebb zúgás… *aztán* elfúló, hisztérikus nevetés… Az ajtó ugyanis kinyílt, s kart karba öltve egy fekete álarcos férfi és egy fekete álarcos nő lépett be a hallból a folyosóra. Mintha mindkettejüket megbűvölte volna a piros-fekete fény-árny játék. A nő szája körül lárvamosoly tündökölt; öregedő arc mosolya. A férfi annál fiatalabbnak látszott; és idegesnek. Felfedeztem még egy párt; koktéljukkal az egyik sarokba húzódtak. A zenekar hirtelen ritmust váltott; tangó … És lüktetett ez a hús-vér, ringatózó- rángatózó zene, és szenvedélyes ütemeire itt is valami eksztatikusán felcsapó moraj volt a válasz. Akkor még egy alakot vettem észre a félhomályban.

Keresztbe font karral, moccanatlanul állt a sötét márványlépcső tövében, a hall túlsó végén. Feje fölött, a lépcsőpilléren bronz szatír; skarlátszín fényt remegtetett a szeme, a szája; és ebben a kísérteties vibrálásban jól láttam az estélyi öltöny alatt feszülő-domborodó hatalmas vállakat, és láttam a maszkot, mely – skarlátszín volt ugyancsak. És az álarcnak orrvágata is volt, és ezen át előbukkant egy nagy, vörös húscsomó, és az ajak vágásán mosoly villogott keresztül.

– A számát szabad, uram? – suttogta a fülembe egy hang.

Nagyot nyeltem. Úgy rémlett, mintha a fekete márványlépcső tövében álló Galant felfigyelt volna rám; s ha igen, gyanakodva. Még mindig nem mozdult, de az alakja megnőtt. A suttogó hang irányába fordultam. Fehér maszkban egy nő állt közvetlen mellettem – ez a fehér szín az alkalmazottak jele volt nyilván és nem tudtam volna megmondani, mit szán mámorítóbbnak: a mélyen kivágott fekete ruhát, vagy az erős illatú parfümöt. A bentről kiszűrődő tangó dallamára egy hosszú pillájú, őzbarna szempárba néztem.

– Tizenkilences – mondtam.

Hangom döbbenetesen erősen szólt az álarcom alól, és arra gondoltam mindjárt: meghallotta-e Galant is. Nem ált mégsem *annyira* távol; hanem akkor eszembe jutott, hogy Bencolinnel folytatott beszélgetése során magam, egy szót se szóltam. Másrészt, persze, ha Robiquet-t ismerte… A nő oldalt lépett, félrehúzta egy kis alkóv függönyét. Bent afféle kapcsolótáblát láttam, kivilágított, számozott gombokkal. Megnyomta az egyiket, visszaengedte a függönyt.

– Uram, a szobája nyitva – mondta, (de mi volt ez a tekintetében? Riadalom, gyanú, egyszerű fürkészés?)

– Köszönöm – feleltem. Igyekeztem elfogulatlanul viselkedni.

– Nem parancsol valami italt, uram? – S ahogy már indultam volna, odacsusszant elém, és szolgaian rám mosolygott. – A nagyterembe viszem.

– Ó… köszönöm. Egy pezsgőkoktélt, akkor.

– Én köszönöm, uram.

Elindult a bár felé. Veszély? Esetleg máris megpróbálnak lekötni, késleltetik a mozdulataimat. Viszont a sétaterembe amúgy is be kellett volna néznem. Cigarettára gyújtottam, most is tőlem telhető könnyedséggel, és a szemem sarkából figyeltem a pincérnőfélét. Galant-hoz közeledett, ahogy a bárhoz ment. Egy pillanatra megállt, odafordult hozzá, váltottak pár szót…

A mellkasomat mintha abroncsok szorították volna. Vigyáztam rá, hogy a kezem ne remegjen, amikor a cigarettatárcát visszateszem a zsebembe; aztán megindultam az üvegajtó felé. A vörösen sugárzó szatírok mintha gúnyosan nézték volna. A tangó egyre lázasabban lüktetett. S akkor Galant mögött, a sötétben, lopózó-leselkedő alakokat pillantottam meg.

Apacsok csoportját.

Semmi kétség, Galant testőrei voltak. Nem afféle régivágású apacsok; olyanok már csak a párizsi dalokban éltek. Ezek a vagányok mind a háború utáni korszakban nőttek fel, a St. Denis negyed nyomorában. Őket sosem védte rendőrség vagy hatalom, mint az amerikai gengszterek némelyikét; s mert a pénzüket mindig nehezen szerezték, megkeményedtek, olyanok voltak, mint a gyilkos pengéjű kések. *Ez* a párizsi apacs kis termetű és hideg, üres tekintetű, és halálos, mint a tarantellapók. Ott ődöng a sportlétesítmények körül; a

kapuknál; a piacokon; dominózik az olcsó lebujokban. Olcsón, rikítóan öltözködik; ritkán beszél; gallér és nyakkendő helyett lazán megkötött sálat visel; és – vigyázat! – a sálban viseli a kését… És három ilyen lopózó-leselkedő most ott ült nem messze Galant mögött, egy falifülkében. Kinyalt vagányok; s mégis a romlás sugárzott belőlük. A rothadás. Parázslottak a cigarettavégek. S ha arcuk sápadtságát elrejtette is az álarc, elővillant a szemük. Vizenyős, ostoba szemek; vagy hüllőszemek. És nincs a világon rettenetesebb, mint egy üres koponyából meredő szempár.

Mindegy; ezt is ki kell bírnom. Csak minél könnyedebben, ráérősebben végig azon a halotti-virágos folyosón…! S eljutni, persze, előbb az ajtajáig. – A távolból, bentről zene szűrődött ki; visszhangos lehetett a nagy terem, s szinte láttam, ahogy suhannak, lüktetnek, ringnak a fekete, zöld, skarlátszín maszkok, megannyi, emberi lény, aki pár órára szeretne megfeledkezni arról, hogy mivel engedte el s mivel várja az édes otthon … Órámra pillantottam. Szent ég! Öt perc múlva fél tizenkettő. Nem mehetek be a terembe, hiába hozzák az italomat. Gina Prévost bármelyik pillanatban befuthat. Viszont az is igaz, hogy Galant ott áll a lépcső tövében; s gyanakszik… gyanakszik-e? Ha igen, mindenképpen vége a játszmának. Nincs kiút. Kezemmel már a folyosó fehér virágait érinthettem; félresandítva a fehér maszkokat láttam. Bentről lüktetett a *halálos* tangó.

Akkor valaki a vállamra tette a kezét…

Tizenharmadik fejezet

Gina Prévost makacs

Velőtrázó érintés volt; a mai napig sem tudom, hogy történt, hogy nem ugrottam a mennyezetig; hogy nem árultam el magam. S talán ha az a hang is nyomban meg nem szólal, felordítok. De így…

– …a pezsgőkoktélja, uram – mondta a hang szemrehányóan.

Megkönnyebbültem. Láttam a lányt a homályban, tálcával a kezében; hanem hogy most aztán mi legyen, azt nem tudtam. Nem mondhattam neki, hogy vigye be a terembe, minden perc drága volt. Másrészt, ha most fogom magam, és csak így egyedül felcsörtetek az emeletre, az olyan nevetséges, hogy minden gyanút felkelt. Főleg, hogy Galant ott áll az apacsaival, és rendőrkémeket szimatol. Akkor ismét mondott valamit a lány.

– Uram – suttogta –, kérem, uram, közölnöm kell önnel egy sajnálatos apróságot. A tizenkilences, ugye. Attól félek, egy kis baleset történt…

– Baleset?

– Igen, uram – mondta alázatosan. – A szoba néhány hónapig használaton kívül volt. S épp tegnap vagy tegnapelőtt a takarítónő… ügyetlen trampli!… betörte az ablakát. Borzasztóan sajnálom! Ez most nagyon kellemetlenül érinti, uram? Még nem sikerült beüvegeztetni…

Újabb akadály! Hát ezért sürgölődött körülöttem ez a nő annyira! Ezért beszélt Galant-nal is. Egyéb ok… nem lehetséges? *Várjunk csak!* Odette Duchêne holtteste… az arca

összevágva… a sebekben apró üvegszilánkok … kiesett egy ablakon. Itt gyilkolták meg a klubban; meggyilkolták, s talán éppen abban a szobában, amely…

– Ajaj! – mondtam bosszúsan. – Na most akkor, ugye… És hát ismerem, persze, a szabályzatot. Senki más szobáját… No, nem baj. Adja ide azt az italt. Magam megyek föl; hadd lássuk a dolgot.

Micsoda égből pottyant szerencse! A dolgok, úgy éreztem, kezdtek jóra fordulni. Felhajtottam a koktélt, aztán a lányra nem is ügyelve elindultam keresztül a hallon. Az ütőerem hevesen lüktetett, de erőnek erejével visszafogtam a mozdulataimat. A szerencse fia vagyok, Galant! Téged pedig egyelőre elvihet az ördög. Mentem, egyenest a vörös orr felé, méltóságteljesen összeszorítva a szám, mint egy előkelő szállodavendég, ha svábbogarat lát; aztán az utolsó pillanatban mintha mégis meggondoltam volna magam, nekiiramodtam, és dühösen, sietve vettem a lépcsőfokokat. Galant még mindig nem moccant, és ugyanilyen közönyösnek látszottak a apacsai is, ültek a mélyedésben, és cigarettáztak…

Most nyugalom! Szerencsésen felértem az emeletre, de még a szobámat is meg kellett találnom. Homályos, süppedő szőnyegekkel borított előcsarnok; folyosó; a 19-es bizonyára a patkó túlsó szárának végén lesz. Reméltem, nem cselleng itt fenn egyetlen alkalmazott sem, aki észrevehetné tétovázásomat; mindenekelőtt pedig abban bíztam, hogy az ajtók számozva vannak. Állj! Újabb bökkenő. Bencolinnel feltételeztük, hogy egyik ajtó se lesz zárva. Most úgy látszott, az ajtók a lenti kapcsolótábla gombjának nyomására nyílnak. Másrészt, ha az alkalmazottak már akkor megnyomják a kellő gombot, amikor a szoba tulajdonosa megérkezik, mert így akarják elkerülni a későbbi figyelmetlenség lehetőségét, akkor

most Galant ajtaja nyitva lehet. A földszinti magánszobák ajtaja-ablaka ugyanazon a falon volt, s az udvarra nézett. Itt fent az ablakok az udvarra néztek, ám az ajtó a szemközti falon volt s a folyosóról nyílt. Megérkeztem. A tizennyolcas. Egy pillanatra úgy megdermedtem, hogy a kilincset alig bírtam megfogni. De az ajtó nyitva volt. Besurrantam Galant szobájába, és behúztam magam mögött az ajtót.

Sötét volt. De az egyik ablakon át, amelyiknek nyitva volt mindkét szárnya, fény szűrődött be. Súlyos függönyök remegtek a hideg szélben. A zenekar hangjait hallottam, nagyon messziről. Hol az ördögben lehet a villanykapcsoló? Nem, álljunk meg!… túl nagy kockázat lenne. Az udvaron esetleg őrök vannak, akik tudják, hogy Galant még odalent tartózkodik. Rejtekhelyet viszont találnom kellett. Okos gyerek! Eljön ide, ebbe az ördögi csapdába – mert még az lehet! –, hogy fontos bizonyítékokat szerezzen, s *keresztülhúzza* az ellenfél számításait… és akkor még azt sem tudja, lesz-e hely, ahol *meghúzza* magát! Szememet meresztgettem a homályban; szempilláim azonban folyton beleakadtak az álarcba, és nem láttam rendesen. Följebb toltam az álarcot. Így siettem a nyitott ablakhoz; kikémleltem. Láttam először is, hogy az üveg átlátszatlan és piros. (Átlátszatlan piros üveg szilánkjai Odette Duchêne arcának sebeiben; betört ablak a szomszéd szobában.) Mélyet lélegeztem, a hideg levegő üdítően csapta meg felhevült arcomat; kinéztem. Ahogy az ember abból a fojtogató, földszinti hőségből kiszabadult, legalább ésszel gondolkozhatott végre… Körbe, vagyis komor négyszögben, falak; a falakon csillagfény; a csillagfényben ablakok villantak. Jó hat méter magasban volt ez a párkány a lenti köves udvartól. Két-három méternyire ott emelkedett a sétaterem kupolája, az üvegtető. Egy kicsit magasabbra nyúlt fel, mint az ablakpárkány, így aztán az

udvarnak csak egy szűk részét láttam, közvetlen alattam; de jobbra kellett lennie a hallból a nagy terembe vezető folyosónak, és jóval messzebb, balra a másiknak, amely a kissé fantasztikusan „igazgatói”-nak nevezett irodába vezet. Ahogy kinéztem, a magas üvegkupolán nem tudtam bepillantani a sétaterembe, csak a kiszűrődő halvány fény derengését láttam; és szólt és szólt az a távoli zene.

Előbukkant a hold. Kékes fénye végigkúszott a tetőn, ezüstösen csillantak a felületek, aztán a keskeny udvar is világosabb lett valamelyest. Verítékitatta ingmellemet mintha még jegesebben csapta volna meg a levegő, mert… mert felfedeztem egy moccanatlan alakot odalent, ahogy fehér álarcban épp az ablak felé bámult. A maszk kékes volt a holdfényben; és undorító … A csendben, még a zenekarnál is messzebbről, odalüktetett a boulevard forgalma.

Tehát mindent figyelnek. Hátraszökkentem az ablaktól, és eléggé, riadtan néztem körül. A szőnyegre széles csíkban hullt a holdfény; súlyos, faragott tölgyfa bútorok egy-egy részletét villantotta meg; és láttam egy jókora kínai paravánt, melynek ezüstös figurái mintha gunyorosan csillogtak volna rám. Így is minden csak homályosan derengett; hanem hogy a fehér maszk lent állt s nézett fölfelé, szó sem lehetett villanygyújtásról. Tettem egy lépést előre, belebotlottam egy székbe. Őrültség, ha a paraván szőtt ezüstje mögé bújok; akárki odapillantana először. A zenekar elhallgatott. Most lett csak igazán csend; és mintha polipkarokkal fonódott volna körém. Csak az ablakot nyikorgatta a szél; s ezzel mintha az utolsó ajtót csukták volna börtönömre. Egyáltalán: nem csapda-e *valóban* ez az egész?

Halk kilincskattanás; fénycsík a folyosóról; és… *Úristen, jönnek!*

Csak egyet tehettem. A kínai paraván jó karnyújtásnyira volt az ablaktól; bebújni mögé! Zsibbadtság hidege… fojtogató forróság a mellemben… És csend. Álltam ott, hallgattam a szívem verését.

– … Drága Ginám – szólalt meg Galant hangja –, már épp azon tűnődtem, mi történhetett veled. Egy pillanat, csak villanyt gyújtok.

Lépések a süppedő szőnyegen. Lámpa láncának kis zaja. Aztán a mennyezeten szűk fénykör; paravánom teljes sötétben maradt így is. Aztán… vajon nem *tudta* már Galant, hogy én…? Hangja könnyed volt, behízelgő, zavartalan. Állj! Újabb léptek, ezúttal felém; Galant könyöke a paravánhoz ért…

– Hát ezt az ablakot azért becsukjuk – mondta. Majd, becézőn: – Cic-cic, Mariette! Ide, cicuka! Kuporodj ide szépen!

Tehát a macska vele volt. Szuszogásfélét hallottam; aztán az ablakszárnyak csattanva-roppanva becsukódtak; a súlyos retesz is a helyére kattant. Majd azt láttam, hogy a paraván két eleme közt függőleges fénycsík jelenik meg fönt. Odaszorítottam a szemem, és láttam a szoba kis szeletét.

Gina Prévost ott ült, háttal nekem, egy párnázott heverőn, és úgy dőlt hátra, mint aki kimondhatatlanul fáradt. Barnás-aranyszín hajára lámpafény. hullt, és meg-megcsillant fekete estélyi stólája is. A lámpás asztalon két talpas pohár állt, mellettük-felettük háromlábú pezsgőhűtő edény. (Kész csoda, hogy föl nem borítottam az egészet a sötétben botorkálva.) Majd Galant is feltűnt látószögemben. Nem volt rajta az álarc. Nagy arcán megint azt az önelégülten olajos kifejezést láttam. Az orrát tapogatta, ez volt, úgy látszik, a szokása. Sárgás-zöldes szeme tele volt szerető aggodalommal; de a szája arról árulkodott, hogy rettenetesen élvezi a dolgot. Egy pillanatig a lányt tanulmányozta.

– Rossz színben vagy, drágám – mormolta.

– Meglep? – Gina Prévost hangja hideg volt, s eléggé színtelen; érződött, hogy megpróbál uralkodni magán. Kezében cigaretta volt; most szippantott egyet, és sűrű füst kavargott a fényben.

– Egy jó barátod időzik most fedelünk alatt, kedvesem.

– Ó?

– Gondolom, érdekelni fog a dolog – mondta rosszallóan Galant. – Az ifjú Robiquet.

A lány erre nem tett megjegyzést. Galant ismét tanulmányozni kezdte az arcát, mintha egy széf ajtaját vizsgálná, mely nem akar kinyílni a szokásos számkombinációra. Aztán így folytatta:

– Megmondtuk neki, hogy az egyik ablakát betörte… egy takarítónő. A vérnyomokat, persze, felmostuk azóta.

Szünet. A lány lassan elnyomta cigarettáját egy hamutartóban.

– Etienne… – Ez most valahogy parancsként hangzott.

– … Etienne, tölts nekem pezsgőt. És ülj ide mellém..,

A férfi kinyitotta a palackot, töltött két pohárba. *És* végig a lányt figyelte, rút tekintettel, mintha azon töprengene, mit jelentsen ez. Amikor végre leült mellé, Gina Prévost szembefordult vele. Láttam kedves arcát, nedves, rózsaszín száját és azt a hirtelen támadt végtelen ürességet a szemében, ahogy Galant-ra nézett…

– Etienne, én elmegyek a rendőrségre.

– Ó!… És mely ügyben?

– Odette Duchêne halála ügyében… Ma délután döbbentem rá, hogy… ezt kell tennem. Soha életemben nem váltott ki belőlem még semmi egyetlen igaz érzést sem. Ne, kérlek, ne szakíts félbe. Hát mondtam-e neked valaha is, hogy szeretlek?

Most, ahogy így elnézlek… – Valóban mintha döbbenten nézte volna a férfit, és a tekintete olyan volt, mint a korbács. – … Igen, egy kellemetlen külsejű alakot látok, vörös orrot. – Hirtelen fölnevetett. – Még hogy *én!* Hogy én valaha is éreztem volna valamit! Egyetlen dolgot tudtam: énekelni. És abba aztán annyi érzést beleadtam, hallod, attól úgy a csillagos égig feszítettem mindent… és kizárólag a nagy szenvedélyek nyelvén értettem… nevetnem kell, micsoda idegbajos, harsány hülye voltam… és így… – Hirtelen kézmozdulatot tett; kilöttyentette a pezsgőt.

– Hová akarsz kilyukadni?

– És akkor a múlt éjszaka! Múlt éjszaka láthattam az én rettenthetetlen lovagomat. A klubba igyekeztem, hogy találkozzam Claudine-nal, és beléptem a sikátorunkba, és láttam, ahogy a gyilkos leszúrja … És akkor, Etienne?

– *Igen?* – Ez a hang már magasabban járt, ez a hang veszélyes ráspolyokat rejtegetett.

– Halálra rémültem. Miért, mit vártál volna? Kirohantam a klubból… vagyis a kapuból, és futottam a boulevard-on, s akkor találkoztam veled. Jöttél, épp a kocsidból szálltál ki. Te voltál nekem akkor a biztonság, a menedék, minden, így kapaszkodtam beléd, mert a lábamon alig bírtam megállni… S mit tesz erre az én titánom, aki állítólag maga az erő? Mit csinál, amikor a történtekről értesül? – Gina Prévost előrehajolt, és meredten mosolygott. – Betuszkol a kocsijába, és azt mondja, várjam meg. S ő? Bemegy netán a klubba, hogy lássa, mi történt? Megpróbál védelmezni legalább *engem?*… Nem, Etienne! Ez a hős fogja magát, rohan az első lebujba, ahol leülhet a világ szeme láttára, mert nem hajítják ki… és megszerkeszti a *maga alibijét,* hátha elővesszik a dologban! Ott ücsörög, míg én a kocsija sarkában félig ájultan fekszem.

Galant eddig is gyűlöletes alak volt a szememben. Most azonban, hallva mindezt, gyilkos indulatok törtek rám. Mintha attól se féltem volna többé, hogy felfedeznek; egy vágyam volt: még pirosabb húscafattá verni azt az orrot… Gyönyörűség lett volna. Ha a gonoszsággal bátorság párosul, mint a púpos Richárdban, jó… még tiszteletünk is övezheti. De egy ilyen…

– Van még valami mondanivalód? – kérdezte Galant, és láttam, nehezen türtőzteti magát.

– Ne tedd, Etienne! – figyelmeztette a lány.

Zihált; és a tekintete üveges volt. Ő is észrevehette a heverő támláján meginduló roppant kezet.

– Ne hamarkodd el. Hadd mondjak valamit. Mielőtt ide jöttem, a színházból üzentem egy Bencolin nevű embernek…

A kéz megállt, és láttam, ahogy a csukló roppant izmai kidagadnak. Nem látszott az arc, csak a megfeszülő állkapocs, ám így is érezni lehetett, hogy most… most… valami mindjárt kirobban.

– Üzenetem – folytatta a lány – bizonyos tájékoztatást tartalmazott. Arra vonatkozóan, hogy ha valami történne velem… Nem, Etienne, azt sem mondom meg, pontosan mit és mennyit mondtam el. Csak egy bizonyos – tette hozzá, és a nyakára mutatott ha én… akkor te is mész a guillotine alá.

Csend. Majd megint Gina Prévost szólalt meg rekedten:

– Ugyan, ha visszanézek mindarra, amit gondoltam… ebben az életben történt az is… De mikor! Mert ma már a koporsóban láttam Odette-et, és visszaemlékeztem… hogy mennyit ugrattam én is, miért olyan kis otthonülő, miért olyan *hülye*… és hogy ébredjen föl végre, ne azokkal a vicik-va cak kis dolgokkal töltse a kedvét! És akkor ma, ahogy senki, de senki nem bírta többé fölébreszteni…

Galant gondolatokba merülve bólintott. Már a keze is elernyedt.

– Így tehát elmondod a rendőrségnek. És mit mondasz el, drágám, ha szabad kérdeznem?

– Az igazságot. Baleset történt.

– Értem. Odette Duchêne baleset áldozata. És a másik jó barátnőd, Claudine? Őt is baleset érte?

– Tudod jól, hogy nem. Tudod, hogy előre megfontolt szándékkal meggyilkolták.

– Ej, haladunk! *Ezt* legalább elismered.

És volt a hangjában valami, amitől Gina Prévost mintha lassan ocsúdni kezdett volna. A lány ismét Galant felé fordította az arcát; láttam remegő orrlikait. Tudhatta, hogy ha *ez* a férfi fenyegetni készül, finoman kezdi; még alig suhog a korbács, még szinte simogat…

– Tehát, szépségem – folytatta Galant most akkor mondd el például *nekem.* Hogyan is történt ez a „baleset”?

– Mintha… mintha nem tudnád! Ó,.. a fene egyen meg, mi ütött beléd!

– Ó, én akkor nem voltam a szobában, ahogy ezt te magad is el fogod ismerni. A magam részéről pedig csak ezt mondhatom majd: Te és drágalátos Claudine Martel barátnőd gyűlöltétek Odette Duchêne-t… mert mindig olyan példás kislány volt! Kérlek, ne pazarold rám most a revűszínházbeli szenvedélyes felindulásaidat; túl drámai vagy, szépségem. Egyikőtök sem tudta felfogni, miért akar ez a nyomorult Odette *férjet* és *gyerekeket,* unalmas házat Neuillyben, netán valami még lehetetlenebb *helyőrségi* zugban. Így aztán rendeztetek neki itt egy kis fogadtatást.

– Abban az égvilágon nem volt semmi rossz! Mondtam neked, hogy kész vagyok elmenni a rendőrségre…

Galant felhajtotta a pezsgője maradékát, aztán a lányhoz hajolt, és megpaskolta a kezét. A kéz elhúzódott, de Gina Prévost már egy kicsit remegett.

– Az események mozgatója, ezt én is készséggel elismerem – mondta ekkor, nagylelkűnek szánt kézmozdulat kíséretében Galant –, a drágalátos Martel kisasszony volt. Odette-et ugyanis kizárólag *egyetlen* ürüggyel csalhattátok ide; és ezt Claudine Martel adagolta neki, méghozzá olyan szorgalommal, hogy Odette Duchêne végül már hisztérikus lett… Közönséges hazugság volt ez, ugyebár: hogy Chaumont kapitány a klub rendszeres látogatója! Nem hiszi? Egy vállrándítás. Járjon utána… Az lesz csak a tréfa! Majd akkor belekóstol a kis Odette is az igazi életbe! Ide vele! Bort bele; aztán valami belevaló lovagot is… Nem akar eljönni éj idején? Sebaj, a délután is megteszi, hiszen sok pezsgő elfolyhat estig…

Gina Prévost eltakarta a kezével a szemét.

– Mármost én jól láttam, miféle tervek ezek, szépségem – mondta Galant összefoglalólag. – Ami a befejező részt illeti, kénytelen vagyok csak találgatni. De a te viselkedésed sokat elárul. Tény, hogy én is benne voltam a dologban. Miért ne engedtem volna meg, hogy idehozzátok? Csak úgy, kulcs nélkül, az őrök háta mögött. *De hogy a szobában mi történt…* mellesleg, Robiquet úr szobáját használtátok, ugye, mert tudtátok, hogy Londonban van… szóval, hogy a szobában *mi történt, azt nem tudom!*

– Elmondtam neked; nem mondtam el?

– Kérlek, nyugodj meg végre, drága Ginám; fölöslegesen izgatod magad. Mert hát csakugyan, mi is volt itt a te…

– Nem tudom, *te* hová akarsz kilyukadni. Félek tőled… Az a dolog közönséges *baleset* volt; tudod jól. Végső soron Claudine hibájából történt. Odette hisztérikus lett, amikor… csak úgy

ugratásból… azt mondtuk neki, hogy láttuk Robert Chaumont-t, amint éppen…

– És?

– És Claudine sokat ivott, és hirtelen elvesztette a fejét. Azt mondta Odette-nek: nem kell félni, majd kerítünk neki különb férfit, mint az a kapitány. Szörnyű volt! Én csakugyan azt hittem, hogy vicc az egész; kíváncsi voltam, milyen arccal fogadja Odette. De Claudine mindig gyűlölte, és ez most kitört belőle. Láttam, kiszabadítottuk a szellemet a palackból, és nem tudjuk visszazárni. Claudine szinte őrjöngött: „Majd én lelket verek beléd, meglátod, te kis képmutató cafka!” és akkor…

Gina Prévost nagyot nyelt, és dúltan fordult Galant felé: – Claudine rárontott. Odette átugrott az ágyon, hogy elmeneküljön előle, és akkor megcsúszott… Úristen… ahogy láttam, törik az üveg, s még egy pillanatra Odette arcát… És utána már csak a zuhanás zaját, lentről…

Rettenetes, ziháló csend. Elfordultam, kavargott a gyomrom.

– Én nem akartam…! Én ezt… nem…! – suttogta a lány. – De hát a többit tudod. Feljöttél, megnyugtattál minket, hogy elviteted. Azt mondtad, meghalt. És hogy te majd elintézed az ügyet, különben mindketten a guillotine alá megyünk. Nem így volt?

– Szóval – jegyezte meg ekkor töprengő hangon Galant – Odette Duchêne baleset következtében halt meg, nem?

– Kiesett az ablakon, bezúzta a koponyáját… Szépségem, mondd, olvasol te egyáltalán… újságot?

– Hogy érted ezt?

Galant felállt, úgy nézett le a lányra. – Előbb-utóbb abba a koponyasérülésbe is belehalhatott volna, persze. De hogy mi

volt ott még egyéb…! Nézd csak, itt áll az újságban, hogy az áldozat halálát a szívet ért késszúrás okozta. Mit szólsz…?

És a k*ezie* mintha lágyan lengett volna tovább, simogatóan suhogtatva a korbácsot, mely majd lesújt… lesújt… És az ajka előrepittyedt, s arcvonásain eláradt megint az az öntelt magabiztosság.

– A kést, amellyel szíven szúrták – folytatta nem találták meg. S ez nem is csoda. Az a kés: a tiéd. Ugye? Mert ha a rendőrség kutatni kezd, megtalálja a Moulin Rouge-beli öltöződben; ott van elrejtve… Mármost, szépségem, nagyon remélem, hogy nem informáltad túlzott részletességgel Bencolin urat!?

Tizennegyedik fejezet

Kések!

Ahogy ott lapultam a homályban, ismét lehunytam a szemem, és agyamban vadul kavarogtak a lázálomszerű szavak. Akkor Galant nevetését hallottam. Vihogás volt ez, szégyentelen, obszcén hang, belerándultak az idegek.

– *Nekem* nem kell hinned, szépségem – mondta. – Olvasd el a lapokat.

Csend. Kinyitottam a szemem, de nem mertem kinézni a résen; féltem, olyan mozdulatot tennék akkor, amely nagy zajjal elárul.

Gina Prévost suttogva mondta, mintha a saját szavait se hinné: – Szóval… te… voltál…

– Hát jól figyelj – felelte erre Galant. – Kezdettől féltem én, hogy ez lesz a vége; attól a pillanattól fogva, hogy a kedves Odette barátnőtök kizuhant. Féltem, hogy elveszted a fejed, vagy rád tör a lelkiismeretesség, és elrohansz a rendőrségre, hogy leadd a kis „baleset”-elméletedet. Claudine Martelt (helyesen!) szilárdabbnak ismertem. De te mindnyájunkat tönkretehettél volna. No persze, ha sikerül téged is hallgatásra kényszeríteni, az más…

– *Te szúrtad le Odette-et.*

– Ugyan, ugyan, azzal legföljebb, siettettem a halálát. Pár óránál tovább úgysem élt volna már. – Élvezte saját szavait, és hallottam, ahogy pezsgőt tölt magának. – Miért, mit csináltam volna? Vittem volna kórházba, ahol még gyorsan kitálal mindent? Nem, szépségem! A rendőrség alig várja, hogy a nyakamba varrhasson valamit. Jobb volt ez így… Ott végezte

szépen az udvaron. Méghozzá… és ezt valóban a kettőnk titkának tartanám meg… az én kezem által. Emlékszel, ugye, hogy miután kiesett az ablakon, te már nem láttad többé?

Kinéztem megint a résen. A lány mereven ült, nem láttam az arcát. Galant tűnődve, felhúzott szemöldökkel tekintett rá a pohara fölött… vagy csak a pezsgő örvényébe bámult. Sima modora rosszul leplezte tomboló dühét, ösztönösen éreztem, hogy ez az ember egy dolgot sosem fog megbocsátani Ginának: azt, hogy a hiúságában sértette meg. Most felemelte tekintetét, és láttam, hogy a szeme ködös, sárga; aztán mintha egy macska szeme lenne… És így szólt:

– A kés, amelyet használtam, jellegzetes darab. Azonosítani lehet a pengéjét a sebbel. És ez a kés valahogy elvándorolt a te öltöződbe. Nem találnád meg egykönnyen. De a rendőrség ügyesebb nálad… Te kis hülye piszok – tört ki belőle hirtelen mindkét gyilkosságot a nyakadba varrják majd!… úgy értem, ha én nyomra vezetem őket. Tegnap került a nyakad végképp a guillotine alá, amikor Claudine Martelt megölték! Nem érted? És akkor még van pofád, hogy ilyen szemtelen gané módon gyere nekem és…

Egy pillanatig azt hittem, hozzávágja a poharát. De akkor összeszedte magát, duzzadt arcán egy kicsit elsimultak a vonások, s mintha megriadt volna valamelyest saját indulatkitörésétől.

– Ej, szépségem… no persze, így semmire se megyünk. Idegeskedve. Nem, nem. Figyelj rám. Sötétedés után levittem a kocsimmal a Szajnához, és bedobtam. Egy szemernyi bizonyíték se szól ellenem. Hanem te már sokkal rosszabbul állsz!

– És Claudine…?

– Gina, én nem tudom, ki ölte meg Claudine-t. De te majd megmondod szépen.

Most nem ült le a lány mellé. Odahúzott egy széket, és Gina Prévost-val szemközt telepedett le; a lámpafény groteszk árnyakat rajzolt torz orrára. A térdére ütött egyszer-kétszer, hívta a macskát; és a fehér dög felmászott s odakuporodott. Galant egy darabig csöndben volt, simogatta az állat bundáját, és sötéten, de félreérthetetlenül mosolygott a pezsgőspohárba.

– Hát akkor, szépségem, ha kedélyed lenyugodott, hadd folytassam. Megmondom én neked pontosan, mit akarok tőled. Amikor ezt a kis bizonyítékot *megszerveztem*… hogy a szobádba kerüljön a kés… csak a magam biztonsága volt a cél; mert hátha gyanúba fognak engem is, ugye. Nem, Gina drágám, velem ilyesmi nem történhet; ellenem soha, de soha nem hozhatnak fel semmit… Érted? És most közlöm veled, hogy hosszú s nem haszontalan párizsi pályafutásomat bevégzem. Itthagyom ezt a várost.

– Itthagyod… Párizst?

Galant felnevetett. – Röviden: visszavonulok. Nézd, szépségem, miért ne tenném? Tűrhető vagyonom van, és sosem voltam különösebben pénzéhes. Egy ideig hallani sem akartam róla, hogy elmenjek innét, amíg el nem intéztem vitás ügyeimet bizonyos úriemberrel; a te Bencolin barátoddal. – Galant itt megtapogatta az orrát. – Akinek ezt is köszönhetem. Készséggel, sőt büszkeséggel viseltem… mint serkentőt, mint *ösztönzőt*. És ha sikereim voltak a nőknél (ugyan, ugyan, szépségem, nálad is voltak, ne tagadd), furcsa módon nem kis mértékben ennek köszönhetem. Miért van ez így? De hát ha egy jóvágású arcon valami torzulást is láttok ráadásul, megőrültök tőle, hm? – Vállat vont. – Ami azonban az én derék Bencolin barátomat illeti… nos, szépségem, az a bizonyos

óvatosság, melyet te annyira rühelltél bennem épp nemrég, de amely… vigyázz!… eddig még mindig megóvott engem az ördögszigettől, mondom, ez az *óvatosság* – és Galant megvetően, szinte vihogva ejtette ki mindkétszer a szót – azt súgja nekem, hogy őrizkedjem tőle, kerüljem vele az összecsapást.

Látszott, mennyire élvezi a kanyargós mondatokat; most már elemében volt megint, és valahányszor az „óvatosság”-hoz ért, sandán rámosolygott Gina Prévost-ra.

– Vagyis, megyek. Gondolom, Angliába. Mindig rajongtam ott a vidéki birtokoséletért. Szép könyveket írok majd egy folyó partján, mert ott lesz a házam, és tőről metszem a babért, hahaha! Az orromat pedig rendbe hozza egy kitűnő sebész, hibátlanul jóképű leszek megint, és esküszöm, rám se néznek többé a nők.

– A lényeget mondd, az istenért! Mit akarsz…?

– Mint tudhatod – folytatta a férfi, mintha kellemesen csevegne csupán –, komoly érdekek… *igen* komoly érdekek fűznek ehhez a műintézethez. Igen. Mármost van egy partnerem, akinek aligha gyanítod a kilétét. Azt nyilván észrevetted, hogy a klub úgynevezett igazgatói irodájához semmi közöm. Megint az a bizonyos óvatosság! Az üzletet a partnerem vezeti … Nos, drágám, most megtörténik a nagy kiárusítás.

– Mennyiben érdekel ez engem? Kérlek…

– Türelem. – Elegáns kézmozdulat, csupa tapintat megint. Hanem akkor a hangja megint megváltozott. Elevenebb lett, mert feltámadt benne a leplezetlen gyűlölet. – Tudnod kell a dologról, mert ez nemcsak téged érint, hanem az egész rothadt bagázst. Érted-e, mit mondok? Néhány évig az enyém volt a klub. Ismerem minden tagját; ismerem legbensőbb ügyeiket;

férfiak és nők botrányait, züllöttségét… ó, hát persze. És mondd meg nekem, fölhasználtam-e én ezt a sok-sok tudást, hogy zsaroljam őket? Ó, alig egy icipicit. Nagyobb cél vezetett. Hogy közzétegyem a dolgot, Gina. Újságokban, minden anyagias szándék nélkül. Csak hogy megmutassam… – a hangja most iszonyúan fölcsapott – …hogy megmutassam, micsoda förtelmes, átkos férgek álcázzák magukat emberi lénynek, hogy…

Ez az ember őrült volt. Ahogy néztem az arcát a paraván résén át, nem lehetett felőle semmi kétségem. Mi tette ilyenné? Töprengések… magány… kudarcok…? Egy hibbant idealistát láttam magam előtt, egy végtelenül érzékeny embert, aki saját elméjének rácsait rázza őrjöngve? Sárga szeme mintha épp a szemembe fúródott volna, és ahogy megvillant benne az a furcsa fény, azt hittem: most észrevett…! A macska felnyivákolt; megszorította a nyakát a roppant kéz. Lecsusszant a földre, s ekkor Galant összerezzent. Mint aki bódulatból ocsúdik, Gina Prévost-ra nézett. A lány ott kuporgott a heverőn.

– Téged is – mondta a férfi lassan –, téged is egy éven át szórakoztattalak. És ha kellenél, visszaszereznélek megint. Ugye, lenyűgözött, hogy milyen sokat utaztam, olvastam, milyen pompás kifejezéseket ismertem. Megnyílt előtted egy világ, amelyről az a szerencsétlen kis agyad nem is álmodhatott. Megismertél valamit: olcsón, másodkézből. Catullust hoztam el neked. Petrarcát az én felolvasásaimból ismerted meg; és jött Musset, Coleridge, sokan, sokan még. Hallod, amit mondok? Én tanítottalak meg arra is, hogy mit énekelj; hogyan énekelj; megzenésítettem a *Donec gratus eram tibi*-t, és a szöveget is lefordítottam… különbül, mint Ronsard! Azért, hogy te színpadra léphess vele. Nagy érzelmek,

sápadozó szerelmek, hűség; hanem mi ketten, ugye, jól tudjuk, hogy mindez egy ganét se ér. És tudhatod azt is, mi a véleményem… az emberekről.

Mély lélegzetet vett.

– Lent a széfemben – mondta, és ismét metsző gúny rezgett a szavaiban –, igen, van ott néhány kézirat. Lepecsételt borítékokban; készen arra, hogy bármikor elküldjem őket a párizsi lapoknak. Ezek a kis tanulmányok… ha szabad így neveznem őket… a jó társaságot szúrják gombostűhegyre. Férgeket és pillangókat, s ami köztük van még. Híven láthatók, amilyenek. És ha én elmentem innen, ezek is elmennek… – Vigyorgott. – És az újságok fizetni fognak nekem értük. Az évtized szenzációja lesz ez, ha lesz bátorságuk közölni az anyagomat. És hidd el, nagyon sok mindent *közölni* fognak…

– Őrült vagy – mondta a lány a lehető legtermészetesebb hangon. – Uramisten! Nem is tudom, mit mondjak erre. Tudtam, milyen fajzat vagy. De azt nem hittem volna, hogy ilyen eszeveszett…

– Mélységes sajnálatomra – vágott a szavába máris Galant –, bizony, ez a klub is látványosan összeomlik majd a leleplezéseim nyomán; senki még a tájékára se jön, elhiheted. Nekem azonban *ma már* nincsenek benne anyagi érdekeltségeim; attól félek, az utódomnak kell beletörődnie a bukásba… A partneremnek… Szóval, vedd elő a józanabbik eszedet, szépségem. Rólad is sok minden lehet azokban a dolgozatokban. Másrészt, az is elképzelhető, hogy a te neved egyáltalán nem kerül az újságokba… És akkor Gina szeplőtelen marad, hahaha!… és ennek egy feltétele van…

A lány viharos mozdulattal fordult Galant felé. Most már ő is visszanyerte a hidegvérét.

– Gondoltam én, Etienne – szögezte le –, hogy előbb-utóbb ide jutunk.

– … egy feltétele van: ha megmondod, ki ölte meg Claudine Martelt.

– Csinos szónoklat volt, Etienne. – Az a rekedtes hang… megint az a szívfájdító hang! – Hát azt hiszed, megmondanám neked? Meg aztán, Etienne drágám, miért vagy te arra olyan kíváncsi? Ha valóban tisztességes… és ezen most én nevetek… vidéki *gentleman*-ként akarod folytatni az életedet…?

– Tudni akarom, mert… mert azt hiszem, *tudom!*

– Igen?

– Emlékezz a jelszavamra: *óvatosság!* Szépségem, én előrelátó voltam világéletemben. És majd, egyszer, a jövőben… hátha pénzre lesz még szükségem. És annak a férfinak a szülei, aki feltevésem szerint a gyilkosságot elkövette, nemcsak büszkék, de hihetetlenül gazdagok is. Hát akkor mondd meg nekem…

A lány hűvös mozdulattal cigarettát vett elő a ridiküljéből, és szinte láttam felhúzott szemöldökét. A férfi nagy keze előrelendült. – Erősítsd meg a gyanúmat, drága Gina, hogy a gyilkos: Chaumont kapitány.

Megremegett a térdem, ahogy Galant arcát láttam e szavak közben. Mintha torzító tükör facsarta volna még iszonyúbbá. Chaumont! *Chaumont!* A név Ginát talán nem is lepte meg annyira, mint engem; és mégis hallani véltem, hogy a lélegzete elakad. Hosszú csend támadt, s akkor odalent ismét játszani kezdett a zenekar. De most már csukva volt az ablak, a hangok még távolabbról, még maszatosabban szűrődtek be a szobába.

– Etienne – mondta a lány, és úgy nevetett, mintha a cigarettafüst fojtogatná –, most aztán bizonyosra veszem, hogy megőrültél! Mi az ördög… és *miért…?*

– Gina, azt még neked is látnod kell – szögezte le Galant –, hogy Claudine Martelt bosszúból ölték meg. Bosszú volt ez Odette Duchêne-ért. Bosszú az ellen, aki miatt a halálba zuhant. És kitől várható leginkább, hogy ezt a… véres bosszút végrehajtja? Most mondj valamit! Halljam hát.

Akkorra már rettentő hőség volt a szobában. És ahogy a paraván résére szegeztem a tekintetemet, agyamban lidérclángként gyúlt egyik emlékkép a másik után… Chaumont gyanús magatartása? Igen, talán… És féltem, Gina Prévost elsuttog talán valamit, és én nem hallom majd; mert a zenekar újra tangót játszott, s a ritmus zavaróan dobolt az ablakon. Galant ott állt Gina előtt, és rettentő magasból nézett le rá…

Akkor, csaknem a lábamnál, vicsorgó, dühös morgás hallatszott. Prémes test dörzsölődött a bokámhoz, majd vadul elpenderedett. A szörnyű hang megismételte produkcióját; odanéztem, s egy sárga szempár meredt rám.

A macska…

Megdermedtem. Szemem ismét a paraván résére szegeződött. Moccanni se tudtam; de aztán reszketni kezdtem, mint a kocsonya. Galant felkapta a fejét, és elindult rejtekem irányába. Mariette, a macska, föl-alá rohangált, és, tovább vonyított, vicsorgott.

– Van… valaki… a paraván … mögött – mondta Galant. A hangja természetellenesen erős volt.

Újabb szünet. A szobában mintha mindenütt titokzatos recsegés kezdődött volna. Gina Prévost nem mozdult, de cigarettát tartó kezét a szája előtt remegni láttam. „Van… valaki… a paraván… mögött.” Ez a mondat ott remegett a levegőben, tompán és vészesen. Galant arcát újra torzul világította meg a lámpafény; a szeme mintha kimeredt volna,

de nem kevésbé volt halálos a szája sem, ahogy fogai elővillantak a felső ajka alól.

A keze hirtelen eltűnt a zakója alatt.

– *Egy rohadt rendőrspicli van ott!*

– Ne mozduljon! – kiáltottam. És rá sem ismertem a saját hangomra. Talán mert ösztönösen is úgy beszéltem, hogy pisztolylövésként dörrenjenek a szavaim. – Vagy lövök! A fényben áll, jól látom.

Kísérteties pillanatok… A fülemben dobolt a vér. Csak a blöff menthetett meg; ha elhitetem vele, hogy pisztoly van nálam. Galant kidülledt szeme a körülöttem sűrűsödő árnyakat fürkészte, melyek valóban revolvercsövet rejthettek. Nagy teste mintha abroncsokat akart volna szétfeszíteni. Láttam, kivörösödik az arca, és a szeme is véreresen villogott. Dühösen vicsorított rám. nem tudta, mit tegyen …

– Fel a kezekkel – csattantam rá. – Jó magasra. Ne kiáltson. Világos?

Mondani akart valamit; vagy talán csak leköpött volna a szitkaival. Némán mozgott az ajka, győzött a híres óvatosság. Egyik keze mintha tétovázott volna az asztal alatt, de aztán az is a feje fölött volt már.

– Mozgás! Forduljon meg!

Már háttal állt, mikor azt mondta: – Tudja, hogy innen úgyse jut ki.

De én már eljutottam odáig, hogy őrjítő tréfának, gyilkos bohózatnak lássam az egészet. Tudtam, lehet, hogy perceim vannak csupán; és mégis, harsogva nevettem volna… mind-ha-ha-halálig; és mi-hi-hi-hindenem lüktetett. Kiléptem a paraván mögül. Éles színekkel villant szemembe a szoba; az aranyozások; a kárpitozott bútorok kékje; még az árnyak is nagyon határozottak voltak. Megfigyeltem, hogy a tapétán

Vénusz szerelmi életéből láthatók jelenetek. Galant háttal állt, két keze a feje fölött. Gina Prévost előredőlt a heverőn; összeszedte a bátorságát, és felém sandított; s akkor kaptam észbe, hogy még félig a fejemen az álarc. Láttam, hogy a lány szeme bátorítóan, diadalmasan csillog. Kezével széles mozdulatot írt le a levegőben. És úgy nevetett, hogy a cigarettájáról lehullt a hamu; mert látta, üres a kezem…

Vele nevettem én is. És tudtam, kénytelen leszek hátba támadni Galant-t, mielőtt segítséget hívna vagy előrántaná a fegyverét. Felemeltem egy súlyos széket. Galant hirtelen megszólalt *angolul:*

– Ne félj, Gina. Egy másodperc, és itt lesznek. Megnyomtam egy gombot az asztal alatt… Jól van, fiúk!

A szoba ajtaja kivágódott. Rémülten torpantam meg. A kinti sárgás lényben fehér álarcokat láttam, velük szemközt állt, háttal nekem, fölemelt kezekkel Galant. Az álarcos fejek sálakból emelkedtek ki, és mintha valóban kígyófejekként *emelkedtek* volna, tekeregve, és a lámpafény üveges szemeken csillant, öt ilyen fejet számoltam meg.

– Jól van, gyerekek – mondta megkönnyebbülten Galant. – Vigyázzatok, pisztoly van nála. Csak csöndben! És gyorsan…

És megpördült, s máris szembenézett velem; az orra ocsmány vörös hernyó volt, külön vonaglott az arcában. Hatalmas válla előregörbedt, két karja lazán lengett, mint egy gorilláé, és a szája vigyorba torzult. Halántékomban zúgott a vér. Az öt fej pedig lassan elindult, elfödve a kintről beszüremlő fényt, kígyóként nyújtózva, hosszú árnyakat vetve. Lábuk puhán csusszant a szőnyegen. Gina Prévost még mindig nevetett, és a keze ökölbe szorult. Kezemben a súlyos székkel, az ablak felé hátráltam…

Még mindig csak az a csusszanó zaj hallatszott, mintha valóban fehér álarcos kígyók közelítenének. Galant vigyora egyre szélesebb lett. Az alakok mind magasabbra tornyozódtak. Gina Prévost hisztérikus nevetése… és sikoltásszerű kiáltása: – Szétaprít, Etienne! Most megkapod…

– *Nincs nála fegyver! Rajta!*

A sárgán derengő fényből az öt kígyószemű alak mintha egyszerre szökkent volna felém. Meglengettem a nehéz széket, és bevertem vele az ablakot. Recsegett a keret, szakadt a zár, csörömpölt az üveg. Visszarántottam és az élen közelítő apacshoz vágtam a széket. A fényben valami villant, és egy kés a fejem fölött vágódott a mennyezetbe. Láttam a remegését; de akkor már az ablakpárkányon álltam, arcomat eltakartam a karommal, hogy az üvegdarabok szét ne szabdalják, és kiugrottam a semmibe.

Hideg levegő, kavargó zuhanás… Aztán valami határozottabb, fájóbb érzés: mintha csonttörő kalapácsok sújtanának le a bokáimra. Nekiestem a téglafalnak, térdre buktam, és iszonyú hányinger tört rám. Fölállni! Fölállni! De egy pillanatig csak az a fájdalom; és a lábam nem engedelmeskedett; és az a vakság, ahogy a szememet elöntötte valami… Csapdában voltam. Körülfognak, nem tudok kitörni: ebben bizonyos lehettem. Előbb-utóbb könyörtelenül bekerítenek a fehér álarcok. Sarokba szorítanak. Sebaj, a pokolba velük! Legalább megdolgoztatom őket! Egy kis búcsúmulatság. Rogyadozó térd; szédülés; tehát a fejemet is beverhettem.

Hanem azért rohanni kezdtem, végig az udvaron. A sétaterem! Ahol a zene szólt! Valahol vannak itt ajtók is. És ha bejutok, a vendégek közül nem szúrhatnak ki azonnal; s

akkor… talán… Rajta! Hol az ajtó? Valami a szememben… vér. Előttem: fehér álarc!

Jött felém, kicsit előrehajolva. Futott, cipője zajt ütött a téglákon. Fájdalmam vad dühhé változott. A tüdőm sípolt; és nem tudtam, mit csinálok, azt éreztem csupán, hogy gyűlölök minden fehér maszkot, apacsvigyort; gyűlölök minden kést, mely a hátamba fúródna. A félhomályban csak annyit láttam még, hogy ellenfelem kockás öltönyt visel. Odavillant sápadt, csontos arcának kis szeglete is. Ahogy rám vetette magát, a keze egy pillanatra eltűnt a sáljában…

És a kés, pengéjén az apacshüvelykkel, már vágódott volna belém. Balegyenessel előztem meg, a nyaka tövét találtam el, aztán egy közeli jobbhorgom, melybe egész testsúlyomat beleadtam, elvitte az állát. Megtántorodott, rongycsomóként terült el a földön; s úgy hevert ott, mint egy eltört végtag. A búcsúhangja torz sípolás volt. Ezt vittem magammal, ahogy továbbrohantam. És akkor már a lábdobogást is hallottam. Szemembe ragacsos massza csörgött. Kivilágított ajtót pillantottam meg. Galant bizonyára ezt is őrizteti. Megfogtam a kilincset, de csak úgy vaktában, mert arcomat, számat, szememet elborította a ragacsos folyadék. Hiába próbáltam letörölni, egyre sűrűbb lett, egyre vastagabb, és a fejemben petárdák robbantak. Az a képtelen gondolat zakatolt bennem még, hogy nem és nem szabad rosszul lennem itt, *ezen az elegáns helyen*. Lábdobogás, lábdobogás. Egyre közelebb jártak hozzám, és az egész udvar megtelt zajjal, dobogással, visszhanggal. Megvolt a kilincs, benyomtam magam előtt az ajtót, keresztültámolyogtam küszöbén, aztán mintha már utolsó erőmből húztam volna be magam után, mert úgy éreztem: egy másodperc, és a földön vagyok…

Folyosó. Valahonnét zene szólt; biztonságban vagyok, gondoltam, mert itt lehet a nagy terem. Szívem verése túlharsogta a fülemben visszhangzó dobolást. Nem tudtam, hogyan menjek tovább, mert egyszerűen nem láttam. Reszketve támaszkodtam a falnak. Lábam alatt mintha ide-oda húzták volna a folyosót. Nem tartott meg a térdem. Zsebembe nyúltam, zsebkendőt kotortam elő, és megpróbáltam kidörzsölni a vért a szememből…

Mihelyt újra *láttam,* ha csak egy pillanatra is, felegyenesedtem. Jött újra a vérhullám. Uramisten, hogy lehet egy emberben ennyi vér… Az ingmellem csuromvörös volt már. Hanem akkor valami sokkal fontosabb dologra is rádöbbentem. Hogy hol vagyok! A fedett folyosót, melyet itt nem díszítettek virágok, magam *mögött* láttam; és a zene is onnét szűrődött ide. Előttem nagy, kivilágított szoba volt. Valaki – csak bizonytalanul láttam – ott állt szemközt velem, és a fényben glóriásan megcsillant egy revolvercső. Tehát az igazgatói iroda felé tartottam, a csapdák csapdájába… Láb-do-baj, láb-do-baj… Bár az ajtó megszűrte a hangokat, tudtam, az üldözők közelednek.

Kétségbeesetten dörzsöltem a zsebkendővel a szemem, a homlokom, az arcom; megpróbáltam végre valóban kiegyenesedni. Nekirohanjak ennek a pisztolynak is? Hogyne; valaki majd csak a földön marad utána.'

Ködös szemeim előtt az az alak… nem láttam jól, mégis olyan furcsa volt! Egy nő szegezte rám a pisztolyt. Egy nő, lángvörös ruhában. A szőnyegekkel körbeaggatott szoba közepén állt. Sötét szeme rezzenetlenül, kerekre tágulva meredt rám. A hátam mögül egyszerre lárma hallatszott, vad összevisszaságban; valaki mintha az ajtót döngette volna, melyet ösztönösen rázártam magam mögött. Ez a nő!… villant

belém… Galant társnője, a klub új tulajdonosa… Zúgó agyamba reménysugárként hasított ez a felfedezés; úgy éreztem, mégis van menekvés, talán lesz! Tekintetem elől mintha oszlani kezdett volna a véres köd, és újra lélegzethez jutottam. Léptem egyet előre.

– Ne moccanjon! – mondta a nő. Megismertem ezt a hangot…

– Nem hiszem – mondtam, és a hangom döbbenetesen rezzenetlen volt –, nem hiszem, hogy elárulna, Augustin kisasszony.

Tizenötödik fejezet

Egy élvhajhász Hamupipőke

De még akkor is inkább arra a bámulatos változásra figyeltem, amely ezen a lányon, mióta utoljára láttam, végbement. Messziről nézve soha meg nem mondtam volna, hogy ez Marie Augustin. Az a lompos, fekete ruhás Hamupipőke, az a fénylőarcbőr és a fakó haj; és itt ez a csupa élet, lángvörös jelenség! Tudatomig lényegében csak ez az izzó ruha és a fölötte fehérlő váll jutott el; és valóban mintha csak egy jelmezhez beszéltem volna, méghozzá – hadarva. Ez a ruha! És odaképzeltem mögé a múzeum pénztárfülkéjét, hanem én ott most úgy álltam, mint egy szegény koldus, akinek nincs egy vasa sem, és ingyen kér bebocsáttatást…

– Nincs időnk sok vitára! – mondtam. – Pillanatokon belül itt lesznek. Rejtsen el, kérem. Én… én…

Mögöttem üvegajtót, mögötte pedig a nagy terembe vezető sötét folyosót láttam; és mintha fehér álarcos alakok nyomultak volna keresztül a vendégek sokaságán; mialatt mások azt az ajtót döngették, amelyiken az imént én érkeztem az udvar felől. Csodálkozásomra Marie Augustin az üvegajtóhoz suhant, behúzta sötét bársonyfüggönyét, és rátolta a reteszt.

Nem kérdezte, miért. Nekem azonban jó okom volt rá, hogy fellélegezzem. Azt motyogtam:

– Információt hozok… Sok mindent mondhatok magának Galant-ról. Végkiárusítást akar… vagyis elárulni magát, tönkretenni a klubot… és…

Most fedeztem föl a homlokomon a vágást. Amikor földet értem, beverhettem a fejem a téglafalba. Rászorítottam a zsebkendőmet; s akkor újabb csodálkozásomra azt láttam, hogy Marie Augustin ott áll mellettem, és néz fel rám. De én csak a körvonalait vettem ki; és beszélni se bírtam. Revolverét továbbra is a szívemnek szegezte. Durva zörömbölés hallatszott az ajtó üvegén. Valaki a kilincs gombját forgatta. Marie Augustin halkan azt mondta:

– Erre jöjjön.

És valaki kézen fogott s vezetett. Később megpróbáltam felidézni ezt a jelenetet, de csak villanásnyi emlékeim maradtak, kusza képek. Mint egy részeg éjszaka után… Süppedő szőnyegek, vakító fény. Lázas dörömbölés mögöttem az üvegen; és kiabálás. Aztán egy fényes, fekete ajtó nyílt meg előttem, és elnyelt a sötétség. Mintha valami puha fekhelyre döntött volna le egy ellenállhatatlan erő.

Ahogy azután kinyitottam a szemem, tudtam: egy ideig (mint később kiderült, alig kilenc-tíz percig) nem voltam magamnál. Arcom jólesően hűvös volt, és eltűnt róla a ragacsos vér; de a fény mintha sebezte volna a szemem, s a homlokomon kőkemény dudor éktelenkedett. Kezemmel a fejemhez nyúltam, és kötést tapintottam ki.

Egy kanapén feküdtem, a fejem föltámasztva. Lábamnál pedig ott ült Marie Augustin, nagyon csendesen; fogta a fegyvert, és nézett engem. Fantasztikus volt ez a jelenet, főként, hogy az üldözéstől – átmenetileg legalábbis – nem kellett félnem. Mozdulatlan feküdtem, próbáltam szoktatni a szemem a fényhez. Így tanulmányoztam megmentőmet. Ugyanaz a hosszúkás arc. És a szemek is ugyanolyan feketésbarnák. A haj sem más. Csak az egész jelenség, az változott meg. Most szép volt. *Majdnem* szép. Visszaidéztem

azt a tegnapi látomásomat, ott a múzeumban; hogy ez a lány, ha félretolnák a pénztárfülke és a zsúfolt lakás kulisszáját, a maga merev módján milyen méltóságteljes és mutatós lehetne. Középen elválasztott haja szikrázva csillogott a lámpafényben; a válla olyan volt, mint a régi elefántcsontfaragások; és a szeme sem volt hideg és elutasító, hanem mintha foszforeszkált volna, folyton változott, és én egyre néztem…

– Miért tette? – kérdeztem.

Megrezzent. Ismét az a furcsa érzés, az a szavak nélküli kapcsolat. Ajka megfeszült, és színtelen hangon válaszolt:

– Azt a sebet nem lehetett úgy hagyni. Beragasztottam, úgy kötöttem át.

– Miért tette?

Ujja megfeszült a pisztoly ravaszán. – Egyelőre, biztosíthatom, azt mondtam nekik, hogy magának itt a színét se láttam. Ez… ez az *én* irodám; és hittek nekem. De hadd figyelmeztessem, hogy tovább keresik mindenütt, és itt is a hatalmamban van. Elég csak azt mondanom, hogy… – Nem fejezte be, csupán a tekintete lett újra kemény. – Mondtam már, hogy kedvelem magát. De ha kiderül, hogy azért van itt, mert tönkre akarja tenni ezt a klubot, vagy akár csak ártani is nekünk…

Szünetet tartott. Úgy látszott, végtelen a türelme.

– Hát akkor, uram… Ha bármi tisztességes magyarázatot adhat jelenlétére, örömmel hiszek önnek. Ellenkező esetben akármelyik pillanatban megnyomom a jelzőgombot, s hívom alkalmazottamat. Addig…

Megpróbáltam felülni, de rájöttem, hogy a fejem fájdalmasan lüktet, így inkább visszaereszkedtem. Körülnéztem; nagy szoba vett körül, nőiesen berendezett szoba, fekete és aranyszín japán lakkdíszein bronzlámpák

tompa fénye vibrált. Az ablakokat fekete bársonyfüggönyök fedték, és a levegőben súlyos virágillat terjengett: lila akác, glicínia. Marie Augustin követte pillantásomat, és így szólt:

– Ez az én különszobám, az irodából nyílik. Ide nem jöhetnek be… ha nem hívom őket, Hát akkor, uram…

– A régi beszédmódja, Augustin kisasszony – jegyeztem meg kedvesen – nem illik új szerepéhez. Ebben az új szerepben viszont gyönyörű.

Élesen válaszolt: – Kérem, nehogy azt képzelje, hogy udvarlással…

– Biztosíthatom, nem kell tőle tartania. Ha valóban ki akarnám érdemelni a figyelmét, inkább sértegetném; akkor jobban kedvelne. Igazam van? És hadd közöljem, hogy a jelen esetben *én* vagyok fölényben.

S ahogy ezt mondtam, megpróbáltam minél érdektelenebbül, csak úgy mellesleg nézni rá. Észrevehette, hogy cigarettáért kotorászom a zsebemben, mert kurta biccentéssel a könyökömnél álló kis asztalra mutatott; az asztalkán lakkdoboz fénylett.

– Magyarázza meg, hogyan érti ezt.

– Megmenthetem az anyagi csődtől. Ennél nagyobb örömet nem is szerezhetne magának senki.

A csillogó szemek alatt pír jelent meg. – Vigyázzon, mit mond! – csattant fel.

– De hát így van, nem?

– Miért hiszi… miért hiszi mindenki, hogy engem semmi más nem érdekel, csak…! – Megfékezte magát, még az utolsó pillanatban. Nyugodtabban folytatta: – ön, uram, leleplezett most egy titkot. Úgy lát engem, amilyen mindig is… lenni szerettem volna. De kérem, ne próbáljon kitérni a válasz elől. Mire gondol?

Elfogulatlanul cigarettára gyújtottam. – Először is, tisztáznunk kell néhány alapvető kérdést. Szögezzük le, hogy maga azelőtt társtulajdonosa, most pedig kizárólagos jogú tulajdonosa az Álarcok Klubjának.

– Miért kellene ilyet feltételeznünk?

– Kérem, kisasszony! A dolog teljesen törvényes, tudja jól. Sugallatos megérzés ez a részemről, és mondhatom, úgy jött, mint egy jó főbekólintás, sőt épp *ezzel* jött; miután hallottam bizonyos dolgokat Galant úrtól. Aztán az az egymillió frankos bankszámla! Igazán nem hiszem, hogy közönséges… kapuzással szed össze az ember ennyit!

Ez csak úgy vaktában szaladt ki a számon, de mindjárt rájöttem, hogy egyáltalán nem mondtam vadat. Ellenkezőleg, vak voltam *eddig,* hogy nem láttam…! Egymillió frank, tudhattam volna, túl nagy összeg ahhoz, hogy egy különbejáratért kapja valaki.

– Ezért… azt hiszem, bizonyítékkal szolgálhatok, hogy Galant el akarja árulni magát. Ha most igazat mondtam, kijuttat innen?

– Ahá! Szóval mégis maga függ *tőlem!* – mondta Marie Augustin elégedetten.

Bólintottam. A pisztolyára pillantott; hirtelen elhatározással leengedte a szék mellett a szőnyegre. Majd odajött, s leült mellém a kanapéra; egyenest az arcomba nézett. Szemem elárulhatta, hogy érzékelem a közelségét; hogy a száját, a szemét mindenfajta anyagi tönkremenés gondolatán innen s túl fogadom be. Igen –, a lány érezte ezt a viszonzást, és nem esett rosszul neki. Felengedett, nem volt már olyan pattogós a modora sem. Mintha nehezebben lélegzett volna, és félig hunyt szeme csillogott. Kényelmesen cigarettáztam tovább…

– Miért van itt? – kérdezte.

– Hogy egy gyilkossági ügyben bizonyítékokat szerezzek. Ennyi az egész.

– És… megszerezte, amit akart?

– Meg.

– Remélem, úgy találja, hogy *engem* az egész semmiben nem érint?

– Magát ez semmiben az ég világán nem érinti, Augustin kisasszony. Sőt, a klubbal sem kell kapcsolatba hoznunk az esetet.

Ökölbe szorította a kezét. – A klub! A klub! Ennyit tud mondani csupán? Azt hiszi, engem csak üzleti ügyek érdekelnek? Figyeljen ide. Tudja, miért volt ez a hely az életem álma?

Az a kemény száj elpittyedt egy kicsit. Lassan megütögette a párnákat; tekintete a vállam mögé szegeződött, majd feszülten azt mondta:

– Egyetlen tökéletes élvezet van a világon. Ha valaki… mint én… két életet él: a hamupipőkéét és a hercegkisasszonyét; egy személyben. És ezt a kettősséget érzi szüntelen; egymással szembefordítja végleteiket. Én ezt teszem most már… nap mint nap. És minden új ébredés olyan, mint egy újabb álom. Napközben ott ülök a pénztárfülkében. Pamutharisnya a lábamon; és veszekszem a hentessel, alkudozom pár *sou*-n. Utcagyerekekre ripakodom, otromba mancsokba, belépőjegyet nyomok, fatüzelésű kályhán káposztát párolok, foltozom az apám ingeit. És becsülettel elvégzem a dolgomat; ha padlót kell súrolnom, kimondott élvezet…

Marie Augustin vállat vont. – Mert éjszaka akkor ezerszer. hatalmasabb gyönyörűség… ez itt! *Bien!* A napnak vége,

bezárom a múzeumot. Lefektetem az apámat. És akkor átjövök ide. Mindannyiszor olyan ez, mintha az Ezeregyéjszakába lépnék.

Halkra fogott hangja elhalt. Keresztbe fonta és mellére szorította karjait. Nagyot lélegzett, mintha altató étert szippantana, s hullámain ringana máris. Érezni lehetett, mennyire élvezi a szoba illatát, a ruhája anyagát, a fekete-aranyszín csillogást – és sötétvörös estélyi cipője ide-oda csusszant a süppeteg szőnyegen. Fejét kicsit hátravetette, szeme izzott, szemhéja súlyosan elernyedt…

Elnyomtam a cigarettámat. Feltámaszkodtam.

S akkor, mintha a mozdulatom tenné csupán, az álom eloszlott. A lány szája körül furcsa kis mosoly játszott.

– De az érzéseimmel – mondta – szeretek hosszan eljátszani előbb… csak aztán érhetnek valamit! Feküdjön vissza. Tegye a párnára a fejét.

Némán helyeseltem, elismerőleg hajtottam fejet; és lejátszódott köztünk újra az a szavak nélküli párbeszéd. Mindazonáltal hozzátettem: – Mégis, milyen bizarr lenne. Ahogy a testőrei odakint késsel hajkurásznak…

– Most hát, hogy kezdjük valamelyest érteni egymást, elárulná, mit értsek azon, hogy „megmenthet”?

– Hogyne. Örömest okozom viszont annak a beképzelten óvatos alaknak a *vesztét*. Őszinte leszek; elmondok magának mindent, amit most az imént hallottam odafent.

– Okos dolog lesz ez?

– Nem. Mert ha a maga lelkiismeretét bármelyik gyilkossággal kapcsolatban *terheli* valami…

A vállamnál fogva megrázott. – Esküszöm magának, hogy amit az… azokról a gyilkosságokról tudok, mind az újságban

olvastam csak! És ha tegnap éjjel nem mondják, hogy a kettő összefügg, még ennyit se tudnék.

– Kedves barátném, maga mégis hazudott nekünk tegnap éjjel. Azt mondta, látta, ahogy Odette Duchêne kiment a múzeumból.

– Az apám miatt mondtam. De ez volt *minden!* A barátja, Bencolin úr tudja is… Állítom magának, azt hittem egyébként, hogy a másik kijáraton távozott, a boulevard felé.

Kék füstkarikákat eregettem a mennyezet felé. Ha az ember sarokba szorította, szépen ott is foghatta ezt az ifjú hölgyet. Rámutattam egy apróságra:

– Mivel azonban maga a klub egyik gazdája, nagyon jól kellett tudnia, hogy Odette Duchêne nem tag. Akkor hogyan képzelhette mégis, hogy „a másik kijáraton távozott”?

– Egy kis idő múlva – mondta erre tűnődve –, bizonyosra veszem, maga is csaknem olyan ravasz kérdező lesz, mint Bencolin úr. Ó, jó kis idő múlva, persze… De most figyeljen inkább. Vannak kivételek. Ha monsieur Galant úgy rendelkezik… bemehetnek. Bizonyíthatom, hogy egész nap a pénztárban ültem. Nem tudok semmiről! Hisz nekem?

Kockáztatnom kellett; méghozzá – mindent. Elmondtam, amit az emeleten hallottam. Ha Marie Augustin is hisz nekem, gondoltam, felbecsülhetetlen szövetségesre tettem szert.

– …így hát – fejeztem be elbeszélésemet –, ha az irodában csakugyan van széf, s maga tudja a kombinációját, nyissa ki, s győződjék meg róla, ott vannak-e azok az újságok számára előkészített „dolgozatok”.

A lány csöndben ült, míg beszéltem; de most az arcára a múlt éjszakai merevség költözött vissza. Veszedelmesen.

– Várjon itt – mondta.

Kiment a szoba másik végében nyíló ajtón; bezárta maga mögött. Visszadőltem a párnámra. Hurrá! Egyelőre minden úgy ment, akár a karikacsapás. Az apacsok tűvé teszik értem a klubot, én meg itt heverészek kényelmes kanapémon, szinte karnyújtásnyira tőlük, és gondtalanul cigarettázom. Szinte maga a tökély! Bizalmas közlésnek még soha úgy meg nem örültem, mint így utólag Galant kaján gyönyörűséggel kimondott szavainak. Ha Marie Augustin valóban megtalálja a bizonyítékokat a széfben, úgy gondoltam, én is meghallok tőle mindent, amit ezekről a gyilkosságokról tud.

Öt percbe se telt, s már jött. Éles csattanással húzta be maga mögött az ajtót, aztán megállt, s nekivetette a hátát. A szeme dühödten ragyogott, és láttam, hogy a kezében papirosokat szorongat. Mintha végképp döntene valami felől, odament az egyik füstölőhöz, melyből a lila akácot s glicíniát idéző tömjénszag áradt, felemelte a tömjénes rostélyt, bedobta az edénybe a papírokat. Aztán gyufát gyújtott.

Az aranytálból lángok csaptak fel. A lakkos-fekete, füstarany hieroglifák előterében úgy állt ott Marie Augustin, mint egy papnő. A tűzbe meredt; s csak amikor az utolsó papírdarab is elhamvadt, emelte föl tekintetét.

Azt mondta: – Kész vagyok elmenni Bencolin úrhoz, és megesküdni, hogy láttam Galant barátomat, amikor leszúrta a Duchêne lányt.

– És látta?

– Nem. – Tompa, bosszúálló kis szó. Lassan elindult felém; és mintha megint az iménti papnőt láttam volna. Testének minden porcikája megfeszült. – Ennek ellenére – folytatta –, esküszöm magának, hihetően fogom előadni.

– Nem hiszem, hogy szükség lesz rá. És… mi lesz a híres titkolózással? Mindig attól félt, hogy az apja megtudja… például *ezt itt.*

– Már nem kell félnem. Tudja.

Topp! Lábam a padlóra lendült, felültem, ránéztem Marie Augustinre. A szoba mintha úszni kezdett volna velem, és a szemüregemben kis kalapácsok kezdtek munkához. Fejem spirálvonalban megindult a mennyezet felé.

– Tudja – ismételte a lány. – A rejtőzködésnek vége. Benne lehetek az újságban ugyanúgy, mint bárki más. És azt hiszem, élvezni fogom a dolgot.

– Ki mondta meg neki?

– Gondolom, egy ideje már gyanította. Sebaj – tette hozzá, és megvetően szorította össze hüvelyk- s mutatóujját –, *így* a kezemben van. Meg aztán, leghőbb vágyam, hogy Galant-t a guillotine alá juttassam. Mindent meg fogok tenni az ügy érdekében.

Hangjában elfojtott düh remegett, s gondolkodóba estem: vajon miféle *viszony* fűzte össze kezdetben ezt a két embert? De nem szóltam, s a lány folytatta: – Most legalább véget ér… a szolgasor is. Utazni fogok. Ékszereim lesznek, tengerre néző szállodaszobákban lakom majd, és olyan… olyan férfiak udvarolnak körül, mint maga. És lesz köztük egy, pontosan, mint maga, akinek nem parancsolhatok… De előbb – helyesbítette szavait igen, előbb rendezem az ügyeimet.

Fenyegető volt a mosolya.

– Úgy érti ezt – kérdeztem hogy hajlandó a rendőrségnek *mindennel,* amit tud, a segítségére lenni?

– Igen. Megesküszöm majd, hogy láttam, amint Galant…

– És én megint csak azt mondom magának, hogy efféle hamis esküre nem lesz szükség! Prévost kisasszony és én:

ketten épp elegendő terhelő bizonyítékot szolgáltatunk ellene. Maga – folytattam makacsul, és megpróbáltam állni a pillantását higgye el, sokkal többet segíthet nekünk, ha *igazat mond.*

– Mivel kapcsolatban?

– Mindennel, amit tud. Ha elmondja nekünk a tényeket. Bencolinnek szent meggyőződése, hogy maga látta Claudine Martel gyilkosát.

A szeme tágra nyílt. – Hát maga még mindig nem hisz nekem! Állítom, hogy…

– Ó, mi pedig *nem* állítjuk, hogy tudta vagy tudja: *az* volt a gyilkos! De Bencolin úgy gondolja, hogy a gyilkos múlt éjszaka bement a panoptikumba… mielőtt a maga apja bezárta volna a múzeumot; s hogy elrejtőzött odabent. Sőt, az a véleménye, hogy a gyilkos: klubtag, akit maga ismer. Tudja, hogyan segíthet nekünk a legtöbbet? Egyszerű a dolog: mondja meg, kik azok a klubtagok, akik tegnap éjszaka a múzeumon át érkeztek!

Értetlenül nézett rám, szemöldöke magasba szaladt. Aztán fölnevetett; hirtelen leült mellém, megrázta a vállamat, és hetvenkedve, idegesen felkiáltott:

– Azt mondja, hogy a nagy Bencolin – és szinte vijjogott a hangja –, igen, a tévedhetetlen, a logika varázslómestere… azt mondja, hogy ez a félisten így melléfogott? Hitemre! Ez nem lehet igaz.

– Ne nevessen már! Hogy érti, hogy… melléfogott?

És megfogtam és magam felé fordítottam. A szeme keményen, kajánul nézett most is, ahogy végigsöpört vele arcomon.

– Egyszerűen! Ha a gyilkos valóban klubtag volt, akkor nem a múzeumon át érkezett. Láttam tegnap mindenkit, aki

bejött a panoptikumba, de… kedves barátom!… klubtag egy sem volt köztük. Ejha! de furcsán néz rám. Azt gondolta, Bencolinnek mindig igaza van? Ugyan, hát ezt például, ha megkérdik, rég megmondhattam volna maguknak.

Alig hallottam a nevetését. Mert mintha recsegve-ropogva összeomlott volna egy szép elmélet; és az ember nem is hinné, hogy a légvárak ilyen zajjal dőlnek be. Tornyok és tetők, kiszögellések és bástyák; kő kövön nem maradt oly ígéretes gondolati építményünkből… ha Marie Augustin most csakugyan igazat mondott!

– Ide hallgasson – mondta, és kiszabadította a kezem alól a vállát. – Azt hiszem, én különb detektív lennék, mint maguk ketten együtt. És állíthatom, hogy…

– Várjon! A gyilkos nem érkezhetett másképp, csakis a panoptikumon át! Az ajtók rendszere…

A lány újra felnevetett. – Barátocskám, én nem mondtam, hogy a gyilkos nem arról jött. Sőt biztosíthatom, hogy átment a múzeumon. De abban tévednek, hogy a klubtagok között keresik. És most hadd mondjak két dolgot.

– Igen?

Két kezét ajkaihoz emelte, nagy lélegzetet vett. Arca diadalmas pírban égett, félig lehunyta a szemét.

– Olyasmit, amit egész Párizs rendőrsége nem méltóztatott fölfedezni – közölte büszkén. – Először is… tudom, hol van elrejtve a fegyver.

– *Micsoda!*

– Másodszor pedig – folytatta Marie Augustin, kizökkenthetetlen magabiztossággal csaknem bizonyosan tudom, hogy á gyilkosságot egy nő követte el.

Tizenhatodik fejezet

Halott férfi betaszít egy ablakot

Ez, úgy éreztem, túl sok nekem. Hasonló döbbenet foghatta el azt a híres utazót, aki egy feje tetejére állított világban azt tapasztalta, hogy az igazság épülete egyszerre széthull és játékkártyaesőként zuhog alá. Ami őrültség volt még az imént, értelmesnek rémlett, s amit a józan ész napnál világosabban sugallt, eszelős kényszerképzetnek látszott.

– No, igen! – sóhajtottam fel, kis szünet után, lemondóan. – Persze, persze…

'Marie Augustin végtelenül udvariasan azt kérdezte: – Ez meglepi magát?

– Az ördögbe is! Tréfál?

– Egyáltalán nem – biztosított a lány, és hátrasimította a haját. – Miután a detektív úr olyan olcsó trükkökkel óhajtott kifogni rajtam tegnap éjjel, sajnálom, hogy nem vele közölhetem ezt elsőként. De ami késik, nem múlik.

– Hát, először is – mondtam kétségbeesetten először is azt mondja, ugye, hogy megtalálta a fegyvert?

– Tudom, hol van, hogyne. Nem nyúltam hozzá. Mondja csak… egyébként mi is a maga neve? – S ezzel máris félbeszakította magát.

– Marle a nevem. De mit akart mondani?

– Mondja csak, a rendőrség ugye átkutatott mindent, a múzeumban, a panoptikum és a klub közti sikátorban…? Ugye! És mégsem találták meg!

– Igen, igen, de folytassa! Most ne a diadalát élvezze! Tudom, mit érez, hanem inkább…

– Kudarcot vallottak, Marle úr, mert fittyet hánytak egy régi szabálynak. A kés egész idő alatt ott volt az orruk előtt, szinte a szemüket szúrta ki. Nos, lement maga a Borzalmak Galériájába?

– Hogyne. Mielőtt a holttestet fölfedeztem.

– És felfigyelt arra a mesteri életképre, épp a lépcső tövében? Marat halálára gondolok. Marat félig kilóg a kádból, a kés a mellében, vér csorog mellette. Nohát, barátocskám, az a vér… az most részben *valódi.*

– Csak nem azt mondja…?

– Azt mondom – folytatta, most már tárgyilagosan –, hogy a gyilkos lement abba a terembe. És kihúzta a kést Marat viaszmelléből. Papa, amikor azt az alakot elkészítette, a leghosszabb, legélesebb, leghalálosabb pengéjű kést választotta; a viasz nem ártott meg neki, sőt megvédte rozsdától, piszoktól, és könnyen ki lehetett húzni. A gyilkos, miután elvégezte véres munkáját, visszadöfte a kést Marat mellébe. A rendőrség *látta* azt a kést az éjszaka, emberek százai látták nappal, de senki sem vette észre.

Magam előtt láttam újra a kísérteties csoportképet, ahogy előző éjszaka, és megint azt éreztem: kísérteties valósághűség…! S aztán még valami az eszembe jutott, és – ha ezt az élményt nem szereztem volna meg magamnak épp az imént! – szerettem volna a falba verni a fejem. Hogy én erre nem jöttem rá… – álltam a Marat-élőképnél, amikor azt a *csepegést* hallottam. Később úgy gondoltam, hogy a szatír karjába döntött nő vérének hullása volt az; holott ha egy kicsit is használom az eszemet, rájövök: olyan messziről nem hallatszhatott oda efféle zaj. Végig a Marat mellébe döfött késről csepegett a vér…

– És *maga* – kérdeztem élesen –, halljuk, hogyan jött rá?

– Ó! Hát ismét gyanúsít! (Megkínálna cigarettával? Köszönöm.) Nem, nem; egyszerűen kénytelen voltam észrevenni. Marle úr, egész életemet a panoptikumban töltöttem. Ha bármelyik alak egyetlen gombja nincs a helyén, észreveszem…

– Igen?

– Ahogy ma reggel mindent végignéztem, sok apró változásra figyeltem fel. Marat írótáblája negyed hüvelyknyit balra csúszott. Valaki hozzáérhetett Charlotte Corday szoknyájához, és meggyűrt rajta egy hajtást. S ami a leglényegesebb: a kés nem volt markolatig döfve Marat mellébe, a kád mellett a földön néhány vérfolt pedig valódi volt.

– Hozzányúlt…?

A lány gunyorosan húzta föl a szemöldökét. – Ó, eszembe se jutott! Vártam, hogy a rendőrség majd észreveszi. Sokáig várhattam volna – tette hozzá kajánul.

– Ujjlenyomatok lehetnek mindenütt!

– Megtörténhet – felelte közönyösen. Megvárta, hogy meggyújtom a cigarettáját, melyet az imént vett ki a lakkdobozból. Majd így szólt: – Claudine Martel meggyilkolásának ügye nem érdekel különösebben. Nem hiszem azonban, hogy a maguk figyelme átsiklott volna bizonyos körülményen, mely arra utal, hogy egy nő… egy nő a tettes, aki nem tagja a klubnak. – S miért egy nő?

– A gyilkos valamit keresett; egy tárgyat, melyet az áldozat aranyláncon viselt a nyakában. – Élesen rám pillantott. – Nem világos?

– Megállapítottuk már, hogy egy ezüstkulcsot…

– Megállapításaink – mormolta – ez esetben egyeznek, örvendek, hogy ugyanarra a gondolatra jutottam, mint a nagy Bencolin. Jól!… Nos hát, barátocskám, miért kellett a

gyilkosnak az a kulcs? Nyilvánvalóan azért, hogy ő is bejuthasson a klubba. Maga hogy jutott be ma este?

– Kölcsönkulccsal. Egy klubtagtól kaptam.

– Úgy van. Kölcsönvette egy *férfi* kulcsát, melyet itt a klubban ellenőrizhetnek, például a szoba száma által is. Éppen ezért, vajon mit ért volna Martel kisasszony kulcsával *a gyilkos, ha férfi?* Kezdem azt hinni, hogy az a maga Bencolinje együgyű fráter… Egy nő vitte el a kulcsot. Egy nő, aki legalább valamelyest hasonlít Claudine Martelre, hogy a kulcsával bejuthasson a klubba.

Hátradőlt, kezét összefonta a feje fölött.

– Hát – mondtam erre mosolyogva –, ha most még azt is megindokolná, hogy a gyilkos *miért* akart bejutni a klubba…?

– Attól félek, túl sokat kíván tőlem.

– Vagy ha valami bizonyságot szerezhetnék róla, hogy egy nő, Claudine Martel kulcsával, az őröket kijátszva, valóban bejött ma ide…

Marie Augustin szárazon megjegyezte: – Nem hiszem, hogy magának volna kedve most kimenni és utánanézni a dolognak.

– De *maga* megtehetné.

– Figyeljen, barátocskám. – Dühösen fújta ki a füstöt.

– Fütyülök rá, ki ölte meg Claudine Martelt. Ez ügyben egy lépést sem teszek a maga megsegítésére, mert bárki volt is, Galant nem lehetett. Ezt a maga beszámolójából tudom. És én csak egyet akarok… hogy ez a féreg oda kerüljön, ahová való…! Ért engem?

– Az egyik dologból adódik a másik.

Szeme összeszűkült. – Hogyan? – kérdezte.

– Galant bűnpártoló, hát nem? És ugyanez áll a Prévost lányra is. És Gina Prévost hajlandó a vád tanújaként előállni.

Marie Augustin első ízben maradt néma; csak fújta a füstöt, bólintott.

– Jó. Semmi akadálya. Tehát akkor: mi a haditerv?

– Először is: ki tud-e juttatni innen valahogy?

Vállat vont. – Valamit tennünk kell, barátom. Pár perc, és végeznek a ház összes helyiségének átkutatásával, és akkor… – Ujjaival végigszántott sima nyakán; nézett engem. – Persze, megtehetem, hogy idecsődítem a saját alkalmazottaimat, a vendégeket, mindenkit… és maga szépen kivonul innét, s Galant hiába látja, nem tehet semmit; hiszen abból csak neki lenne kellemetlensége.

Észrevettem, hogy szűkre vont szemmel méreget megint. Megráztam a fejemet.

– Nem jó. Galant-t bizonyára figyelmeztetik. És nem csinál botrányt, ellenkezőleg, elpárolog, mire a rendőrség kiszállna.

Marie Augustin feszülten azt felelte: – Nőtt a szememben, barátom! Hát akkor van hozzá bátorsága, hogy álöltözetben kimenjen… a főbejáraton? Magával tartok. Velem jöhet, mint… a szeretőm.

– Ezer örömmel – mondtam. – Még ha csak színészi alakításként is, ilyesmit mindig…

Megpróbált úgy tenni, mintha nem hallaná. Szája minden eddiginél keményebben feszült meg.

– Veszedelmes lesz. Ha észreveszik…

Bennem azonban megint elszabadult az ördög, és égő kanóccal táncolt eleven dinamiton. Azt mondtam, s nem hazudtam: – Kérem, higgye el nekem, ezen az estén több gyönyörűséges kalandban volt részem, mint életem utolsó hat évében együttvéve. Hadd végződjék igazi diadallal a vállalkozásom… Megkínálna valami itallal?

– Legyen észnél!… Jó! De nem jöhet a kabátjában-kalapjában. Adok helyette másikat. A kötést le kell szedni a fejéről, aztán az új kalapját jól behúzza a homlokába, hogy ne látsszék a ragtapasz. Remélem, nem fog vérezni a seb. Egyébként az ingmelle is csurom vér; azt el kell födnie valahogy. Álarca van?

– Valahol elveszítettem. Talán az udvaron.

– Adok másikat: az eltakarja majd az egész arcát. Végül egy utolsó kérdés. Minden eddiginél szigorúbban őrzik, majd a kaput, és a távozók kulcsát is megnézik. Mivel azt pontosan tudják, hogy maga miféle kulccsal jött be, ahelyett is másikat kell találnunk. Várjon, körülnézek. Addig ott az öltözőasztalom szekrényében egy kis Napóleon-konyak.

Ismét kiviharzott az ajtón, melyet azonban most már nem zárt rám. Felkeltem. Tarkómból fájdalmas hullámok áradtak, mintha a szememen át akarnának kisugározni a világba. A lábamat is természetellenesen könnyűnek éreztem még. De az éjszaka kalandjai megerősítettek, elszánttá tettek. Rátámaszkodtam a kanapé támlájára, míg a padló vándorlása megszűnt a talpam alatt, és a tárgyak elfoglalták rendes mértani helyüket. Akkor indultam el a jelzett öltözőasztal felé.

Ezüstszín, áttört fonatban 1811-es Napóleon-konyak… Eszembe jutott, hogyan figyelte ez a lány tegnap éjjel, hány cseppet tölt nekünk az apja; fantasztikus átalakulás! Nagyot kortyoltam, és forróság áradt végig a torkomon. Ez jobb volt, mint a tegnapi. Még egy kortyot. Akkor megpillantottam magam az öltözőasztal tükrében. Szent egek!… micsoda látvány! Mintha egy hétig dáridóztám volna legalább; ez a sápadtság, minden! Nem beszélve a kötésről a fejemen, a csuromvér ingmellről, és… no, nézd csak! Ez az elhasított kabátujj… Az a patkány eléggé közel jött hozzám a késével, szó

se róla. Ittam tükörképem egészségére, és nem fukarkodtam az adaggal. Állj! Képmásom egy kicsit elködösült. Ha valaki ilyen állapotban van, furcsán hat a brandy.

Akaratlanul is tettem egy-két különleges koreográfiájú tánclépést. Az is meglepett, hogy a saját hahotámat hallom. A falakról a festett fekete-arany gólyák-pávák mintha barátságosan néztek volna rám. Figyeltem a tömjénfüst bodorulatait a nagy bronzlámpák fényében; és úgy éreztem, pokoli hőség kezd terjengem mindenütt.

Megjelent Marie Augustin. Puha fekete kalap volt a fején, talán egy kicsit túl nagy; valamelyik vendégtől csenhette el. A lángvörös ruhát most hosszú köpeny takarta. Amikor én is elkészültem, megálltunk az aranyozott öltözőszekrényke előtt, hogy az álarcokat feltegyük. A lány sorra eloltotta a lámpákat, csak egy maradt égve: az öltözőszekrényke tetején a gazdagon díszített, ezüst „pagodaköltemény”…

Ahogy a fények kihunytak, még nagyobb lett a szobában a csend. Most ínég a zenekar halk zümmögését is hallottam a falakon túlról. Marie Augustin rám nézett; az ezüstlámpa fényében elefántcsontszínű volt az arca. Szemöldökei vékony ívek, az ajka sötétvörös…

– És – jegyezte meg –, ha kijutunk innen, hogyan tovább?

– Be a panoptikumba. Látnom kell azt a kést – feleltem, holott tudtam jól, hogy elsősorban nem a kés jár az eszemben. – Azután meg telefonálok. Adja ide a pisztolyát, úgy lesz jobb.

Odaadta. És közben csak az ujjbegyeivel simította végig a kezemet – akaratlanul! –, mégis dermedten néztem. Ez az egész dolog…! A nyomasztó, lószőrpárnás bútorokkal telitömködött múzeumi lakás; és mögötte az Ezeregyéjszaka mesevilága. A lány lassan az ezüstpagoda lámpájának lánca felé nyúlt.

– Fekete álarcom van – mondta, és arcára húzta a maszkot. – Azért, mert… még nem volt szeretőm.

Kifürkészhetetlen szemek tüzeltek rám egy pillanatig a maszk résein át. Aztán kihunyt a fény…

Ahogy az ajtó felé indultunk, Marie Augustin intett, várjak, s előbb kikémlelt az irodába. Aztán bólintott; követtem. Homályos helyiségen haladtunk át, fantasztikus szőnyegeket láttam, így jutottunk el a folyosóra nyíló üvegajtóhoz. Kezemben az ezüstkulcsot szorítottam; mint a lány elmondta, a tulajdonosa nemrég utazott Amerikába. A zene egyre hangosabban szólt; fejemben mintha kezdett volna helyreállni annak a sajnálatosan valós világnak a képe, amelyben tarka álarcos kísértetjárás folyik, „az emberiség életé”-nek címszava alatt. Igen későre járt, s a vigalom alighanem a tetőpontjára ért már.

Zajai legalábbis elárasztottak minket. A sötét folyosóról most végre láttam a nagy termet. Nevetés vegyült mormolásba, sebes szavak hallatszottak, sok-sok suttogás erősödött zúgássá; sóhajok; pohárcsengés. Elfojtott zaj volt ez, de annál lázasabb, feszültebb. Ha feltört is egy-egy hevesebb hang, nyomban elcsitult. És a muzsika sűrű, édes hullámokban söpört rajta végig. Most már bent jártunk mi is; fekete márvány boltívek, és tükrök, tükrök, olyan ravaszul elhelyezve, hogy a terembeli nyüzsgés végtelennek látszott bennük. Megint az a benyomásom támadt, mint a panoptikum viaszalakjainak láttán: hogy egy víz alatti világban sétálok. De a homályban most élő kísértetek mozogtak. Fekete álarcok, zöld álarcok, skarlátszín álarcok; a tükrökben kicsit eltorzuló figurák. Alakok, kart karba öltve, fekete öltönyök, suhogó estélyi ruhák; és a sétáló figurák panoptikumától távol, a

sarkokban-zugokban, üldögélő párok, tükrökben sokszorozódva, parázsló cigarettavégek halvány vörösével…

Marie Augustinre pillantottam; mi is összekarolva haladtunk. Kísértetszerű volt ő is. Közelemben, egy tükörben megjelent egy test nélküli kar. Kendőbe pólyált üveget emelt a magasba, és valaki közben nevetett. Falifülkéket láttam, melyeknek alacsony üvegasztalai belülről voltak megvilágítva, lapjukon át; ezek a fények szellemjelenéssé tették a meg-megcsillanó italosüvegeket, poharakat, a pezsgő buborékjait; és ugyanígy derengtek a mosolyogva vagy feszült figyelemmel ott ülők mozdulatlan arcvonásai is…

Az egyik oszlopnak fehér álarcos alak támaszkodott. Keze a zsebében. Egy másik fehér maszk az alkóvokat járta sorra, és a tükrök trükkje úgy mutatta, mintha mérföldekre járna tőlünk. A zenekar szinte a fejünk fölött dübörgött már… és azok a pálmák mögül előbújni látszó zenészek is mind fehér álarcot viseltek.

Éreztem, hogy Marie Augustin megszorítja a karomat. Idegessége azonban mintha fokozta volna magabiztosságomat; így vonultunk át lassan a sétatermen. Éreztem azonban, hogy fehér álarcos pribékek bámulnak minket. Vajon milyen lehet, ha valakit hangtompítós pisztollyal hátulról lelőnek? Ebben a zajban még annyi se hallatszik, hogy pfutty. Lelőnek, eldőlsz, elkapnak, máris visznek… az úr rosszul lett, egy kicsit túlzásba vitte a… pezsgőzést.

Próbáltam még méltóságteljesebben lépkedni. De a szívem hevesen kalapált, és a konyak, melyet erősítőül ittam, mintha csak még jobban megkavarta volna a fejemet. Egy golyó, ahogy az ember hátába fúródik: vajon teljesen fájdalommentes, tiszta ügy? Vagy éget, mint a tüzes vas? Meddig…

Halkult a zaj. Virágok illatát éreztem, a túlsó folyosó dekorációja lassan győzedelmeskedett a forró parfümhullámokon; és már kint is voltunk a hallban. Elegánsan átnéztem két fehér maszkos apacs feje fölött, akik ott lebzseltek most is a falifülkében, és az ajtóra szegezték szemüket. A bronzszatírokból sugárzó skarlátszín fényben, ebben a vörös és fekete homályban a fehér álarcos alakok most felemelkedtek…

Megmarkoltam a zsebemben a pisztolyt.

Jöttek, jellegzetes járásukkal, megbámultak minket, aztán… továbbhaladtak.

A ruhatárnál is lesznek… De csak lassan, méltósággal! Ez nem volt igaz; nem lehetett igaz! Izzadt a tenyerem, és éreztem, ahogy társnőm lépte hirtelen elbizonytalanodik, térde megroggyan. Ha rajtakapják, hogy *ő* segít *nekem!* Kop-pop, kip-pop; ezek voltak a lépteink, s mintha még visszhangjukat is torzul hallottam volna… Vagy csak a szívem vert ilyen hangosan?

– A kulcsát, uram? – szólalt meg egy hang, közvetlen mellettünk. – Távozik, uram?

Felkészültem rá; mégis mellbe vágott ez az egészen köznapi kérdés: „Távozik, uram?” Mert valami pokoli gyönyörrel mondta az a fehér maszk, gúnyosan ott rezgett a szavak mögött egy vészjósló másik kérdés: „Csak nem képzeli, hogy távozik, uram?” És lecsapott rá a kijelentés, pengeélesen: „örökre itt marad, uram!” Átnyújtottam a kulcsomat.

– Ó! – hangzott nyomban a válasz. – Monsieur Darzac! Köszönöm, kedves uram!

S ahogy Marie Augustin egy kicsit felemelte fekete álarcát, a fehér maszkos apacs önkéntelenül hátrahőkölt; megismerte a főnöknőt, és első döbbenetéből ocsúdva már ugrott is, hogy

ajtót nyisson. Még egy utolsó márványvillanás az előcsarnokból, búcsú a nyomasztó-kék cirádáktól, a vigyorgó fehér álarctól; aztán a zenekar hangjai elhaltak mögöttünk, és odakint voltunk a sikátorban…

Egy pillanatra gyöngeség rohant meg. Fejemet a téglafalnak támasztottam, és éreztem, ahogy a szabad levegő hűvösen, jólesően átjár.

– Sebaj, jól csinálta! – suttogta Marie Augustin.

Nem láttam a lányt a sötétben, csak a testét éreztem, ahogy az oldalamhoz simul. Diadalérzet fogott el; most aztán a kezünkben Galant! Ó, a kezünkben van!…

– És most hová? – hallottam társnőm halk kérdését.

– A múzeumba. Meg kell néznünk azt a kést. Aztán telefonálok Bencolinnek. Várja már nagyon, az Igazságügyi Palotában… Gondolom, meg kell kerülnünk az épületet, hogy bejussunk a főbejáraton?

– Nem. Van kulcsom a panoptikum hátsó bejáratához. Ez valóban az egyetlen kulcs. A klubtagoknak és a többieknek mind a boulevard felé kell kimenniük.

A múzeum hátsó bejárata felé vezetett. Veríték öntött el, csorgott az oldalamon, hátamon; és a sebem is újra nagyon fájt, elkezdett vérezni megint. De a megszabadulás öröme mindent felülmúlt. Tudtam, ezt a sebhelyet sosem kell majd szégyellnem. Azt mondtam:

– Várjon, gyufát gyújtok.

Fellobbant a kis láng. Marie Augustin ujjai hirtelen belevájtak a karomba…

– Úristen! – suttogta. – Hát *ez* meg mi…?

– Miről beszél?

Válasz helyett a múzeum hátsó ajtajára mutatott. Az ajtó nyitva volt.

Csak álltunk és bámultuk, míg a gyufa lángja ki nem lobbant. Nyitva az ajtó! Csillogott a zár csappantyúja, és bentről a múzeum áporodott, fáradt szaga érződött. Valami azt súgta nekem, hogy még nem vagyunk túl a mai éjszaka borzalmain. Az ajtó, hogy a dolog még kísértetiesebb legyen, egy kicsit megmoccant, s megnyikordult. Tegnap éjszaka itt állt lesben Claudine Martel gyilkosa. Arra gondoltam: vajon *mi* is megpillantjuk-e most mindjárt odabentről, a Szatír lépcsőfordulójáról derengő zöld fényt, mely kirajzol egy fejet, egy vállat…

– Csak nem gondolja – suttogta Marie Augustin hogy valaki most is bent…?

– Meglátjuk. – Egyik karommal magamhoz szorítottam, aztán előhúztam a revolvert, lábammal pedig kitártam az ajtót, aztán beléptünk a sötétbe.

– Villanyt kell gyújtanunk – mondta feszült hangon Marie Augustin. – Majd én vezetem. Ismerek minden lépcsőfokot, sötétben is. Felmegyünk a nagy grottába… Csak maga vigyázzon, hova lép.

És anélkül hogy belém kapaszkodott vagy a fal körül tapogatózott volna, elindult. Keresztülmentünk a sötét zugon a két ajtó közt, fölértünk a Szatír lépcsőfordulójára. Nem láttam semmit; éreztem, ahogy a Szatír csuhája súrolja a csuklómat, és összeborzadtam, mintha csúszómászó ért volna hozzám. Lépteink alatt kő lépcsőfokok csiszatolódtak. A fojtogató, dohos levegőt szinte vágni lehetett. Az egyik lépcsőn megbotlottam. Ha rejtőzött itt valaki, holtbiztos, hogy meghallott minket.

Fogalmam sincs, hogyan találta meg az utat Marie Augustin abban a vaksötétben. A lépcső tetejére érve én még a tájékozódási képességemet is teljesen elvesztettem. De ahogy

a nagy grotta felé megindultunk, érezni lehetett a viaszfigurák jelenlétét. Meghatározhatatlan komorság áradt belőlük, valahogy úgy, ahogy az a ruha- és hajszag. És mintha itt a közelemben mormolná valaki, eszembe jutott az öreg Augustin mondása: „Ha bármelyiküket moccanni látom, tudom… őrült vagyok…”

Marie Augustin elengedte a karomat. Fémes kattanást hallottam, kapcsoló surrogó hangját; és zöldes félhomályban derengett fel a nagy grotta, ahol álltunk. A lány rám mosolygott, még sosem láttam ilyen sápadtnak.

– Gyerünk – mondta bizonytalanul. – Maga mondta, hogy be akar nézni a Borzalmak Galériájába, hogy a kést lássa…

Keresztülvágtunk, ezúttal visszafelé és zöld fényben, a nagy barlangtermen. Minden ugyanolyan volt, mint előző éjszaka, amikor a Szatír karjában a holttestet megtaláltam. Lépteink alatt meg-megcsikordult a kő, a keskeny lépcső visszhangjai kísértetiesen kongtak. Bármilyen óvatosan közeledett az ember, a Szatírt akkor is úgy pillantotta meg, mintha épp rá akarná vetni magát. Pontosan a helyén állt újra, mögötte a sarokban égett a zöld lámpa. Megborzongtam a csuhája iménti érintésének emlékétől is…

A Borzalmak Galériája. Színes kabátok, ruhák és a viaszarcok fehérsége ebben a homályban még kísértetiesebb volt, mint a vaksötét. Közel jártunk már a Marat-csoportképhez, de valami oknál fogva nem bírtam odanézni. Borzadva szegeztem a földre a tekintetem. És egy hang mintha most is súgott volna valamit; nem is suttogás volt ez, inkább apró kalapácsütések a dobhártyámon… jelezvén, hogy itt mindjárt valami borzalmas dolog következik. Lassan felpillantottam. Nem. Ez eddig pontosan ugyanaz. Elöl a vaskorlát. Aztán Marat, derékig meztelenül, ahogy félig kilóg

a kádból, és üveges szemmel bámul rám, egy kicsit felülről lefelé. És a vörös sipkás cselédasszony, ahogy az ajtóban megjelenő katonáknak odakiált, miközben csuklójánál megragadva fogja Charlotte Corday-t, a gyilkos nőszemélyt. Láttam, ahogy a párás, halvány szeptemberi napfény beszűrődik az ablakon… *Nem!* Valami baj volt itt. Valami hiányzott…

A súlyos, természetellenes csendben Marie Augustin hangja szólalt meg, és mintha egy székesegyház visszhangozta volna.

– Eltűnt a kés – mondta.

Igen. Az a kékes kéz most is görcsösen markolta a véráztatta mellkast, amelyből… nem állt ki kés. Társnőm lélegzete mintha az orrán keresztül tört volna fel, sípolva. Nem bírtunk gondolkodni sem; nem tudtuk, hogy nagyon közel vagyunk egy olyan gyilkossághoz, amely nem viaszalakot ölt. A sárgás-komor fény mintha fakult volna. Átbújtam a vaskorlát alatt, bementem a csoportkép alakjai közé, és Marie Augustin követett…

A panoptikumszoba deszkapadlója valóságosan recsegett a lábam alatt. És mintha megborzongtak volna a viaszfigurák; észrevettem, hogy a cselédasszony lába majdnem kicsusszan a posztópapucsából. Ahogy a korlát alatt átbújtunk, mintha visszaléptünk volna a múltba. A múzeum egyszerre nem létezett. Piszkos, barnára festett szobában álltunk, a forradalom korának régi-régi Párizsában. A falon térkép lógott rendetlenül. Az ablakon át, a vadszőlővel borított téglafalakon túl, úgy rémlett, a boulevard St. Germaint látom. Mi is, akár a figurák, egyszerűen beledermedtünk az itt elkövetett gyilkosság borzadályos légkörébe. Megfordultam, és a cseléd

vigyorogva nézett rám, a katonák pedig Marie Augustint bámulták.

És akkor Marie felsikoltott… Nyikorgás hallatszott, és valami betaszította az egyik ablaktáblát. *Egy férfi arca tűnt fel s meredt ránk.*

Az ablak úgy keretezte, mint egy arcképet. Véresen kiguvadó fehér szemgolyók; tátott száj, az ajkak mintha ocsmány mosolyra fittyedtek volna. De mégsem; mert ez a száj vértől feketéllett. Bugyogott a vér, hördülést hallottunk, s a fej oldalt billent. Akkor láttuk, hogy a nyakából kés áll ki. Etienne Galant arca volt az.

Nyüszítésszerű hörgést hallatott. Kezével megpróbálta megmarkolni a nyakába vágott kést, s aztán az ablakpárkányon át bebukott a szobába.

Tizenhetedik fejezet

A panoptikum gyilkosa

Itt egy pillanatra abbahagyom az írást. Most, amikor csak papíron látom viszont azt a jelenetet, most is olyan eleven borzalommal tölt el, hogy rám tör a halálos kimerültség; s bár be kell ismernem, hogy vannak nálam erősebb idegrendszerű emberek, ez az éjszaka, iszonyatos eseménysorával, bárkit hasonlóan megviselt volna. Amióta fél tizenkettőkor a klubba beléptem, a dolgok rémálomgyorsasággal követték egymást, és azt hiszem, más is eljutott volna oda, hogy – nem bírja tovább. Galant arca, ahogy abban a pillanatban láttam, mielőtt aztán az ablakon át odabukott volna elénk, hetek múlva is megjelent előttem éjszakánként. Vagy elég volt, ha egy száraz levél súrolta az ablakom üvegét, elég, ha a padló megnyikordult, és máris olyan gyilkos élességgel láttam azt a képet, hogy felordítottam: „Villanyt…!”

Remélem, senki sem vádol hát gyengeséggel, ha azt mondom: a következő félóra eseményeire nem emlékszem egészen világosan. Később, Marie Augustin elmondta, minden rendben ment már. Meséli, hogy ő maga egyre csak sikított, és rohanni kezdett, s mindjárt át is esett a korláton; én emeltem föl s vittem a lakásba, hogy onnét fölhívjuk Bencolint. Állítólag azt tárgyaltuk meg addig is igen nyugodtan, hogy milyen érzés az, ha az ember – emeletről ugorva és kőfalnak útődve, vagy egy múzeum vaskorlátján átbukfencezve – púpot szerez be a homlokára…

De mondom, minderre nem emlékszem. Az első világos kép önmagamról, ahogy ott ülök a lószőrpárnás, szűk Augustin

lakásban, és az asztalon ég az az ernyős lámpa. Hintaszékben ültem, ittam valamit, s velem szemközt Bencolin állt. Marie egy másik székben ült, két kezét a szemére szorítva. Alkalmasint elmondhattam az egész históriát, méghozzá igen világosan Bencolinnek; ahonnét *emlékszem* is a dologra, ott már a Marat-csoportképbe bezuhanó Galant leírásánál tartottam. A szobában feltűnően sokan voltak. Ott volt Durrand felügyelő, vagy fél tucat *gendarme,* és persze az öreg Augustin, flanell hálóingben.

Durrand felügyelő egy kicsit sápadtnak látszott. Ahogy a mondókámmal végeztem, hosszú csend támadt.

És a gyilkos… Galant-ra is lesújtott – mondta a felügyelő lassan, vontatottan.

Azt tapasztaltam, hogy újra összefüggően, átlagemberhez illőn beszélek. Igen. Ez egyszerűsíti a dolgokat, ugye? De hogy Galant hogy került oda, meg nem mondhatom. Utoljára fönt láttam a klub szobájában, ahol rám uszította a pribékjeit. Találkozója lett volna valakivel…?

Durrand tétovázott, az ajkát rágta. Majd előrelépett, kezet rázott velem, s azt mondta dörmögősen: – Fiatal barátom… fogadja elismerő kézszorításom.

– Igen – csatlakozott hozzá Bencolin. – Nem volt rossz munka, Jeff. S az a kés.., uraim, szamarak voltunk mindnyájan. Augustin kisasszonynak kell köszönetet mondanunk, hogy felhívta rá a figyelmünket.

És a botjára támaszkodva a lány felé pillantott. Marie arca merev volt, de ahogy a detektívre nézett, megpróbálta évődve, kajánul állni a tekintetét. A lángvörös ruha is rendetlen volt, gyűrött.

– Tartoztam ennyivel önnek, a tegnapi éjszaka óta – mondta Marie Augustin hűvösen. – Egyébként is, azt hiszem, el kell fogadnia a gyilkossággal kapcsolatos elméletemet.

Bencolin a homlokát ráncolta. – Nem vagyok meggyőződve róla, hogy elemzésével mindenben egyetérthetek, kisasszony. Majd meglátjuk. Addig is…

– Megnézted már a holttestet? – kérdeztem. – A viaszfigurából kihúzott késsel ölték meg?

– Igen. És a gyilkos nem törődött az ujjlenyomatok eltávolításával. Az ügy kikerekedett. Hála neked, Jeff, és Augustin kisasszonynak, mindent tudunk, még Odette Duchêne halálának körülményeit is. – Komoran nézett a lámpafénybe.

– *Hic jacet* Etienne Galant! Most már sosem akarhatja törleszteni nekem az adósságát.

– Hogy az ördögbe került a Marat-szoba ablaka mögé? Ez az, amit nem értek – mondtam.

– Ugyan, ez nagyon világosnak látszik. Ismered azt a falak közti lépcsőt, amely a két ajtó közti sötét zugból vezet lefelé, a Borzalmak Galériájának különböző csoportképei *mögött?*

– Igen. Arra a helyre gondolsz, ahol a fényeket lehet állítani?

Bencolin bólintott. – A gyilkos Galant-t vagy a kis sötét zugban, vagy a közelében szúrta le. Galant nyilván menekülni próbált; elcsúszott, lezuhant a lépcsőn, s akkor bemászhatott a csoportképek mögé, mert azt remélte, hogy arrafelé talál valami kijáratot. Ereje fogytán volt, amikor meglelte végre a Marat-szoba ablakát. És meghalt, mielőtt ideértünk volna.

– A gyilkos… ugyanaz a személy, aki Claudine Martelt megölte?

– Kétségtelen. Most pedig… Durrand!

– Igen, uram?

– Négy emberével menjen át a klubba. Ha szükséges, betörhetik az ajtót. És ha a bentiek harcos kedvükben vannak…

A felügyelő arcán feszes kis mosoly jelent meg. Kihúzta a vállát, kalapját még jobban a szemébe nyomta. Hangja őszinte örömet árult el, ahogy megkérdezte: – Akkor mi legyen?

– A könnygázt előbb. És ha még mindig csúnya fiúk, elő a revolvert. De nem hiszem, hogy ellenállnának. Senkit sem kell őrizetbe venni. Derítsék ki, mikor és miért távozott ma éjjel a klubból Galant. Kutassák át a házat. Ha Prévost kisasszony ott van még, hozzák ide.

– Szabad kérnem -- szólt közbe hűvösen Marie Augustin hogy ha lehet, a vendégeket ne rémítsék halálra.

– Attól félek, kisasszony – felelte mosolyogva Bencolin némi rémület ilyenkor elkerülhetetlen. De csakugyan, Durrand, az lenne a legjobb, ha a vendégeket szélnek eresztenék, mielőtt munkához látnak. A személyzetet azonban tartsák ott; mindenkit. Őriztesse a kijáratot, s közben próbálják előkeríteni Prévost kisasszonyt. Lehet, hogy még mindig a tizennyolcas szobában lesz. Ez minden. Igyekezzenek!

Durrand tisztelgett, aztán intett négy emberének. Az ötödiket a múzeum előcsarnokába, a hatodikat a bejárat elé az utcára állította. Csend lett. Hátradőltem ültömben, s bár az idegeim remegtek, már valami áldott nyugalom vett körül. Azt gondoltam (s mekkorát tévedtem!): most már bármi jön, enyhülés lesz az eddigiek után. örömömre volt minden; az olcsó fémóra ketyegése, a szén parazsa a régi márványkandalló fekete keretében, az ernyős lámpa a kopottas asztalterítőn. Szürcsöltem a forró kávét, és társaimra sandítottam. Bencolin, aki fekete köpenyében, fején sötét puhakalappal eléggé

komornak látszott, szórakozottan piszkálgatta botja végével a szőnyeget. Marie Augustin vállai fénylettek a lámpa sugarában; nagy szeme cinikusan sajnálkozó, lenéző pillantással szegeződött a varrókosárra. Most még nem lehetett érezni semmit. Én legalábbis így voltam ezzel. Az átélt izgalmak és rémület hatására béna volt az agyam, és eltompultak az érzékeim is. Mindnyájan kimerültek voltunk. Csak a tűz apró neszezése hallatszott, a barátságos óraketyegés…

Akkor figyeltem fel először aznap éjjel az öreg Augustinre. Szürke flanell hálóinge csaknem a bokájáig ért; groteszk jelenség volt benne. Hosszú, cingár nyakán előrebillent a feje; fehér pofaszakálla mozgott, véreres szeme egyre hunyorgott, és valami roppant féltés, törődés sugárzott belőle. Aztán a vékonyka, imbolygó öregember, jó néhány számmal *nagyobb* bőrpapucsában, melyből szinte kiesett, keresztülcsónakázott a szobán. Poros, fekete kendőt lóbált.

– Tedd ezt a válladra, Marie – kérte a lányát sípoló hangon. – Meg ne fázz, szívem.

Marie Augustin csaknem felnevetett. De az öreg olyan komoly volt. Takarosan elrendezte a lánya vállán az ócska kendőt, és most már Marie-nak sem volt nevethetnékje. – Jó… jól van így, papa? – kérdezte komolyan. – Te *tudod,* ugye. Nem baj?

Az öreg nagyot nyelt. Aztán azok a vénséges szemek mintha kicsit vadul néztek volna ránk.

– Hát… hogyne, Marie. Bármit teszel… az jól van. Számíthatsz rá, hogy megvédelek. Bízz… a te öreg apádban, Marie.

Megveregette a lánya vállát, és továbbra is kihívóan nézett ránk.

– Hát persze, papa. De nem lenne jobb lefeküdnöd?

– Te engem mindig ágyba akarsz dugni, szívem! De én most nem megyek. Én itt maradok – makacskodott –, és megvédelek! Ejnye, ejnye.

Bencolin nagyon lassú mozdulattal levetette a felöltőjét. A köpenyforma ruhadarabot a kalap és a bot is követte, oda kerültek az asztalra. Széket húzott maga alá, s aztán, már ültében, ujjaival dobolni kezdett a halántékán. Augustin úr felé fordult, s a tekintetében feltűnt nekem valami furcsa…

– Uram – mondta Bencolin –, ön rajongva szereti a lányát, ugye?

ÉS ezt mintha csak úgy mellesleg kérdezte volna. De Marie Augustin előrehajolt, és olyan hirtelen mozdulattal fogta meg az öregember kezét, mint aki védelmezőleg veti magát valaki elé. És ő is kérdezett vissza:

– Hogy érti ezt?

– Ejnye, hát csak az igazságot mondja – sipákolta az öreg, tyúkmellét kifeszítve. – Ne szorongasd a kezem, Marie. Látod, milyen dagadt. Én…

– És bármit tett volna, ön mindig és feltétlenül megvédené, ugye? – folytatta a detektív, még mindig szórakozottan.

– Hogyne, ez csak természetes! Miért kérdi?

Bencolin szeme mintha befelé fürkészett volna, önmagába.

– A világ mértékeinek – mondta akkor –, igen, legalább érthetőeknek kellene lenniük. Nem is tudom. Ennek ellenére: néha teljesen eszeveszettek. Kíváncsi lennék, mit éreznék *én magam*…

Ekkor mintha hökkenten hagyta volna abba, és kezét végighúzta a homlokán. Marie határozott, már-már dühödt hangon közbevágott:

– Nem tudom, mit jelentsen mindez, uram. De ha a véleményemre kíváncsi: önnek fontosabb dolga lenne most, mint hogy itt üldögél, és „a világ mértékeiről” elmélkedik. Önnek az a feladata, hogy letartóztasson egy gyilkost.

– Hiszen épp ez az – mondta Bencolin, gondolatokba merülve. – A *dolgom* az… hogy egy gyilkost letartóztassak.

Szinte szomorú volt a hangja. A bádoghangú kis óra ketyegése is mintha lassult volna. Bencolin a szőnyegen ide-oda csúszkáló cipője orrát tanulmányozta. Majd így szólt:

– A történet első felét ismerjük. Tudjuk, hogy Odette Duchêne-t idecsalták, azt is tudjuk, ki tette; tudjuk, hogy kizuhant egy ablakon, s hogy Galant leszúrta.., Hanem akkor még hol marad a mi igazi, iszonyatos gyilkosunk? Kisasszony, ki szúrta le Claudine Martelt és Galant-t?

– Nem tudom! Ez a maga dolga, nem az enyém. Közöltem már Marle úrral, miért gondolom, hogy egy nő a tettes.

– És az indítóok?

A lány türelmetlen mozdulattal válaszolt. – Nem elég világos? Nem tudja elfogadni, hogy bosszú volt?

– Bosszú volt – mondta Bencolin. – De a bosszúállásnak valami nagyon különös… Várjunk. Nem is tudom, megértik-e; sőt azt se, én magam értem-e. Ez egészen rendkívüli bűneset. Maga, kisasszony, így magyarázza a kulcs eltulajdonítását: Egy nő, aki bosszút akart állni Claudine Martelen Odette Duchêne haláláért, arra használta a kulcsot, hogy bejusson a klubba. Hm…

Kopogtak az ajtón. Szinte baljóslatú volt ez a hang.

– Tessék! – szólt ki a detektív. – A… jó estét, kapitány! Azt hiszem, ismeri a jelenlevőket.

Chaumont szálegyenesen, de kissé sápadtan lépett be a szobába. Meghajolt felénk, közben valamelyest elképedve látta

a fejemen a kötést, aztán Bencolinhez fordult, s már-már felkiáltott, amikor…

– Bátorkodtam – előzte meg a detektív – idekéretni Chaumont kapitányt, miután hallottam tőled a dolgokról. Jeff. Gondoltam, őt is érdekelhetik a fejlemények.

– Remélem… nem zavarok? – kérdezte Chaumont. – A hangját izgatottnak éreztem a telefonban. Mi… mi történt?

– Üljön le, barátom. Számos felfedezést tettünk. – Bencolin még mindig nem nézett a fiatalemberre; a cipőjét szemlélte. A hangja nagyon nyugodt volt. – Például, az ön menyasszonyának, Odette Duchêne-nek a haláláért közvetlen módon Claudine Martel a felelős, és persze Galant. Kérem, ne izgassa fel magát…

Hosszú szünet után Chaumont így szólt: – Én… én nem vagyok izgatott. Én nem is tudom, mi van velem… Megmagyarázná, amit mondott?

És lezökkent egy székre, s az ujjai körül forgatni kezdte kalapját. Bencolin szép lassan, folyamatosan elmondott neki mindent, amit az este megtudtam. – …Látja, barátom – fejezte be a detektív –, Galant azt hitte, ön a gyilkos. Nos, ön az?

Ezt a kérdést minden eddiginél mellékesebben vetette oda. Chaumont megdermedt. Vagy most már mi sem tudtuk, mi van vele. Kalapját rég elengedte, s csak a szék karfáját markolta; de a gondolatait, ha voltak, nem bírta összeszedni. Dadogott valamit; barna arca még sápadtabb lett. .. Hirtelen kitört:

– *Engem* gyanúsítanak? *Engem?* Úristen! Ide figyeljen, hát csakugyan azt hiszi, hogy én ilyesmit művelek? Hátba szúrok egy nőt, és…!

– Lassabban! – mormolta Bencolin. – Tudom én jól, hogy nem ön volt.

A kandallóban zörömbölve megmoccant egy széndarab. Idegeim bódulata kezdett fölengedni; Chaumont tiltakozása széthasogatta révületemet. Éreztem, hogy a torkomat égeti a kávé…

– Maga, uram – csattant fel Marie Augustin –, úgy látszik, azt képzeli, hogy *tudja,* ki a tettes. Holott a legalapvetőbb bizonyítékokat eddig… egyszerűen figyelmen kívül hagyta.

Bencolin szemöldöke furcsa ráncba futott. Majd rosszallólag azt mondta:

– Nos… talán mégse mindet, kisasszony. Nem, ezt azért nem állítanám.

Tudtuk, hogy most valami történni fog. Érezni lehetett, még ha nem sejtettük is, merre kanyarodnak a dolgok. Láttam, ahogy Bencolin halántékán lüktet az a kis ér… mintha az óra ketyegését követné.

– A maga elméletének, miszerint a gyilkos azért lopta el Claudine Martel kulcsát, hogy bejusson a klubba, van egy komoly szépséghibája, Augustin kisasszony. – A detektív eltűnődött. – Igen… azt is mondhatnám, *két* szépséghibája van.

A lány vállat vont.

– Először is, nem tudja megmagyarázni nekem, mi a pokolnak akart volna a gyilkos bejutni a klubba, miután a tettet elkövette… A második szépséghiba még egyszerűbb: az elmélete téves.

Lassan feltápászkodott. És mi mindnyájan egyszerre hátrálni szerettünk volna, bár Bencolin rendkívül nyugodt volt, tekintete szinte elkalandozó. Az óra eszeveszetten ketyegett…

– Hanem, ha az en ostobaságomat emlegeti, kisasszony… tegye, aláírom! Hát persze! Hogy én ezt az ügyet kis híján végképp összekuszáltam… És csak ma délután, milyen későn,

bontakozott ki előttem a teljes igazság. És lám, még így sem az én érdemem; a gyilkos önként sietett a segítségemre, bizonyos utalásaival… hogy találjam ki, ha tudom. Ezért mondom, hogy ez pályafutásom legrendhagyóbb bűnesete…

– Én ostoba! – mondta most már ő maga, és a szeme szikrázott. Kifeszítette a vállát. Szorongva néztem végig a jelenlevőkön.

Chaumont szinte összekuporodott a karosszékben. Marie Augustin előredőlt a lámpa fénykörébe; alsó ajka lepittyedt, szeme ébenszín sötétlett, és keze még szorosabban markolta az öreg Augustin karját…

– Én ostoba! – ismételte Bencolin. Szeme ismét üresen meredt a semmibe. – Emlékszel, Jeff, mit mondtam neked ma délután? Az ékszerészről? Nos, megkerestem. Az ékszerészt, ahol az óra üvegét pótoltatta…

– *Óra? Miféle óra?*

Bencolint meglepte a kérdés.

– Ej… hát tudod, azok az apró üvegszemcsék, amelyeket a sikátorban találtunk. Az egyik például a téglafalon akadt meg…

Senki sem szólt. A szívem verése fojtogatott…

– Látod, ez szinte törvényszerű volt, igen, hogy ez történik a gyilkossal; különösen ha meggondolod, milyen szűk volt a hely… összetört a karórájának üvege, amikor leszúrta Claudine-t… Igen, ez csaknem elkerülhetetlen volt, mert…

– Mi a pokolról beszélsz?

– Mert – mondta Bencolin eltöprengve – *Martel ezredes félkarú.*

Tizennyolcadik fejezet

Gyilkos fair play

Bencolin most már úgy folytatta, mintha társalogna: – Igen, így ölte meg a leányát. És sosem fogom megbocsátani magamnak, hogy ilyen ostoba voltam, és nem jöttem rá. Tudtam, Claudine háttal állt a falnak; tudtam, hogy azon a szűk helyen a gyilkosnak be *kellett* vernie a kezét, amikor a tőrt visszahúzta; és akkor tört el az órájának az üvege is… Csak azt nem értettem, hogyan viselhette az órát *ugyanazon a kezén,* amelyikkel a kést fogta.

Messzeségből hallottam a hangját. Agyam még mindig azt visszhangozta: „…így ölte meg a lányát.” Bámultam a tűz fényébe. Ez a kijelentés olyan valószínűtlen volt, olyan valószerűtlen, hogy először meg sem rémültem. Csak azt a homályos könyvtárszobát láttam magam előtt, ahogy az eső veri az ablakát, és veri körülötte a St. Germain negyed furcsa kertjét. És láttam egy zömök öregembert; hatalmas bajusz és kopasz fej; remek anyagból szabott öltöny, merev testtartás, ránk szegeződő, rezzenetlen szemek. Martel ezredes.

Kiáltás hallatszott, váratlan éles hang. Apró darabokra zúzta az illúziót.

– Tudja, mit beszél? – Chaumont hangja volt.

Bencolin, még mindig ráérősen, folytatta: – Mert a karóránkat, ugye, a bal kezünkön viseljük, hacsak nem vagyunk balkezesek. Aki balkezes, az a jobbján viseli az órát… tehát mindig a *másik* kezén, mint amelyikkel ír, dob… vagy lesújt. Ezért aztán nem értettem, hogyan lehetett a gyilkosnak ugyanazon a kezén az órája, mint amelyikkel a lányt leszúrta;

ha jobb-, ha balkezes volt, mindegy. De hát persze ha valaki félkarú…

Bencolin szavainak különös módon méltóságot kölcsönzött az a tény, hogy Martel ezredesről beszélt, még ha mint gyilkosról beszélt róla, akkor is. Ez az ügy nem volt többé értelmetlen rémálom, ahogy az imént, a klubban átélt lidérces kalandok során hittem. De Chaumont arcára most ült ki igazán az értetlen, szinte bárgyú döbbenet; elkapta Bencolin karját.

– Követelem – mondta metsző éles hangon –, követelem, adja magyarázatát… mi mentsége lehet, hogy ilyen…

Bencolin mintha végre felriadt volna kábulatából.

– Hogyne – mondta, és bólintott. – Hogyne, teljes joggal kéri, hogy… hogy mindent tudhasson a dologról. Mondtam, hogy ez különös bűneset. Különössé teszi már az indítóoka is; rendkívülivé pedig az a körülmény, hogy ez a pompás öreg szerencsejátékos a *fair play* szellemében járt el, amikor esélyt adott nekünk is: találjuk ki, ha bírjuk…! Nem akarta önként feladni magát; de feladta nekünk a leckét, az orrunk alá dörgölve mintegy a bizonyítékokat. S ha jól játsszuk meg, ami a kezünkben van, úgy döntött: beismeri tettét. – Bencolin szép csöndesen kiszabadította a karját a fiatalember szorításából. – Csak lassan a testtel, kapitány! Nem szükséges becsületet védenie. Az ezredes már beismert mindent.

– Be… *hogy micsoda?*

– Alig negyedórája beszéltem vele telefonon. Figyeljen ide! Nyugodjék meg, és aztán hadd mondjam el, hogy történt pontosan a dolog.

Bencolin leült. Chaumont tekintete még mindig dermedten üres volt, így lépett hátra s zöttyent le ő is egy székre.

– Uram, ön csakugyan a meglepetések nagymestere! – mondta Marie Augustin. Az arca még fehér volt; és az apja

hálóingének ujját sem eresztette el, de ahogy felsóhajtott, abban már megkönnyebbülés vibrált. – Szükséges volt ez az egész színjáték? Azt hittem, papát vádolja.

Az ő hangja is éles volt, és indulat fűtötte. Az öreg Augustin értetlenül hunyorgott rá véreres szemével, és a nyelve kis zajt hallatott…

– Azt hittem én is – jegyeztem meg. – Ahogy beszéltél az imént, például…

– Csak azon töprengtem, hogyan viselkedne ilyen esetben egy átlagos apa. A nemjóját! Még mindig hihetetlen, ugye? De ma délután… rájöttem, hogy igaz! Igaznak kell lennie.

– Várj csak! – mondtam. – Ez az egész: őrültség. Még most sem értem. De ma délután, amikor az a mélakór rád tört, és a végén hirtelen kitörtél… vagyis elcsendesültél, és azt motyogtad: *„Ha az apja tudná, ha az apja tudná…”* – Újra átéltem az egész jelenetet. – Akkor azt hittem, Augustin kisasszonyról beszélsz.

Bólintott. A tekintete fátyolos volt. – Róla beszéltem, Jeff. És így jutottam el Claudine Martelhez. És hogy itt is milyen megbocsáthatatlanul ostoba voltam, amiért nem láttam előbb! Mondom, összekuszáltam az egész ügyet. Tegnap éjszaka Augustin kisasszony elmondhatta volna nekünk, ki a gyilkos: *elmondhatta* volna, mert nyilván látta, amikor bejött. De én… nagy Isten! Voltam olyan hülye, hogy azt képzeljem: a gyilkos a klub tagja, akit kedves háziasszonyunk okvetlenül védeni próbálna. Tűrhetetlen önhittségem, s csak ez, visszatartott: ezért nem tettem fel az oly nyilvánvalóan adódó kérdést, ezért nem kaptam személyleírást! A legutolsó gügye rendőröm jobb munkát végzett volna itt, mint én.

Magába roskadva ült, néha kitárta, majd megint ökölbe zárta a kezét, és úgy nézte, mintha valami elveszített mágia hűlt helye lenne. Tekintete megviselt volt és keserű.

– Bonyolult számítgatások… míg a szemem szúrja ki valami, ami mindvégig egészen nyilvánvaló volt! Ó! Kezdek szenilisedni. Igen, kisasszony! Pokolian okos és körültekintő akartam lenni, és a végén csak nevetségessé váltam; de most felteszem azt a kérdést.

Váratlan lendülettel fölegyenesedett, és Marie Augustinre nézett.

– Martel gróf jó százhetvenöt magas, testalkata erőteljes. Nagy koponyája kopasz, sűrű bajusza homokszínű, tekintete átható, szemöldöke bozontos, tartása szinte természetellenesen egyenes. Ódivatúan öltözködik, szemüvegét fekete szalagon hordja, nagy, mély szemberáncos köpenyt, széles karimájú kalapot visel. Azt aligha vehette észre, Augustin kisasszony, hogy a fél karja hiányzik; rejti a köpeny… De hát akkor is, ilyen feltűnő megjelenésű embert bárki bárhol észrevesz.

Marie Augustin szeme összeszűkült, aztán felvillant.

– Jól emlékszem rá, uram – mondta gunyorosan. – Jegyet váltott a múzeumba tegnap késő este, úgy… hát nem is tudom!… valamivel tizenegy óra után. A múzeumból távozni nem láttam, de ezen ne csodálkozzon; miért kellett volna figyelnem rá… Hanem azért ez tényleg nagyszerű! Réges-rég megmondhattam volna. Ön, uram, bizony… maga mondta!… a saját finomkodásának az áldozata.

Bencolin meghajtotta a fejét.

– Köszönöm, hogy nem finomkodik velem *viszont* – felelte. – De legalább most összefoglalólag számolhatok be a dologról.

– Uram – avatkozott közbe Chaumont komolyan –, ön nem ismeri azt az embert! Martel gróf a… csakugyan a legbüszkébb, a legegyenesebb gerincű arisztokrata, aki a világon valaha is…

– Tudom. Ezért – mondta Bencolin komoran éppen ezért ölte meg a leányát. Gondoljanak vissza Róma történetére, találnak hasonló példát. Virginius leszúrta a leányát; Brutus vérpadra küldte a fiát… morbid, őrült, átkos dolgok. Józanul gondolkodó apa nem tenne ilyet. Gyakran gondoltam: a római apák és a spártai anyák a képzelet szülöttei. De itt most… Lenne szíves letakarni azt a lámpát, kisasszony? A szemem…

A lány, szinte bűvöletben immár, felugrott, és egy szétnyitott újságlapot terített a lámpára. A szoba egyszerre tele lett maszatos árnyfoltokkal, melyek közül kiváltak a detektívre szegeződő fehér arcok. A tűz álmosítóan duruzsolt.

– …És, az élő Istenre esküszöm – csattant fel Bencolin neki sem mérünk majd más mértékkel, mint ahogy ő mért a leányának.

– Ismeri Marteléket, kapitány – folytatta. – Jeff is látta őket. Magányos férfi, süket asszony, körülöttük merev büszkeség. Ott laknak egy nagy, komor házban, barátjuk alig… legföljebb hozzájuk hasonló vénséges kövületek, akik a Harmadik Császárság emlékeiből élnek. S hogy egy hajdani szerencsejátékos dominózzék?!

– És ott a lányuk; aki fokról fokra meggyűlöli ezt az egészet. Egészen más nemzedék. Megveti az özönvíz előtti szobákat, a szertartásos ebédeket-vacsorákat, a dögunalmas fogadónapokat, tűzre vetné azt a bebalzsamozott világot. Neki nem elég a boldogsághoz az a tudat, hogy Disraeli teázott III. Napóleonnal a kertjükben, amikor a ház mostani ura még gyerek volt. Fütyül rá, hogy a család egyetlen tagjának nevéhez sem tapadt soha botrány, ő táncolni akar minden éjszaka a

Château de Madridban, látni akarja, hogy pirkad a Bois felett. Különös, izgató koktélokat inna bárokban, melyek díszítése ólomöntők rémálmait idézi; kocsikkal akar száguldani, szeretőket próbálgatni, neki saját lakás kell. És… rájön, hogy a szülei nem ellenőrzik, mit tesz, hol jár. Mihelyt kiszabadul a házból, csinálhat, amit akar; amíg föl nem fedezik.

Bencolin szünetet tartott. Tekintete lassan Augustin kisasszonyra vándorolt, s mintha visszafojtott volna egy mosolyt. Aztán vállat vont.

– Nos… megértjük a kislányt, nem? Kell neki minden, ami új s ami az útjába kerül. A szülők nem ellenőrzik, mennyit költ. Nem néznek utána, kik a barátai, barátnői; csak az számít, kit hív meg a *Martel házba.* Claudine kettős életet él. Képtelenségből. Aztán a csillogó külvilágot egyre gyakrabban veti össze az otthoni környezettel, s úgy találja: ez utóbbi kibírhatatlan. Eleinte csak utálkozva menekült volna; most gyűlölni kezd mindent, ami fogva tartaná. A családi hagyományokat. Magában őrjöng. *Ezek* otthon olyan együgyűek, unalmasak, elviselhetetlenül prűdek; gyalázatosak!

– Van egy barátnője, Gina Prévost, akivel ez ügyben maradéktalanul egyetért. Mondjuk, közös eszméik kezdeményezője inkább ő maga, Claudine Martel. Látják azonban, hogy közös barátnőjük Odette Duchêne abban a szellemben nő fel, amelyben a szüleik szerint nekik is élniük kellene.

Bencolin kis kézmozdulattal kísérte ez utóbbi megállapítását.

– Kell-e tovább részleteznem a tragédiához vezető eseményeket? De hogy Chaumont úr is mindent tisztán lásson:

Odette Duchêne-t odacsalták a klubba… hagyjuk most, mivel… és ott lelte halálát. De Martel ezredes! Ó, ez más ügy. Hogyan értesült a leánya viselt dolgairól, titkairól?… Elmondhatom, mert az ezredes már maga elmondta nekem.

– Claudine Martel titkos magánélete remek lehetőséget adott Etienne Galant-nak… egy kis zsarolásra. Amikor vörös orrú barátunk úgy érezte, eleget tud, felkereste az apát. És bízott benne, hogy a család busásán megfizeti a hallgatását.

– Ez, persze, jóval az Odette Duchêne-epizód előtt történt. Akkor még Claudine Martelnek sem támadt az a jó ötlete… Elképzelem, ahogy Galant ott ül Martel gróf könyvtárszobájában, és azon a rosszalló hangján mondja, mondja a magáét…

– Mi történt? Micsoda sötét riadalom lett úrrá a házigazdáján…? Sok éven át ott ült egymaga, a kísérteteivel. Jól emlékszik azokra az időkre, amikor a férfiak párbajt vívtak, ha egy hölgy hírnevéhez a gyanú leghalványabb árnya férhetett. Körülnéz könyveinek során, úgy érzi, ez a ház mindeddig biztosan ellenőrzött birtoka volt… és most itt ez a vörös orrú vendég, és olyan dolgokat mond, amelyek egyszerűen felfoghatatlanok. És mégis! Az ő leánya…!

– Bénult az agya. Mit gondolhatott? Kidobta a házából Galant-t?- Megmozdult a keze, hogy szivaccsá fasírozza azt a vörös orrot? Recsegve-ropogva összedőlt egész addigi világa? Nem hiszem. Azt hiszem, fölállt csupán, sápadtan s egy kicsit még merevebben, és közölte a komornyikjával, hogy az úr távozik. És elképzelem, ahogy aztán ül ott egymagában az asztalnál, építi dominóházait, az óra pedig ketyeg, ketyeg, és múlik az este, az éj.

– Mert hihetetlen dolgokat hallott. S ezek most úgy zümmögnek, kavarognak agyában, mint egy moszkitóraj;

odacsap, azt mondja magának, hogy badarság, de hiába, az az őrült surrogás nem csillapul. *Hallja.* És az ilyen gondolatok veszélyt, halálos veszélyt jelentenek, különösen ha valaki örökké egymagában kotlik rajtuk. Jönnek a szellemek. A Martelek emléke; és mind nógatja: mi lesz…? Ő pedig senkivel sem beszélhet. A feleségével sem; Claudine-nal a legkevésbé.

– Ó, gyilkosságra egyelőre még dehogy gondol! De elképzelem, ahogy jár-kel mélabús kertjében, ahogy beköszönt az ősz, és hullnak a levelek, s aranyozott fogantyújú botjával döfködi a talajt; s a fülében ott zuburognak azok a mérgezett szavak … *S mi történik?*

A tűz hirtelen zajára megrezzentem. Bencolin a széke karfáját szorította.

– Ó, hát rég rájöhettem volna! Claudine Martel előkészíti a csapdát Odette Duchêne-nek. Tudjuk, mi történt. Tudjuk, hogy a lányt Galant szúrta le, miután szerencsétlenül megcsúszott és kizuhant az ablakon. De Claudine Martel azt hitte, az esésbe halt bele, a koponyatörésbe… és *talán* igaza volt!… és úgy érezte, ő a felelős a barátnője haláláért… és *igaza* volt!

– Egyszeriben széthullt az ő egész kis bűnös világmindensége. Nem bírja azt érezni többé, hogy ő a nagyszerű kalandornő, aki cinikusan fogadja s irányítja az izgalmas dolgokat; vége annak a boldog állapotnak, amelyben a legfőbb érték az élvezet. Aznap éjjel rettegve és összetörten megy haza. *Hazatér*… ahogy a tékozló gyermekek.

– Fellopózik azon a széles, régi lépcsőn, és süt a hold. S neki csak a rendőrség jár az eszében; nagydarab férfiak, jelvénnyel a sapkájukon, durva kezek nyúlnak utána. Utána, aki meggyalázta házi istenségeit. Aki gyerekes módon még és még és még, a tíz körmével is nekik támadt; hogy letaszítsa őket… és végső soron kitaszított az ablakon egy jóravaló lányt, aki

soha senkinek sem ártott. Maga előtt látta-e Odette Duchêne arcát a holdfényben? Nem tudom. De az anyja ébren volt. Az anyja bement a szobájába, és a maga butácska módján megpróbálta kideríteni, mi az igazság.

– S mi történt? Claudine épp az igazságot nem merné elmondani a világon senkinek. De *valamiféle* bizalmas társra mégis szüksége van; el kell mondania ezt a borzalmat, vagy megőrül. Így aztán, halkra fogott hangon, ott, a sötétben, elmondja a süket anyának… Tudja, hogy ez a vállát átölelő asszony egy szót sem hall; de micsoda megkönnyebbülés ez még így is, vagy éppen így…! És mindent elmond; ahogy rátörnek az emlékek, mindent. És közben az anyja simogatja, dédelgeti, és nem hall egy árva szót sem.

– De a hisztériás éji jelenetre még valaki felneszel a házban. Claudine apja, aki még mindig nem érti a dolgokat; aki még mindig azt reméli, hogy elcsitulhatnak fülében azok a kísérteties hangok. És most valódi hangokat hall.

Chaumont felhorkant. Megrezzentette a pillanatnyi csendet, de senki sem figyelt rá. Az *ő* érzései most nem érdekeltek minket. Mindnyájan azt az öregembert láttuk magunk előtt, ahogy ott áll a holdfényben, mereven…

– A könyvtárszobában ült, dominót rakott türelmesen, hallgatva az óra ketyegését? Vagy valami régi könyv fölé hajolt, keze ügyében egy pohár régi évjáratú bor… és arra gondolt, hogy *Martelt* nem érhet gyanú, még ha most Claudine-nal kapcsolatban rémségeket suttognak is azok a hangok? És lehettek kétségei, addig; mert azután már nem. Hallja a klub történetét, hallja, hogy a leánya nemcsak úgy véletlen-akaratlan hozott szégyent a nevére. Nemcsak annyi történt, hogy egy ártatlan lány halálát okozta. Claudine a kerítőnője

annak a klubnak, tehát afféle bordélyos. Hitvány és gonosz teremtés; söpredék.

– Nem kell nyomoznom a történteket. Martel ezredes önként tárt fel előttem minden részletet. Ennek ellenére, nem hiszem, hogy hidegen kitervelte volna a leánya meggyilkolását. Lehet, hogy abban a pillanatban szeretett volna berontani a szobájába, és megfojtani Claudine-t ott, a holdsütötte ágyon. De nem… hidegebb őrület volt az benne, megbénította. Azt hiszem, visszaült a karosszékébe, és mereven maga elé bámulva várta meg a hajnalt.

– Aztán másnap este… hallja azt a telefonbeszélgetést. Tudja, hogy a két lány, Claudine és Gina Prévost újra találkozni fog a klubnál. Hiszen *tudniuk* kell, mi a helyzet; mit csinált a holttesttel Galant; bizonyosságra van szükségük, hogy ne rettegjenek. Így aztán Martel gróf pontban fél tízkor maga köré kanyarítja nagy köpenyét, fogja aranygombos botját, és távozik otthonról… pontosan úgy, ahogy negyven éven át hónapról hónapra ezen a napon; mintha a barátjához indulna kártyázni. De nem oda megy, ezúttal, negyven éve először, nem oda.

– Mit csinált, merre járt, mielőtt körülbelül két óra múlva bement a múzeumba, talán sosem tudjuk meg. Azt hiszem, céltalanul ődöngött, cs közben egyre vadabb gondolatok kísértették. Tudott róla, hogy a klubnak két bejárata van… Galant ezt annak idején említette… azt azonban nem tudhatta, merről érkezik majd a leánya, a múzeum vagy a boulevard felől. Martel ezredes talán még akkor sem gondolt egyébre, mint hogy *ott* fog elébe állni, ahogy bizalmas barátnőjével suttog lázasan; elébe áll, és közli, hogy mindent tud. Nem hinném, hogy előre megfontolt gyilkos szándékkal ment oda… hiszen, mint tudjuk, fegyver sem volt vele.

– Akkor egyszerre megpillantotta a rue St. Appoline nyomorúságos környékét. Látta az ütött-kopott házakat, hallotta a hitvány zenét, és hirtelen, életében először, rádöbbent: miféle világ is jelent élvezetet az ő lányának… Ez volt az utolsó csepp a pohárban. Bement a múzeumba. . . s amit idebent látott, teljesen megőrjítette. Az a kísérteties félhomály. S ott voltak körülötte, viaszba öntve, Franciaország nagyjai.

– Értik, ugye! – kiáltott fel Bencolin, és ökle lezúdult a karosszék támlájára. – Augustin úrnak igaza volt. A panoptikum *hat* a képzeletre: illúziók világába sodor minket. Rémülettel tölt el, természetellenes derűvel, lebegtet… kinek milyen a természete, az állapota. De- talán erre az öregemberre volt a legnagyobb hatással! Gondolják meg, ott élt örökké a maga félhomályos különvilágában. Hallotta a múltat. És most látta is. Elképzelem, ahogy lemegy a Borzalmak Galériájába. Sehol egy lélek. Látom, ahogy ott áll, és nézi a borzalmakat… amelyek az ő számára nem is voltak borzalmak.

– Embereket látott, akik öltek, vagy akiket megöltek, egy elvont eszme jegyében. A szeme előtt öltött testet a megdicsőülő iszony. Látta a vérengző terroristákat, akik mosolytalan arccal nézik, hogyan repülnek a fűrészporos kosárba a levágott fejek. Megcsodálta az inkvizitorokat, akik könyörtelenül égették az eretnekeket, Isten nagyobb dicsőségébe. A szeme előtt szúrta le Charlotte Corday Marat-t, és Johanna ott ment a máglyára épp, egy szörnyű eszmény törhetetlen hitében. Ezt látta ő; így látta azt a Galériát… ahogy még bizonnyal soha senki más.

– Lehunyom a szemem… s ott áll az ezredes a zöld fényben. Bő köpenye a vállán, kezében gyűrkéli kalapját. És eleven súllyal nehezedik rá mindaz, amiben hitt és hisz, rendületlenül. Ráemlékszik, *miféle* is az ő lánya; lázasan lüktet

benne, amit megtudott róla. A múzeum… olyan elhagyatott. Pár pillanat, s bár ő ezt nem tudhatja, kihunynak a fények. S akkor majd jön az ő gyilkos-kurva-bordélyos-sekélyes lelkű lánya… mert így, látja! ilyennek!… Az ezredes fülében a sok-sok kusza hang dobpergéssé válik. És erre a dobszóra felkel és elindul feléje a soha-soha el nem temethető Múlt…

– Legyen meg a Te akaratod! Határozott léptekkel odamegy Marat-hoz, kalapja még mindig a kezében, és kihúzza a festve vérző sebből az igazi kést.

Tizenkilencedik fejezet

A kártya tétje: cián

Bencolin egy pillanatra elnémult. A szőnyeget bámulta. Senki sem szólalt meg. Mindnyájan ott éreztük annak a hibbant öregembernek a jelenlétét; láttuk aranyfogantyús botját, megfeszülő állkapcsát, rezzenetlen szemét.

– Különös, ugye – kérdezte akkor a detektív, megenyhült hangon hogy még ezek után is jelképesen cselekedett. Hogy miután leszúrta, a Szatír karjaiba lökte a lányát. Mintegy *áldozatként*. Ahogy a lépcsőn lement, látta a Szatírt. Tudott az álkőfalról, a folyosóról, a sikátorra nyíló hátsó ajtóról. Tervét az sem keresztezhette, hogy a múzeumban egyszerre kihunyt a fény. Tudják, mi történt. Augustin kisasszony villanyt gyújtott, Martel ezredes így ismerte fel a sikátorban a leányát; és szúrt… amikor Prévost kisasszony épp benyitott a boulevard felőli ajtón. Ó, igen, a történetet ismerik.

– Hanem tudják-e, értik-e már azt is, miért vitte magával az öregember az ezüstkulcsot? Hogy a Martel név becsületét megóvja! A lányát, azt feláldozhatta vak istenségeinek. És odalökhette a szatírkarokba, ott hagyhatta egy számára nyomorúságos múzeumban. – Claudine, szerinte, azt kapta, amit megérdemelt. De a bosszúnak titokban kellett maradnia… már ami a dolog *okát* illeti. A szellemeket kiengesztelte a vért, a világ nem csámcsoghat a részleteken! Ha viszont az ezüstkulcsot meglelik Claudine Martelnál, a rendőrség hamar eljut a klubhoz. És kiderül, hogy egy Martel lány kurva volt, kerítőnő volt…

Bencolin zordul mosolygott. Kezét végighúzta a szemén, és a hangja riadtabb, izgatottabb lett.

– Magyarázat? Mindent elmondtam, amit tudok; további elemzésekbe hadd ne bocsátkozzam. Az ezredes megölte Galant-t, mert azt hitte naivul, hogy ő az egyetlen, aki a nyilvánosság előtt leleplezheti a lányát s bemocskolhatja a Martel családot, így történt… megint Martel gróf közlését idézem… hogy üzent Galant-nak. Találkozót beszélt meg vele ily módon; megígérte, hogy a lánya becsületének megvédésére: *fizet*. A sikátorba kérte a randevút, hogy onnét majd Galant bevigye a klub irodájába, ahol rendezhetik az anyagiakat. És a ravasz, előrelátó Galant-nak még akkor is gondja volt rá, hogy a találkán megjelenjen, amikor az apacsai téged hajkurásztak a házban, Jeff! Ha rendőrspicli van is odabent, Galant nem mulaszt el egy ilyen alkalmat. Kiment…

– Martel gróf megint elrejtőzött a panoptikumban. És miután a gyilkosságot elkövette, ismét a boulevard felé távozott, röviddel azelőtt, hogy Augustin kisasszony és Jeff a klubból kiszabadult. Mindkét gyilkosságot ugyanazzal a késsel hajtotta végre.

Ekkor megszólalt Chaumont, rekedt volt a hangja: – Hiszek önnek. Kénytelen vagyok hinni. De hogy Martel ezredes mindezt telefonon így elmondja…! Úgy értsem, önként vallott… azok után, amit csinált?

Bencolin még mindig eltakarta a szemét. – Ez a körülmény – felelte –, azt hiszem, a bűntény egyik leghajmeresztőbb része. – Hirtelen leengedte a kezét, s felém fordult.

– Jeff, amikor ma délután felkerestük, emlékszel, hogy ő maga, önként, bizonyos utalásokat tett… nyomokat hintett el, melyeken elindulhatunk… és ha jól játsszuk meg, ami a kezünkben van, akkor…?

– Ezt már mondtad egyszer – mormoltam. – De én semmi ilyesmire nem emlékszem.

– No lám, pedig ez a leggyönyörűbb az egészben! Várt minket, mintha előkészítette volna még a színpadot is a jelenethez. Gondolj csak vissza rá… Emlékszel, milyen természetellenes pózban ült ott, milyen mereven, s az arcára is, ahogy üdvözölt minket; mint a szerencsejátékos, aki nem tárja fel a lapját. Aztán meg csak nézett ránk, és a kezében ott gyürkélt… no, mit is?

Emlékezni próbáltam. Láttam a lámpafényt, az esőt, a házigazda fagyos tekintetét, és a kezében…

– Olyasmi volt az – mondtam –, mint egy kis kék papírdarab.

– Az volt. Jegy ebbe a múzeumba!

Ez mellbe vágott. Múzeumjegy! A kék jegyek, melyek azóta nem mentek ki az eszemből, hogy Marie Augustint odaképzeltem abba a pénztárfülkébe…

– Ott, az orrunk előtt – magyarázta gondosan Bencolin igen, meglobogtatta a bizonyítékot, hogy *járt* ebben a múzeumban. Saját kódexe szerint cselekedett. Nem mondta meg nekünk, mit követett el. De ez az íratlan parancs nem engedte volna azt sem, hogy orgyilkosként gyáván meglapuljon. Elegendő bizonyító anyagot tárt a rendőrség elé. Ha vakok vagyunk, ha nem látunk a szemünktől… ő megtette a kötelességét. Mondtam már, most csak megismételhetem: életem legkülönösebb gyilkosa. Hanem ez a papírtrükk nem volt neki elég. Csinált még valamit. Sőt két dolgot is.

– Mit?

– Azt mondta nekünk: negyven éve minden hónapban ugyanazon a napon kártyázni megy egy barátjához. És kijelentette, hogy a gyilkosság estéjén is oda ment. Egyebet se

kellett volna tennünk, csupán ellenőriznünk ezt az állítását, és kiderült volna, hogy nem mondott igazat. Tökéletes bizonyíték lett volna ellene, hiszen a barátjának nyilván *feltűnt,* hogy aznap a kártya elmaradt. S íme, én ostoba, nem is gondoltam erre! De a harmadik célzása volt a legfinomabb. Tudta, hogy megtalálhattuk az óra üvegének szilánkjait a sikátorban. És emlékszel, Jeff, mit csinált?

– Igen? Folytasd!

– Gondolj csak vissza. Távozóban voltunk. Mi történt akkor?

– Ejnye… ütni kezdett a falióra…

– Úgy van. S ő a csuklójára pillantott, melyen nem volt ott a karóra! Akkor, hogy ezt még hangsúlyozza is, a homlokát ráncolta, úgy nézett fel az ingaórára. Jeff, ennél egyértelműbb pantomim nem volt még a világon. Megszokta, hogy az órájára pillantson… látja, hogy nincs a helyén, s felnéz a faliórára…

Ahogy visszatekintettem, a dolog olyan elképesztően egyszerű volt és világos! És akkor már Martel ezredes gondosan kimért válaszait is megértettem; minden szót mérlegelhetett, hogy ne mondjon túl keveset, ne mondjon túl sokat… mintha egy hatalmas szerencsejáték folyna épp köztünk.

– Néha – jegyezte meg Bencolin igen, néha majdnem elgyengült. Például a felesége vad kitörésekor. Az önfegyelem szinte emberfeletti példája! Hogy ott ült a lány anyjával szemközt, és… a lány az ő kezétől halt meg. A végén azért búcsúzott el tőlünk olyan kurtán-furcsán. A végtelenségig talán még ő sem bírta volna így.

– De most mit tesz *ön?* – kérdezte Chaumont. – Mit tett eddig?

– Most, épp mielőtt idejöttem – mondta Bencolin lassan s persze, már hallottam, mi történt az éjszaka, felhívtam Martel urat. Közöltem vele, hogy *tudom*… Feltártam bizonyítékaimat, és megkértem, szíveskedjék kiegészíteni néhány hiányos részletet.

– Igen; és…? ,

– Martel ezredes gratulált nekem.

– *Monsieur* – csattant fel Marie Augustin –, hát a maga színészi produkcióinak már csakugyan nincs határa? Arisztokrácia, eh! Az az ember: gyilkos. Életemben nem hallottam még ilyen elvetemült és brutális bűnről, mint amilyet ez a Martel ezredes elkövetett. S akkor maga tudja, mit csinált? Lehetőséget adott neki a menekülésre.

– Szó sincs róla – mondta Bencolin nyugodtan. – Arra csupán *most* szeretnék majd módot adni neki.

– Csak nem azt mondja…!

Bencolin felállt. Arcán töprengő, halálos mosoly játszott.

– Azt mondom – folytatta –, hogy ezzel a nagyúri bűnözővel, ezzel a kolosszális szerencsejátékossal most *én* játszom majd… a legkegyetlenebb hazárdjátékot, melyet valaha is bárkivel. Lehet, hogy az állásomba kerül. De megmondtam: önmaga mértéke szerint ítéltetik! A Martelek kódexe szerint… Kisasszony, van a telefonjuknak olyan hosszabbítózsinórja, hogy a készülék elérjen eddig az asztalig?

– Nem egészen értem a kérdést.

– Feleljen, ha kérdeztem! *Van?*

A lány mereven felállt, összeszorított szájjal ment ki egy elfüggönyzött ajtónyíláson, aztán pár pillanat múlva visszatért a telefonkészülékkel; hosszú-hosszú zsinór végén lóbálta dühösen, és letette a lámpa mellé.

– És most, uram – mondta fagyosan –, ha leereszkedne hozzánk s közölné, mért nem maga megy át a másik szobába, hogy…

– Köszönöm. Egyszerűen… szeretném, ha maguk is mindent hallanának. Jeff, odaengednél abba a székbe?

Mire készült? Felálltam, hátrább húzódtam, ő azonban intett mindnyájunknak, hogy vegyük körül az asztalt. A lámpa ernyőjéről levette az újságlapot. Társaim arca egyszerre elővillant a félhomályból: Chaumont előrehajolt, két karja bénán lógott, szeme lázasan égett; Marie Augustin merev volt és viaszsápadt; apja összefüggéstelenül motyogott, mintha véreres szeme mögötti álomalakokhoz beszélne.

– Halló! – mondta a detektív, és hátradőlt a székben a telefonnal. – Halló! *Invalides* tizenkettő-nyolcvanöt…

Félig hunyt szemmel meredt a tűzbe. Egyik lába ütemre mozgott. Kint, a rue St. Appoline-on autó robogott el. Fékek csikorgása hallatszott, majd egy másik autó zaja, goromba kiabálás. A zajokat a fojtott levegőjű szoba szinte elviselhetetlenné fokozta; hisztérikusan tört át a vastag függönyökön a külvilág.

– De hát… ez Martelék száma – mondta Chaumont.

– Halló! *Invalides* tizenkettő-nyolcvanöt? Köszönöm. Az ezredessel szeretnék beszélni…

Újabb szünet. Augustin hangosan szipákolt, majd megtörölte az orrát a hálóinge ujjával.

– Most ott ül a könyvtárában, egyedül – mondta tűnődve a detektív. – Mondtam neki, hogy várja majd a hívásomat… Igen? Martel ezredes?… Itt Bencolin beszél.

És elhúzta a füléről a kagylót. A szobában most olyan csend volt, hogy jól hallottuk a telefonból a válaszokat mi magunk is. Volt abban a hangban valami kísérteties, lidérces, valami

testetlen és valószerűtlen. Gyönge volt, csaknem nye kergő, de rendkívül nyugodt.

– Igen, uram! – mondta. – Már vártam a hívását.

– Nemrég azt mondtam önnek…

– Igen?

– Mondtam önnek, hogy parancsot kell adnom a letartóztatására.

– Természetesen, uram! – A hang most egyszerre türelmetlen lett, reszelős.

– Említettem a botrányt, melyet a tárgyalása keverne. Mindnyájuk neve… az öné, a leányáé, a feleségéé… meghemperegne a mocsokban; s hogy végül is egy zsúfolt tárgyalóteremben, fotográfusok villanófényeinek kereszttüzében kellene elmondania indítékait, s beszámolnia tetteiről, miközben a legvegyesebb népség bámulná szájtátva, kolbászt majszolva kenyérrel…

Bencolin még mindig tűnődve beszélt. A vonal túlsó végéről reszelős válasz; inkább közbevágás:

– Igen, uram?

– És azt kérdeztem, nincs-e méreg a háznál. Erre ön azt felelte, van, cián; és ez gyorsan, fájdalommentesen ölő méreg. Azt is mondta, hogy…

Bencolin úgy tartotta a kagylót, hogy az a hideg hang még fel is erősödött.

– És ezt megismétlem, uram – csattant fel Martel ezredes. – Kész vagyok megfizetni azért, amit tettem. Nem félek a guillotine-tól.

– Nem ez a kérdés, ezredes – mondta a detektív, és a hangjában szinte rokonszenv érződött. – Tegyük fel, engedélyt adok rá, hogy egyetlen korty meghozza az azonnali feledést …

Marie Augustin előrelépett. Bencolin villámgyorsan odafordult, szinte látni lehetett, hogy mindjárt felkiált, erre a lány hátrált, s a detektív nyugodtan folytatta:

– Ön a fair play alapján kiérdemelte ezt a jogot… ha élni akarna vele.

– Nem értem.

– Ha netán úgy döntene, hogy ciánt iszik, ezredes, levezekelte bűnét. Eltussolnám a dolgot. Nem derülne ki a lánya és a klub … kapcsolata; nem kerülne napvilágra, mit tett ön; titok maradna *minden.* Esküszöm. És tudhatja, hogy ér valamit a szavam.

Még a drót sok mérföldre levő másik végéről is idehallatszott, ahogy valaki hevesebben lélegzik. Érezni lehetett a zömök öregembert, amint ott ül karosszékében s még merevebb lesz.

– Hogyan… hogyan érti ezt? – hallottuk a kissé rekedtes hangot.

– Ön nagy nemzetségének utolsó sarja, ezredes. És a Martel név továbbra is becsületet jelentene azoknak, akik viselték. Kivétel nélkül mindnek! Én, a rendőrség képviselője, azt mondtam önnek: Ezredes, megtette, amit az igazságszolgáltatás kíván, ha… – A detektív egy pillanatra elhallgatott, majd így folytatta: – …És a *nevét* – (hidegek voltak ezek a szavak, és élesek-hegyesek, mint apró kések!) –, ismétlem, a nevét feddhetetlenül, tisztán hagyta hátra… Ellenkező esetben: micsoda gúnykacaj a *lentebb nép* körében, micsoda kárörömmel csámcsognak majd a szatócsok a leánya kurválkodásain…

– Az Isten szerelmére – suttogta Chaumont, és előredőlt – ne kínozza tovább!

– …a lánya kurválkodásain, a hitvány kis kerítőnői szerepén … És én ettől mind-mind megkímélhetném, ezredes; tisztességben és könnyen búcsúzhatna az élettől, ha ráállna arra a szerencsejátékra, melyet ajánlok!

A hang megtört. Fojtottan mondta:

– Továbbra sem értem…

– Megmagyarázom. Van kéznél… cián?

A hang suttogássá vált: – Itt van az íróasztalom fiókjában. Egy kis fiolában. Az elmúlt hónapokban gondoltam rá olykor…

– Vegye elő, ezredes. Igen, tegye, amit mondok! Vegye elő, tegye az asztalra, úgy, hogy lássa is. Ott a halál, az azonnali, tisztességes halál. Nézzen szembe vele egy pillanatra.

Csend volt. Bencolin lába egyre gyorsabb ütemre lengett; feszes mosolya szélesebben terült szét az arcán. Szemében lappangó tüzek gyúltak.

– Látja? Egy villanás, és vége. Meghal egy apa, mert nem bírja elviselni leánya elvesztését; meghal, és hátrahagy egy nagy, becsületes nevet. Nos… van a keze ügyében kártya?… Nem, dehogy tréfálok. Egy pakli kártya?… Remek. Hát akkor, hallja az ajánlatomat, ezredes…

– Húzzon két lapot; találomra, ahogy szokás. Az elsőt nekem, a másodikat magának. Ön egymaga ül abban a szobában. Soha senki meg nem tudja, milyen lapokat húzott… nekem azonban bemondja a telefonba…

Chaumont felzihált. Hirtelen én is megértettem: iszonyú jelentőségű szavakat hallunk.

Bencolin folytatta: – Ha *nekem* húz nagyobb lapot, zárja el a ciánt, és várja be a rendőrséget. Akkor… akkor jönnek a tárgyalás rémségei, a sár, a botrány, jön a guillotine. De ha az *öné* a nagyobb lap, igya meg a ciánt. És én a becsületemre esküszöm, hogy soha egyetlen szó nem szivárog ki az ügyből…

Ön nagy hazárdőr volt hajdanán, ezredes. Van bátorsága még egyszer… utoljára? Emlékezzék, mit mondtam… Hiszek a szavának. Soha egy teremtett lélek nem ellenőrizheti, milyen lapokat húzott.

Sokáig nem jött válasz. A kis nikkelezett telefon, mely ott lógott Bencolin kezében, egyszerre életveszélyessé vált. Láttam azt az öreg embert a homályos könyvtárszobában, kopasz fejét, melyen megcsillan a lámpafény, húsos-feszes állát elrejti a magas gallér, s a bozontos szemöldök árnyékából szeme a ciános fiolát nézi… Az óra makacsul ketyegett … fémes kis hangon.

– Nos, rendben van, uram – mondta a hang. Érezni lehetett, hogy mindjárt elérkezik a válságos pillanat; amikor mindennek *vége*. A hang száraz volt, már alig hallható: – Rendben van, uram. Elfogadom a kihívását. Egy pillanat, és hozom a kártyát.

Marie Augustinből sóhajként tört fel: – Maga ördög…! Maga…

Összecsapta a kezét. Apja hirtelen felvihogott, és ez volt talán a legrettenetesebb. Véreres szeme tágra meredt, és hallani lehetett, mint ropognak az ízületei, ahogy tördeli csontos kezét. Feje bókolva remegett; mintha elismerését fejezné ki mindegyre…

A bádogóra újabb ketyegő hangjai; a szén neszezése a kandallóban; egy autó kürtjének távoli-távoli hangja…

– Kész vagyok, uram – nyikordult a hang a telefon túlsó végéről; hangosan, világosan.

– Hát akkor húzzon egy lapot, nekem… és gondolja meg, mit jelent ez.

(A St. Germain negyed kertjei, zörgő avar az éjben, levélsurrogás. Kártyák fényes hátlapja; egy kéz, ahogy közelít feléjük, matat…)

Viszketett a bőröm, szerettem volna kiugrani belőle… és akkor megszólalt a hang:

– Káró ötös a lapja, uram.

– Ó! – mondta Bencolin. – Nem túlságosan nagy lap, ezredes! Ezt könnyű lesz túlszárnyalnia. Nagyon-nagyon könnyű. És most gondoljon arra, amit mondtam önnek. És húzzon.

Félig hunyt szeme mókásan villant rám…

Tik-tak, tik-tak, rettenetes kis bádoghangok a csendben. Autó fékje csikorgott az ablak alatt, aztán már messze járt ez a kocsi is; Augustin ízületei egyre ropogtak…

– Nos, ezredes? – kérdezte a detektív, és egy kicsit megemelte a hangját.

Reccsenés hallatszott a telefonból. Chaumont sápadt arccal perdült arrafelé…

– Az *én* lapom, uram…

A nyikorgó hang megtört. Zihálás hallatszott… Aztán valami reszketésféle, mintha mosolyra torzult ajkakat hagyna el a lélegzet; és újabb reccsenés, ezúttal finom üvegé a kemény parkettán.

És tisztán, határozottan, udvariasan így szólt a távoli hang:

– Az én lapom, uram, a pikk hármas. Várom a rendőrség érkezését.

Tandori Dezső fordítása